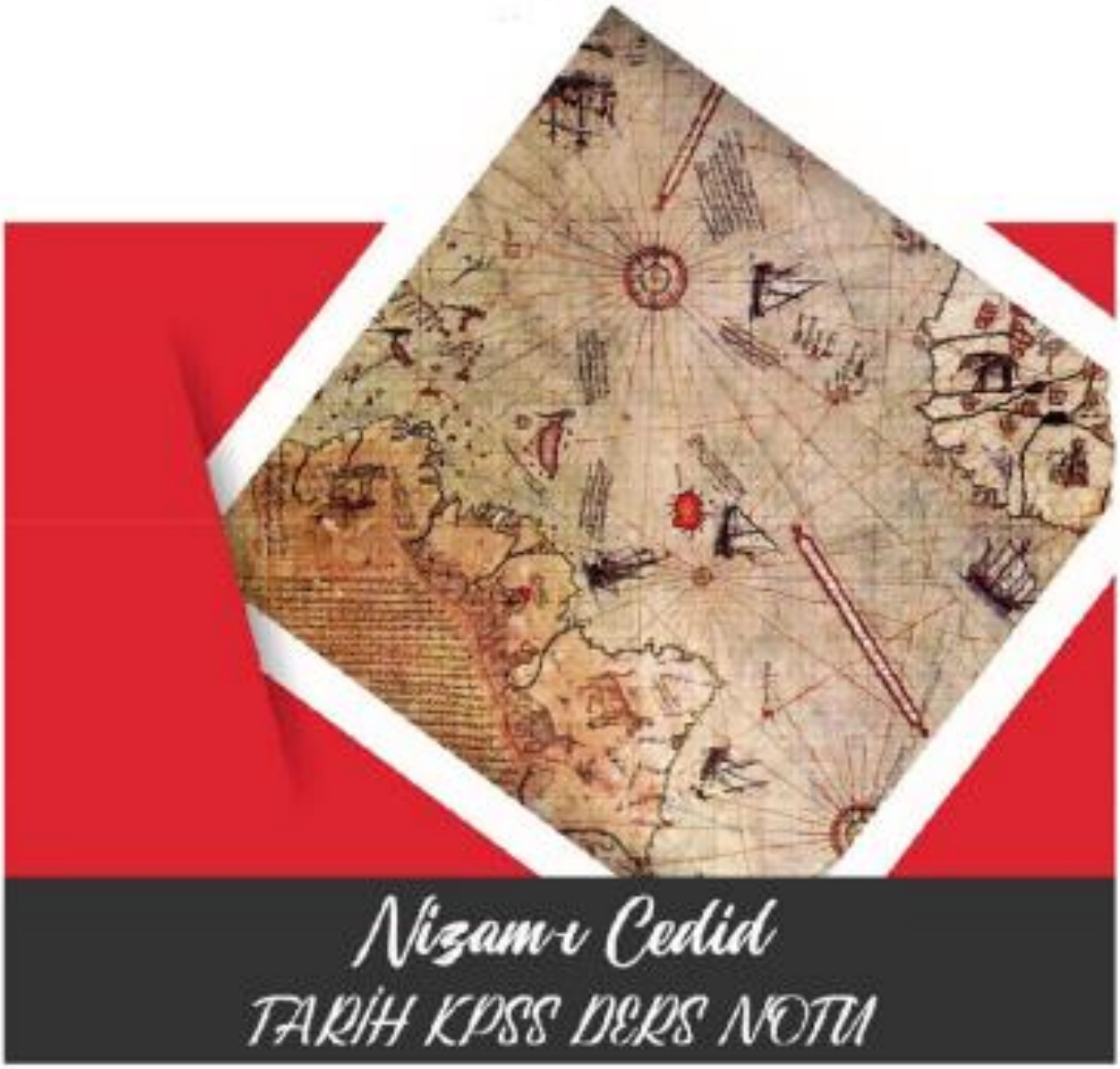

Nizam-ı Cedid

TARİH KPSS DERS NOTU

SAİT ZAMAN

sait.zaman

1

ÖNSÖZ

Kamu Personeli Seçme Sınavı'na hazırlanan değerli arkadaşlarım bu çalışma yeni yayınlanan Milli Eğitim Programı müfredatına göre hazırlanmış ve üniteler şeklinde sizlere sunulmuştur. Kpss'de başarılı olmanız için büyük önem arz eden Tarih dersini bir sorun olmaktan çıkarmak için hazırlanan bu notta tüm konular ele alınmış gereksiz bilgi ve argümandan arındırılmıştır.KPSS'de Tarih dersinde toplam 27 soru çıkmasından dolayı sizlerin de bu derse tamamen hakim olma zorunluluğu da ortaya çıkmaktadır.

Peki bu derse tamamen hakim olmak için neler yapılmalı?

Yoğun bir ders olmasından ötürü bu derse her gün çalışılmalısınız. Çalışmanızı üniteler şeklinde bölüp o üniteyi okuduktan sonra muhakkak bir veya iki defa birine anlatır gibi anlatmanız gerekmektedir. Sizlerin de bildiği üzere öğrenme sürecine ne kadar çok duyu organı ile katılırsa o kadar fazla öğrenme olmaktadır. Buradaki amacımız bu dersi kalıcı hale getirmektir. Konuyu anlatma işinden sonra ise yapacağınız şey o ünite ile alalı bol bol soru çözmektir. Sadece Konu çalışmak sizlere sınavda bir kazanç getiremeyeceği gibi farklı bilgiyi öğrenmenizi de azaltacaktır.

Çözdüğünüz sorularda elbette yanlış yapacağınız sorular olacağı gibi yanlış sayınızın doğru sayısından da fazla olacağı durumlar olacaktır ☺ Hatta en sinir bozucu olan ise iki şık arasında kalıp her zaman olduğu gibi yanlış olan şıkkı işaretlemek de olacaktır ☺

Lakin pes etmeyerek düzenli bir şekilde çalışarak bu dersi halletmeniz çok zor olmayacaktır, müsterih olun ve kendinize güvenin..Soru, doküman,bilgi paylaşımı veya Öneri,soru ve şikayetleriniz için instagram adresimden ulaşabilirsiniz.

Hepinize başarılar dilerim ☺

TARİH ÖĞRETMENİ-SAİT ZAMAN

İÇİNDEKİLER

1-İslamiyet öncesi Türk Tarihi----------3
2-Türk-İslam Tarihi---------- 12
3-Türkiye Tarihi----------22
4-OsmanlI Devleti-Kuruluş----------26
5-Osmanlı Devleti-Yükselme---------- 30
6-Osmanlı Devleti-Duraklama----------34
7-Osmanlı Devleti-Gerileme----------37
8-Osmanlı Devleti-Dağılma----------42
9-Osmanlı Devleti-Kültür ve Uygarlık----------55
10-XX.Yüzyılda Osmanlı Devleti----------64
11-Milli Mücadele Hazırlık Dönemi----------78
12-I.TBMM Dönemi----------85
13-Milli Mücadele Muharebe Dönemi----------90
14-Cumhuriyet dönemi İç politika ve İnkılaplar------101
15-Atatürk İlkeleri----------112
16-Atatürk'ün Hayatı----------113
17-Atatürk Dönemi-Dış Politika----------115
18-XX.Yüzyılda Dünya ve II.Dünya Savaşı----------120
19-Soğuk Savaş Dönemi----------131
20-Yumuşama Dönemi----------139
21-Küreselleşen Dünya----------149

SAİT ZAMAN

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

TÜRK İSMİNİN ANLAMI

- Ziya Gökalp→ Nizam Sahibi
- Kaşgarlı Mahmut →Olgunluk Çağı
- İran Kaynakları→ Güzel İnsan
- İslam Kaynakları →Terk edilmiş insan
- Çin Kaynakları→ Miğfer
- Uygur Kaynakları →Güçlü,Kuvvetli
- A.Wambery→Türemek

➢ Türk adına ilk olarak Çin kaynaklarında rastlanılır. Bunun nedeni İpek yolunda egemenlik kurmak için yapılan mücadelelerdir.

➢ ***Türkiye*** adına ise ilk olarak Bizans kaynaklarında rastlanılır.

➢ Marco Polo seyahatnamesinde Orta Asya için ***''Büyük Türkiye''***,Anadolu için ise ***''Küçük Türkiye''*** demiştir.

➢ Türk adıyla kurulan ilk Türk devleti Köktürkler'dir.

➢ Türk adının geçtiği ilk antlaşma ise Kuzey Şansı antlaşmasıdır.

ORTA ASYA KÜLTÜRLERİ

Anav: Orta Asya'nın en eski kültürüdür.Türk kültürünün önemli bir unsuru olan at ilk defa bu kültürde görülmüştür.

Afanesyova: Türklerin en eski kültürüdür.

Andronova: İlk tunç ve altın eşyalara bu kültürde rastlanılmıştır.

Kelteminar: Balıkçılık ve avcılık ile uğraşan kültürdür.

Karasuk: Orta Asya'da ilk demir işletmeciliğine rastlanmıştır.

Tagar: Orta Asya kültürleri içinde en gelişmiş olanıdır.

TÜRKLERİN İLK YURDU

➢ Tanrı dağlarının Kuzeyi,Sibirya'nın güneyi,Hazar Denizi'nin doğusu olarak belirtilen bölge Türklerin ilk ana yurdu olarak bilinmektedir.

➢ Türklerin tarih sahnesine ilk çıkış yeri ile ilgili tam bir noktanın gösterilememesinin nedenleri;Türklerin göçebe bir yaşam tarzı benimsemesi ve Türklerin yazılı kültürle geç tanışmasıdır.

➢ Orta Asya denizlerden uzak olduğu için sert karasal bir iklime sahip olması Türklerin mücadeleci bir yapıda olmasına neden olmuştur.

<u>Türklerin Anayurttan göç nedenleri</u>

- İklim şartlarının sertleşmesi
- Boylar arasındaki mücadeleler
- Elverişsiz iklim koşulları
- Bağımsız yaşama arzusu
- Çin ve Moğol baskıları
- Yeni yurt edinme düşüncesi
- Nüfusun hızla artması
- Hayvan hastalıklarının artması
- Cihan Hakimiyeti düşüncesi

<u>Göçlerin sonuçları</u>

- Türk kültürü çok geniş bir alana yayılmıştır.
- Türk tarihini bir bütün olarak incelemek zorlaşmıştır.
- Farklı yerlerde farklı devletler kurulmuştur.
- Gittikleri bölgeden etkilenmiş ve o bölgeyi etkilemişlerdir.
- Bazı Türk boyları milli kimliklerini kaybetmiş ve asimile olmuşlardır.
- Kavimler göçüne neden olmuştur.

NOT: XVI.Yüzyılı ***''Türk Yüzyılı''*** olarak ifade edilmiştir.

İSKİTLER(SAKALAR)

➢ Bilinen ilk Türk topluluğudur.

➢ Karadeniz'in kuzey taraflarında kurulmuştur.

➢ Bilinen en ünlü hükümdarları Alp Er Tunga'dır.

➢ Tarihin ilk kadın hükümdarı olan Tomris Hatun İskitler döneminde yaşamıştır.

➢ İlk üzengiyi yapmışlardır.

➢ Altın ve gümüş işletmeciliğinde öncü olduklarından dolayı kendilerine ***Bozkırın Kuyumcuları*** unvanı verilmiştir.

➢ Amazon Kadın savaşçıları bu dönemde faaliyet göstermişlerdir.

➢ İskit-Pers savaşlarından dolayı Firdevsi'nin Şehname adlı eserinde Alp Er Tunga'dan bahsedilmiştir.

➢ Günümüzdeki Yakut Türkleri İskit soyundan gelmektedir.

SAİT ZAMAN

- Şu destanı önemlidir. İskit hükümdarı Şu ile Makedonyalı Büyük İskender arasındaki mücadelelerden bahsedilmiştir.
- Heykellerin ilk örnekleri olan Balbal taşlarının dikilmesi geleneğini başlatmışlardır.

ASYA(BÜYÜK)HUN DEVLETİ

- Bilinen teşkilatlı ilk Türk devletidir.
- Bilinen ilk hükümdarı Teoman'dır. Teoman,Çin kaynaklarında Tuman olarak geçmektedir. Teoman döneminde Türk saldırılarına karşı Çinliler,Çin seddini örmeye başladılar.
- Başkentleri ***Toprak Ana*** denilen Ötüken'dir.
- Teoman'ı tahttan indiren Mete Han Asya Hun devleti Hakan'ı olmuştur.Mete Han'ın tahta çıkış tarihi olan M.Ö. 209 bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin Kara Kuvvetleri Komutanlığının kuruluş tarihi olarak gösterilmektedir.
- Mete Han dönemi Asya Hun Devleti'nin en parlak dönemidir.
- Mete Han tüm Türk boylarını tek çatı altında toplamıştır.
- İlk düzenli Ordu Mete Han döneminde kurulmuştur.
- Onluk sisteme geçilmiştir.
- Islıklı ok ilk defa Mete Han döneminde kullanılmıştır.
- Vatan ve Millet sevgisinden bahseden ilk kişi Mete Han'dır.Kendisinde toprak isteyen Çin hükümdarına ***''Toprak milletindir,onu kimse veremez''*** demiştir.
- Mete Han'dan sonra tahta geçen Ki-Ok Çinli prenseslerle evlenme geleneği başlatmıştır.
- Artan taht kavgaları ve Çinlilerin baskılarından dolayı Asya Hun devleti M.S 216 Tarihinde Batı ve Güney olmak üzere 2'ye ayrılmıştır. Batı Hun devleti Çinlilere bağlanmıştır.Sonrasında ise Kavimler Göçü meydana gelmiştir.

KAVİMLER GÖÇÜ(375)

- Asya Hun devletinin parçalanmasından sonra Asya'nın batısında bulunan Hunlar ilerleyerek Alan'ların topraklarını ele geçirmiştir.Buradaki kavimlerin hareketi sonucu Kavimler göçü başlamıştır.

Sonuçları:

- Roma İmparatorluğu Doğu ve Batı olmak üzere 2'ye ayrılmıştır.
- Zamanla Batı Roma İmparatorluğu yıkılmıştır.
- İlkçağ kapanıp Ortaçağ açılmıştır.
- Türk kültürü Avrupa'ya yayılmıştır.
- Avrupa'da feodalite kurulmuştur.
- Dogmatik düşünce yayılmıştır.
- Avrupa'da bir çok Türk devleti kurulmuştur.Hunlar,Avarlar,Macarlar,Bulgarlar gibi.
- Avrupa'da kurulan birçok Türk devleti milli kimliklerini kaybedip asimile olmuşlardır.

AVRUPA HUN DEVLETİ

- Kavimler Göçünden sonra Balamir komutasındaki Türkler tarafından Macaristan'da Avrupa Hun Devleti kurulmuştur.
- Avrupa'da kurulan ilk Türk devletidir.
- Balamir'den sonra başa Uldiz geçmiştir.
- Uldiz zamanında Anadolu'ya ilk akınlar başlamıştır.
- Uldiz Bizans'ı baskı altına tutmuş ve kendisine gönderilen Trakya elçisine ***"İstesem Güneşin battığı yere kadar her yeri zaptederim."*** demiştir.
- Devlet en güçlü dönemini Atilla döneminde yaşamıştır.
- Atilla Batı Roma üzerine İtalya ve Galya,Doğu Roma üzerine ise I.ve II. Balkan seferlerini başlatmıştır.
- Bizans ile yapılan mücadeleler sonucunda Margos ve Anatolyus antlaşmaları imzalanmıştır.
- Bizans üzerinde hakimiyet kuran Atilla,Alpler üzerinden Roma'ya girmiştir.Romalılar Papa I.Leo aracılığıyla Atilla ile antlaşmak istemiştir.Atilla Batı Roma üzerindeki hakimiyet kurduğu,daha önce şehri istila eden Got kralının ani ölümü ,Doğu'dan gelen Sasani

SAİT ZAMAN

tehlikesi gibi nedenlerden dolayı şehri yağmalamaktan vazgeçmiştir.

- Batı Romalılar Atilla'nın kendilerini cezalandırmak için gönderildiğine inandıkları için kendisine ***"Tanrının Kırbacı","Cesur Kavimlerin Efendisi"*** gibi unvanlar vermiştir.Aynı zamanda Hun-Burgod mücadelelerinden dolayı Almanların Nibeluengen Destanında Atilla için ***"Etzel"*** de denilmiştir.
- Atilla'nın ölümünden sonra İlek,İrnek ve Dengizlik başa geçmişse de devlet iyice zayıflamış ve yıkılmıştır.
- Avrupa Hunları; pantolon,ceket giyme,at koşum takımları kullanma ve onluk sistem konularında Avrupa kültürünü etkilemişlerdir.

GÖKTÜRKLER(I.KÖKTÜRK)(552-659)

- Tarihte Türk adıyla kurulan ilk devlettir.
- Asya hunlarından sonra Türk birliğini sağlayan ikinci Türk devletidir.
- Ergenekon destanına göre devletin kurucusu Aşina soyundan Bumin Kağan'dır.
- Bumin Kağan,Töles isyanın bastırılmasında yardımcı olduğu Avar Hakanı'nın kızını istemiş ancak reddedilmiştir.Bunun üzerine Avarları yıkarak bağımsızlığını ilan etmiştir.
- Bumin Kağan ülkeyi Doğu-Batı şeklinde ayırıp kardeşi İstemi Yabgu ile yönetmiştir.
- Sasanilerle ittifak kurarak Akhunları,Bizanslarla ittifak kurarak ise Sasanileri zayıflatmıştır.
- Bizans ile ilk siyasi ilişkiler Göktürkler döneminde olmuştur.Bizans'tan gelen elçinin adı Zemerkhos,Göktürklerden Bizans'a giden elçinin adı ise Maniah'tır.
- Göktürklerin en parlak dönemi ise Mukan Kağan dönemidir.
- Tapo Kağan Budizm inancından etkilenmiş ve bunu kendi ülkesinde yaymak istemişse de tepki almıştır.
- I.Köktürkler hanedan mücadeleleri ve Çin baskılarından dolayı yıkılmış ve yaklaşık 50 yıl Çin esaretinde yaşamıştır(MATEM EVRESİ).Bu dönemde sık sık ayaklanma olsa da başarılı olunamamıştır. Bu ayaklanmaların en ünlüsü Kürşad ayaklanmasıdır.

II.KÖKTÜRK(KUTLUK)DEVLETİ(680-745)

- Sık sık ayaklanan Türkler 682'de Kutluk Kağan önderliğinde bağımsızlıklarını kazanmışlardır.
- Bu başarısından dolayı kendisine ***"İlteriş(Derleyen,Toplayan)"*** unvanı verilmiştir.
- Önemli hükümdarlarından biri de Bilge Kağan'dır. Bilge Kağan ülkeyi Kül Tigin ve Vezir Tonyukuk ile yönetmiştir.
- Bu dönemin en parlak dönemi olma nedeni ***"Türklerin Bismarc'ı"*** ve ***"Apa Tarkan"*** unvanlarını alan Tonyukuk'un bilgi ve tecrübelerini Bilge Kağan ve Kül Tigin ile paylaşmasıdır.Tonyukuk aynı zamanda Türk Tarihinin ilk veziridir.
- Kültigin ve Bilge Kağan'ın ölümünden sonra Uygur,Basmil ve Karlukların saldırıları sonucu II.Köktürk devleti yıkılmıştır.
- Türk tarihinin ilk alfabesi kullanılmıştır.
- Para ilk defa bir değişim aracı olarak kullanılmıştır.
- Orhon abideleri bu dönemde yazılmıştır.(Bilge Kağan,Kül Tigin ve Tonyukuk adına dikilmiştir.)

UYGURLAR(744-840)

- Çin kaynaklarında ***"Şahin Gibi dolaşan,Hücum eden"*** anlamlarına gelir.
- Kurucusu Kutluk Bilge Kül Kağan'dır.
- Devletin başkenti önce Ötüken sonra ise Karabalasagun olmuştur.
- En parlak dönemleri Moyen-Çur dönemidir.
- Moyen-Çur'dan sonra tahta geçen Böğü Kağan Tibet seferi dönüşünde Mani adı verilen bir rahip ile tanışarak Maniheizm'i benimsemiştir.

<u>Maniheizm'e bağlı olarak;</u>

→Hükümdarların isimlerinin başına ***"Ay,kün"*** gibi isimler getirilmiştir.

→Hayvansal gıdalardan uzaklaşılmış,savaşçılık özellikler kaybedilmiş ve Tarım yapılarak ilk defa Yerleşik hayata geçilmiştir.

→İlk Türk şehir devletleri kurulmuştur.

→Türk Tarihinin ilk mimari eserleri verilmiştir.

→Yeni bir dini öğrenmek için bir çok kitap basılmış ve kütüphane kurulmuştur.

SAİT ZAMAN

→Tiyatro'nun temelleri atılmıştır.

Uygurlar ile ilgili diğer bilgiler:

- Türkler,İslamiyet ile ilk kez Talas Savaşıyla Uygur Türkleri ile tanışmıştır.
- Moğolların Türkleşmesinde Tufan Uygurları etkili olmuştur.
- 18 harften oluşan Uygur alfabesini kullanmışlardır.
- Stupa adı verilen tapınaklar oluşturulmuştur.
- Kırgızların saldırılar sonucu Kansu ve Tufan Uygurları diye 2'ye ayrılmışlardır.

AVARLAR

- Avarlar,hem Asya'da hem de Avrupa'da devlet kurmuş bir Türk topluluğudur. 6. Yy'da kurulan bu devleti Orta Asya'dan Avrupa'ya göç etmeye zorlayan neden Göktürk Devleti'dir. Göktürk Kağanı Bumin Kağan isyan ederek Avarları batıya doğru sürmüştür.
- Çin Kaynaklarında Juan-Juan olarak geçmektedirler.
- Bayan Han önderliğinde kurulmuştur.
- İstanbul, Sasanilerin yardımı ile 2 defa kuşatılmıştır.
- Avrupa'ya üzengi yapımını öğretmişlerdir.
- Hıristiyanlığı kabul eden Avarlar,Frankların saldırıları sonucu yıkılmıştır.

BULGARLAR

- Kelime anlamı ***"Karışık,karmaşık"*** tır.
- Kurucusu Kubrad'tır.
- Kubrad'ın ölümünden sonra Hazarların saldırıları sonucu İtil ve Tuna bulgarları olmak üzere ikiye ayrılmıştır

A)Tuna Bulgarları

- Kurum Han döneminde İstanbul kuşatılmıştır.
- Boris Han döneminde Hıristiyanlık kabul edilmiştir.
- ***''Çar''*** unvanını kullanan ilk Türk devletidir.Çar unvanını kullanan ilk hükümdar ise Simon'dur.

B)İtil Bulgarları

- İslamiyet'i kabul eden İlk Türk devletidir.
- Almış Han döneminde Abbasi halifesinden İslamiyet'i öğrenmek amacıyla bir heyet istemiştir.Gelen heyetin içinde İbn-i Fadlan da bulunmaktadır.İbn-i Fadlan'ın ***Rihle*** adlı eseri İtil bulgarlarının İslamiyet'e geçme hikayesi anlatılmaktdır.

HAZARLAR

- Kuzey Kafkasya'da kurulmuşlardır.
- Museviliği benimseyen ilk Türk devletidir.
- Halk arasında Musevilik,Hıristiyanlık ve İslamiyet özgür bir şekilde yaşanmıştır.Bu yüzden bu döneme ***''Hazar Barış Çağı''*** adı verilmiştir.
- Hz.Osman döneminde İslamiyet'in Kafkasya'da yayılmasını engellemişlerdir.
- Hazar ülkesinde yaşatan Müslümanların liderine ***''Hazz''*** adı verilmektedir.
- Ordularında paralı asker kullanan ilk Türk devletidir.
- Kürk yolu üzerinde hakimiyet kurmuşlardır.
- Polonya'da yaşayan Karay Türkleri Hazarların soyundandır.
- Rus knezlikleri tarafından yıkılmıştır.

MACARLAR

- Kurucusu Arpad'tır.
- Hıristiyanlığın Katolik mezhebini benimsemişlerdir.
- İlk Türkoloji Enstitüsü Budapeşte'de kurulmuştur.
- Kendilerini Avrupa Hun Devleti'nin varisi olarak görmüşlerdir.

PEÇENEKLER

- Bizans ordusunda ücretli olarak görev almışlardır.
- Malazgirt savaşında taraf değiştirerek Büyük Selçukluların tarafına geçmişlerdir.
- Divan-i Lügati't Türk'te ***''Rum Diyarında oturan bir bölük''*** olarak geçmektedir.
- İstanbul'u kuşatmak isteyen Çaka Bey'e destek olmuşlardır.
- Miklos hazineleri Peçeneklere aittir.

SAİT ZAMAN

KIPÇAKLAR(KUMANLAR)

- Kelime anlamı ***Sarı Saçlı,öfkeli***'dir.
- Eyyubi ve Memlük ordularında görev yapmışlardır.
- Codex Comenicus adında bir sözlük yapmışlardır.(Venedik Kütüphanesinde)
- Oğuzlar ile yaptıkları mücadeleler Dede Korkut Hikayelerinde yer almıştır.
- Ruslar ile yaptıkları mücadeleler İgor Destanında yer almıştır.

OĞUZLAR

- Bizans ordusunda paralı asker olarak görev yapmışlardır.
- Oğuz adı ilk defa Orhun kitabelerinde yer almıştır.
- En Kalabalık Türk boyudur.
- Hıristiyan oğuzlara Uz adı verilmektedir.
- Romanya civarında yaşayan Gagauzlar Oğuzlar'ın torunlarıdır.
- Büyük Selçuklu,Anadolu Selçuklu ve Osmanlı'nın kurulmasında etkili rol oynamışlardır.

SABİRLER

- Kelime anlamı ***"Yol değiştiren,sapan"*** anlamındadır.
- Buğarık adlı kadın hükümdarları vardır.
- Anadolu'ya sefer düzenleyen ikinci Türk topluluğudur.

TÜRGEŞLER

- Bilinen ilk hükümdarı Baga Tarkan'dır.Baga Tarkan kendi adına para bastıran ilk Türk hükümdarıdır.
- Sulu Kağan zamanında Emevilerle yapılan Haristan savaşı kazanılmış ve Orta Asya'nın İslamlaşması engellenmiştir.
- Uygurlardan sonra yerleşik yaşama geçen ikinci Türk devletidir.

AKHUNLAR(EFTALİTLER)

- Afganistan civarlarında kurulmuştur.
- Sasani ülkesinde meydana gelen Mazdek İsyanının bastırılmasında etkili olmuşlardır.Mazdek İsyanı Tarihteki ilk Komünist isyan'dır.
- Göktürk ve Sasanilerin işbirliği sonucu yıkılmışlardır.

KIRGIZLAR

- Uygurları yıkarak Ötüken merkez olarak kurulmuşlardır.
- Ölülerini yakan tek Türk devletidir.
- Milletlerarası yarışma düzenleyen ilk Türk devletidir.
- Orta Asya'da kurulan son Türk devletidir.
- Moğol Hakimiyetine giren ilk Türk topluluğudur.
- Dünyanın en uzun destanı olan Manas destanını yazmışlardır.
- 1991'de Sovyetlerin dağılmasından sonra Kırgızistan'da kurulmuştur.

KARLUKLAR

- Araplar ile Çinliler arasında yapılan Talas Savaşında Arapları desteklemişlerdir.
- İslamiyet'i kabul eden ilk Türk topluluğudur.
- Moğol Hakimiyetine giren ilk Müslüman Türk topluluğudur.
- Karahanlıların kurulmasında rol oynamışlardır.

TABGAÇLAR

- Çin'in kuzeyinde kurulmuştur.

SAT ZAMAN

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

1)SOSYAL YAŞAM

- Aile yapısı olarak çekirdek aile mevcuttur.
- Tek eş ile evlilik bulunmaktadır(Monogami).
- Yaşam tarzlarına bağlı olarak göçebe yaşam vardır.
- Yöneten ve yönetilenler arasında ***Tüz*** adı verilen yazılı olmayan bir anlaşma bulunmaktadır.
- Göçebe yaşamdan dolayı özel mülkiyet kavramı bulunmamaktadır.
- Temel geçim kaynağı hayvancılıktır
- Toplumsal hiyerarşi aşağıdan yukarıya doğru şu şekildedir;

Oğuş(Aile)→Urug(Soy)→Boy(Boy)→Budun(Millet)→İl(Devlet)

2)DEVLET YÖNETİMİ

- Egemenlik yetkisinin Göktanrı tarafından Kağan ve ailesine verilmesi anlayışına ***Kut*** anlayışı denir.Bu durum devletin hükümdar ailesinin ortak malı olarak kabul edilmesine sebep olmuştur.Veraset anlayışında belirsizliklerin yaşanmasını sağlamıştır.
- Kut dışında Tanrının verdiği iktisadi güç ***Ülüg***(Ülüş),Tanrının verdiği askeri güç ise ***Küç*** olarak tanımlanmaktadır.

Hükümdarlık unvanları

- Han
- Hakan
- Kağan
- İlteber
- İdikut
- İlteriş
- Şanyu
- Tanhu
- Erkin

Hükümdarlık Sembolleri

- Otağ(Çadır)
- Yay
- Bayrak
- Tuğ(Sancak)
- Nevbet(Davul)
- Yarlığ(Kağan emiri)
- Kotuz(Sorguç)
- Örgin(Taht)
- Kamçı(Berge)
- Toy(Şölen

NOT: Hükümdarlık sembolleri arasında Ok yoktur.

- Türklerin tarihteki en büyük özelliklerinden biri teşkilatçı olmalarıdır.
- Ülke yönetimi doğu-batı diye ikiye ayrılmıştır.Doğu'da hakan,Batı'da ise kardeşi olan Yabgu bulunmaktadır.
- Hükümdar sınırsız yetkilere sahip değildir.Töre ve Kurultay Hakan'ın gücünü sınırlandırmıştır
- Teokratik yönetim anlayışı yoktur.
- Kurultay danışma meclisi olmakla beraber karar meclisi de olmuştur.
- Kurultay;Kağan,Hatun,Boy beyleri,şad,Yabgu,Aygucı,Tarkan,Tigin'lerden oluşmaktadır.
- Kurultay'ın diğer isimleri; Toy ve Kengeş'tir.
- Kurultay üyelerine Toygun adı verilmektedir.

Diğer Türk devletlerinde Kurultayın isimleri;

- Hazarlar→İhtiyarlar
- Tabgaçlar →Nazırlar
- Peçenekler →Komenton
- Tuna Bulgaları→ Millet
- Avrupa Hunları→ Logades(Seçkinler)
- Oğuzlar→Tirnek Meclisi

Bazı önemli görevliler ve anlamları:

- Tudun →Vergi memuru
- Buyruk→ Bakan
- Ataman(İnal,İnanç)→ Tigin hocası
- Bitikçi→ Katip
- Tutug→ Askeri vali
- Tamgaç →Mühürdar
- Apa →Sivil yönetici
- Ayuki →Hükümet
- Aygucu →Vezir
- Ağılığ→ Hazine görevlisi
- Şad→ Hanedan üyesi vali

SAİT ZAMAN

2)ORDU

- Yaşam şartlarından dolayı savaşçılık özellikleri görülmektedir.
- Ordu-Millet anlayışı hakimdir
- Turan,Sahte Ricat,Kurt Kapanı gibi taktikler savaşta kullanılmıştır.
- Islıklı ok ilk defa Mete Han döneminde bulunmuştur.
- İlk üzengi yapımı ve at koşum takımları Avrupalılara öğretilmiştir.
- Onluk sistem dünyaya tanıtılmıştır.

NOT:Türkler en çok Askeri alanda Dünya'yı etkilemiştir.

3)HUKUK

- Türklerin yaşamının temelini oluşturan sözlü kurallara Töre denir
- Yöneten ve yönetilenler arasındaki antlaşmaya ise Tüz adı verilmektedir.
- Hukuk kuralları yazısızdır.
- Göçebe yaşamdan dolayı hapis cezaları 10 günü geçmemiştir.
- Başkanlığını Kağan'ın yaptığı yüksek mahkemelere Yargu denir.
- Töre'yi yazılı hale getiren Uygurlardır.
- Töre'nin değişebilen kuralları olduğu gibi değişmeyecek hükümleri de bulunmaktadır.Onlar da şunlardır;

Adalet →Könilik
İyilik →Uzluk
Eşitlik →Tüzlük
Kişilik→ İnsanlık

4)EKONOMİ

- Uygurlardan önce yaşam göçebe hayat üzerine kurulu olduğu için Tarım gelişmemiştir.
- Tötö kanalı Asya Hun devleti döneminde yapılmış olup,Göktürkler tarafından kullanılmıştır.
- Türklerde para kullanan ilk devlet Göktürkler'dir.
- Türgiş hükümdarı Baga Tarkan ise kendi adına para bastıran ilk devlet olmuştur.

Para Türleri;

Kuanpo →Bez Para
Kamdu →Mühürlü para
Çav →Kağıt para
Yarmak →Para
Satır →Gümüş para

- Türkler uluslararası ticaret yollarına hakim olmak için mücadele etmiştir. İpek Yolu'nda egemenlik kurmak için Çin,Akhun,Sasani devletleriyle savaşlar yapmıştır.

İhraç ürünleri; Madeni araç,Dokuma malzemeleri

İthal ürünleri; Tarım ürünleri,hububat

5)DİN VE İNANÇ SİSTEMLERİ

- Türkler;Göktanrı,Musevilik,Hıristiyanlık,İslami yet,Budizm,Maniheizm gibi dinlere inanılmıştır.
- Budizm inancını; Tabgaçlar ile Batı Göktürkler ve Uygurlar benimsedi
- Avrupa'ya giderek Hıristiyanlığı kabul eden Avrupa Hunları,Avarlar,Bulgarlar,Macarlar,Kıpçaklar, Oğuz ve Peçenekler milli benliğini kaybetmiştir.Macarlar ise Katolik mezhebini benimsemiştir.
- Din değiştiren ilk Türk devleti Uygurlardır.
- Hazarlar,Museviliği benimsemiştir.
- İtil Bulgarları, Avrupa'ya gitmesine rağmen İslamiyet'i seçmiş ve Müslüman olmuştur.
- Şamanizm,Doğalar Kültü,Atalar kültü gibi inançlara sahiptirler

Bazı Terimler ve anlamları;

Kurgan→ Mezar
Balbal →Mezar taşı
Uçmağ →Cennet
Tamu →Cehennem
Kam,Baksı→ Din Adamları
Yuğ→ Cenaze Töreni
Umay→Kadın Tanrıça

- İslam öncesi Türk devletlerinde ölümden sonra yaşam inancı olduğunu gösterir uygulamalar şunlardır:

→Kurganlara eşya koyma
→Cesetleri mumyalama
→Mezarlara Balbal dikme
→Cennet(Uçmağ),Cehennem(Tamu) kavramlarına inanma

SAİT ZAMAN

6)SANAT

- Göçebe yaşamdan dolayı sanat eşyaları taşınabilir malzemelerden olmuştur.
- Hayvan üslubu kullanılmıştır.
- Dünya'nın ilk halısı olan Pazırık halısı Ermitaj müzesindedir.
- Türk madencilik sanatının ilk örneklerine ise Esik kurganında rastlanılır. Kurganda bir Türk prensine ait olduğu düşünülen ‘‘Altın elbiseli adam’’ zırhı bulunmuştur.
- İlk Minyatür örneklerini Uygurlar vermiştir.
- Türklerde Ressamlara Bedizci denmiştir.
- Diz Çökmüş adam heykeli Uygurlara aittir.
- İlk Heykel örnekleri olan Balballar ilk defa İskitler tarafından verilmiştir.
- Kubbenin mimaride ilk kullanımı Uygurlarda olmuştur.Türk Üçgeni adı verilen yapıtın örneklerini vermişlerdir.
- Müzikte ise Kopuz adı verilen bir milli çalgı önemlidir.

7)DİL,YAZI VE EDEBİYAT

Sözlü edebiyat ürünleri;Sav,Sagu,Koşuk,Destan

Yazılı edebiyat ürünleri; Orhun Abideleri,Bugut,Karabalsagun,Moyen-Çor yazıtları

Bazı önemli destanlar;

- Göç →Uygur
- Türeyiş →Uygur
- Ergenekon→ Göktürk
- Bozkurt→ Göktürk
- Şu →İskit
- Alp er Tunga→ İskit
- Oğuz Kağan →Asya Hun
- Manas →Kırgız
- Şan Kızı Destanı→ Bulgarlar

Orhun Abideleri'nin özellikleri;

- Kutluk Devleti zamanında yazılmıştır
- Bilge Kağan, Kültigin, Vezir Tonyukuk adlarına dikilmiştir. Yazarı Yolluğ Tigin’dir.
- İlk siyasetname örneğidir
- İlk kez Thomsen tarafından çözülmüştür
- İlk sözcük ***''Tengri''***dir
- İlk yazar Tonyu kuk'tur.
- İlk nutuk özelliği taşır
- Bir kısmı Çince bir kısmı Türkçe yazılmıştır.
- Türkiye'de bunlara ait ilk çalışmaları yapan Necip Asım'dır.
- Moğolistan'ın Ulan Batur şehrinde bulunmaktadır.

Türkler’in kullandığı Alfabeler

- Orhon
- Uygur
- Soğd
- İbrani
- Kiril
- Fars
- Latin
- Arap

Diğer Edebi Ürünler

- Göktürklere ait diğer ürünler; Bugut yazıtları
- Uygurlara ait edebi ürünler; Karabalsagun,Moyen-Çor yazıtları(Sine-Uşi),Prens Kalyanamkara ve Papamkara,Altın Yaruk,Sekiz Yükmek,İrg Bitig
- Kırgızlara ait edebi ürünler; Manas Destanı,Yenisey yazıtları(En eski kitabe)
- Bulgarlara ait edebi ürünler; Madara Kaya kitabesi
- Türk Tarihinin bilinen ilk şairi Aprın Çor Tigin'dir.
- Türklerde yaygın eğitim ilk kez Asya Hunları tarafından başlatılmıştır.
- Uygurlar döneminde ise ilk defa örgün eğitim kurumları oluşturulmuştur.

SAİT ZAMAN

İslamiyet Öncesi Türk Tarihi Taraması

1-Türk kelimesine en çok hangi kaynaklarda rastlanılır?

2-İlk Türk boyu hangisidir?

3-Bilinen İlk Türk devleti hangisidir?

4-Mete Han'ın tahta geçiş tarihi neden önemlidir?

5-Türk adıyla kurulan ilk Türk devleti hangisidir?

6-Göktürk devletinin kurucusu ve en parlak dönemi kimdir?

7-Çinlilere karşı Türkler tarafından başlatılan en önemli ayaklanma hangisidir?

8-Kutluk devletinde vezirlik yapmış ve ''Türkler'in Bismark'ı'' olarak bilinen kişi kimdir?

9-Orhun Abideleri kimlerin adına dikilmiştir?

10-Yerleşik yaşama geçen ilk Türk devleti hangisidir?

11-İstanbul'u kuşatan ilk Türk devleti hangisidir?

12-İslamiyet'i kabul eden ilk Türk devleti hangisidir?

13-''Çar'' unvanını kullanan ilk Türk devleti hangisidir

14-Avrupa'da kurulan ilk Türk devleti hangisidir?

15-''Tanrının Kırbacı'' olarak bilinen kişi kimdir?

16-Kendilerini Avrupa Hun Devletinin varisi olarak gören devlet hangisidir?

17-İlk Türkoloji enstitüsünü kuran devlet hangisidir?

18-İslamiyet'in Kafkasya'da yayılmasını engelleyen Türk devleti hangisidir?

19-İslamiyet'in Ortaasya'da yayılmasını engelleyen Türk Devleti hangisidir?

20-Museviliği benimseyen tek Türk devleti hangisidir?

21-Çin'de kurulan Türk devleti hangisidir?

22-Bizans ordularında ücretli askerlik yapmış ve Malazgirt savaşında taraf değiştiren boy hangisidir?

23-En kalabalık Türk boyu hangisidir?

24-Ahiret inancını gösteren gelişmeler nelerdir?

25-Kelime anlamı ''Yoldan sapan'' olan devlet hangisidir?

26-Uygurlardan sonra yerleşik yaşama geçen Türk devleti hangisidir?

27-Kadın hükümdarları olan Türk boyu ve Türk devleti hangileridir?

28-Ölülerini yakan Türk devleti hangisidir?

29-Orta Asya'ya hükmeden son devlet hangisidir?

30-Uygurlardaki Tapınaklara verilen isim nedir?

SAİT ZAMAN

TÜRK İSLAM TARİHİ

TALAS SAVAŞI(751)

- Çinliler ile Araplar arasında meydana gelmiştir.
- Türkler bu savaşta tarihi düşmanlarına karşı Arapların yanında olmuştur ve Çin ordusunun mağlup edilmesinde etkili olmuşlardır.

Sonuçları

- Türkler arasında İslamiyet büyük bir hızla yayılmıştır.
- Türk-İslam tarihi başlamıştır.
- Türk-Müslüman ilişkileri gelişmiştir.
- Türkler Abbasilerin askeri ve idari alanında yer almışlardır.
- Kağıt ve Matbaa Abbasiler aracılığıyla Orta Asya dışına yayılmıştır.

Türklerin İslamiyet'e geçişini kolaylaştıran etkenler

- Türk ahlak anlayışı ile İslamiyet'in birbirine benzemesi
- Göktanrı inancında yer alan bazı unsurların(ahiret,cennet,cehennem) İslamiyet'te de bulunması
- Din adamlarının ayrıcalıklı bir sınıf olmaması
- Abbasilerin,Emevilere göre daha hoşgörülü bir politika izlemesi
- Her iki dinde de Tek tanrı inancının olması
- Türklerdeki Cihan hakimiyeti ile Müslümanlardaki Cihat anlayışının benzer olması

Türklerin İslamiyet'e hizmetleri

- İslam kültür ve medeniyeti geniş bir alana yayılmıştır.
- Türkler İslam dünyasını; Haçlılar,Bizanslar ve Moğollara karşı korumuştur.
- Abbasi halifesini dış baskılara karşı korumuşlardır.
- İslam bilim ve kültürüne önemli kişilikler kazandırmışlardır.

KARAHANLILAR(840-1212)

- Uygur Devleti'nin yıkılmasından sonra dağılan Karluk,Yağma,Çiğil,Basmil boyları birleşerek Karahanlı Devletini kurmuştur.
- Bilge Kül Kadir Han tarafından Türkistan'da kurulmuştur.
- Karahanlı devleti aynı zamanda Hakaniye,Afrasyab,İlighanlar gibi adlarla da anılmıştır.
- Satuk Buğra Han zamanında İslamiyet kabul edilmiştir.Satuğ Buğra Han Müslüman olunca ***Abdulkerim*** adını almıştır.Satuk Buğra Han'a aynı zamanda ***El-Gazi*** ve ***El-Mücahit*** unvanları da verilmiştir.
- Karahanlılar Orta Asya'da kurulan ilk Türk-İslam devletidir.
- Devlet en parlak dönemini Yusuf Kadir Han zamanında yaşamıştır.
- Tamgaç Buğra Han(Uluğ Han) döneminde ilk burslu eğitim başlamıştır.
- Karahanlıların resmi dili Türkçedir.Halkı,ordusu,yöneticisi Türk'tür.
- İlk Türk-İslam eserlerini vermişlerdir.
- Karahanlılar ile beraber Türk Kültürüne ilk kez dahil olan bazı uygulamalar şunlardır;
  - Kervansaray(Ribat)
  - Medrese(Semerkant)
  - Camii(Degaron Cami)
  - Posta teşkilatı
  - Hastane(Bimarhane) örneklerini vermişlerdir.
  - Askeri alanda ***Gulam*** sistemini başlatmışlardır.
- Karahanlılar,İslamiyet'i kabul etmesine rağmen milli benliklerini korumuşlardır.Buna gösterir uygulamalar şunlardır;

→Türkçe'yi resmi dil ilan etme
→Arap alfabesi yerine Uygur alfabesini kullanma
→İlk Türk devletine ait yönetim geleneklerini devam ettirme(İkili teşkilat,Kut inancı,boylar federasyonu)

- Hanedan içi taht kavgaları sonucu Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmışlardır.Doğu Karahanlılara Karahitaylar,Batı Karahanlılara ise Harzemşahlar son vermiştir.

SAİT ZAMAN

GAZNELİLER(963-1187)

- Afganistan'ın Gazne şehrinde Alp Tigin tarafından kurulmuştur.
- ***Padişah*** unvanını kullanan ilk kişi Alp Tigin'dir.
- ***''Yeminiler''*** olarak bilinirler.
- Gazneli Mahmut,Şii Büveyhoğullara karşı Abbasi Halifesini korumuştur.Abbasi halifesi buna karşılık olarak Gazneli Mahmut'a ***Sultan*** unvanını vermiştir.Böylece Sultan unvanını ilk kullanan Gazneli Mahmut'tur.
- İslamiyet'i koruyan ilk Türk devletidir.
- Aynı zamanda Gazneli Mahmut için ***''Put Kıran'''*** denilmiştir.
- Büyük Selçuklu Devleti'nin büyümesine karşı Karahanlılar ile Maveraünnehir Görüşmeleri yapılmıştır.
- Abbasi halifesinin isteği üzerine Hindistan üzerine 16 sefer düzenlenmiştir.(Somnat seferleri)Bu seferlerde ünlü bilgin Biruni de yer almıştır. Gazneli Mahmut, Biruni için ***''Sarayımın en değerli hazinesi''*** demiştir.
- Hindistan seferleri sonucunda Kast sistemine darbe vurulmuştur.Bu seferler neticesinde günümüz Pakistan,Bangladeş ve Afganistan gibi devletler ortaya çıkmıştır.
- Gazneli Mahmut ***''Alemin aslanı'',''Zamanın yeganesi'',''Devlet'in kılıcı''*** gibi unvanlar da almıştır.
- Gazneliler geniş bir coğrafyada egemenlik kurduğu için farklı etnik kimliklerden oluşmuştur.
- Büyük Selçuklu Devleti ile yapılan Dandanakan savaşı sonucunda devlet yıkılış sürecine girmiştir.
- Afgan yerlileri Gurlular tarafından yıkılmıştır.

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ(1040-1157)

- Devletin adı; kurucusu olan Selçuk Bey'den gelir.Selçuk Bey Cend şehrini merkez olarak almıştır.
- Selçuk Bey'den sonra Tuğrul ve Çağrı beyler tahta geçmiştir.

Tuğrul ve Çağrı Beyler Dönemi:

- Bu dönemde Gaznelilerle Nesa,Serahs ve Dandanakan savaşları yapılmıştır.Dandanakan savaşından sonra Gazneliler yıkılış sürecine girmiştir.
- Toprakların yetmemesinden dolayı Anadolu'ya keşif amaçlı seferler düzenlenmiştir.
- 1048'de yapılan Pasinler savaşını Bizans ve Gürcü kuvvetlerine karşı Büyük Selçuklu Devleti kazanmıştır.(Pasinler savaşı ilk Büyük Selçuklu-Bizans savaşıdır.)Bu savaş sonunda Gürcü kralı Liparit esir alınmıştır.Bizans'ın İstanbul'daki Camii'yi onarması karşılığında serbest bırakılmıştır.
- 1055'te Abbasi halifesinin yardım istemesi üzerine Şii Büveyhoğullarına son verilmiştir.Bunun üzerine Abbasi Halifesi Tuğrul Bey'e ***''Doğunun ve Batının Sultanı''*** unvanını vermiştir.
- Büyük Selçuklu Devletinde ilk medrese Tuğrul Bey döneminde Nişabur'da açılmıştır.

Alparslan Dönemi:

- Bu dönemde asıl adı Ebu Hasan olan Vezir Nizamülmülk vezirlik makamına getirilmiştir.
- Azerbaycan fethedilmiştir.
- Alparslan döneminde Nizamülmülk tarafından Bağdat'ta Haşhaşi faaliyetlerine karşılık ilk nizamiye medresesi açılmıştır
- Hıristiyanlar için çok önemli bir merkez olan Ani Kalesi fethedilmiştir.Bunun üzerine Abbasi halifesi tarafından Sultan Alparslan'a ***''Ebu'l Feth''*** unvanı verilmiştir.
- 1071'de Bizanslarla yapılan Malazgirt savaşını Büyük Selçuklu Devleti kazanmıştır.Bu savaş sonucunda Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.
- Bu savaş sonucunda Abbasi Halifesi tarafından Sultan Alparslan'a ***''İslam ülkelerinin sultanı''*** unvanını vermiştir.

SAİT ZAMAN

Malazgirt savaşının sonucunda;

- Bu savaş Bizans İmparatoru Romen Diyojen esir alınmıştır.
- Bu savaş sonucunda Türkiye Tarihi başlamıştır.
- Bu savaş sonucunda Bizans baskısı ortadan kalkmıştır.
- Sultan Alparslan bu savaş sonucunda ***"Toprak fethedenin malıdır"*** politikası ile bazı komutanlarına ***Kılıç Payı*** adını verdiği toprakları vermiştir.Bu topraklar üzerinde ilk Anadolu beylikleri kurulmuştur.
- Haçlı seferlerinin başlamasına neden olmuştur.
- Malazgirt savaşı ***"Yurt Kuran savaşı"*** olarak tanımlanmaktadır.

Melikşah Dönemi:

- Kudüs,Şam,Halep fethedilmiştir.
- Süleyman Şah,Melikşah'ın onayı ile İznik'te Anadolu Selçuklu Devleti'ni kurmuştur.
- Büyük Selçuklu Devleti'nin en parlak dönemidir.
- İkta sistemi ilk kez uygulanmıştır.
- Hassan Sabah önderliğinde Batınilik faaliyetleri başlamıştır.
- Melikşah'ın ölümünden sonra Mahmut,Mehmet Tapar,Berkyaruk ve Sencer arasında taht mücadeleleri yaşanmıştır.Bu mücadeleyi Sultan Sencer kazanmıştır.
- Sultan Sencer döneminde Karahitaylarla yapılan Katvan savaşı kaybedilince devlet yıkılış sürecine girmiştir.

Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılma nedenleri:

- Batınilik faaliyetleri
- Oğuz boylarının küstürülmesi
- Atabeylerin bağımsız hareket etmesi
- Ülke hanedanın ortak malıdır anlayışı ile hareket edilmesi
- Halifelerin olumsuz tutumu

- Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra;

→ İran'da, Salgurlular
→ Azerbaycan'da, İldenizoğuları
→ Erbil'de, Begteginoğulları
→Şam'da, Böriler
→Musul'da, Zengiler atabeylikleri kurulmuştur.

MISIR'DA KURULAN TÜRK-İSLAM DEVLETLERİ

1)TOLUNOĞULLARI

- Tolunoğlu Ahmet tarafından Mısır'da kurulmuştur.
- Mısır'da kurulan ilk Türk devletidir.
- Maristan adı verilen ilk hastaneleri kurmuşlardır.
- İlk Eczaneyi inşa etmişlerdir.
- Tolun kelimesi ***"Dolunay"*** anlamına gelir.
- Türk-İslam mimarisinin Mısır'daki ilk örneklerini vermişlerdir.
- Abbasiler tarafından yıkılmıştır.

2)İHŞİDLER(AKŞİTLER)

- Muhammed Bin Togaç tarafından kurulmuştur.
- Akşit ***"Beyaz Güneş"*** anlamına gelmektedir.
- Kutsal topraklara sahip olan ilk Türk devletidir.
- Fatimiler tarafından yıkılmıştır.

3)EYYUBİLER

- Selahattin Eyubi tarafından Mısır'da kurulmuştur.
- Selahattin Eyubi Hıttin Savaşı'nda Haçlılara karşı savaşarak Kudüs'ü geri almıştır. Mekke ve Medine'ye önem veren Selahattin Eyubi ***''Hadimü'l-Haremeyn''*** unvanını kullanan ilk kişi olmuştur.Mehmet Akif Ersoy onun için ***''Şarkın en sevgili sultanı''*** olarak nitelendirmiştir.
- Arma sistemleri ile Avrupalılara örnek olmuşlardır.
- Dönemin ünlü tıpçısı ***İbn-i Meymun*** bu dönemde yaşamıştır.
- Memlükler tarafından yıkılmıştır.

SAİT ZAMAN

4)MEMLÜKLER

- Aybeg tarafından Mısır'da kurulmuştur.
- İlhanlılarla yapılan Aynı Calud savaşı kazanılmıştır.Moğolların batıya ilerleyişini durduran tek devlettir.
- Memlükler'de her komutana ve emire sultan olabilme hakkı tanınmıştır.
- Memlük devletinin varlığına Mercidabık ve Ridaniye savaşları ile Osmanlı Devleti son vermiştir.
- Memlük kelimesinin anlamı ***''Efendisinin Tasarrufundaki Esir'***dir.

DİĞER TÜRK-İSLAM DEVLETLERİ

MOĞOL İMPARATORLUĞU

- Cengiz Han tarafından kurulmuştur.
- Harzemşahlarla Otrar faciasını yaşamışlardır.
- Anadolu Selçuklu Devleti ile yapılan Kösedağ savaşını kazanmışlardır.
- Cengiz Han ölmeden önce ülkeyi oğulları arasında paylaşmıştır.

a)Altın Orda Devleti

- Batu Han tarafından kurulmuştur.
- İslamiyet'i kabul eden ilk Moğol devletidir.
- Timur tarafından son verilmiştir.Bu devletin yıkılmasıyla beraber Rusların güneye inmesi kolaylaşmıştır.

b)Çağatay Hanlığı

- Doğu Türkistan'da kurulmuştur.

c) Kubilay Hanlığı

- Çin'de kurulmuştur.
- Türkleşmeyen ve İslamiyet'i kabul etmeden tek Moğol devletidir.
- Bu devlet hakkında en önemli bilgiler Marco Polo'nun seyahatnamesinde yer alır.

d)İlhanlı Devleti

- Hülagü Han tarafından İran'da kurulmuştur.
- Kösedağ savaşında Anadolu Selçuklu Devleti'ni yenmişlerdir.
- Alamut Kalesini yıkmışlardır.

TİMUR DEVLETİ

- Timur tarafından Belh şehrinde kurulmuştur.
- Cengiz Han'ın soyundan gelmediği için ***''Emir''*** unvanını kullanmıştır.
- Eyalet sistemi uygulanmış ve her eyaletin başına da ***''Mirza''*** adı verilen valiler gönderilmiştir.
- Uluğ Bey ve Hüseyin Baykara gibi hem hükümdarlık yapmış hem de bilim adamlığı kişiler bu dönemde yaşamıştır.
- Ali Kuşçu ve Ali Şir Nevai bu dönemde yaşamış önemli bilim insanlarıdır.
- Osmanlı Devleti ile yaptıkları Ankara savaşını kazanmışlardır.
- Altınorda devletini yıkarak Rusların güneye inmesine sebep olmuşlardır.
- Şeybaniler tarafından yıkılmıştır.

BABÜR DEVLETİ

- Babür Şah tarafından Hindistan'da kurulmuştur.
- Şah Cihan döneminde eşi Mümtaz Hatun için Tac Mahal yaptırılmıştır(Anıt mezar)
- Tac Mahal için Osmanlı'dan Mimar İsmail,İsa ve Settar efendiler getirilmiştir.
- Babür Şah'ın Vekayi(Babürname) adlı eseri vardır.
- İngilizler tarafından yıkılmıştır.
- Yeniçağ'da kurulup yakınçağ'da yıkılan tek devlettir.

HARZEMŞAHLAR

- Harzem'de İl Arslan tarafından kurulmuştur.
- Kendilerini Büyük Selçuklu Devleti'nin varisi olarak görmüşlerdir.
- Moğollar ile Otrar Faciasını yaşamışlardır.
- Anadolu Selçuklu devleti ile yaptıkları Yassıçemen savaşını kaybettikten sonra yıkılış sürecine girmişlerdir.

KARAKOYUNLULAR

- Bayram hoca tarafından merkez Tebriz'de kurulmuştur.
- Azerbaycan'ın Türkleşmesinde önemli rol oynamışlardır.
- İlk Türk devletlerinde görülen Balbal dikme geleneği bu dönemde de görülmüştür.
- Akkoyunlular tarafından yıkılmıştır.

SAİT ZAMAN

AKKOYUNLULAR

- Kara Yölük Osman tarafından merkez Diyarbakır olmak üzere kurulmuştur.
- Devletin en parlak dönemi Uzun Hasan dönemi olmuştur.
- Kuran-ı Kerim'i Türkçe çevirmişlerdir.
- Dede Korkut Hikayelerini yazılı hale getirmişlerdir.
- Avrupa'da Uzun Hasan için ***Küçük Türk*** unvanı kullanılmıştır.
- Karakoyunlularda olduğu gibi Balbal dikme geleneği bu dönemde de görülmüştür.
- Osmanlılarla yapılan Otlukbeli savaşı ile yıkılış sürecine girmişlerdir.

SAFEVİLER

- Kurucusu Şah İsmail'dir.Şah İsmail ***Hattai*** mahlasını kullanmıştır.
- Osmanlı ile 1514 Çaldıran savaşını yaptılar ve kaybettiler.
- Bu devletin yıkılmasıyla İran'daki Türk hanedanlığı son bulmuştur.

TÜRK-İSLAM TARİHİNDE KÜLTÜR VE UYGARLIK

1)DEVLET YÖNETİMİ

- İslamiyet öncesinde görülen ikili teşkilatlanma İslamiyet'in kabulü ile devam etmiştir.
- Ülke hanedanın ortak malıdır anlayışı devam etmiştir.
- Devlet yönetimi; Hükümdar,Saray,Merkez yönetimi olmak üzere 3 şekilde incelenmektedir.

a)Hükümdar

- Geniş yetkilere sahip olmakla beraber bu yetkilerini örfi ve şeri hukuk kuralları sınırlamaktadır.
- Divan-ı Mezalim'e başkanlık eder
- Türk-İslam devletlerinde İslam öncesi devletlerden farklı olarak hükümdarlığı halife tarafından onaylanır.

Unvanlar

- Hünkar
- Padişah
- Sultan
- Gazi
- Şah
- Şehinşah
- Bey
- Kadir

Hükümdarlık sembolleri

- Tuğra(Mühür)
- Çetr(Şemsiye)
- Hutbe
- Hilat(Hediye)
- Tıraz(Giysi)
- Asa
- Sancak(Alem)
- Gaşiye(Eyer örtüsü)
- Menşur(Onay)
- Ferman
- Sikke bastırmak
- Tuğ(Sancak)

b)Saray

- Padişahın ve ailesinin yaşadığı yerdir.Aynı zamanda devletin yönetildiği yerdir.

Saray Görevlileri:

- **Camedar:** Sultan'ın kıyafetlerinden sorumlu
- **Alemdar:** Bayrak sorumlusu
- **Abdar:** Temizlikçi
- **Candar:** Padişah'ın muhafız birliği
- **Hares Emiri:** Devlet'e karşı suç işleyenleri cezalandıran kişi
- **Silahdar:** Silahlardan sorumlu
- **Emir-i Ahur:** Atlardan sorumlu
- **Kapucubaşı:** Günlük işlerinden sorumlu
- **Serhenk:** Törenlerde yol düzenini sağlayan görevli
- **Hacubü'l Hüccap:** Hükümdar ile halk arasındaki görüşmeleri ayarlayan görevlidir.Hükümdar ve vezirden sonra en büyük görevlidir.

SAT ZAMAN

c) Merkezi

DEVLET GÖREVLİLERİ	GÖREVİ
Şıhne	Askeri ve idari yönetici
Amil	Vergilerin toplanmasından sorumlu yönetici
Amid	Vilayetlerde yönetimden sorumlu sivil görevli
Muhtesip	Belediye işlerinden sorumlu görevli

Yönetim:

- Devlet işleri,başkanlığını hükümdarların yaptığı Divan-ı Saltanatta görüşülürdü.
- Hükümdarın başkentte olmadığı zamanlarda işlerle ilgilenen divan Niyabet-i Saltanat'tır.Başkanı da Naip'tir.
- Bunların dışında;

DİĞER DİVANLAR	GÖREVİ	BAŞKANI
Divan-ı Tuğra	Yazışmalardan sorumlu divan	Tuğrai,Münşi
Divan-ı İstifa	Mali işlerden sorumlu divan	Müstevfi
Divan-ı İşraf	Mali ve idari işleri teftiş divanı	Müşrif
Divan-ı Arz	Askeri işlemlerden sorumlu divan	Emir-i Arz

d)Taşra Yönetimi:

- Türk-İslam devletlerinde taşra; Eyalet,vilayet,kaza ve köylerden meydana gelmektedir.
- Bu bölgelerde askeri valiler veya hanedan üyesi kişiler görevlendirilmiştir.Hanedan üyesi kişiler Melik sıfatı almıştır.Melikleri eğiten kişilere ise Atabey denmiştir.

2-ORDU

- İslamiyet öncesindeki Cihan anlayışı yerine Cihat anlayışı hakim olmuştur.
- Ordu; Merkez Ordusu ve Diğer Birlikler olarak iki kısma ayrılmıştır.

A)Merkez Ordusu

a)Guleman-ı Saray

- Savaşlarda esir edilen çocukların gulamhanelerde yetiştirilmesi ile oluşturulmuştur.
- Sultan'a bağlıdırlar.
- 3 Ayda bir Bistegani adı verilen maaş almışlardır.
- İlk kez Karahanlılar döneminde uygulanmıştır.

b)Hassa Ordusu

- Sultana bağlı olup onun güvenliğini sağlamakla görevlidirler.
- Maaş yerine iktalardan gelen vergiler verilmiştir.
- Ordunun asıl vurucu gücüdür

B)Diğer Birlikler

a)İkta Ordusu

- Selçukluların en kalabalık kısmıdır
- Maaş almazlar
- İkta sahibi olanarın ikta karşılığı beslemek zorunda olduğu askerlere Cebelü denir

b)Eyalet askerleri

c)Yardımcı kuvvetler

d)Türkmenler

3)HUKUK SİSTEMİ

- Türk-İslam devletlerinde hukuk; Şeri ve örfi olmak üzere ikiye ayrılır.

a)Şeri Hukuk

- Temeli islam hukukun dayanır
- Aile,Miras,Boşanma,Evlenme gibi konular şeri hukuk kapsamındadır.
- Şeri davalara Kadı bakar.
- Kadıların başında sorumluya ise Kadı'l- Kudat denir

b)Örfi Hukuk

- Temeli eski Türk inanışlarına dayanır.
- Yönetim,Askerlik,Maliye gibi konuları inceler
- Örfi Davalara Emir-i Dad bakardı

SAİT ZAMAN

NOT:Türk-İslam devletlerinde askeri davalara Kadıleşker bakardı.

4-TOPRAK SİSTEMİ

MÜLK TOPRAKLAR	MİRİ TOPRAKLAR
➢ Mülkiyeti şahıslara ait olan topraklardır. ➢ Mülk topraklar;Öşri ve Haraci olmak üzere kendi arasında ikiye ayrılır. **a)Öşri Topraklar:** Müslümanlara ait olan topraklardır. **b)Haraci Topraklar:** Gayr-i Müslimlere ait olan topraklardır.	➢ Mülkiyeti devlete ait olan topraklardır. ➢ Has,Vakıt ve İkta olmak üzere kendi arasında üçe ayrılır. **a)Has:**Geliri hükümdar ve ailesine bırakılan topraklardır **b)Vakıf:**Geliri hayır kurumlarına bırakılan topraklardır. **c)İkta:**Devlete hizmet eden melik,emir,komutanlara gördükleri hizmetin karşılığı tahsis edilen topraklardır.

5-EKONOMİ

➢ Türk-İslam devletlerinde toprak dışında ekonomi;Hayvancılık,ticaret,dokumacılık ve madencilik alanında gelişmiştir.

Öşür: Müslümanlardan alınan ürün vergisi

Haraç: Gayr-ı müslümanlardan alınan ürün vergisi

Cizye: Gayr-ı müslümanlardan askere gitmemeleri karşılığında alınan vergidir.(Yaşlı,kadın,çocuk ve din adamlarından alınmaz.)

6-DİL VE EDEBİYAT

➢ İlk Türk-İslam devletlerinde konuşma dili Türkçe,Edebiyat dili ise Farsça olmuştur.

➢ Karahanlılarda hem konuşma dili hem edebiyat ve bilim dili Türkçe olmuştur.

a)Kutadgu Bilig:

- ***''Mutluluk veren bilgi''*** anlamına gelmektedir.
- Yusuf Has Hacip tarafından kaleme alınmıştır.
- Türk-İslam edebiyatının ilk yazılı eseridir.İlk siyasetname özelliğini taşır.
- Karahanlı hükümdarı Tabgaç Buğra Han'a sunulmuştur.

b)Divan-ı Lügat'it Türk:

- Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınmıştır.
- Araplara Türkçe öğretmek amacıyla Arapça yazılmıştır.
- İlk Türkçe sözlüktür.
- Bu eserde ilk Dünya haritası yer almıştır.
- Abbasi halifesi Ebu'l-Kasım Abdullah'a sunulmuştur.

c)Divan-ı Hikmet

- Hoca Ahmet Yesevi tarafından kaleme alınmıştır. (Pir-i Türkistan)
- Türk Edebiyatının ilk tasavvuf eseridir.
- Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han'a sunulmuştur.

d)Atabetü'l Hakayık

- Edip Ahmet Yükneki tarafından kaleme alınmıştır.
- ***''Gerçeklerin Eşiği''*** anlamına gelmektedir.
- Sipehsalar Mehmet Bey'e sunulmuştur.

e)Şehname

- Firdevsi tarafından kaleme alınmıştır.
- İran-Turan mücadelelerinden bahsetmektedir.
- Gazneli hükümdarı Gazneli Mahmut'a sunulmuştur.

f)Tarih-i Yemin

- Utbi tarafından kaleme alınmıştır.
- Gazneli hükümdarı Gazneli Mahmut'a sunulmuştur.

g)Siyasetname

- Nizamülmülk tarafından kaleme alınmıştır.
- Devlet yönetimi ile ilgili bilgiler vermektedir.
- Büyük Selçuklu sultanı Melikşah' sunulmuştur.

h)Muhakemetu'l Lugateyn

- Ali Şir Nevai tarafından kaleme alınmıştır.
- Türkçe'nin Farsça kadar zengin bir dil olduğunu yazılmaktadır.
- Ali Şir Nevai Çağatay Türkçesi'nin en büyük şairidir.

i)Pendname

- Sebük tigin tarafından çocuklarına bırakılan bir ahlak kitabıdır.

SAİT ZAMAN

7-BİLİM

- Türk-İslam devletlerinde en önemli kurumlar medreselerdir.
- İlk Türk-İslam medresesi→Semerkant Medresesi(Karahanlılar dönemi)
- İlk Büyük Selçuklu devleti medresesi→Nişabur(Tuğrul bey dönemi)
- İlk Nizamiye Medresesi→Bağdat(Sultan Alparslan dönemi)

Eğitim Kurumları ile ilgili Kavramlar:

Müderris→Medrese hocası
Müid→Müderris yardımcısı
İcazetname→Diploma
Danişmend→Yüksek bölüm öğrencisi
Softa→Medrese öğrencileri

Akli Bilimler (Pozitif)	Nakli Bilimler(Dini)
Cebir(Matematik) Hendese(Geometr) Simya(Kimya) Nücum(Astroloji) Heyet(Astronomi)	Megazi(Peygamberin Katıldığı savaşlar) Sünnet(Peygamberin davranışları) Hadis(Peygamberin sözleri) Siyer(Peygamberin hayatı) Fıkıh(İslam hukuku) Kelam(Allah kelamı) Tefsir Tecvid

ÖNEMLİ TÜRK-İSLAM BİLGİNLERİ

Harezmi	▪ 0'ı kullanmıştır. ▪ Kitabü'l Cebr ve Mukabele adlı eserleri önemlidir.
Farabi	▪ ***Muallim-i Sani*** adını almıştır.(İkinci Öğretmen) ▪ İhsaü'l Ulum eserinde ilimleri sınıflandırmıştır. ▪ El Medinetü'l Fazıla eserinde devlet başkanında olması gerekenleri anlatmıştır. ▪ Kitabü'l Müsika adlı müzik kitabı hazırlamıştır. ▪ İlk defa Birleşmiş Milletler fikrini ortaya atmıştır.
Ömer Hayyam	▪ Rubaileri ile meşhurdur ▪ Celali Takvim'i hazırlayan komisyonun başkanlığını yapmıştır.
İbn-i Sina	▪ Avrupa'da ***Avicenna*** olarak tanınmıştır. ▪ Tıp'ın babası olarak bilinmiştir. ▪ El-Kanun Fi't Tıp ve Kitabü'l Şifa eserleri önemlidir. ▪ İslam Dünyasında ***Şeyh El-Reis*** olarak bilinmektedir. ▪ Azimut halkasını icat etmiştir.
Biruni	▪ Gazneliler döneminde yaşamıştır. ▪ Gazneli Mahmut onun için ***"Sarayımın en değerli hazinesi"*** demiştir. ▪ Asar'ül Bakiye eserinde Asyalılar ile ilgili bilgi vermiştir. ▪ Enlem ve Boylam derecelerini hesap etmiştir. ▪ Yerçekimini varlığından bahsetmiştir.
İbn'ül Heysem	▪ Fizik ve Optik alanında çalışmalar yapmıştır.

SAİT ZAMAN

Gazali	▪ Kitabül Menazir en önemli eseridir. ▪ Büyük Selçuklu döneminde yaşamış ve Nizamiye medresesinde baş müderris olarka görev almıştır. ▪ Batınilik faaliyetlerine karşı büyük mücadeleler vermiştir. ▪ İhya'ül Ulumiddin en önemli eseridir. ▪ ***Tehaffüt*** adlı eseri önemlidir(Tutarsızlık)
İbn-i Rüşt	▪ İspanya'da yetişmiş olup ***Averros*** adıyla anılmıştır. ▪ Aristo'yu Avrupa'ya tanıttı. ▪ Gazali ile çatışma yaşamıştır ▪ Gazali'nin Tehafütt adlı eserine karşılık Tehaffüt Tehaffüt (Tutarsızlığın tutarsızlığı)adlı eseri yazmıştır. ▪ Thomas Aguians ona ***"Şarih(Yorumcu)"*** adını vermiştir.
Uluğ Bey	▪ Timur'un torunu olup Semerkantta rasathane açmıştır. ▪ En önemli eseri Zic'dir.
Cabir Bin Hayyan	▪ Kimya'nın kurucusudur. ▪ Atom'un parçalanabileceğini Einstain'den önce öne sürmüştür. ▪ Avrupa'da ***''Geber''*** olarak bilinir.
El Razi	▪ Çiçek ve kızamık hastalıklarının farklı olduğunu ispat etmiştir. ▪ El-Havi adlı eseri vardır.

8-MİMARİ VE SANAT

➢ Türk-İslam mimarisinin ilk örneklerini Karahanlılar vermiştir.

a)Karahanlılar

- Degaron Cami→İlk Türk-İslam Camii
- Arap Ata türbesi→En eski Türbe
- Ribat-ı Melik→İlk Türk-İslam kervansarayı
- Semerkant medresesi→İlk Türk-İslam Medresesi
- Ayşe Bibi türbesi

b)Gazneliler

- Zafer Kuleleri
- Leşker-i Bazar Sarayı

c)Büyük Selçuklu Devleti

- Mescid-i Cuma
- Sultan Sencer Türbesi
- Nişabur Medresesi
- Nizamiye Medreseleri

d)Tolunoğulları

- Kahire Ulu cami
- Tolunoğula Ahmet cami

e)Babürler

- Tac Mahal
- Agra Kalesi

ÖNEMLİ MİMARİ YAPILAR

DİNİ	**SİVİL**	**ASKERİ**
Külliye: Merkez binası Cami olan yapılar topluluğudur. **Kümbet:** Anıt mezar **Türbe** **Cami** **Mescid** **Tekke** **Zaviye** **Türbe** **Medrese**	**Bedesten:**Altın,gümüş,ipek gibi değerli malzemelerin olduğu pazardır. **Arasta:** Benzer ürünlerin satıldığı yerler. **Kapan:** Aynı türden ürünlerin satıldığı yer. **Tabhane:** Bakım evi **İmarethane:** Aş evi **Bimaristan:** Akıl ve sinir hastalarının tedavi gördüğü yer.(İlk kez Karahanlılar dönemi) **Maristan:** Hastane(İlk kez Tolunoğulları dönem.) **Sebil** **Kervansaray** **Saray** **Kütüphane** **Han**	**Kışla** **Tersane** **Kale** **Kule** **Burç** **Sur** **Garnizon**

SAİT ZAMAN

Sanat Dalları

- **Vitray:** Cam boyama sanatıdır.
- **Tezhip:** Dini kitapların kenarlarını altın tozu ile süsleme sanatıdır.Tezhip sanatçısına Müzehhip denir.
- **Hat:** Arapça'yı güzel yazma sanatıdır.Bu işle uğraşanlara Hattat denir.İlk Hattat Amasyalı Yakut'tur.
- **Minyatür:** Resimlerin kitaba aktarılmasıdır.Bu işle uğraşanlara Nakkaş denir.El-Cezeri'nin Otomata adlı eseri önemlidir.
- **Telkari:** Gümüş işletmeciliği
- **Malakari:** Duvar süsleme sanatıdır.
- **Çini:** Pişmiş toprak üstünde boyama yapmadır.

NOT: Kitaplarda;Tezhip,Hat,Minyatür,Cilt kullanılır.

NOT: Mimaride; Taş,Alçı,Hat,Tuğla,Maden kullanılır.

TÜRK-İSLAM TARİHİ TARAMASI

1-Türk-İslam tarihi hangi savaş ile başlamıştır?

2-Türkler'in İslamiyeti kabulü ile matbaa ilk defa Çin dışında nerede üretildi?

3-İslamiyet'i kabul eden ilk Türk boyu hangisidir?

4-İslamiyet'i kabul eden ilk Türk devleti hangisidir?

5-İslamiyet'i Orta Asya'da kabul eden ilk Türk devleti hangisidir?

6-Karahanlılar döneminde İslamiyet hangi hükümdar döneminde kabul edildi?

7-Satuk Buğra han Müslüman olduktan sonra hangi isimleri aldı?

8-Bimaristan adı verilen akıl hastanesi hangi devlet zamanında yapıldı?

9-Padişah unvanını kullanan ilk hükümdar kimdir?

10-Sultan unvanını kullanan ilk hükümdar kimdir?

11-Gazneli Mahmut'a Sultan unvanının verilme nedeni nedir?

12-Gazneli Mahmut'un Hindistan'a sefer yaparken beraberinde götürdüğü bilim adamı kimdir?

13-Gazneli Mahmut'un unvanları nelerdir?

14-İlk Büyük Selçuklu-Bizans savaşı hangisidir?

15-Abbasi halifesinin Tuğrul Bey'e ''Doğunun ve Batının Sultanı'' unvanını verme nedeni nedir?

16-Abbasi halifesinin Alparslan'ın Ani kalesini fethetmesinden dolayı verdiği unvan hangisidir?

17-Malazgirt savaşında esir düşen Bizans hükümdarı kimdir?

18-Malazgirt savaşının diğer adı nedir?

19-Büyük Selçuklu devletinin en parlak dönemi kimdir?

20-Büyük Selçuklu devletinin son hükümdarı kimdir?

21-Büyük Selçuklu devletinin yıkılmasına neden olan savaş hangisidir?

22-Mısır'da kurulan ilk Türk-İslam devleti hangisidir?

23-Maristan adı verilen hastaneleri hangi Türk-İslam devleti yapmıştır?

24-Kutsal topraklarda kurulan ilk Türk-İslam devleti hangisidir?

25-Kudüs'ü haçlılara karşı koruyan Müslüman komutan kimdir?

26-Moğolları durduran tek devlet hangisidir?

27-Mısır'da kurulan Türk-İslam devletleri hangileridir?

28-Türkleşmeyen ve İslam'ı kabul etmeyen tek Moğol devleti hangisidir?

SAİT ZAMAN

29-İslamı kabul eden ilk Moğol devleti hangisidir?

30-Alamut kalesini yıkarak haşhaşilere son veren devlet hangisidir?

TÜRKİYE TARİHİ

- Bizans ile Büyük Selçuklu arasında yapılan Malazgirt savaşından sonra kurulan Türk beylikleri ile Türkiye Tarihi başlamıştır.

SALTUKLULAR

- Saltuk Bey tarafından Erzurum ve çevresinde kurulmuştur.
- Anadolu'daki ilk Türk devleti beyliğidir.
- Önemli eserleri; Mama Hatun Türbesi,Erzurum Tepsi minare,Üç Kümbetler,Erzurum Ulu Camii

DANİŞMENDLİLER

- Danişmend Ahmet Gazi tarafından Sivas,Malatya,Tokat civarında kurulmuştur.
- Kendi adına para bastran ilk hükümdar Ahmet Gazi'dir.
- I.Beylikler arasında sınırları en geniş ve en güçlü olanıdır.
- Yapmış oldukları Yağıbasan Medresesi Anadolu'daki ilk medresedir.
- Önemli eserleri; Kayseri Ulu cami,Niksar Ulu cami en önemli eserleridir.

MENGÜCEKLİLER

- Erzincan merkez olmak üzere Mengücek Gazi tarafından kurulmuştur.
- Divriği civarında hüküm sürmüşlerdir.
- Muvaffakudin Abdüllatif önemli bilim insanıdır.
- Önemli eserler; Divriği Ulu cami ve Külliyesi(Anadolu'nun en eski külliyesi)
- Divriği külliyesi,UNESCO'nun Dünya mirası listesinde yer almaktadır.

ARTUKLULAR

- Artuk Bey tarafından kurulmuştur.
- Hasankeyf,Harput,Mardin şeklinde varlıklarını sürdürmüşlerdir.
- I.Beylikler arasında en son yıkılan beyliktir.
- Beyliğin hükümdarları için ***Melik*** unvanı kullanılmıştır.
- Marco Polo burada bulunan halılardan çok bahsetmiştir.
- Sibernetiğin kurucusu olan El-Cezeri bu dönemde yaşamıştır.
- Malabadi Köprüsü,Dünya'nın en büyük taş kemerli köprüsüdür.
- En önemli eserleri; Artuklu Sarayı,Malabadi Köprüsü,Hatuniye medresesi,Muzafferiye medresesi,Kasımiye medresesi

ÇAKA BEYLİĞİ

- Çaka bey tarafından İzmir ve çevresinde kurulmuştur.
- Beyliğin kuruluş tarihi olan 1081 Türkiye Cumhuriyeti Deniz Kuvvetleri Komutanlığının kuruluş yılı olarak kabul edilmektedir.Çaka Bey,ilk türk denizcisi olarak kabul edilir.
- Çaka Bey,İstanbul'u ele geçirmek amacıyla Peçenekler ve Selçuklular ile ittifak kurmuştur.

<u>Kurulan Diğer Beylikler</u>

- Çubukoğulları →Harput
- Dilmaçoğulları→ Bitlis
- Sökmenliler(Ahlatşahlar)→ Ahlat
- Tanrıvermişoğulları →Efes
- Kızılarslanoğulları →Siirt
- İnaloğulları→ Diyarbakır

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ(1077-1308)

Süleyman Şah Dönemi:

- Anadolu Selçuklu hükümdarı Melikşah'tan aldığı ferman ile İznik civarında Anadolu Selçuklu Devletini kurmuştur.
- Mezarı önceden Ceber Kalesinde bulunmaktayken 2015'te Şah Fırat operasyonu ile Eşme Köyü'ne taşınmıştır.

I.Kılıçarslan Dönemi:

- Kayınpederi Çaka Bey'i Bizans'ın kışkırtmaları sonucu öldürmüştür.
- I.Haçlı tehlikesine karşı başkenti İznik'ten Konya'ya taşımıştır.

SAAT ZAMAN

I.Mesut Dönemi:

- II.Haçlı ordusunu yenmiştir.
- Batı Kaynakları Anadolu'dan ilk kez ***Türkiye*** diye bahsetmiştir.
- İlk bakır para bu dönemde basılmıştır.
- İlk imar ve şehircilik faaliyetleri bu dönemde yaşanmıştır.

II.Kılıçarslan dönemi:

- Kayseri civarında Yabanlu Pazarı'nı kurmuştur.
- Bizans ile yapılan Miryokefalon(Kumdanlı-Yurt tutan) savaşı ile Anadolu'nun Türk yurdu haline gelmesi kesinleşmiştir.
- Anadolu'nun ilk kervansarayı olan Alay Han yapılmıştır.
- İlk altın para basılmıştır.

I.Gıyaseddin Keyhüsrev dönemi:

- 2 kez tahta geçmiştir.
- Antalya alınmıştır.
- Venedik ile ilk ticaret antlaşması imzalanmıştır.
- İlk hastane(Gevher Nesibe) ile ilk medrese(Koca Hasan medresesi) bu dönemde yapılmıştır.
- Ravendi,Selçuklu Tarihi adlı eserini I.Gıyaseddin Keyhüsrev'e sunmuştur.

I.İzeddin Keykavus dönemi:

- Sinop fethedilmiştir.
- Anadolu Selçuklu devletinin ilk tersanesi Sinop'ta açılmıştır.

I.Alaadin Keykubad dönemi:

- Moğol saldırılarına karşı Eyyubilerle anlaşılmıştır.
- Alanya ve Suğdak limanı alınmıştır.
- 1230 Yassıçemen savaşı ile Harzemşahlar yenilmiştir.
- Anadolu Selçuklu devletinin ilk donanması oluşturulmuştur.
- İlk sigortacılık faaliyetleri başlamıştır.

II.Gıyaseddin Keyhüsrev dönemi:

- Baba İshak isyanı başlamış ve zorlukla bastırılmıştır.
- Moğollarla Kösedağ savaşı yapılmış ve Anadolu Selçuklu devleti yenilmiştir.Bu savaştan sonra Türk Siyasi birliği bozulmuştur.

NOT: Saadettin Köpek I.Alaadin Keykubad ve II.Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde vezirlik yapmıştır.Zazadin Han'ı yaptırmıştır.

NOT: Sultan II.İzeddin Keykavus'un mezarı Türkiye sınırları dışındadır.(Kırım'da)

<u>Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra kurulan Beylikler</u>

- **Karamanoğulları:** Konya civarında kurulmuştur.Kendilerini Anadolu Selçuklu devletinin varisi olarak görmüşlerdir.1277 tarihinde Karamanoğlu Mehmet Bey,Türkçe'yi resmi dil ilan etmiştir.
- **Germiyanoğulları:** Kütahya civarında kurulmuştur.Topraklarını çeyiz olarak Osmanlı'ya vermişlerdir.
- **Dulkadiroğulları:** Elbistan civarında kurulmuştur.Osmanlı Devletine katılmasıyla beraber Anadolu Türk siyasi birliği kesin olarak sağlanmıştır.
- **Karesioğulları:**Balıkesir civarında kurulmuştur.Osmanlıya katılan ilk beyliktir.Ankara savaşından sonra tekrar kurulmamıştır.Osmanlı'ya katılması ile Osmanlı devleti'nin donanması oluşmuştur.
- **Candaroğulları:** Sinop civarında kurulmuştur.
- **Menteşeoğulları:** Muğla civarında kurulmuştur.
- **Aydınoğulları:** Aydın civarında kurulmuştur.
- **Saruhanoğulları:** Manisa civarında kurulmuştur.
- **Hamitoğulları:** Antalya ve Isparta civarında kurulmuştur.Osmanlı devletine para yoluyla katılmıştır.
- **Ramazanoğulları:** Adana ve çevresinde kurulmuştur.

NOT: Karamanoğulları,Germiyanoğulları,Dulkadir oğulları ve Ramazanoğulları dışında hepsi denizcilikle uğraşmışlardır.

SAT ZAMAN

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİNDE KÜLTÜR VE UYGARLIK

- Anadolu Selçuklu Devleti kültür ve uygarlığı ile Büyük Selçuklu Devleti kültür ve uygarlığı hemen hemen benzer yapıdadır.

A)Devlet yönetimi

- Hükümdarlar daha çok ***Rükneddin,Gıyaseddin,İzeddin,Keykubat ,Keykavus*** gibi unvanlar almıştır.Bu ise Selçukluların Fars kültüründen etkilendiğinin kanıtıdır.
- Divan teşkilatına ***Divan-ı Pervane*** eklenmiştir.Tımarların düzenlenmesinden sorumludur.

B)Ordu Teşkilatı

- Anadolu Selçuklu Devletinde donanma ordunun önemli bir gücünü oluşturmuştur.Donanma komutanına Meliküs-Sevahil denilmiştir.

C)Toplumsal Yapı

- Anadolu Selçuklu Devletinde ahilik teşkilatı önemlidir.
- Ahilik teşkilatı esnaf ve zanaatkar kuruluşudur.
- Ahilik teşkilatının kurucusu Ahi Evran'dır.(Asıl adı Şeyh Nasirüddin'dir)
- Temeli abbasilerdeki Fütuvet teşkilatıdır.
- Ahi teşkialtının önemli merkezi Kırşehir,Konya ve Kayseri'dir.
- Manevi lideri Hacı Bektaşi Veli'dir.
- Ahiliğin temel mesleği Dabbaklık'tır.
- Ahi Evran teşkilatın yapısını ***Letaif-i Hikmet*** adlı eserinde anlatmıştır.
- Ahilerin toplandıkları yerlere Zaviye denir.
- Ahilerin nasıl davranması gerektiği Fütuvetname adlı eserde toplanılmıştır.
- Ahi teşkilatına Gayr-i Müslimler üye olamaz.
- Ahi Evran'ın eşi Fatma Bacı liderliğinde Bacıyan-ı Rum teşkilatı kurulmuştur.Temel felsefesi ise ***"Eşine,aşına ve işine dikkat et"***tir.

D)Dil,Edebiyat ve Bilim

Mevlana	▪ Mesnevi,Mektubat,Fihi Ma fih,Divan-ı Kebir önemli eserleridir. ▪ Oğlu Sultan Veled zamanında Mevleviye tarikatı ortaya çıkmıştır.
Yunus Emre	▪ Risaletü'n Nushiye en önemli eseridir
Hacı Bektaş-i Veli	▪ Ahi teşkilatının manevi lideridir. ▪ Osmanlı ordusunda Yeniçeriler,Bektaşilik kurallarına göre yetiştirilirdi. Makalat önemli eseridir.
Muhyiddin Arabi	▪ Ekberiliğin kurucusudur. ▪ ***Vahdet-i Vucud*** görüşünü savunmuştur. ▪ Yavuz Sultan Selim mezarını bulup Türbe yaptırmıştır.
İbn-i Bibi	▪ Devrin önemli tarihçilerindendir
Caca Bey	▪ Kırşehir'de medrese yaptırmıştır.
Hacı Paşa	▪ ***''Anadolu'un İbn'i Sina'sı''*** olarak bilinmektedir
El Cezeri	▪ **A**rtuklular döneminde yaşamıştır. ▪ Sibernetiğin kurucusudur. ▪ Otomato adlı minyatür örneği önemlidir. ▪ Kitabü'l Hiyel eseri önemlidir.

<u>Anadolu Selçuklu Devleti'nde Önemli Mimari Eserler</u>

- Anadolu Selçuklu Devletinde İlk Medrese→Koca Hasan Paşa
- Anadolu Selçuklu Devletinde İlk Kervansaray→ Alay Han

SAİT ZAMAN

- Anadolu Selçuklu Devletinde İlk Külliye→ Hunad Hatun
- Anadolu Selçuklu Devletinde İlk Darüşifa →Gevher Nesibe Hatun

Türkiye Tarihi Taraması

1-Anadolu'da kurulan ilk beylik hangisidir?

2-Anadolu'da kurulan beylikler arasında en güçlü olanı hangisidir?

3-Anadolu'da kurulan beylikler arasında en son yıkılan hangisidir?

4-Haçlı orduları ile savaşmayan beylik hangisidir?

5-İlk Türk denizcisi kimdir?

6-Anadolu selçuklu devletinde ilk tershane hangi şehirde yapıldı?

7-Anadolu Selçuklu devletinin ilk deniz aşırı seferi hangi ülkeye yapıldı?

8-Hangi devletin yıkılması ile ASD ve moğollar komşu olmuştur?

9-ASD'nin en parlak dönemi hangi hükümdardır?

10-Kösedağ savaşından sonra kurulan beylikler arasında denizcilikle uğraşanlar hangileridir?

11-2.Anadolu beylikleri arasında en güçlü olanı hangisidir?

12-Osmanlı'ya katılan ilk beylik hangisidir?

13-Osmanlı'ya katılan son beylik hangisidir?

14-Ahi teşkilatının merkezi hangi şehirdedir?

15-I.Haçlı seferinden dolayı başkent İznik'ten hangi şehire taşınmıştır?

SAT ZAMAN

OSMANLI DEVLETİ-KURULUŞ DÖNEMİ (1299-1453)

- Osmanlı Devletini kuran Bozokların Kayı boyudur.Anadolu'ya gelen kayılar önce Ahlat'a yerleştiler.Daha sonra I.Alaadin Keykubatın isteği ile Karacadağ'a yerleştirildiler.Daha sonra Bizans üzerindeki baskıyı arttırmak için Bizans sınırındaki Söğüt ve Domaniç'e yerleştirildiler.Kayılarında başında bu sırada Ertuğrul Bey bulunmaktaydı.
- Kayıların sembolü ***Ok-Yay'***dır.

Osmanoğullarının kısa sürede büyümesinin nedenleri:

- Güçlü bir yönetim merkezi anlayışının olması
- Bizans'ın iç karışıklıklarından yararlanılması***(Müdara Politikası)***
- Anadolu'da güçlü bir devletin olmaması
- Sınırlarını Anadolu'dan değil Bizans yönünde ilerletmesi***(Darü'l İslam politikası)***
- Ahilerin desteğini alması
- Kabiliyetli kişiler tarafından yönetilmesi
- Tımar ve İskan politiklarının başarılı bir şekilde uygulanması
- Fethedilen yerlerdeki kişilere din ve ibadet özgürlüğünün sağlanması***(İstimalet Politikası)***
- Avrupa'da devam eden İngiltere ve Fransa arasındaki 100 yıl savaşları
- Kurulduğu coğrafi bölgenin şartlarının iyi olması

Osmanlı Devleti'ne destek veren gruplar:
Ahiler

- Bacıyan-ı Rum
- Abdal-ı Rum
- Fakiyan-ı Rum
- Gaziyan-ı Rum
- Alperenler

OSMAN BEY(1281-1326)

- ***''Fahrüddin''*** lakabını almıştır.(Dinin övdüğü)
- Ahilerin desteğini almış ve Şeyh Edebali'ninn kızı Bala Hatun ile evlenmiştir.
- 1298'de Bilecik alınmıştır.(Bilecik,demir madeninin işlenmesinden dolayı önemlidir.)
- 1302'de Bizans ile ilk savaş olan Koyunhisar(Bafeon) savaşı yapılmış ve savaş kazanılmıştır.
- İlk kadı ataması yapılmıştır.(Dursun Fakih)
- İlk Osmanlı parası bakırdan basılmıştır.
- İlk Osmanlı vergisi konmuştur.(Bac vergisi)
- İlk kale fethedilmiştir.
- İlk ada fethedilmiştir.
- 1324'te Bursa kuşatılmıştır.
- Mezarı Gümüşlü Kümbet olarak adlandırılmıştır.
- Osmanlı'yı aşiretten beyliğe geçtiği dönemdir.

ORHAN BEY(1326-1362)

- ***''İhtiyarüddin''*** ve ***''Seyfüddin''*** unvanlarını almıştır.
- 1326'da Bursa fethedilip başkent yapılmıştır.
- 1329'da Bizans ile Maltepe(Palekanon)savaşı yapılmıştır.
- Maltepe savaşından sonra İznik ve İzmit fethedilmiş ve Kocaeli yarımadasının fethi tamamlanmıştır.
- Karesioğulları beyliğine son verilmiştir.Karesioğulları beyliği Osmanlı'ya katılan ilk beyliktir.Karasioğulları beyliğinin Osmanlıya katılması ile beraber Osmanlı devletinin donanma gücü oluşmuştur.
- Bizans'ta taht mücadelesine giren Kantakuzen'e yardım edilmiş ve kızı Holofira ile evlenilmiştir.Holofira ilk Gayr-i Müslim Haseki Sultandır.(Nilufer)
- Kantakuzen'e yapılan yardımlar karşılığında Bizans Çimpe Kalesini Osmanlı'ya vermiştir.Çimpe kalesinin alınması ile Rumelideki ilk toprak parçası kazanılmıştır.
- Tekirdağ,Çorlu Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa tarafından alınmıştır.(Gelibolu Fatihi)
- İlk Saray yaptırılmıştır.(Bursa'da bulunan Bey sarayı)
- İlk Medrese yaptırılmıştır.(İznik'te Orhaniye medresesi)

SAT ZAMAN

- İlk Müderris ataması yapılmıştır.(Davud-i Kayseri)
- İlk Cami yapıldı.(İznik'te Hacı Özbek Cami)
- İlk Tersane açıldı.(Karamürsel)
- Yaya ve Müsellem adında ilk düzenli ordu kurulmuştur.
- İlk Vezir ataması yapılmıştır.(Alladin Paşa)
- İlk Gümüş para basılmıştır.
- İlk Divan teşkilatı kurulmuştur.
- İlk İskan politikası uygulanmıştır.
- İlk Tımar sistemi uygulanmıştır.
- İlk Bedesten açılmıştır.
- İlk ***Sultan*** unvanını kullanmıştır.
- İlk Bütçe oluşturulmuştur.
- İlk kez Sancak sistemi getirilmiştir.
- İbn-i Batuta Orhan Bey'i ***''Türkmen hükümdarlarının en yücesi''*** olarak nitelendirmiştir.
- Orhan Bey döneminde beylik Devlet'e dönüşmüştür.
- Rumeli'nin fethi üzerine bölgeye yerleştirilen Türk Halkına ***Evlad-ı Fatihan*** denmiştir.

I.MURAT(1362-1389)

- I.Murat ***''Hüdevendigar''*** ve ***''Gazi hünkar''*** lakaplarını almıştır.
- Tarihçi Gibbos I.Murat için ***''Hükümdarlığı sırasında Hristiyanlara Papa'dan daha iyi muamele etmiştir''.*** Demiştir.
- I.Murat balkanlarda ilerleyebilmek için Bizans ve Bulgarlarla Sazlıdere savaşını yapmıştır.Bu savaşta Edirne fethedilip başkent ilan edilmitşir.
- Osmanlıların Balkanlarda ilerlemesi üzerine Sırp,Macar,Bulgar beylikleri Papa'nın teşfikiyle birleşmiş ve Sırpsındığı savaşı yapılmıştır.Bu savaş ilk Haçlı-Osmanlı savaşıdır.Bu savaşta daha çok sırplının ölmesi üzerine savaşın adı Sırpsındığı'dır.
- Sırplar Sırpsındığı Savaşı'nın intikamını almak için saldırması ile Çirmen savaşı olmuş ve savaşı Osmanlı kazanmıştır.
- Osmanlı'nın Balkanlarda ilerleyişinden rahatsız olan bir grup haçlı birliği Ploşnik'te Osmanlı ordusunu bozguna uğratmıştır.
- Bunun üzerine harekete geçen I.Murat Haçlıları I.Kosova savaşı ile mağlup etmiştir.Bu savaşta ilk kez Top kullanılmıştır.Aynı zamanda bu savaşta Anadolu'daki beylikler Osmanlı'ya yardımda bulunmuştur.Bu savaşta I.Murat ***Milos Obiliç*** tarafından öldürülmüştür.Böylelikle savaş meydanında ölen tek Osmanlı Padişahıdır.
- Germiyanoğullarından çeyiz olarak Hamitoğullarından ise para karşılığında toprak alınmıştır.
- Rumeli Beylerbeyliği kurulmuştur.Rumeli Beylerbeyliği merkezi Manastır, buraya atanan ise Lala Şahin Paşa'dır.
- Devşirmenin temeli olan Pençik Sistemi ilk defa uygulanmıştır.
- Topçu ocağı kurulmuştur.
- Acemi oğlanlar ocağı kurulmuştur.
- İlk kez kazaskerlik makamı oluşturulmuştur.
- İlk kez defterdarlık makamı oluşturulmuştur.
- ***''Ülke hanedanın ortak malıdır''*** anlayışı yerine ***''Ülke padişah ve oğullarındır''*** anlayışı getirilmiştir.
- İlk Vezir-i Azamlık makamı kurulmuştur.İlk vezir-i azam Çandarlı Kara Halil Paşa'dır.
- Sancağa çıkan İlk Osmanlı padişahıdır.

I.BAYEZİD(1389-1402)

- Karamanoğulları ile yapılan Frenkyazısı savaşı sırasındaki mücadelesinden dolayı ***''Yıldırım''*** unvanını almıştır.
- Candaroğulları,Aydınoğulları,Saruhanoğulları, Germiyanoğulları beylikleri itaat altına almış ve Anadolu'da Türk Siyasi birliği büyük ölçüde ilk defa sağlanmıştır.
- Dulkadiroğullarının topraklarının bir kısmı ele geçirilince Memlüklerle ilişkiler ilk defa bozulmuştur.
- İlk büyük Osmanlı tersanesi Gelibolu'da açılmıştır.
- Kütahya merkez olmak üzere Anadolu Beylerbeyliği kurulmuştur.Buraya atanan ilk kişi ise Kara Timurtaş Paşa'dır.

SAİT ZAMAN

- İlki 1396'de olmak üzere İstanbul 4 defa kuşatılmıştır.Bu kuşatmalar için Anadolu Hisarı (Güzelcehisar) yaptırılmıştır.
- Bayezid'in İstanbul'u kuşattığını gören Papa'nın girişimiyle bir kaçlı ordusu oluşturulmuştur.Yapılan Niğbolu savaşını Osmanlı Devleti kazanmıştır.Bunun üzerine halife Yıldırım'a ***''Sultan-ı İklim-i Rum''*** unvanını vermiştir.Niğbolu zaferinden sonra elde edilen ganimetlerle Bursa Ulu cami yaptırılmıştır.
- Niğbolu savaşından sonra İstanbul tekrar kuşatılmıştır.Ancak Timur tehlikesinin baş göstermesine üzerine kuşatma kaldırılmıştır.

NOT: Ankara ve Niğbolu savaşlarının ortak özelliği; İstanbul kuşatmalarının kaldırılmasıdır.

Ankara Savaşı'nın Nedenleri:

- Çin üzerine sefer düzenlenmek isteyen Timur'un arkasından güçlü bir devlet bırakmak istememesi
- Türk-İslam liderliğini ele geçirmek arzusu
- Karakoyunlu hükümdarı Kara Yusuf ile Celayir hükümdarı Ahmet Celayir'in Yıldırım'a sığınması
- Akkoyunlu devleti ve Beylikler'in Timur'u kışkırtmaları
- Hakaret dolu mektuplaşmalar

Gelişme ve sonuç:

- Osmanlı ordusunda yer alan Kara Tatarların Timur'un tarafına geçmesi
- Timur'un ordusunun kalabalık olması ve fillerle desteklenmesi
- Savaş kaybedilmiş ve Bayezid,Timur'a esir düşmüştür.Bayezidle beraber Bayezid'in oğlu Mustafa da esir alınmıştır.
- İstanbul'un fethi 50 yıl gecikmiştir.
- Balkanlarda ilerleme durmuştur.
- 11 Yıllık fetret dönemine girilmiştir.***(Fasıla-i Saltanat)***
- Ankara savaşından sonra Beylikler tekrar kurulmuştur.Karesioğulları ve Kadı Eretna devleti tekrar kurulmamıştır.

Fetret Devri

- 1402-1413 yılları arasında Osmanlı şehzadelerinin aralarındaki mücadele sonucunda devlet Fetret devrine girmiştir.
- İsa,Musa,Mehmet,Süleyman arasında gerçekleşmiştir.
- Musa çelebi bu dönemde İstanbul'u kuşatmıştır.
- Yapılan mücadeleleri Mehmet Çelebi kazanmıştır.

I.MEHMET(ÇELEBİ)(1413-1421)

- Fetret devrine son verdiği için Osmanlı'nın ikinci kurucusu sayılmaktadır.
- Beylikleri tekrar itaat altına almıştır.
- Şeyh Bedrettin isyanı yaşanmıştır.Şeyh Bedrettin isyanı Osmanlı'daki ilk dini nitelikli isyandır.
- Venediklerle ilk deniz savaşı yapılmıştır ve kaybedilmiştir.(Çalıbey savaşı)
- Timur'un esir aldığı Mustafa Çelebi Anadolu'ya gelmiş ve isyan etmiştir.(Düzmece Mustafa).Düzmece Mustafa sonrasında Bizans'a sığınmıştır.
- Ankara savaşından sonra duran fetihlere paralel olarak Pençik sistemi uygulanamaz hale gelmiştir.Buna bağlı olarak Osmanlı tebaasındaki hıristiyanların kullanılmasıyla devşirme sistemi ilk defa uygulanmıştır.

II.MURAT(1421-1451)

- ***''Hayır Babası,Muradi''*** mahlaslarını kullanmıştır.
- Tahta geçince Bizans,Mustafa'yı serbest bırakmıştır.Bunun üzerine Mustafa yakalanıp idam ettirilmiş ve böylece Düzmece Mustafa İsyanı bastırılmıştır.(Amcası)
- Bizans'ı cezalandırmak için 1422'de İstanbul'u kuşatmıştır.
- Bizans bu sefer Şehzade olan Mustafa'yı kışkırtmıştır.(Şehzade Mustafa İsyanı)
- Macarlarla yapılan savaş sonrasında Edirne-Segedin antlaşması imzalanmıştır.Bu antlaşmadan sonra II.Murat,tahtı oğlu II.Mehmet'e bırakmıştır.Bunu fırsat bilen Haçlılar Osmanlı'ya saldırmıştır.
- Bunun üzerine II.Murat tekrar tahta geçmiştir.Yapılan Varna savaşını Osmanlı kazanmıştır.

SAAT ZAMAN

- Varna'nın intikamını almak isteyen Haçlılar tekrar bir ordu hazırlamıştır.Yapılan II.Kosova savaşını Osmanlı kazanmıştır.Bu savaştan sonra Balkanlardaki Osmanlı Hakimiyeti kesinleşmiştir.Osmanlı devleti bu savaştan sonra saldırı,Avrupa ise savunma durumuna geçmiştir.
- İlk yeniçeri isyanı olan Buçuktepe isyanı bu dönemde çıkmıştır.
- Şiirleri günümüze ulaşan ilk Osmanlı padişahıdır.
- İlk Şeyh'ül İslam bu dönemde atanmıştır.İlk Şeyh'ül İslam Molla Fenaridir.

Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi Taraması

1-Kayı boyunun sembolü nedir?

2-Fethedilen yerlerdeki kişilere din ve ibadet özgürlüğünün verilmesi nedir?

3-İlk Osmanlı vergisinin adı nedir?

4-İlk kadı ataması hangi padişah döneminde olmuştur?

5-Osmanlı'nın ilk kadısı kimdir?

6-Osmanlı ile Bizans arasında gerçekleşen ilk savaş hangisidir?

7-Bursa'nın alınıp başkent ilan edilmesi hangi padişah dönemidir?

8-Osmanlı'ya katılan ilk beylik hangisidir?

9-Osmanlı'nın Rumeli'deki ilk toprak parçası hangisidir?

10-Gelibolu fatihi kimdir?

11-İlk Osmanlı sarayı hangi şehirde yapılmıştır?

12-İlk vezir kimdir?

13-Osmanlı'da sultan unvanını kullanan ilk padişah kimdir?

14-Sazlıdere savaşı kazanılınca hangi şehir başkent ilan edildi?

15-İlk Osmanlı-haçlı savaşı hangisidir?

16-Osmanlı ordusu nerede bozguna uğratıldı?

17-Savaş meydanında ölen ilk padişah kimdir?

18-Sancağa çıkan ilk padişah kimdir?

19-İlk Osmanlı tersanesi nerededir? İlk büyük Osmanlı tersanesi nerededir?

20-Anadolu beylerbeyliği hangi padişah zamanında kurulmuştur?

21-Bayezid'e ''Sultan-ı İklim-i Rum'' unvanı hangi savaşta verilmiştir?

22-İstanbul'u kuşatan şehzade hangisidir?

23-Osmanlı'nın ikinci kurucusu kimdir?

24-Düzmece ve Şehzade Mustafa isyanlarını bastıran padişah hangisidir?

25-İlk şeyhülislam kimdir?

26-İlk yeniçeri isyanı hangisidir?

27-İki defa tahta geçen padişahlar hangileridir?

28-Kösedağ ve Ankara savaşlarının ortak özelliği nedir?

29-İstanbul'u kuşatan padişahlar hangileridir?

30-Osmanlı'daki ilk dini nitelikli isyan hangisidir?

SAİT ZAMAN

OSMANLI DEVLETİ-YÜKSELME DÖNEMİ(1453-1579)

II.MEHMET(1451-1481)

İstanbul'un fethinin nedenleri:

- Bizans'ın Anadolu beyliklerini kışkırtması
- Bizans'ın Osmanlı şehzadelerini kışkırtması
- Anadolu ve Rumeli toprakları arasındaki bağlantının sağlanmak istenmesi
- İpek yoluna hakim olma düşüncesi
- Hz.Peygamber'in hadisine nail olma isteği
- İstanbul'un önemli bir konumda olması

Osmanlı'nın Hazırlıkları

- Bizans'a Karadeniz'den gelecek yardımları önlemek için Rumeli Hisarı(Boğazkesen) yaptırıldı.
- Silivri ve Vize kaleleri alındı.
- ***"Şahi"*** adı verilen toplar döktürüldü.
- 400 Parçalık donanma oluşturuldu.
- Karamanoğulları ile antlaşma yapıldı.

Bizans'ın hazırlıkları

- Surlar ve kaleler tamir edildi.
- Haliç'in ağzı kapatıldı.
- Grejuva(Rum Ateşi) denilen savaş malzemesi geliştirilmiştir.
- Avrupalı devletlerden yardım istendi.
- Katolik ve Ortodoks kiliseleri birleştirilmek istendi

Fethin Dünya Tarihi açısından önemi:

- Bizans yıkılmıştır.
- Orta çağ kapanıp,Yeniçağ açılmıştır.
- Fetihten sonra İtalya'ya gidenler Rönesans'ı başlattı.
- Coğrafi keşiflerin başlamasına neden oldu
- Mutlak krallıkların güçlenmesine neden oldu.

Fethin Türk Tarihi açısından önemi

- II.Mehmet ***"Fatih"*** unvanını almıştır.
- Osmanlı kuruluştan yükselme dönemine geçmiştir.
- İpek yolunun denetimi Osmanlı'ya geçmiştir.
- Başkent İstanbul olmuştur.
- II.Mehmet'in yayınladığı Amanname ile Ortodoks halkı üzerinde etkili olunmuştur.

Diğer Fetihler:

- Balkanlar'da; Belgrad hariç Sırbistan,Arnavutluk,Mora,Eflak,Boğdan,Bosna,Hersek alınmıştır.
- Karadeniz'de;Cenevizlerden Amasra,Candaroğullarından Sinop,Trabzon Rum İmparatorluğundan Trabzon ve Kırım alınmıştır.Kırım'ın alınmasıyla Karadeniz bir Türk gölü haline gelmiştir.
- Anadolu'da;Karamanoğullarından Karaman ve Konya alınmıştır.1473'te Akkoyunlar ile yapılan Otlukbeli savaşı kazanılmıştır.Ve Akkoyunlular yıkılış sürecine girmiştir.
- Venediklilere ilk defa imtiyazlar verildi.Venedik elçisinin adı Balyos'tur.
- Otranto alınmış ama Fatih'in ölümü üzerine geri dönülmüştür.

Teşkilatlanma ve Diğer önemli gelişmeler:

- Divan'a Sadrazam başkanlık yapmaya başlamıştır.
- İlk altın para basılmıştır.(Yaldızlı,Sultani,Flori)
- Sahn-ı Seman medresesi açılmıştır.Bu medrese İstanbul Üniversitesinin temeli sayılmaktadır.
- Tettimme medreseleri açılmıştır.
- Osmanlı'nın ilk köşkü olan Çinili köşk yaptırılmıştır.
- Topkapı sarayı yaptırılmıştır.
- Ali Kuşçu İstanbul'a getirilmiştir.
- Kanunname-i Ali Osmani yayımlandı.Bu kanunda Sancak usulu,Kardeş katli ve Culus bahşişi yasallaşmıştır.
- İlk defa müsadere uygulanmıştır.
- Batlamyus haritasını yeniden tercüme ettirmiştir.
- Humbaracı Ocağı kurulmuştur.
- Kendi portresini yaptıran ilk Osmanlı Padişahıdır(Bellini'ye yaptırmıştır.)
- ***"Avni"*** mahlasını kullanmıştır.
- ***"Kayser-i Rum"*** unvanını almıştır.
- Fatih Sultan Mehmet'in kuşatıp da alamadığı yerler; Belgrad ve Rodos'tur.

SAİT ZAMAN

II.BAYEZİD(1481-1512)

- Kardeşi Cem ile taht mücadelesine girmiştir.Cem Sultan'ın Bursa'da hutbe okutması üzerine yapılan savaşı II.Bayezid kazanmıştır.
- Cem Sultan bu olaydan sonra,önce Karamanoğullarına sonra Memlüklere,Rodos şövalyelerine ve en son ise Papa'ya sığınmıştır.Cem Sultan olayı bir iç sorunken dış sorun haline gelmiştir.
- Cem'in Karamanoğullarına sığınmasından dolayı Karamanoğulları beyliğine son verilmiştir.
- Memlüklerle yapılan savaşlarda netice alınamamıştır.Bu savaştaki masraflarından dolayı ilk kez Avarız vergisi toplanmıştır.
- Bu dönemde Safevilerin çıkartığı Şahkulu İsyanı zorla bastırılmıştır.
- İspanya'daki müslüman ve yahudilere yardım için Kemal Reis gönderilmiştir.(Sefared Yahudileri)
- Yükselme dönemi içinde duraklama dönemidir.
- Leonardo Da Vinci,Haliç'e bir köprü yaptırmak için II.Bayezid'e mektup yazmış ama II.Bayezid olumsuz yanıt vermiştir.
- ***''Sofu''*** ve ***''Adli''*** mahlasını kullanmıştır

I.SELİM(YAVUZ)(1512-1520)

- ***''8 yılda 80 yıllık iş yapmış Padişah''*** olarak bilinir.
- Babasını ***''Karıştıran''*** savaşıyla yenmiş ve tahttan indirmiştir.
- Safevilerle yapılan Çaldıran savaşı kazanılmıştır.
- Memlüklere bağlı olan Dulkadiroğulları beyliğine Turnadağ savaşı ile son verilmiştir.Bu gelişme ile Anadolu'daki Türk Siyasi Birliği kesin olarak sağlanmıştır.
- Memlüklerle Mercidabık ve Ridaniye savaşları yapılmıştır.

Nedenleri:

- Yıldırım'dan beri devam eden Hicaz-Su yolları meselesi
- Memlüklerin Şah ismail ile ittifak yapmaları
- Yavuz'un İslam Dünyası liderliğini ele geçirmek istemesi

Sonuçları:

- Memlükler yıkılmıştır.
- Yavuz Sultan Selim, ***''Hadimu'l-Haremeyni'ş-Şerefeyn''(Mekke ve Medine'nin Hizmetçisi)*** unvanını almıştır.
- Suriye,Filistin,Mısır,Hicaz Osmanlı'ya katılmıştır.
- Halifelik Osmanlı'ya geçmiştir.
- Baharat yolu Osmanlı'nın egemenliğine geçmiştir.
- Hazine ve Kutsal eşyalar Osmanlı devletine geçmiştir.
- Venedikliler Kıbrıs için Memlüklere ödedikleri vergiyi Osmanlı'ya ödemeye başlamışlardır.

Diğer Gelişmeler:

- İlk defa Tokat'ta Celali adı verilen isyanlar çıkmıştır.
- Muhyiddin Arabi'nin mezarı bulunup Türbe yaptırılmıştır.
- Piri Reis Dünya haritasını Yavuz Sultan Selim'e sunmuştur.
- Hazine'yi dolduran tek Osmanlı Padişahıdır.

I.SÜLEYMAN(1520-1566)

- Taht mücaelesi yaşamadan padişah olmuştur.
- ***Muhibbi*** mahlasını kullanmıştır.
- Canberdi Gazali ve Ahmet Paşa isyanları çıkmıştır.Bu isyanların ortak özelliği Memlük devletini tekrar canlandırmaktır.
- Baba Zünnun ve Kalender Çelebi isyanları çıkmıştır.Bu isyanların ortak özelliği ise Anadolu'da çıkmalarıdır.

BATI'DAKİ GELİŞMELER

a)Belgrad'ın Fethi:

- Macarların Osmanlıya karşı saldırgan tavırlarından dolayı Kanuni 1521'de Belgrad seferine çıkmıştır.Bu aynı zamanda Kanuni'nin ilk seferidir

SAİT ZAMAN

b)Mohaç Meydan Muharebesi(1526):

- Macarların Belgrad'ı tekrar geri almak istemesi ve Alman kralı Şarklen'e esir düşen Fransız kralı Fransuva'nun Kanuni'den yardım istemesi üzerine Kanuni,Macaristan üzerine sefere çıkmıştır.Yapılan Mohaç meydan savaşını Osmanlı Devleti kazanmıştır.Tarihte en kısa süren savaştır.Bu savaş sonucunda Macaristan alınmış ve Fransa kralı Fransuva esaretten kurtulmuştur.

c)I.Viyana Kuşatması:

- Mohaç'tan sonra Kanuni bölgeden ayrılınca Ferdinand Budin'i kuşatmıştır.Bunun üzerine Kanuni geri gelip I.Viyana kuşatmasını başlatmıştır.Ama başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

d)Alman Seferi:

- Ferdinand,Şarklen'e güvenerek Budin'i tekrar kuşattı.Kanuni bunun üzerine Şarklen'i savaşa çağırarak Alman seferine çıkmıştır.Bunun üzerine **İstanbul(İbrahim Paşa)** antlaşması imzalanmıştır.

Bu antlaşmaya göre;

→Avusturya,Osmanlı devletine vergi ödeyecek.

→Avusturya kralı,Osmanlı sadrazamına denk sayılacak.Avusturya üzerinde Siyasi üstünlük kurulmuştur.

→Bu ilk Osmanlı-Avusturya antlaşmasıdır.

e)Zigetvar Seferi:

- 1566 Zigetvar seferi Kanuni'nin son seferidir.

OSMANLI-FRANSIZ İLİŞKİLERİ

- 1535'te Fransızlara Kapitülasyonlar verilmiştir.

DOĞU'DAKİ GELİŞMELER

- İran üzerine 4 sefer düzenlenmiştir.Ve İran ile ilk antlaşma olan Amasya antlaşması imzalanmıştır.

DENİZLER'DEKİ GELİŞMELER

- Rodos alınmıştır.
- Cezeyir'i elinde bulunduran Hızır Reis,Barboros Hayrettin Paşa adını alarak Kaptan-ı Derya olmuştur ve Cezayir Osmanlı'ya bağlanmıştır.
- Haçlılarla yapılan Preveze Deniz savaşı ile Akdeniz Türk gölü haline gelmiştir.Preveze deniz savaşının tarihi olan 27 Eylül Türkiye'de ***Donanma günü*** olarak kutlanmaktadır.
- Turgut Reis döneminde Trablusgarp elde edilmiştir.
- Cerbe Deniz savaşı ile Kuzey Afrika'da üstünlük ele geçirilmiştir.
- Malta kuşatılmış ama alınamamıştır.

Hint Deniz seferleri

- Hindistan'daki müslümanların(Gücerat krallığı) yardım istemesi ve Portekizlilerin Müslümanlara baskı yapması gibi nedenlerle bu seferler başlamıştır fakat başarısız olunmuştur.
  - I.Hint Seferi→ Hadım Süleyman Paşa
  - II.Hint Seferi→ Piri Reis(Kitab-ı Bahriye)
  - III.Hint Seferi→ Murat Reis
  - IV. Hint Seferi →Seydi Ali Reis(Miratül Memalik-Memleketlerin Aynası)

Diğer gelişmeler

- Süleymaniye Medresesi açılmıştır.
- Mimar Sinan,Matrakçı Nasuh,Baki,Fuzuli bu dönemde yaşamıştır.
- İtalyan Ressam Titian Kanuni'nin portesini yapmıştır.
- Amerikan Temsilciler Meclisinde Kanuni'nin portresi bulunmaktadır.

SOKULLU MEHMET PAŞA DÖNEMİ

- Kanuni,II.Selim ve III.Murat dönemlerinde sadrazamlık yapmıştır.
- Osmanlı'nın en uzun boylu sadrazamıdır.
- Sokullu'nun tüm itirazlarına rağmen II.Selim 1571'de Kıbrıs'ı fethetmiştir.
- Kıbrıs'ın intikamını almak isteyen Haçlılar İnebahtı'da Osmanlı donanmasını yakmıştır.Bu baskında İspanyol yazar ***Cervantes*** kolunu kaybetmiştir. İnebahtı'da Osmanlı donanmasının yakılması sonucu ***''Yenilmez Türk''*** kavramı değişmiştir.Bu olaydan sonra Osmanlı sarayına gelen Venedik Elçisi Bruno'ya Sokullu Mehmet Paşa şu sözü söylemiştir: ***''Biz Kıbrıs'ı almakla sizin kolunuzu kestik siz ise İnebahtı'da donanmamızı yakarak sakalımızı kestiniz.***

SAİT ZAMAN

Kesilen kolun yerine yenisi gelmez lakin kesilen sakal daha sert ve gür çıkar.''

- Yemen ve Tunus alınmıştır.
- Fas,Çad ve Nijerya alınmıştır.
- Lehistan alınarak Osmanlı Devleti'nin batı sınırları Baltık Denizine kadar ulaşmıştır.

Don Volga projesi

- Kırım'ın güvenliğini sağlamak,İran üzerinde üstünlük kurmak,Orta Asya'daki Türklere ulaşmak için tasarlanan bu proje başarısızlıkla sonuçlanmıştır.Projeyi SSCB yapmıştır.

Süveyş Projesi

- Akdeniz ticaretini canlandırmak,Baharat yolunu canlandırmak,Portekiz'in faaliyetlerini engellemek amacıyla tasarlanan bu proje de başarısızlıkla sonuçlanmıştır.Proje'yi İngiltere hayata geçirmiştir.

Marmara-Karadeniz Projesi

- Marmara Denizi'ni İznik Gölü ve Sakarya ırmağı aracılığı ile Karadeniz'e bağlamak için açılan bu proje başarısız olmuştur

Osmanlı Devleti Yükselme dönemi Taraması

1-Fatih'in alamadığı yerler nerelerdir?

2-Karadeniz'in Türk gölü olması hangi bölgenin alınması ile olmuştur?

3-Akkoyunlularla yapılan savaş sonucunda İstanbul'a getirilen bilim adamı kimdir?

4-Fatih Sultan Mehmet'in son seferi nereye olmuştur?

5-Müsadere uygulayan ilk hükümdar kimdir?

6-Bu dönemde bir iç sorunken dış sorun haline gelen olay hangisidir?

7-Yükselme dönemi içinde duraklama hangi dönemdir?

8-II.Bayezid döneminde İran tarafından çıkarılan isyan hangisidir?

9-Osmanlı'ya matbaa'yı getiren ilk millet hangisidir?

10-''8 yılda 80 yıllık iş yapmış padişah'' hangisidir?

11-Anadolu Türk Siyasi birliğinin tamamen sağlanması hangi beyliğin alınması ile olmuştur?

12-İpek yolu hangi padişah döneminde Osmanlı egemenliğine geçmiştir?

13-Baharat yolu hangi padişah döneminde Osmanlı egemenliğine geçmiştir?

14-Kanuni'nin son seferi nereye olmuştur?

15-ABD temsilciler meclisinde portresi olan padişah kimdir?

16-Avusturya üzerinde hangi antlaşma ile üstünlük sağlanmıştır?

17-Kanuni döneminde hangi devlete kapitülasyon verilmiştir?

18-Kanuni döneminde kuşatılıp alınamayan ada hangisidir?

19-Hint deniz seferlerine katılan komutanlar hangileridir?

20-Barbarros'un Osmanlıya katılması ile hangi devlet de osmanlıya katılmıştır?

21-Türkiye'de ''Donanma günü'' hangi olaydan dolayı kutlanmaktadır?

22-Sokullu hangi padişahlara sadrazamlık yaptı?

23-İnebahtı deniz savaşında kolunu kaybeden yazar kimdir?

25-Hint deniz seferinde başarısız olduğu için idam edilen denizci kimdir?

SAİT ZAMAN

OSMANLI DEVLETİ-DURAKLAMA DÖNEMİ(1574-1699)

- 1579 Sokullu Mehmet Paşa'nın ölümüyle başlayıp 1699 Karlofça antlaşmasına kadar geçen süredir.
- Osmanlı Devleti bu dönemde toprak kazanmaya devam etmiştir.

Duraklama'nın nedenleri:

- Merkezi otoritenin bozulması
- Küçük yaşta çocukların padişah olması
- Saray kadınlarının ve ağalarının yönetime karışması
- Rüşvet ve iltimasın artması
- Saray masraflarının artması
- Güvenliğin bozulması
- Vergilerin yükseltilmesi
- Eğitim sisteminin bozulması
- Avrupa'daki gelişmelerin takip edilmemesi
- Avrupalıların haçlı anlayışı ile Osmanlı'ya saldırması
- İmparatorluğun doğal sınırlara ulaşması

DURAKLAMA DÖNEMİ İSYANLARI

A)İstanbul(Merkez) İsyanlarının nedenleri:

- Saray kadınlarının olumsuz faaliyetleri
- "Devlet,Ocak içindir" anlayışının egemen olması
- Yeniçerilerin askerlik dışı işlerle uğraşması
- Yeniçerilerin cülus bahşişi almak için sürekli padişah değiştirmek istemeleri
- Bu isyanlara örnekler; Vakay-ı Vakvakiye,II.Osman'ın öldürülmesi

Sonuçları:

- Askerler isteklerini yapmayı başarmışlardır.
- Devlet otoritesinin zayıflamasına neden olmuştur.

B)Celali(Anadolu)İsyanlarının nedenleri:

- Vergilerin yüksek olması
- Yöneticilerin halka kötü davranması
- Ekonominin bozulması
- Merkezi otoritenin bozulması
- İran ve Avusturya savaşlarının uzaması

Sonuçları:

- Devlet otoritesi sarsılmıştır.
- Anadolu'da huzur ve güvenlik bozulmuştur.
- Vergiler toplanamamıştır.
- Üretim azalmış,Tımar sistemi bozulmuştur.

C)Eyalet İsyanları

- Bölge halkı çıkarmıştır ve Büyük devletler tarafından desteklenmiştir.
- Burada çıkan isyanlar nedeni ile devlet otoritesi sarsılmıştır.

NOT: Bu isyanlarda milliyetçilik akımı etkili değildir.

PADİŞAHLAR VE SİYASİ GELİŞMELER-ISLAHATLAR

III.MURAT

- Osmanlı-İran savaşları sonucunda Ferhat Paşa imzalandı.Bu antlaşma ile Osmanlı'nın Doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır.
- Kanun-i Kadim ilk defa bu dönemde bozulmuştur.
- Bu dönemde Takiyüddin Mehmet tarafından Osmanlı'daki ilk rasathane açılmıştır.

III.MEHMET

- III.Mehmet'in 1596'da ordunun başında sefere çıkarak Eğri Kalesini alması üzerine Avusturya burayı ele geçirmek için harekete geçti.(Bu olaydan sonra III.Mehmet'e ***''Eğri Fatihi''*** unvanı verilmiştir.III.Mehmet,Kanuni'den sonra ordunun başında sefere çıkan ilk padişahtır.)
- Eğri'nin fethinden sonra Haçova meydan savaşı yapılmıştır.Savaşın ilerleyen sürecinde geri planda olan Aşçı ve Seyislerin katılımı ile savaş kazanılmıştır.Bu yüzden bu savaşa ***Kepçe kazan*** savaşı da adı verilmektedir.Savaşın sonucunda imzalanan **Zikvatorok antlaşması**na göre;

  →Avusturya kralı protokol bakımından Osmanlı padişahına denk sayılmış ve Avusturya kralları artık ***Cesar*** unvanını kullanabilecekleri belirtilmiştir.Bu madde ile Osmanlı Devleti Kanuni döneminde İstanbul

SAT ZAMAN

antlaşmasıyla Avusturya üzerinde elde ettiği siyasi üstünlüğünü kaybetmiştir.

- Sancağa çıkan son Osmanlı Padişahıdır.
- Sancağa çıkma geleneğini kaldırmıştır.

I.AHMET

- Sancağa çıkmadan tahtta oturan ilk osmanlı padişahıdır.
- İran ile yapılan savaşlar sonucunda Nasuh Paşa Antlaşması imzalanmıştır.Ferhat Paşa antlaşması ile alınan yerler geri verilmiştir.Ve Osmanlı'nın Doğu'da yenildiği ve Doğu'da toprak kaybettiği ilk antlaşmadır.
- Ekber ve Erşed uygulamasını getirmiştir.Bu uygulamaya göre tahta en tecrübeli ve en akıllı kişi geçecektir
- Dönemin sadrazamı Kuyucu Murat Paşa'dır.
- Sultan Ahmet Camii bu dönemde yapılmıştır.(Blue Mosque-Mavi Cami)

II(GENÇ) OSMAN

- Lehistan üzerine Hotin seferini düzenlemiştir.Bu sefer sırasında yeniçerilerin disipsiz davranışlarından dolayı Yeniçeri ocağını kaldırmayı düşünmüştür.
- Şeyhü'l İslam'ın yetkilerini kısıtlamıştır.
- İlk kez Saray dışından evlilik yapmıştır.
- Başkenti İstanbul'dan Anadolu'ya taşımayı düşünmüştür.
- Islahat yapma fikrine sahip ilk Osmanlı padişahıdır.
- Osmanlı devletinde ilk baraj olan Topuz Bendi barajı bu dönemde yapılmıştır.
- ***''Farisi''*** mahlasını kullanmıştır.

IV.MURAT

- İran ile yapılan savaşlardan ötürü Revan ve Bağdat seferlerine çıkmıştır.Bu yüzden kendisine ***"Bağdat Fatihi"*** unvanı verilmiştir.Bu savaşlardan sonra Kasr-ı Şirin antlaşması imzalanmıştır.Kasr-ı Şirin antlaşmasının önemi; İran ile bugün ki sınırlarımızın çizilmesidir.
- Gece sokağa çıkma yasağını getirmiştir.
- Tütün yasağını getirmiştir.
- Devletin kötü gidişatını öğrenmek ve engellemek amacıyla raporlar hazırlatmıştır.Bunlardan en önemlileri Koçi Bey ve Katip Çelebi'dir.
- Hazerfen Ahmet Çelebi,Lagari Hasan çelebi bu dönemde yaşamıştır.
- Osmanlı tarihinde ilk defa Şeyh'ül İslam idam edilmiştir.(Ahizade Hüseyin Paşa)
- ***''Muradi''*** mahlasını kullanmıştır.

IV.MEHMET

- 1662-1664 Osmanlı-Avusturya savaşları yaşanmış ve bu savaş sonucunda Vasvar Antlaşması imzalanmıştır.Bu savaşta Köprülü Fazıl Ahmet Paşa uyvar kalesini almıştır bu yüzden Avrupa'da ***''Uyvar önünde bir Türk gibi güçlü''*** sözü söylenmeye başlanmıştır.
- Girit'in jeopolitik öneminden dolayı Venedik ile savaşlar yapılmış ve Girit fethedilmiştir.Girit'in alınması Osmanlı Devleti'nin denizlerdeki son zaferidir.
- Lehistan ile yapılan savaştan sonra Bucaş antlaşması imzalanmıştır.Bu antlaşma ile Batı'da en geniş sınırlara ulaşılmıştır.
- Avusturya'ya bağlı Macarların Osmanlı'dan yardım istemesi üzerine Merzifonlunun da şöhret kazanma isteğinden dolayı Viyana İkinci defa kuşatılmıştır.Kuşatma başarısız olunca Merzifonlu idam edilmiştir.
- II.Viyana kuşatmasından sonra Avusturya,Venedik,Malta,Lehistan ve Rusya kendi aralarında Kutsal İttifak'ı oluşturmuşlardır.Avusturya,Venedik,Malta,Lehistan ile yapılan savaşlardan sonra Karlofça Antlaşması imzalanmıştır.
- Rusya ile de İstanbul antlaşması imzalanmıştır.

Karlofça(1699) antlaşmasına göre;

- Mora,Dalmaçya kıyıları Venedik'e bırakılacaktır.
- Podolya ve Ukrayna Lehistan'a verilecektir.
- Antlaşma 25 yıl sürecektir.Ve bu antlaşmanın garantör devleti Avusturya olacaktır.

- Rusya ile de **İstanbul Antlaşması(1700)** imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre Rusya'ya Azak kalesi ve İstanbul'da elçi bulundurma hakkı verilmiştir.

SAİT ZAMAN

- Karlofça antlaşması ile Osmanlı Batı'daki ilk toprak kaybını yaşamış ve gerileme dönemine girmiştir.
- IV.Mehmet döneminde Vaka-yı Vakvakiye olayı yaşanmıştır.
- ***''Avcı''*** mahlasını kullanmıştır.
- Köprülülüler ve Tarhuncu Ahmet Paşa bu dönemin önemli sadrazamlarıdır.

II.MUSTAFA

- Ordunun başında sefere çıkan son Osmanlı Padişahıdır.

Duraklama Dönemi(XVII) Islahatlarının Özellikleri:

- Islahatlar süreklilik kazanmamıştır.
- Islahatlar devlet politikası haline gelmemiştir.
- Şiddet ve baskı yolu kullanılmıştır.
- Avrupa'daki gelişmeler takip edilmemiştir.
- Sorunların sebepleri araştırılmadığı için kalıcı çözümler üretilememiştir.
- Radikal değişiklikler yoktur.

<u>DİĞER ÖNEMLİ ISLAHATÇILAR</u>

- Tarhuncu Ahmet Paşa: İlk defa bir sonraki yılın bütçesi hazırlanmıştır.
- Köprülü Mehmet Paşa: Şartlar öne sürerek Sadrazam olmuştur.
- Köprülü Fazıl Ahmet Paşa

NOT:Köprülüler dönemi Duraklama içinde yükselme dönemidir.

<u>Osmanlı Devleti Duraklama dönemi taraması</u>

1-Osmanlı devletinde Doğu'da en geniş sınırlara hangi antlaşma ile ulaşılmıştır?

2-''Eğri Fatihi'' kimdir?

3-Hangi antlaşma ile Avusturya kralı Osmanlı padişahına eşit sayılmıştır?

4-Osmanlı'da Kanuniden sonra sefere çıkan padişah kimdir?

5-Sultan Ahmet Camii hangi Osmanlı padişahı döneminde yaptırılmıştır?

6-Ekber ve Erşed sistemini hangi padişah getirmiştir?

7-Başkenti İstanbul'dan Anadolu'ya taşımayı düşünen padişah kimdir?

8-''Bağdat Fatihi'' kimdir?

9-Günümüz İran ile Türkiye sınırını oluşturan antlaşma hangisidir?

10-Osmanlı'da şeyhülislam idam ettiren ilk padişah kimdir?

11-''Uyvar önünde bir Türk gibi güçlü'' sözü kimin için söylenmiştir?

12-Osmanlı'da 25 yıllık kuşatma sonucunda fethedilen ada hangisidir?

13-II.Viyana kuşatmasında başarısız olduğu için idam ettirilen komutan kimdir?

14-II.Viyana'dan sonra Osmanlı'ya karşı oluşturulan haçlı ittifakında hangi devletler vardır?

15-Osmanlı Devleti'nin batıda en geniş sınırlara ulaştığı antlaşma hangisidir?

SAİT ZAMAN

16-Osmanlı'nın batıda toprak kaybettiği ilk antlaşma hangisidir?

17-Karlofça antlaşmasının garantör devleti kimdir?

18-Ordunun başında sefere çıkan son padişah kimdir?

19-İlk defa bir sonraki yılın bütçesini hazırlayan ıslahatçı kimdir?

20-Şartlar öne sürerek sadrazam olan kişi kimdir?

21-Osmanlı devletinde duraklama içinde yükselme dönemi olarak tabir edilen dönem hangisidir?

22-''Girit Fatihi'' olarak bilinen kişi kimdir?

23-IV.Murat'ın devletin kötü gidişatını öğrenmek için rapor hazırlattığı kişiler kimlerdir?

24-Osmanlı Devleti'nin kaybedeceği sırada ordunun diğer elemanlarının savaşa girmesiyle beraber kazandığı savaş hangisidir?

25-Osmanlı tarihinde ilk rasathaneyi kuran kişi kimdir?

26-Osmanlı tarihinde kanatlı uçuşu gerçekleştiren ilk kişi kimdir?

27-Osmanlı tarihinde dikey olara uçuş gerçekleştiren ilk kişi kimdir?

28-II.Osman'ın katledilip şehit edilme olayına verilen isim nedir?

29-Saray dışında evlenen ilk padişah kimdir?

30-İlk ıslahatçı padişah olarak bilinen kişi kimdir?

OSMANLI DEVLETİ-GERİLEME DÖNEMİ(1699-1792)

- 1699 Karlofça antlaşmasından 1792 Yaş antlaşmasına kadar geçen süredir.
- Osmanlı'nın bu dönemdeki genel politikası Karlofça ve İstanbul antlaşması ile kaybettiği toprakları geri almaktır.

XVIII.YÜZYIL SİYASİ OLAYLARI

a)Edirne Olayı

- Karlofça antlaşmasından sonra padişah II.Mustafa'nın Edirne'ye çekilmesi ve bu sırada Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin uygulamalarının diğer devlet adamları tarafından tepkiyle karşılanması üzerine İstanbul'da isyan çıkmıştır.İsyancılar Edirne'ye yürüyerek II.Mustafa'yı tahttan indirip yerine III.Ahmet'i tahta çıkarmışlardır.

b)1711-Osmanlı-Rus Savaşı ve Prut Antlaşması

- İsveç Kralı Demirbaş Şarl'ın Osmanlı Devleti'ne sığınması üzerine Rusya,Demirbaş Şarl'ı takip bahanesiyle Osmanlı sınırlarını ihlal etti.Bunun üzerine Sadrazam Baltacı Mehmet Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu Eflak'a girdi.Rus Çariçesi Katerina'nın barış isteği üzerine **Prut antlaşması** imzalandı.Bu antlaşmaya göre;
  →Azak Kalesi ve çevresi Osmanlılara verilecek.
  →Ruslar,İstanbul'da sürekli bir elçi bulundurmayacaktı.
  NOT: Osmanlı Devleti bu antlaşmayla Karlofça ve İstanbul antlaşmalarında kaybettiği toprakları geri alma ümidini kazandı.

c)1715-1718-Osmanlı-Venedik ve Avusturya Savaşları

- Mora halkının Venedik idaresinden memnun olmayıp Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi üzerine Venedik ile savaş yapılmış ve bir çok kale alınmıştır.
- Fakat bu olay Karlofça antlaşmasının garantör devleti olan Avusturya'nın Osmanlı Devleti'ne savaş açmasına sebep olmuştur.Avusturya ile yapılan Petervaradin Savaşıyla Osmanlı devleti yenilince barış istemek zorunda kaldı.

SAİT ZAMAN

- Bunun üzerine Avusturya ile **Pasarofça antlaşması** imzalandı.Bu antlaşmaya göre;

→Belgrad,Banat Avusturya'ya verildi.
→Mora ve Girit Osmanlı'da kalacaktır.

NOT: Osmanlı devleti bu antlaşmayla kaybettiği toprakları geri alma ümidi sona erdi.Bu antlaşma ile Batı'nın üstünlüğü kabul edilip Lale Devrine girildi.Aynı zamanda bu savaş ve antlaşmada aracı olan devletler; İngiltere ve Hollanda'dır.Bu yüzden bu iki devlete kapitülasyon verilmiştir.

d)1722-1746-Osmanlı-İran Savaşları

- Osmanlı Devleti'nin batıda Pasarofça antlaşmasıyla uğradığı zararlarını İran'dan kazanacağı topraklarla gidermek istemesi üzerine Osmanlı Devleti İran topraklarına girmiştir.Rusya'nın da İran topraklarına girmesiyle Osmanlı Devleti ve Rusya arasında savaş tehlikesi oluşmuştur.Fransa'nın arabulucuğu ile Rusya ve Osmanlı arasında 1724'de İstanbul antlaşması imzalanmıştır.Böylece Osmanlı ve Rusya arasında yapılan ilk ittifak oldu.Bu antlaşmayla İran toprakları Osmanlı Devleti ve Rusya arasında paylaşıldı.
- Uzun süren Osmanlı ve İran arasındaki savaşlar sonucunda 1746 tarihinde Kerden(II.Kasr-ı Şirin antlaşması) antlaşması imzalanmıştır.Bu antlaşma ile Osmanlı ile İran arasındaki son antlaşmadır.

e)1736-1739 Osmanlı-Avusturya ve Rusya Savaşları

- Rusya'nın Lehistan'ın iç işlerine karışması üzerine yapılan savaşlarda Osmanlı Devleti hem Rusya'ya hem de Avusturya'ya karşı önemli başarılar elde etmiştir.Fransa'nın arabuluculuk etmesi ile **Belgrad Antlaşması(1739)** imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre;

→Ruslar savaşta aldıkları yerleri geri verecek.
→Rusya,Karadeniz'de savaş gemisi ve tersane bulundurmayacak.(Osmanlı devleti,Karadeniz egemenliğini son kez korumuştur.)
→Avusturya,Pasarofça antlaşmasıyla aldığı yerleri geri verecek.

NOT: Bu savaşta Osmanlı'nın başarılı olmasının en büyük nedenlerinden biri Fransa'dan getirilen Comte De Boneval'dır.Boneval Humbaracı Ocağını yeniden düzenlemiştir.(Humbaracı Ahmet Paşa adını alacak)

→Fransa'nın bu antlaşmada arabulucuk yapmasına üzerine Kapitülasyonlar sürekli hale gelmiştir.

f)1768-1774-Osmanlı Devleti-Rus savaşı ve Küçük Kaynarca Antlaşması

- Rus çariçesi II.Katerina'nın Balkanlara ulaşmak için Lehistan'ı ele geçirmek istemesi ve Rusların Balkanlarda katliam yapması üzerine Osmanlı Devleti ile Rusya arasında savaş çıkmıştır.
- Ruslar bu savaşta İngiltere'nin de desteğini alarak Çeşme'ye kadar gelmiş ve Osmanlı Donanmasını Çeşme'de yakmıştır.(İnebahtı'dan sonra Osmanlı Donanması ikinci defa yakılmıştır.)
- Zor durumda kalan Osmanlı barış istemek zorunda kalmış ve 1774 tarihinde **Küçük Kaynarca** antlaşması imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre;

→Kırım bağımsız olacak ama dini bakımından Osmanlı'ya bağlı kalacak.Böylece ilk defa halkı Türk ve Müslüman olan bir bölge elden çıkmıştır.Osmanlı devleti halifelik gücünü ilk defa burada kullanmıştır.
→Rusya,Karadeniz'de tersane ve donanma bulundurabilecek.Bu madde ile Karadeniz'in Türk gölü olma özelliği kaybedilmiştir.
→Rusya İstanbul'da devamlı bir elçi bulundurabilecek.
→Rusya,Osmanlı ülkesinde istediği yerde konsolosluk açabilecek.
→Rusya'ya kapitülasyonlar verildi.
→Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecekti.(Osmanlı ilk defa savaş tazminatı ödemiştir.)
→Rusya,Osmanlı idaresindeki Ortodoksları himaye edebilecekti.

SAİT ZAMAN

g)Aynalıkavak Tenkihnamesi(1779)

- Küçük Kaynarca antlaşmasından sonra Rusya Kırım'ın iç işlerine karışmayacağını ilan etmişti.Buna rağmen Rus yanlısı Şahin Giray'ın Kırım tahtına çıkmasını sağlamıştır.
- Bundan dolayı başlayan Rus-Osmanlı savaşı,Fransa'nın arabulucuğu ile Aynalıkavak tenkihnamesi ile sona ermiştir.Bu tenkihnameye göre; Osmanlı Devleti,Şahin Giray'ın hanlığını tanıyacaktır.

h)1787-1792-Osmanlı-Rus ve Avusturya Savaşları

- Avusturya ve Rusya'nın ittifak kurarak Grek ve Dakya projelerini gerçekleştirmek istemesi savaşın başlamasında etkili olmuştur.

Grek: Türkler Avrupa'dan atılacak ve İstanbul merkez olmak üzere bir Grek devleti kurulacaktır.Grek projesi ***''Doğu sistemi'nin en büyük projesi''*** olarak adlandırılmaktadır.

Dakya: Bu projeye göre Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki topraklarında Dakya adında Rusya ve Avusturya'ya bağlı bir devlet kurulacaktır.

- Savaş devam ederken 1789 tarihinde Fransa'da İhtilal çıkınca bu ihtilalin kendi ülkesine sıçramasından endişe duyan Avusturya **Ziştovi antlaşması** ile geri çekilmiştir.Bu antlaşmayla Avusturya ile süren savaşlar sona ermiştir(Son Avusturya-Osmanlı antlaşması)
- Tek kalan Rusya ile de **Yaş antlaşması** imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre;

→Osmanlı Devleti,Kırım'ın Rusya'ya ait olduğunu onaylamıştır.

- Kırım'ın elden çıkma aşaması: KAYbettik.

Küçük Kaynarca ant. ile: Bağımsız.
Aynalıkavak Tenkihnamesi ile: Özerk
Yaş Antlaşması ile: Rusya'ya bağlandı.

- Bu antlaşmayla Osmanlı Devleti,Gerileme döneminden Dağılma dönemine girmiştir.

XVIII Yüzyıl(Gerileme Dönemi)Islahatlarının genel özellikleri:

- Avrupa'nın teknik ve askeri üstünlüğü kabul edildi.
- Batı tarzı ıslahatlar ilk kez yapılmaya başlandı.
- Yapılan ıslahatlarda halkın istekleri yer almadı.
- XVII Islahatları gibi kişilere bağlı kalmış ve devlet politikası haline gelmemiştir.
- Islahatlar genel anlamda askeri ve teknik alanda yoğunlaşmıştır.
- Islahatlara karşı olan yeniçeri ve ulemanın engellemeleri ile karşılanmıştır.

XVIII.YÜZYIL ISLAHATLARI VE ISLAHATÇILARI

LALE DEVRİ(1718-1730)(III.AHMET)

- Pasarofça antlaşması ile başlayıp Patrona Halil İsyanına kadar devam etmiştir.
- Dönemin padişahı; III.Ahmet
- Dönemin Sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'dır.
- Dönemin şairi Nedim'dir.
- Dönemin Nakkaşı Levni'dir.
- Avrupa'da ilki Paris'te olmak üzere geçici elçilikler açılmıştır.İlk geçici elçi ise 28.Mehmet Çelebidir.28.Mehmet Çelebi Paris anılarını ***Sefaretname*** adlı eserinde toplamıştır.Sefaretname Osmanlı'nın batıya açılan ilk penceresidir.
- İbrahim Müteferrika ve Sait efendi ile özel matbaayı açtılar.Bu matbaada basılan ilk eser Vankulu Lugati'dir.Yazarı ise Vani Efendi'dir.
- Batı'dan getirilen ilk yenilik matbaa'dır.
- Tulumbacılar ocağı kurulmuştur.
- Tercüme encümenliği kurulmuştur.
- Tercümesi yapılan ilk batı eseri Aristo'nun Fizik adlı eseridir.
- Tercümesi yapılan ilk doğu eseri Müneccimbaşı Ahmed Dede'nin Müneccim Tarih'i adlı eseridir.
- İlk kez çiçek aşısı İran'dan getirilmiştir.
- Mimaride batı üslubu kullanıldı.İlk batı üslubu III.Ahmet Çeşmesidir.
- .III.Ahmet tahttan indirilip I.Mahmut başa getirilmiştir.Sadabad Sarayı yıkılmış ama Matbaa'ya dokunulmamıştır.

SAİT ZAMAN

- Lale Devrinde sadece İran ile savaşılmıştır.
- Lale Devrine askeri ıslahat yapılmamıştır.

NOT: Lale devrini kelime olarak kullanan ilk kişi Yahya Kemal'dir.

I.MAHMUT

- İlk kez batı tarzında askeri ıslahatlar yapılmıştır.
- Yabancı uzmanlar Osmanlı'ya getirilmiştir.(Comte De Boneval)
- Fransızların Belgrad antlaşmasında arabulucuğundan dolayı Fransızlara verilen kapitülasyonlar sürekli hale gelmiştir.
- Teknik askeri personel yetiştirmek için Hendesehane kurulmuştur.Hendesehane Osmanlı'daki ilk teknik askeri okuldur.

III.OSMAN

- Nur-u Osmaniye camisi yaptırıldı.
- En uzun kafeste kalan padişahtır.

III.MUSTAFA

- İlk defa Esham senetleri hazırlanmıştır.Esham senetleri kağıt paraya geçişin aşamasıdır.
- Macar asıllı Baron Dö Tott,Sürat topçuları ocağını kurmuştur.
- Deniz mühendishanesi kuruldu.(Çeşme baskınından dolayı)(İstanbul Teknik Üniversitesinin temeli sayılır-1773)
- Koca Ragıp paşa ve Cezayirli Hasan paşa önemli sadrazamlardır.

I.ABDULHAMİD

- Esham senetleri uygulanmaya başlandı.
- İstihkam okulu açıldı.
- Ulufe alım-satımı yasaklandı.
- Yurtdışından getirilen uzmanların müslüman olma şartı kaldırıldı.
- Cülus dağıtımı kaldırıldı.
- Halil Hamit paşa önemli sadrazımdır.

NOT: Arkadaşlarım Deniz mühendishanesi 3.Mustafa döneminde kurulmuş olup isminin Mühendishane-i Bahr-i Hümayun olarak değişmesi I.Abdülhamid döneminde olmuştur.(Çünkü bu konu yıllardır tartışılıyor ☺

III.SELİM

- İlk radikal ıslahat girişimleri yapan Osmanlı Padişahıdır.
- Yapılan ıslahatların genel adı Nizam-ı Cedid'tir.
- Nizam-ı Cedid ordusunun giderlerini karşılamak için İrad-ı Cedid hazinesi kurulmuştur.
- Levent ve Selimiye kışlaları yaptırılmıştır.
- Mühendishane-i Berr-i Hümayun kurulmuştur.
- İlk devlet matbaası bu dönemde kurulmuştur.
- Yerli malı teşvik edildi.
- ABD'ye ait George Washington Fırkateyni İstanbul'a gelmiştir.
- Annesi için Yıldız Sarayını yaptırmıştır.
- Askeri ve teknik okullarda Fransızca zorunlu dil olarak kabul edilmiştir.
- İlk daimi elçilik Londra'da açılmıştır.İlk daimi elçi Yusuf Agah efendidir.
- Koca Yusuf Paşa dönemin sadrazamıdır.
- Kabakçı Mustafa isyanı ile tahttan indirilmiştir.

GERİLME DÖNEMİNDEKİ ÖNEMLİ İSYANLAR

- **Edine Olayı:** II.Mustafa'nın tahttan indirip III.Ahmet'in tahta çıkarılmasıdır.
- **Patrona Halil İsyanı:** III.Ahmet'in tahttan indirip yerine I.Mahmut'un getirilmesidir.
- **Kabakçı Mustafa İsyanı:** III.Selim'in tahttan indirip yerine IV.Mustafa'nın getirilmesidir.

SAİT ZAMAN

Osmanlı Devleti Gerileme Dönemi taraması

1-Gerileme dönemi hangi olayla başlayıp hangi olay ile sona erer?

2-Edirne olayı ile hangi padişah tahttan indirilmiş ve yerine kim getirilmiştir?

3-Osmanlı Devleti'nin kaybettiği toprakları geri alma ümidinin oluştuğu antlaşma hangisidir?

4-Hangi antlaşma ile batının üstünlüğü anlaşılmış ve lale devri başlamıştır?

5-Osmanlı Devleti batıdaki toprak kayıplarını Doğuda hangi devletle yapacağı savaşlarla telafi etmek istemiştir?

6-Son Osmanlı-İran antlaşması hangisidir?

7-Belgrad antlaşmasında hangi devlet arabulucu olduğu için verilen kapitülasyonlar sürekli oldu?

8-Osmanlı Devleti'nin ilk defa savaş tazminatı ödediği antlaşma hangisidir?

9-Grek ve Dakya projeleri nelerdir?

10-Son Osmanlı-Avusturya antlaşması hangisidir?

11-Kırım'ın kaybedilme aşaması hangi gelişmelerle olmuştur?

12-İlk Osmanlı-Rusya dostluk antlaşması hangisidir?

13-Lale devri padişahı hangisidir?

14-Lale devri hangi olayla başlayıp hangi olayla sona ermiştir?

15-İlk geçici elçi kimdir ve nereye gönderilmiştir?

16-İlk özel matbaa hangi dönemde oluşturulmuştur?

17-İlk özel matbaada basılan eser hangisidir?

18-Çiçek aşısı hangi ülkeden getirildi?

19-Batılı tarzda askeri ıslahatlar ilk defa hangi padişah döneminde yapıldı?

20-Cülus dağıtımı hangi padişah döneminde kaldırıldı?

21-3.Selim dönemi ıslahatların genel adı nedir?

22-3.Selim hangi isyan ile indirilmiştir?

23-Bir isyan ile başa gelmiş ve bir isyan ile tahttan indirilen padişah hangisidir?

24-İlk devlet matbaası hangi padişah dönemidir?

25-Gerileme dönemi ıslahatlarında halkın istekleri yer aldı mı? (D / Y)

26-Gerileme döneminde hangi devletlerle savaşıldı?

27-Patrona halil isyanı ile tahttan indirilen padişah ve yerine getirilen padişah hangisidir?

28-Kabakçı Mustafa isyanı ile hangi padişah indirildi?

29-Esham senetlerini hazırlayan padişah kimdir?

30-Nizam-ı cedid'in ordusunun masraflarını karşılamak için açılan hazine hangisidir?

SAİT ZAMAN

OSMANLI DEVLETİ-DAĞILMA DÖNEMİ(1792-1922)

XIX.YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI'DA GENEL DURUM

- Osmanlı devlet adamları bu dönemde diğer dönemlere nazaran daha köklü ıslahat girişimlerinde bulunmuşlardır.
- Bu dönemde Osmanlı'yı zor durumda bırakan gelişmeler; Fransız ihtilali sonucu oluşan milliyetçilik akımı,Sanayi devrimi ile büyük devletlerin sömürge ve Pazar arayışına Osmanlı topraklarında girişmesi ve Osmanlı'nın Batı'da yaşanan gelişmeleri takip edememesidir.
- Bu dönemde Osmanlı mevcut topraklarını ***Denge siyaseti*** ile korumaya çalışmıştır.

1798-1801 OSMANLI-FRANSIZ SAVAŞI

Nedenleri:

- Fransız ihtilalinden sonra Fransa,yayılmacı siyaset izlemiştir.Fransa,İtalya ve Avusturya ile yaptığı savaşları kazanmış sıra Osmanlı'dan pay almaya gelmiştir.
- Bu yüzden gözünü İngiliz sömürgelerine giden yolu kontrol altına almak istediğinden dolayı Mısır'a dikmiştir.

Gelişmeler ve Sonuçlar:

- Napolyon'un 1798'de Mısır'ı işgal etmesine İngiltere ve Rusya da tepki göstermiş ve Osmanlı'nın yanında savaşa katılmışlardır.İngiltere'ye yenilen Fransa,Osmanlı'yı barışa zorlamak için Akka kalesini kuşatmıştır.
- Cezzar Ahmet Paşa komutasındaki Nizam-ı Cedid askerleri karşısında Fransa yenilmiştir.
- Bunun üzerine Fransa ile 1801 El Ariş antlaşması imzalanmış ve Fransa Mısır'dan çekilmiştir.

NOT: Osmanlı Devleti Denge Siyasetini ilk kez bu savaşta kullanmıştır.Osmanlı Devleti; Fransa'ya karşı Rusya ve İngiltere'yle iş birliği yapmıştır.

1804 SIRP İSYANI

Nedenleri;

- Fransız ihtilali ile yayılan milliyetçilik akımı
- Sırp topraklarının sürekli savaş alanı olması
- Avusturya ve Rusya'nın Sırpları kışkırtması

- Bu nedenlerden dolayı Sırplar Kara Yorgi önderliğinde isyan ettiler.
- Osmanlı'da milliyetçilik düşüncesiyle isyan eden ilk topluluk Sırplardır.

1806-1812 OSMANLI-RUS SAVAŞI VE BÜKREŞ ANTLAŞMASI

- Osmanlı idaresinde yer alan Eflak ve Boğdan'ın Rus idaresini istemesi üzerine ve Fransa'nın da kışkırtması ile beraber Osmanlı devleti Rusya'ya savaş ilan etmiştir.Fransa bu savaşta Osmanlı safından ayrılarak Tilsit Antlaşması ile Rusya safına geçmiştir.
- Osmanlı'nın yenileceğini anlayan ve Akdeniz'de Fransa-Rusya güçlenmesinden çekinen İngiltere de Osmanlı Devleti ile Kale-i Sultani antlaşmasını imzalamıştır. Böylece İngiltere-Osmanlı ve Rusya-Fransa ittifakı oluşmuş ve yapılan savaşı Rusya-Fransa ittifakı kazanmıştır.Bu savaş sırasında Nizam-ı Cedid'in İstanbul dışında olmasından faydalanan Yeniçeriler, Kabakçı Mustafa önderliğinde isyan etmiş ve III.Selim'i tahttan indirmişlerdir.Zor durumda kalan Osmanlı,barış istemek zorunda kalmıştır.

1812 Bükreş antlaşmasına göre;

→Baserabya Rusya'ya verilecek,Eflak ve Boğdan Osmanlı Devleti'nde kalacaktır.

→Osmanlı Devleti,Sırplara bazı ayrıcalıklar verecektir.

NOT: Osmanlı Devleti,Bükreş antlaşması ile birlikte ilk defa bir azınlığa yani Sırplara ayrıcalık tanımıştır.

1820 RUM İSYANI

İsyanın nedenleri;

- Fransız ihtilalinden yayılan milliyetçilik akımı
- Avrupalı devletlerin Rumları kışkırtması
- Yunanlıların eski Bizans İmparatorluğunu yeniden kurmak istemeleri(Megalo İdea)
- Filik-i Eterya adlı cemiyetin çalışmaları

SAT ZAMAN

Gelişmeler:

- Osmanlı yönetiminin zayıflığından cesaret alan Rumlar ilk isyanı Eflak'ta çıkardılar.Burada çıkan isyan beklediği desteği bulamamıştır.
- Daha sonra ikinci isyan Mora'da çıkmıştır.Mora'daki isyanı kendi çabalarıyla bastıramayan Osmanlı Devleti,Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemiştir.Mehmet Ali Paşa,Mora ve Girit valiliklerinin kendisine verilmesi karşılığında,oğlu İbrahim Paşa'nın komutasındaki donanmayı yardım amacıyla göndermiştir.Mora'daki isyan bir süre sindirilmişse de sonra artarak devam etmiştir.İngiltere,Fransa ve Rusya Osmanlı Devleti'nden Yunanistan'a özerklik verilmesini istemişse de Osmanlı devleti bunu kabul etmemiştir.Bunun üzerine İngiltere,Fransa ve Rusya Osmanlı Devleti'nin Navarindeki donanmasını yakmıştır.(Böylece Osmanlı donanması üçüncü defa yakıldı.)Osmanlı devletinin hem donanmasının yakılması hem de bu esnada yeniçeri ocağının kaldırılmasından dolayı zor durumda kalmış ve barış istemiştir.Prusya aracılığı ile 1829'da Edirne Antlaşması imzalanmıştır.

Edirne Antlaşması(1829):

- Yunanistan bağımsız olacaktır. İlk kez bir Osmanlı azınlığı(Yunanistan) bağımsızlık kazanmıştır.
- Sırbistan'a özerklik verilecektir.
- Rus ticaret gemileri Boğazlardan serbestçe geçebilecektir.

NOT: Fransa Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasi krizi fırsata çevirerek Cezayir'i işgal etmiştir.Böylece Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da ilk toprak kaybı Cezayir olmuştur.

NOT: İngiliz şair Lord Byron 1823'te Rumları desteklemek için Yunanistan'a geldi.***Don Juan*** eserinde İngiltere,Rusya ve Osmanlı'daki soyluların yaşamını anlattı.

1833 MISIR MESELESİ VE KÜTAHYA ANTLAŞMASI

- Osmanlı Devleti,Rum isyanını bastırmak için Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemiş ve Mehmet Ali Paşa bu yardım karşılığında Mora ve Girit valiliklerini istemişti.
- Rum isyanında Mora elden çıkınca Mehmet Ali Paşa Girit valiliğini ve Oğlu İbrahim Paşa için ise Suriye valilikleri isteyince bu istekleri II.Mahmut tarafından reddedilmiştir.
- Bunun üzerine Mehmet Ali Paşa isyan etmiş ve ordusuyla beraber Kütahya civarına kadar gelmiştir.Zor durumda kalan padişah II.Mahmut İngiltere ve Fransa'dan yardım istemiş ancak talep görmeyince ***''Deniz'e düşen yılana sarılır''*** misali ezeli düşmanı Rusya'dan yardım istemiştir.
- Rusya,Boğazlardan asker geçirme ümidiyle donanmasını yardım amaçlı olarak İstanbul'a göndermiştir.İngiltere ve Fransa bu durumdan rahatsızlık duyarak Mısır üzerinde baskı kurmuş ve Mehmet Ali Paşa'yı Kütahya Antlaşmasını imzalamaya zorlamıştır.

Kütahya Antlaşması(1833):

- Mehmet Ali Paşa'ya,Girit ve Mısır valiliklerinin yanı sıra Şam valiliği de verildi.
- Oğlu İbrahim Paşa'ya Cidde ve Adana valilikleri verildi.

NOT: Kütahya antlaşması ile Mısır konusu,Osmanlı Devleti'nin bir iç sorunuyken bir dış sorunu haline gelmiştir.

1833 HÜNKAR İSKELESİ ANTLAŞMASI

- II.Mahmut,Mısır Valisi'nin oluşturduğu bu kriz ortamında İngiltere ve Fransa'ya güvenilmeyeceğini görmüştür.Öte yandan Mısır Valisi'nin tehditlerine karşı bir güvence arayışı içine de girmiştir.Bu sebepledir ki Rusya'nın desteğini devam ettirmek amacıyla Rusya ile **Hünkar İskelesi(1833)** antlaşmasını imzalamıştır.

Bu antlaşmaya göre;

→Osmanlı Devleti bir saldırıya uğrarsa masrafları karşılanmak şartıyla Rusya,Osmanlı Devleti'ne yardım edecektir.

SAİT ZAMAN

→Rusya bir saldırıya uğrarsa Osmanlı Devleti,Boğazları Rusya'nın savaştığı devlete kapatacaktır.Antlaşma 8 yıl geçerli olacaktır.
NOT: Bu antlaşmayla ilk kez Boğazlar Sorunu ortaya çıkmıştır.Bu antlaşma Osmanlı Devleti'nin Boğazlar konusunda son kez tek başına karar verdiği antlaşmadır.

1838 BALTA LİMANI ANTLAŞMASI

- Mısır valisinin tekrar saldıracağından korkan,Ruslara da güvenmeyen ve ayrıca Mısır sorununun çözümünde İngiltere'nin de desteğini almak isteyen II.Mahmut,İngiltere ile Balta Limanı antlaşmasını imzalamıştır.
- Bu antlaşma ile İngiliz tüccarlar,hiçbir kısıtlama olmadan,her tür malı Osmanlı topraklarında hem iç hem de dış ticaret amacıyla alıp satabileceklerdir.

NOT: Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti,yarı sömürge olmuştur.

1840 NİZİP BOZGUNU VE LONDRA KONFERANSI

- Kütahya Antlaşması tarafları memnun etmemiştir.Kavalalı,1838'de Osmanlı Devleti'ne ödemekle yükümlü olduğu vergileri yollamamış hatta padişah II.Mahmut'u tahttan indirip Osmanlı tahtına oturmak için ordusuyla harekete geçmiştir.Bu olay üzerine II.Mahmut,Kavalalıya savaş ilan etmiş ve Nizip'te yapılan savaşı Kavalalı kazanmıştır.Bu olaydan sonra II.Mahmut ölmüş yerine Abdulmecid gelmiştir.İngiltere ve Fransa,Rusya'nın yeniden İstanbul'a gelmesini önlemek için olaya müdahale etmiş ve Londra'da bir konferans toplanmasını sağlamışlardır.
- Osmanlı,İngiltere,Rusya,Avusturya ve Prusya'nın da katıldığı bu konferansın sonunda 1840 Londra antlaşması imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre; Mısır hukuki yönden Osmanlı Devleti'ne bağlı kalacak ama Mısır Valiliği babadan oğula geçecektir.(Hidivlik Statüsü)
- Suriye,Adana ve Girit,Osmanlı yönetimine bırakılacaktır.

NOT: Mısır Meselesi ilk kez uluslararası bir kurulda çözüldü.

1841 LONDRA BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ

- Rusya'nın Hünkar iskelesi antlaşması ile Boğazlar üzerinde kazandığı hak,Avrupalı devletleri rahatsız etmiştir.Bu sebeple antlaşmasının 8 yıllık süresinin bitmesiyle Boğazların geleceğine ilişkin önemli kararlar almak üzere Londra'da bir konferans toplanmıştır.Konferansa katılan İngiltere,Fransa,Rusya,Avusturya,Prusya ve Osmanlı Devleti arasında Londra Boğazlar Sözleşmesi imzalanmıştır. Bu sözleşmeye göre;
  - Boğazlar,Osmanlı Devleti'nin yönetiminde kalacaktır.
  - Boğazlar,barış döneminde tüm devletlerin savaş gemilerine kapalı, ticaret gemilerine açık olacaktır.
  - Osmanlı Devleti herhangi bir devletle savaş halinde olursa Boğazları istediği devletin savaş gemilerine açabilecektir.

NOT: Bu sözleşmeyle Boğazlar ilk defa uluslararası statü kazanmıştır. Artık Osmanlı Devleti, egemenliğindeki Boğazlarla ilgili kararları tek başına alamayacaktır.

ÖZET:

- Rum İsyanı Osmanlı Devleti'nde bir sorunlar zinciri oluşturmuştur. Aşağıda bulunan grafikteki olaylar Osmanlı Devleti'nde sebep sonuç ilişkisi içerisinde birbirini etkilemiştir.

Rum İsyanı(Edirne Antlaşması)
↓
Mısır Sorunu(Kütahya antlaşması,Hünkar İskelesi antlaşması,Balta Limanı Antlaşması,Nizip Savaşı,Londra Konferansı)
↓
Boğazlar Sorunu(Londra Boğazlar Sözleşmesi)

SAİT ZAMAN

1853-1856- OSMANLI-RUS SAVAŞI(KIRIM SAVAŞI)

Nedenler:

- Avusturya'ya karşı ayaklanan Macar mültecilerin Osmanlı topraklarına sığınmasına Rusya'nın tepki göstermesi
- Fransa'nın Katolikliğinin,Rusyanın ise Ortodoksluğunun koruyucusu olarak Kudüs'te daha fazla güç elde etme isteği
- Rusya'nın,elçisi Mençikof aracılığıyla isteklerini Osmanlı Devleti'ne iletmesi ve Osmanlı Devleti'nin bu istekleri kabul etmemesi.

Gelişmeler:

- Rusya'nın isteklerinin Osmanlı tarafından reddedilmesi üzerine ilk olarak Eflak ve Boğdan'ı işgal etmiştir.Rusya'nın bu şekilde ilerlemesinden rahatsız olan Avusturya,İngiltere ve Fransa Osmanlı Devleti'nin yanında savaşa katılmıştır.İngiltere ve Fransa donanmalarının Boğazlardan geçerek Osmanlı'ya yardım edeceğini öğrenen Rusya,Boğazlar Sözleşmesi'nin ihlal edildiğini söyleyerek Sinop'ta bulunan Osmanlı donanmasını yakmıştır.(Osmanlı Devleti'nin donanması dördüncü defa yakılmıştır.Sırasıyla İnebahtı,Çeşme,Navarin ve Sinop'ta yakılmıştır.)
- İngiltere ve Fransa bunun üzerine donanmasını Karadeniz'e çıkartarak Rus liman ve tersanelerini bombalamıştır.Rusya zor durumda kalmış ve barış talebinde bulunmuş ve Paris antlaşması imzalanmıştır.

Paris antlaşmasının maddeleri ve önemi:

- Osmanlı Devleti Avrupa devleti sayılacak,Avrupa hukukunda faydalanabilecek ve toprak bütünlüğü Avrupalı devletlerin garantisi altında olacaktır.
- Karadeniz tarafsız hale getirilecek tüm devletlerin ticaret gemilerine açık fakat savaş gemilerine kapalı tutulacaktır.
- Osmanlı Devleti ve Rusya,Karadeniz kıyılarında tersane ve donanma bulundurmayacaktır.
- Boğazlar,1841 Londra Sözleşmesine göre yönetilecek,bütün devletlerin savaş gemilerine kapatılacaktı.
- Eflak ve Boğdan iç işlerinde serbest,dış işlerinde Osmanlı Devleti'ne bağlı kalacaktır.

Paris antlaşmasıyla ilgili diğer gelişmeler

- Osmanlı Devleti bu savaşı kazanmasına rağmen yenik devlet statüsü görmüştür.
- Bu antlaşma metnine Islahat Fermanı eklenmiştir.
- Bu savaş sırasında Modern hemşireciliğin kurucusu sayılan Florance Nightingale(Lambalı Kadın) ekibiyle birlikte burada düzenli ve temiz bir hastane meydana getirdi.
- Bu savaşta Osmanlı devleti ilk defa İngiltere'den dış borç aldı.
- Namık Kemal'in ***''Vatan Yahut Silistre''*** oyunu bu savaş ile ilgilidir.
- Bu savaş esnasında ilk defa telgraf hattı çekilmiştir.

1877-1878-OSMANLI-RUS SAVAŞI(93 HARBİ)

Nedenleri

- Balkan bunalımından sonra toplanan Tersane(İstanbul) konferansında Osmanlı Balkan ülkeleriyle alakalı olan şartları kabul etmemesi(Osmanlı bu savaşta aleyhine bir karar çıkmaması için I.Meşrutiyet'i ilan etmiştir.)
- Rusların sıcak denizlere inme isteği
- Rusların Ortodoksları himaye etmesi

Gelişmeler:

- Osmanlı Devleti'nin Tersane ve sonrasında toplanan Londra konferanslarında çıkan kararları kabul etmeyince Rusya,Osmanlı devletine savaş ilan etmiş ve iki koldan saldırıya geçmiştir.İngiltere ilk defa bu savaş sırasında Osmanlı toprak bütünlüğünü koruma politikasından vazgeçmiştir.
- Osmanlı Devleti Doğu cephesinde Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın komutasında mücadele etmiştir. Rusya; Kars,Ardahan'ı alarak Erzurum'a kadar mücadele etmiştir.

SAİT ZAMAN

- Erzurum'da Nene Hatun'un Aziziye Tabyalarında verdiği mücadele önemlidir.
- Bu cephede Ruslar,Ermenileri kışkırtmış ve ayaklandırmıştır.
- Batı'da ise Ruslar Plevne'ye kadar gelmiş ve burada Gazi Osman Paşa Rus ordusuna karşı Plevne'de önemli başarılar elde etse de 4 ay sonra şehri teslim etmek zorunda kalmıştır.Bu yüzden kendisine ***''Plevne Kahramanı''*** unvanı verilmiştir.Rusların Çatalya'ya doğru ilerlediğini gören Osmanlı Devleti,barış istemek zorunda kalmıştır.

Ayastefanos(Yeşilköy) Antlaşması:

- Sırbistan,Karadağ ve Romanya bağımsız olacaktır.
- Büyük bir Bulgaristan krallığı kurulacak.
- Kars,Ardahan,Batum,Doğubeyazit Ruslara verilecek
- Girit ve Ermenilerin yaşadığı yerlerde Islahatlar yapılacak.
- Osmanlı Devleti,Rusya'ya savaş tazminatı verecektir.

- İlk defa Ermeni meselesi bu antlaşmayla gündeme gelmiştir.
- İlk defa Balkanlar'dan Anadolu'ya göçler 93 Harbi ile olmuştur.Ayestefanos Antlaşması ile Ruslar'ın Balkanlarda güçlenmesinden endişe duyan Avrupalılar Berlin'de bir konferans düzenlediler.Bu konferansta İngiltere,Osmanlı'ya Kıbrıs yönetiminin kendisine verilmesi durumunda Ayestefanos Anlaşmasının hafifleteceğini söylemiştir.
- Bunun üzerine Ayastefanos antlaşması ortadan kalkmış yerine Berlin Antlaşması imzalanmıştır.

Berlin Antlaşması(1878):

- Sırbistan,Karadağ,Romanya bağımsız olacaktır.İlk kez birden fazla devlet bağımsızlığını kazanmıştır.
- Bulgaristan 3'e ayrılacak ve asıl Bulgaristan Osmanlı'ya bağlı olacak.
- Doğubeyazid Osmanlı'ya geri verilecek.Elviye-i Selase adı verilen Kars,Ardahan ,Batum Ruslar'a verilmiştir.
- Girit ve Ermenilerin yaşadığı yerlerde Islahatlar yapılacak.1878'de Halepa Fermanı ile Girit'te yaşayan Rumlara imtiyaz verildi.
- Bosna-Hersek,Osmanlı toprağı sayılacak ancak yönetimi geçici olarak Avusturya'ya bırakılacaktır.
- Bu antlaşmadan sonra Osmanlı Devleti ile Almanya yakınlaşmıştır.

<u>Diğer gelişmeler:</u>

- 1881'de Tunus ,Fransa tarafından işgal edilmiştir.
- 1882'de Mısır, İngiltere tarafından işgal edilmiştir.

1897 OSMANLI-YUNAN SAVAŞI(DÖMEKE MEYDAN SAVAŞI)

- Halepa fermanı üzerine tekrar ayaklanan Rumlar ile Osmanlılar arasında yapılan savaşı Osmanlı Devleti kazanmıştır.
- Savaş sonucunda imzalanan İstanbul antlaşmasına göre;

→Girit'e özerklik verilmiştir.
→Girit'e bir Rum vali atanmıştır.
→Osmanlı'nın kazandığı son meydan muharebesidir.

- Mustafa Kemal'in Mustafa Kemal'in Manastır Askerî İdadisinde okurken ***"Gençlik yıllarımın en heyecanlı günlerini yaşadım. Yaşımın küçük olmasına rağmen bu savaşa katılmayı çok istemiştim."*** dediği savaş Dömeke Meydan Savaşı'dır.
- Mehmet Emin Yurdakul'un ***''Cenge Giderken''*** şiiri bu savaş için yazılmıştır.

SAİT ZAMAN

XIX.YÜZYIL ISLAHATLARI

II.MAHMUT DÖNEMİ ISLAHATLARI

- II.Mahmut,Osmanlı Devleti'nin en reformcu hükümdarlarındandır. Yaptığı yenilik hareketlerinden dolayı halkı tarafından ***''Gavur Padişah''*** şeklinde adlandırılmıştır. ***''Uyruğumdaki Müslümanları ancak camide,Hıritiyanları kiliside,Musevileri de ancak havrada tanımak isterim.''*** Sözleriyle Osmanlı tebaasında ayrım yapmayacağını ifade etmiştir.

A)Yönetim alanında yapılan Islahatlar

- Sened-i İttifak imzalandı.
  - Osmanlı Devleti'nde demokratikleşme hareketlerinin ilk adımı Sened-i İttifak'tır.
  - Osmanlı hükümdarı II.Mahmut ve ayanlar arasında imzalanan bir sözleşmedir.Ayanlar,taşrada devletin yönetim yetkilerini kullanan yöre ileri gelenleridir.Zaman içinde hükümdarı dahi indirecek kadar kuvvetlenmişlerdir.
  - Bu belge ile hükümdar yetkisi sınırlandırılmıştır.
  - Sened-i İttifak'ta Batı etkisi yoktur.
  - İngiltere'deki Magna Carta'ya benzemektedir.Çünkü iki belgede de hükümdar yetkilerini sınırlandıran ilk belgeler olarak kabul edilir.
- Divan-ı Hümayun kaldırılarak yerine Heyet-i Vukela oluşturulmuştur.Bakanlar Nazırlık adı verilmiştir.

Sadrazam→ Baş Vekalet
Reisülküttap→ Hariciye Nezareti
Şeyhülislam→ Bab-ı Meşihat
Sadaret Ketküdası→ Dahiliye Nezareti

- Memurlara ceket,fes ve pantolon giyme zorunluluğu getirildi.
- Devlet memuru yetiştirmek amacıyla Mekteb-i Maarifi Adliye kurulmuştur.
- Muhtarlıklar oluşturulmuştur.
- Anadolu'dan İstanbul'a gelecek kişiler için Mürur Tezkeresi alma zorunluluğu getirilmiştir.
- İlk resmi gazete olan Takvim-i Vekayi yayınlandı.
- Tımar sistemi kaldırıldı.
- Padişah portresi devlet dairelerine asıldı.
- Darü'ş Şura-ı Bab-ı Ali kuruldu.
- Posta teşkilatı kuruldu.
- Pasaport uygulaması başlamıştır.
- İlk nüfus sayımı yapılmıştır.Yalnızca erkek nüfus sayımı yapılmıştır.Buradaki amaç asker kaynaklarını tespit etmektir.
- Karantina sistemi uygulanmıştır.
- Müsadere kaldırılmıştır.II.Mahmut müsadere sistemi ile ilgili ***''Bundan böyle saltanatın millet için bir dehşet,bir korku kaynağı değik fakat bir destek olmasını istiyorum.Bunun için kişinin malına devletçe el konulması geleneğini kaldırıyorum''*** demiştir.

B)Askeri alanda yapılan Islahatlar

- Nizam-ı Cedid benzeri Sekban-ı Cedit ocağı kuruldu,oluşan tepkiler üzerine kaldırıldı.
- Eşkinci ocağı kuruldu ve o da süreç içinde kaldırıldı.
- Yeniçeri ocağı kaldırıldı(Vaka-yı Hayriye)
- Yeniçeri ocağı yerine Asakir-i Mensure-i Muhammediye ordusu kurulmuştur.
- Seraskerlik makamı kurulmuştur.(Günümüz Genel Kurmay başkanlığı)
- Acemi oğlanlar ocağı yerine Mekteb-i Harbiye kuruldu.
- Mekteb-i Tıbbiye açıldı.
- Donizetti tarafından Mızıka-i Hümayun adında askeri bando oluşturuldu.
- Darü'l Şura-i Askeriye kuruldu.(Bugün ki Yüksek Askeri Şura'sı)

C)Ekonomi alanında yapılan ıslahatlar

- Yerli malı kullanımı teşvik edildi.
- Çuha fabrikası açıldı.
- Yedivahit(tekelci) uygulaması sonlandırılmıştır.
- Narh uygulaması sonlandırılmıştır.
- Balta limanı antlaşmasındaki olumsuz maddeler için yerli üretici için gümrük kolaylığı sağlandı.

D)Eğitim ve Kültür alanında yapılan ıslahatlar

- Orta okul seviyelerinde Rüştiyeler açıldı.
- Medreselerin yanında Avrupa tarzında okullar açıldı.
- İstanbul'da kız ve erkek çocuklar için ilköğretim zorunlu hale geldi.
- Avrupa'ya ilk defa öğrenci gönderildi.

ŞAİT ZAMAN

- Yabancı devletlerle ilişkiler için Tercüme odası kuruldu.
- Mekteb-i Ulumiye Edebiye açıldı.
- İlk kez yurtiçi gezisine çıkıldı.(Tekirdağ,Çanakkale civarına)

TANZİMAT DÖNEMİ(1839-1876)

- Bu dönemin padişahları Abdulmecid,Abdulaziz ve V.Murat'tır.
- Osmanlı'da eski ve yeni kurumların ilk kez bir arada faaliyet gösterdiği dönemdir.

ABDULMECİD DÖNEMİ ISLAHATLARI

A)İdari ve Adli Islahatlar

- **1839'da Tanzimat Fermanı ilan edildi.**
  - II.Mahmut döneminde hazırlanmıştır.
  - Mustafa Reşit paşa tarafından hazırlanıp Sultan Abdulmecid tarafından ilan edilmiştir.
  - Tanzimat Fermanı,Gülhane Parkında belgenin mimarı Hariciye Nazırı Mustafa Reşit Paşa tarafından okunmuştur.Bu sebeple belge Gülhane-i Hatt-ı Hümayun olarak da adlandırılır.

<u>İlan edilme nedenleri</u>

- Osmanlı'nın parçalanmasını önlemek
- Mısır sorununda karlı çıkmak
- Azınlıkların Osmanlı'ya bağlılığını arttırmak
- Milliyetçilik akımının etkilerini azaltmak

<u>Maddeleri:</u>

- Herkesin can ve mal güvenliğini sağlamak
- Vergiler herkesin gelirlerine göre alınacak
- Kanunlar herkese uygulanacak
- Kimse yargılanmadan cezalandırılmayacak
- Müsadere kaldırılacak
- İltizam sistemi kaldırılacak.
- Askerlik vatani bir görev haline gelecek.

<u>Özellikleri</u>

- Osmanlı devleti ilk kez hukukun üstünlüğünü kabul etmiştir.
- Osmanlı devleti ilk kez Anayasal sisteme geçmiştir.
- Padişah'ın yetkileri ilk kez yasa ile sınırlandırıldı.
- Müslüm ve Gayr-i Müslüm halkın eşit olması amaçlanmıştır.
- Bu fermanda dış baskı olmamıştır.

- **1856'da Islahat Fermanı ilan edildi.**
  - Fermanı Ali paşa hazırlamıştır.
  - Fermanı Sultan Abdulmecid ilan etmiştir.

<u>Ferman'ın Yayınlama nedenleri</u>

- Osmanlı'nın dağılmasını engellemek
- Azınlıkların Osmanlı'ya bağlılığını artırmak
- Milliyetçilik akımının etkisini azaltmak
- 1856 Paris konferansında Osmanlı hakkında aleyhte bir karar alınmasını engellemek

<u>Maddeler</u>

- Gayr-i Müslimler devlet memuru olabilecek
- Gayr-i Müslimler'den haraç ve cizye alınmayacak
- Gayr-i Müslimler bedelli askerlik yapabilecek
- Gayr-i Müslimler kendi dillerinde okul açabilecek
- Gayr-i Müslimler belediye ve il genel meclisine üye olabilecek.
- Gayr-i Müslimler banka kurabilecek.(Bank-ı Osmani)
- Gayri- Müslümlere mülk edinme hakkı tanınacaktır.

<u>Özellikleri</u>

- Gayr-i müslimlere daha çok ayrıcalık verilmiştir.
- Gayr-i müslimlere tanınan il genel meclis üyeliği onlara tanınan ilk siyasal haktır.
- Islahatlara tepki olarak ***Cidde olayları*** çıkmıştır.

Kuleli Olayı: Abdülmecid'i öldürerek,şeriata daha uygun bir yönetim kurmayı amaçlayan Abdülaziz'i tahta getirmeyi planlanan başarısız darbe girişimidir.Bu olay da Islahat Fermanına karşı bir tepki olarak kabul edilmiştir.

NOT: Tanzimat fermanında "Eşitlik", Islahat fermanında ise "Gayr-i Müslim" vurgusu yapılmıştır.

- İltizam sistemi kaldırıldı.
- İlk belediye teşkilatı kurulmuştur.(İstanbul)
- İl genel meclisleri kurulmuştur.

SAİT ZAMAN

- Meclis-i Ali Tanzimat kurulmuştur.(Kanun hazırlama ve Islahat yapma)
- Polis teşkilatı kurulmuştur.
- Edirne-Varna-Kırım arasında ilk telgraf hattı kurulmuştur.

B)Askeri Islahatlar

- Tanzimat fermanı ile Askerlik vatani görev haline gelmiştir.
- Askeri idadiler kurulmuştur.
- Jandarma teşkilatı kurulmuştur.

C)Ekonomi Alanında yapılan Islahatlar

- Bank-ı Dersaadet adı ile Osmanlı devletinde ilk banka kurulmuştur.(Galata sarrafları tarafından kurulmuştur)
- Bank-ı Osmani açılmıştır.İngiliz sermayeli olan bu banka daha sonra Bank-ı Şahane-i Osmani adını almıştır.
- İlk kağıt para olan Kaime bastırılmıştır.
- Anadolu'da ilk demiryolu İzmir-Aydın arasında açılmıştır.
- Şirket-i Hayriye çıkarılmıştır.Bu şirket Boğazlarda vapur işletmeciliği yapmıştır.
- Arazi kanunnamesi çıkarılmıştır.
- Cizye vergisi kaldırıldı.

D)Eğitim ve Kültür alanında yapılan Ishalatlar

- Darülmuallim adı verilen erkek öğretmen okulu açılmıştır.
- Encümen-i Daniş kurulmuştur.
- Meclis-i Maarif-i Umumiye kurulmuştur.
- İlk özel tiyatro,Güllü Agop tarafından kurulmuştur.
- İlk Türkçe tiyatro eserini Şinasi yazmıştır.Eserin adı ***''Şair Evlenmesi''***dir.
- Guiseppe Donizetti tarafından ‘‘Mecidiye Marşı’’ olarak adlandırılan ilk ulusal marş bestelenmiştir.
- Tercüman-ı Ahval adı ile ilk özel gazete çıkarılmıştır.
- Ceride-i Havadis adı ile ilk yarı resmi gazete çıkarılmıştır.
- Vekay-ı Tıbbiye adı ile ilk Türk dergisi çıkarılmıştır.
- Dolmabahçe sarayı yaptırıldı.
- Sarayda batılı anlamda müzik dersi alan ilk padişah Sultan Abdulmecid'tir.***''Alafranga''*** lakabı takılmıştır.

ABDÜLAZİZ DÖNEMİ ISLAHATLARI

A)İdari ve Adli ıslahatlar

- Yurt dışına çıkan ilk Osmanlı hükümdarıdır.Abdülaziz,İngiltere,Fransa ve Rusya’ya gezide bulunmuştur.
- Ahmet Cevdet Paşa tarafından Mecelle adı ile Osmanlı Devleti'nin ilk Medeni kanunu hazırlanmaya başlamıştır.
- Nizamiye mahkemeleri kurulmuştur.
- Vilayet Nizamnameleri kurulmuştur.Vilayet Nizamnamesi yayımlandığında ‘‘Nahiye’’ teşkilat yapısı içinde yoktur.1871’de yapılan düzenleme ile ‘‘Nahiyeler’’ oluşturuldu.
- Şuray-ı Devlet kurulmuştur.(Günümüz Danıştay'ı)
- Divan-ı Muhasebat kurulmuştur(Günümüz Sayıştay’ı)
- Divan-ı Ahkam-ı Adliye kurulmuştur.(Günümüz Yargıtay'ı)
- Beylerbeyi ve Çırağan sarayları yapılmıştır.

B)Eğitim ve Kültür ıslahatları

- Öksüz ve yetim çocuklara eğitim vermek amacıyla Darüşşafaka lisesi açılmıştır.
- Galatasaray sultanisi açılmıştır.
- Darülmuallimat adı ile ilk bayan öğretmen okulu kurulmuştur.
- İlk mizah dergisi olan Diyojen çıkarılmıştır.Bu dergiyi Teodar Kasap çıkarmıştır.
- Darülfünun açılmıştır.Bu okul Osmanlı Devleti'nin ilk üniversitesidir.
- Şeker Ahmet Paşa tarafından ilk resim sergisi açılmıştır.
- Hilal-i Ahmer (Kızılay) kurulmuştur.
- Kendi heykelini yaptıran ilk Osmanlı padişahıdır.

C)Ekonomi alanında yapılan Islahatlar

- Memleket sandıkları açılmıştır.
- Emniyet sandıkları açılmıştır.
- İlk posta pulu basılmıştır.
- Islah-ı Sanayi komisyonu kurulmuştur.
- Süveyş Kanalı Fransızlar tarafından açılmıştır.
- Ramazan kararnamesi ile hazinenin iflas ettiği açıklanmıştır.

SAİT ZAMAN

NOT: Yavuz Sultan Selim'den sonra Mısır'ı ziyaret eden ilk ve tek Osmanlı Padişahı'dır.
NOT:Dünya'nın en büyük 3.Büyük filosu oluşturulmuştur.

Abdulaziz dönemi Basın ve Yayın

Terakk-i Muhadderat→ İlk kadın dergisi.Fatma Aliye tarafından çıkarılmıştır.
Diyojen →Teodor Kasap'ın ilk mizah dergisi
Ceride-i Mahakim→ Hukuk gazetesi
Hadika →Türk Yayın tarihinde sansür uygulanan ilk gazetedir.
NOT:İlk kez basına Sansür uygulayan padişah Abdulaziz'dir.Sansür uyguladığı gazete Hadika'dır.

II.ABDÜLHAMİD(1876-1908)

- Genç Osmanlılar(Jön Türkler) adı verilen grup Meşrutiyeti ilana yanaşmayan Sultan Abdülaziz'i tahttan indirmiş ve V.Murat'ı tahta geçirmiştir.
- V.Murat'ın akıl sağlığı yerinde olmaması nedeniye yerine,Meşrutiyeti ilan edeceğinin garantisini veren II.Abdülhamid tahta geçirilmiştir.
- II.Abdülhamid'in sadrazamlığa getirdiği Mithat Paşa'nın çalışmaları ile anayasa hazırlıklarına başlanmıştır.

Meşrutiyet'in İlan edilme nedenleri:

- İmparatorlukta yaşayanları yönetime katarak parçalanmayı önleme isteği
- Fransız İhtilali'nin yaydığı fikirlerden etkilenmeme isteği
- Balkanlar konusunun görüşüleceği "Tersane Konferansı"nda Osmanlı devleti aleyhine karar çıkmasını engellemek
- I.Meşrutiyetin ilanında Genç Osmanlılar(Jön Türkler) etkili olmuştur.
- I.Meşrutiyetin ilanında Osmanlıcılık akımı etkili olmuştur.

I.Meşrutiyet(1876)

- Devletin başkenti İstanbul,devletin resmi dili Türkçe ve dini İslam'dır.
- Osmanlı Devleti,Osmanoğulları sülalesinden gelen en büyük ve en tecrübeli erkek üye tarafından yönetilir(Ekber ve Erşed)
- Padişah kutsal ve dokunulmazdır.
- Meclis; Mebusan ve Ayan gruplarından oluşur.
- Ayan meclisinin vekillerinin görevi ömür boyudur
- Ayan meclisi üyesi olabilmek için 40 yaşını doldurmak gerekir
- Meclis-i Mebusan üyesi olabilmek için 25 yaşını doldurmak gerekir.
- Meclis,Padişah'a karşı sorumludur.
- Padişah istediği yasayı veto edebilir.
- Padişah,sürgün ve idam hakkına sahiptir.
- Padişah,meclisi feshedebilir.
- Yasalarda son söz padişaha aittir.

I.Meşrutiyet'in ilanı ile;

- Osmanlı devletinde ilk kez rejim değişmiştir.
- Yönetim sistemine ilk kez parlamento kavramı girmiştir.
- Türk tarihinde ilk kez anayasa ilan edilmiştir.Bu anayasa hazırlanırken Prusya ve Belçika Anayasaları örnek alınmıştır.Bu anayasanın hazırlanmasında Ahmet Mithat Paşa etkili olmuştur.
- İlk kez halk padişahın yanında yönetime katılmıştr.

İstibdat Dönemi(1878-1908)

- Rejimin değişmesi ve halkın kısmen de olsa yönetime katılması,ne halkta memnuniyet oluşturmuştur ne de Avrupalıların müdahelelerini engellemiştir.
- 93 Harbinde alınan yenilgi meclis içine sıkıntılara neden olmuş ve meclisteki bazı vekiller Rus taraftarlığı yapınca II.Abdülhamid meclisi feshetmiş ve baskıya dayalı 30 yıllık istibdat yönetimi başlamıştır.
- Muharrem kararnamesi ile yabancı devletlerin alacaklarını tahsil etmesi için ''Düyun-u Umumiye İdaresi(Genel Borçlar İdaresi)'' kurulmuştur.Bu kuruma,devlete ait bazı gelirlere(tuz,balık,ipek,tütün) el koyma hakkı verilmiştir.Bu idarede İngiltere,Fransa,Hollanda,Almanya,İtalya yer almıştır.
- Ermeniler ilk kez isyan etmiş ve bundan dolayı Doğu Anadolu'da Ermeni isyanlarına engel olmak için Hamidiye alayları kurulmuştur.
- Darülaceze kurulmuştr.

SAİT ZAMAN

- Memleket sandıkları Ziraat bankasına dönüşmüştür.(Ahmet Mithat Paşa tarafından)
- Şişli Etfal Hastanesi kurulmuştur.
- Berlin-Bağdat Demiryolu inşaatına başlanmıştır.
- İstanbul-Hicaz demiryolu yapımına önem verilerek İslamcılık fikrine hizmet edilmek istenmiştir.
- İslamcılık resmi devlet politikası haline gelmiştir.
- İstihbarat için Yıldız İstihbarat teşkilatı kurulmuştur.
- Güzel sanatlar alanında eğitim veren Sanayii Nefise Mektebi açılmıştır.Bu kurum Osmanlı Devletinde resim eğitimi veren ilk okuldur.Bu okulun kurucu müdürü Osman Hamdi Bey'dir.
- Osmanlı Devleti'nin ilk müzesi olan ***''Müze-yi Hümayun''*** kurulmuştur.Müzenin kurucusu Osman Hamdi Bey'dir.
- Beşiktaş(1903),Galatasaray(1905),Fenerbahçe(1907) kulüpleri kurulmuştur.
- Osmanlı Devleti ilk kez Stocholm Olimpiyatlarına katılmıştır.
- Japonya'ya ***Ertuğrul*** adıyla Fırkateyn gönderilmiştir.
- Siyonizmin başkanı olan Theodor Herzl ile görüşülmüş ve Herzl Filistin topraklarında bir İsrail devletinin kurulması karşılığında Osmanlı Devleti'nin tüm borçlarını ödeyeceğini teklif etmiş fakat II.Abdülhamid bu teklifi kabul etmemiştir.
- Şeref Sürgünleri olayı yaşanmıştır.Harp okulu öğrencilerinin,Askeri mektepler Nazırı Zeki Paşa'ya düzenlemeyi düşündükleri suikast planının suya düşmesi üzerine Sultan II.Abdülhamid'in 78 kişiyi Şeref Vapuruna bindirip Fizan'a göndermesi olayına ***Şeref Sürgünleri*** adı verilir.
- II.Abdülhamid,çok sayıda okul açtığı için ***Marifetperver*** olarak adlandırılmıştır.

Çırağan Baskını: Çırağan Sarayında tutulan eski Osmanlı Padişahlarından V.Murat'ı kurtarmak ve tekrar tahta geçirmek amacıyla yapılan ihtilal girişimidir.Fakat bu girişimde Ali Suavi ve 60 adamı öldürülmüştür.

II.MEŞRUTİYET(1908)

- II.Meşrutiyet'in ilanında etkili olan grup İttihat ve Terraki'dir.
- İttihat ve Terraki cemiyeti İtalya'daki Carbonari Mason teşkilatını örnek almıştır.
- İttihatçilarin yayın organları; Meşveret,Mizan,İçtihat.

İkinci Meşrutiyet'in ilan edilme nedenleri:

- Reval görüşmelerine bağlı olarak somutlaşan Avrupa müdahelesini önlenmek istenmesi
- Osmanlıcılık fikri etrafında bütün tebaayı toplayarak dağılmayı önleme düşüncesi
- İmparatorluğun devamının sağlanmak istenmesi
- Serez'den bir ordu kısmının Padişah'a baskı için İstanbul'a geleceği haberlerinin yayılması

Gelişmeler:

- İttihatçılar,Reval görüşmeleri bilgisine dayanarak gerekirse silah zoru ile de olsa Meşrutiyet'i yeniden ilan ettirmek için Hürriyet Taburlarını kurmuştur.Silahlı bir grubun İstanbul'a geleceği dedikodusundan endişe duyan II.Abdülhamid II.Meşrutiyet'i ilan etmiştir.

II.Meşrutiyet'in İlanının sonuçları

- İttihat ve Terraki yönetim üzerindeki gücünü arttırmıştır.
- Osmanlıcılık fikir akımı yerine Turancılık fikir akımı önem kazanmaya başlamıştır.
- Osmanlı Devleti'nde ilk kez çok partili hayat başlamıştır.
- Osmanlı'da Siyasi partiler ilk defa II.Meşrutiyet döneminde oluşmuştur.

II.Meşrutiyet'in ilanı sırasında Yaşanan bazı gelişmeler:

- Bulgaristan bağımsızlığını ilan etmiştir.
- Yunanistan,Girit'i ilhak etmiştir.
- Avusturya-Macaristan,Bosna-Hersek'i ilhak etmiştir.

SAİT ZAMAN

31 MART İSYANI

Olayın Nedenleri:

- İttihat ve Terraki'ye güvensizlik duyulması
- Volkan,Tanin ve Serbesti gazetelerinin halkı hükümete karşı kışkırtması
- İttihat ve Terrakicilerin mason olduklarına dair sözlerin yayılması
- Orduda subaylar arasında Alaylı-Mektepli çatışmasının yaşanması

Gelişmeler:

- Serbesti Gazetesi'nin yazarı Hasan Fehmi'nin öldürülmesi,Avcı Taburlarından bir grubun İttihatçıların idamını istemesi üzerine Komutanlığını Mahmut Şevket Paşa'nın yaptığı ***Hareket Ordusu*** Selanik'ten harekete geçerek İstanbul'a ulaşmıştır.(Mustafa Kemal bu orduda kurmay yüzbaşı olarak görev almıştır.)
- İstanbul'a gelen Hareket ordusu II.Abdülhamid'i tahttan indirip yerine V.Mehmet'i tahta geçirmiştir.Ayrıca II.Abdülhamid'in İstanbul'da kalması da sakıncalı bulunarak Selanik'te oturması uygun görülmüştür.(Alatini Köşkü)
- 31 Mart İsyanı Osmanlı Devletinde rejime karşı olan ilk isyandır.
- 31 Mart isyanının bastırılması olayı Mustafa Kemal'in tarih sahnesine ilk ciddi çıkışıdır.
- II.Abdülhamid,Meclis kararı ile tahttan indirilen ilk padişahtır.II.Abdülhamid'in yerine V.Mehmet(Reşat) getirilmiştir.

Anayasa'da Yapılan Değişiklikler(1909)

- Kanun teklifi için Padişah izni kaldırılmıştır.
- Padişah'ın veto yetkisi kısıtlanmıştır.
- Kanun dışı tutuklama yasaklanmıştır.
- Padişah'ın sürgün yetkisi kaldırılmıştır.
- Padşah'ın meclisi feshetme yetkisi kısıtlanmıştır.

İkinci Meşrutiyet döneminde Siyasi Partiler ve Gruplar

İttihat ve Terakki: Temelini Jontürk hareketi oluşturur.1908-1918 yılları arasında etkili olmuştur.1912 tarihinde ''Sopalı Seçimleri'' yapmışlardır. 1913-1918 yılları arasında tek parti olarak devleti idare etmişlerdir.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası: İttihat ve Terrakiye karşı 1911'de kurulmuştur.Kurucuları arasında Damat Ferid Paşa da bulunmaktadır.Osmanlıcılık fikrini benimsemişlerdir.

II.Abdülhamid Dönemi Yayın Organları

Şükufezar: Yazarların tamamı kadın olan dergi
Sabah: İlk kez miladi tarih kullanılan gazete
Demet: Halide Edip öncülüğünde basılan dergi
Volkan: 31 Mart olayından etkili olan gazete

DAĞILMAYI ÖNLEME ÇABALARI

OSMANLICILIK(İTTİHAD-I ANASIR)

- Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayanların din,dil,ırk ve mezhep ayrımı yapmaksızın,kanun önünde eşit gören düşünce akımıdır.
- Tanzimat fermanı bu amacı gerçekleştirmek için atılan ilk adım olmuştur.
- Osmanlıcılık düşüncesi milliyetçilik akımının etkisiyle Balkan uluslarının Osmanlı Devleti'ne isyan ederek ayrılmalarıyla geçerliliğini kaybetmiştir.
- **Savunucuları:** Mustafa Reşif Paşa,Mithat Paşa,Namık Kemal,Şinasi,Ali Suavi,Ziya Paşa

İSLAMCILIK(PANİSLAMİZM)

- II.Abdülhamid Dönemi'nin resmi siyaseti durumuna gelen İslamcılık düşüncesine göre; halifenin etrafında birleşerek,İslam birliği kurulmaya çalışılmalıydı.Fakat bu düşünce de başarılı olamamıştır.
- Çünkü I.Dünya savaşı sırasında halifenin cihat çağrısına rağmen İngilizlerin kışkırttığı Araplar,Müslüman olmalarına rağmen Osmanlı Devleti'ne karşı İngilizler ile birlikte hareket etmişlerdir.
- **Savunucuları:** II.Abdülhamid,Mehmet Akif Ersoy,Said Halim Paşa,Cemaleddin Afgani

SAİT ZAMAN

TURANCILIK(PANTÜRKİZM)

- II.Abdülhamid'in politikalarını beğenmeyerek yurt dışına kaçan Türk aydınları arasında bir kültür hareketi olarak başlayan daha sonra siyasi bir fikir akımı haline gelen Turancılık,dünyadaki bütün Türkleri bir bayrak altında birleştirme düşüncesidir.
- Turancılık,II.Meşrutiyet sonrası İttihat ve Terraki partisinin benimsediği bir görüş olarak yaygınlaşmıştır.
- **Savunucuları:** Yusuf Akçura,İsmail Gaspıra,Ziya Gökalp,Enver Paşa,Zeki Velidi Togan,Ömer Seyfeddin,Şemsettin Sami,Mehmet Emin Yurdakul

BATICILIK(GARPÇILIK)

- İlk batılılaşma düşüncesi,savaşlarda alınan yenilgiler sonrasında ortaya çıkmıştır.Avrupa devletlerindeki gelişmeleri öğrenmek ve onlar gibi gelişmeye çalışmak,batıcılık düşüncesini başlatmıştır.
- Batılılaşma; önce askeri alanda başlayarak,daha sonra kültür,teknik ve eğitim alanlarında etkili olmaya devam etmiştir.
- **Savunucuları:** Jön Türkler,Tevik Fikret,İbrahim Temo,Celal Nuri

ADEM-İ MERKEZİYETÇİLİK(YERİNDEN YÖNETİM)

- Ülke yönetiminde görev ve yetkilerin merkezi hükümet tarafından yerel ya da bölgesel yönetim birimerine verilmesi ve gerektiğinde tek taraflı olarak geri alınması ilkesine dayalı yönetim biçimine verilen Adem-i Merkeziyetçiliğin öncüsü Prens Sebahaddin olmuştur.

Osmanlı Devleti Dağılma dönemi Taraması

1-Dağılma dönemi hangi olay ile başlayıp hangi olay ile biter?

2-Dağılma döneminde Osmanlı Devleti'nin genel politikası nedir?

3-Napolyon osmanlı'nın hangi toprağına göz dikmiştir?

4-Napolyon'u durduran Osmanlı komutanı kimdir?

5-Osmanlı Devleti denge siyasetini ilk defa nerede uygulamıştır?

6-Osmanlı'ya karşı ayaklanan ilk millet hangisidir?

7-Sırpların isyan etmesinde etkili olan kişi kimdir?

8-Osmanlı devletinde bir millete ilk defa hangi antlaşma ile ayrıcalık verildi?

9-Rumların isyan etmelerinde etkili olan cemiyet hangisidir?

10-Rumlar ilk isyanı nerde başlattı?

11-Osmanlı devleti Mora'da çıkan isyanı bastıramayınca hangi valisinden yardım istedi?

12-Kavalalı Mehmet ali paşanın yardımından rahatsız olan Avrupalılar neredeki Osmanlı donanmasını yaktı?

13-Kavalalı konusunda Zor durumda kalan Osmanlı hangi antlaşmayı imzaladı?

14-Osmanlı'dan ayrılıp bağımsızlığını elde eden ilk millet kimdir?

15-Osmanlı devletinin Kuzey afrikadaki ilk toprak kaybı neresidir?

16-Kavalalı Mehmet Ali paşa isyan edince Osmanlı Devleti ''Deniz'e düşen yılana sarılır'' mantığı ile kimden yardım istemiştir?

17-Kavalalı Mehmet Ali paşa ile hangi antlaşma imzalanmıştır?

18-Osmanlı'da bir iç sorunken dış sorun haline gelen olay nedir?

SAİT ZAMAN

19-Kavalalıdan çekinen Osmanlı devleti Rusya ile hangi antlaşmayı imzaladı?

20-Ruslara da güvenmeyen Osmanlı İngiltere ile hangi antlaşmayı imzaladı?

21-Mısır meselesi hangi antlaşma ile uluslararası alanda çözüldü

22-Boğazlar meselesi hangi antlaşma ile uluslararası alanda çözüldü?

23-Kırım savaşında Osmanlı'nın neredeki donanması yakıldı?

24-Kırım savaşında Osmanlı devleti ilk defa kimden borç para istedi?

25-Telgraf ilk defa hangi savaşta çekildi?

26-Osmanlı devletinin yenik devlet muammelesi gördüğü antlaşma hangisidir?

27-Paris antlaşmasında batılıların baskısı ile hangi olay yaşandı?

28-Namık Kemal'in hangi eseri Kırım savaşını anlatır?

29-Modern hemşireciliğin kurucusu hangi savaşta Osmanlı askerlerine yardım etmiştir?

30-93 Harbinde doğudaki önemli kadın kahraman kimdir?

31-93 Harbinde batıdaki önemli '' Plevne kahramanı'' kimdir?

32-Osmanlı Devletinde onaylanmayan ilk antlaşma hangisidir?

33-İngiltere Ayestefanosun şartlarını nerenin kendisine verilmesi karşılığında düzelteceğini söylemiştir?

34-İngiltere ilk defa hangi savaşta Osmanlı devletinin toprak bütünlüğünü korumaktan vazgeçtiğini söylemiştir?

35-Berlin antlaşması ile Hangi devletler bağımsız olmuştur?

36-Mustafa Kemal'in çok istediği ama katılamadığı savaş hangisidir?

37-''Gavur Padişah'' olarak bilinen kişi kimdir?

38- ''Alafranga'' olarak bilinen padişah kimdir?

39-Kendi heykelini yaptıran ilk padişah kimdir?

40- Yurtiçi gezisine çıkan ilk padişah kimdir?

41-Yurtdışı gezisine çıkan ilk padişah kimdir?

42-Dünyanın en büyük 3.filosu kimin döneminde yapıldı?

43-Beylerbeyi ve çırağan sarayları hangi padişah döneminde yaptırıldı?

44-Dolmabahçe sarayı hangi padişah döneminde yaptırıldı?

45-Senedi ittifak avrupadaki hangi gelişmeye benzer?

46-Kuleli olayı nedir?

47-Tanzimat fermanını hazırlayan dönemin sadrazamı kimdir?

48-Islahat fermanını hazırlayan dönemin sadrazamı kimdir?

49-Osmanlı'nın ilk bankası hangisidir?

50-Osmanlı'nın ilk gazetesi hangisidir?

51-İlk Türkçe tiyatro eseri hangisidir?

52-İlk özel gazete hangisidir?

53-Nüfus sayımı yaptıran ilk padişah kimdir?

54-Kendi portresini zorunlu hale getiren padişah kimdir?

55-Yargıtay Danıştay ve Sayıştayın temellerini hangi padişah atmıştır?

56-Osmanlı'daki medeni kanun hangisidir?

57-İlk mizah dergisi hangisidir?

58-Tanzimat dönemi padişahları hangileridir?

59-I.Meşrutiyetin ilanında etkili olan grup hangisidir?

60-II.Meşrutiyetin ilanında etkili olan grup hangisidir?

61-Kanuneasi hazırlanırken hangi devletlerin anayasaları örnek alındı

62-Kanuniesasiyi hazırlayan kişi kimdir?

SAİT ZAMAN

OSMANLI KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

Devlet:

Devlet yönetimi anlayışı;
→İslam Hukukuna
→Eski Türk geleneklerine
→Fethedilen yerlerin uygulanmasına dayandırılmıştır.

Sancak:

- Osmanlı Devletinde padişah çocuklarına Şehzade,Efendi gibi isimler verilmiştir.
- Sancakta bulunan şehzadelere Çelebi denirdi.Sancağa gönderilen şehzadeler Lala adı verilen çok tecrübeli bir devlet adamının gözetiminde işlerini yürütürdü.
- Şehzadeler kendi sancaklarında berat ve hüküm verebilmiş ve askerleriyle birlikte savaşlara katılabilmiştir.

Önemli şehzade sancakları:

→Manisa
→Amasya
→Bursa
→Konya
→Balıkesir
→Teke
→Trabzon
→Isparta
→Bolu
→Kefe(Anadolu dışındaki tek sancak)

Hükümdar:

- Osmanlılarda bir çok Türk devletinde olduğu gibi hükümdar mutlak hakim güç olmuştur.
- Hükümdar; Yasama,yürütme,yargı yetkilerini bünyesinde toplamıştır.Ancak kanun,töre ve şariata uymak zorunda olduğu için yetkileri sınırsız olmamıştır.
- Osmanlı Devletinde padişahlar Eyüp Sultan'da yapılan cülus töreni ile tahta çıkmış ve kılıç kuşanmışlardır.
- Hükümdar olan kişi Cülus Bahşişi dağıtarak kadroları kendilerine bağlamıştır.
- Cülus bahşişini ilk kez dağıtan padişah I.Bayezid olmuştur. Bu uygulama II.Mehmet döneminde kanun haline gelmiştir. I.Abdulhamid döneminde ise kaldırılmıştır.

1-Yasama Yetkisi

Ferman: Sultanın Yazılı emridir.
Berat: Devlet adamı atamalarını gösteren belgedir.
Adaletname: Kanunlara uyulması gerektiğini belirten belgedir.

2-Yürütme Yetkisi

Divan-ı Hümayun

3-Yargı Yetkisi

Müsadere
Kulluk Usulü

Hakimiyet Sembolleri:

- Otağ(Çadır)
- Saray
- Tuğra
- Para Bastırma
- Biat
- Hutbe Okutma
- Tıraz(Elbise)
- Hilat(Hediye)
- Çetr(Saltanat Şemsiyesi)
- Menşur
- Ferman
- Cülus Dağıtımı

Hükümdar Unvanları

- Bey
- Gazi
- Sultan
- Hüdavendigar
- Han
- Emir
- Padişah
- Hakan
- Hünkar
- Halife
- Sultanul Azam

Verasette Düzenlemeler

- Osman ve Orhan Bey: Ülke hanedanın ortak malıdır.
- I.Murat: Ülke hükümdar ve oğullarının malıdır.
- II.Mehmet: Ülke hükümdarın malıdır.
- I.Ahmet: Ekber ve Erşed usulü
- II.Mahmut: Hükümdar yetkileri bir sözleşme ile ilk kez sınırlandırılmıştır.
- Abdülmecid: Hükümdar yetkileri bir kanun ile ilk kez sınırlandırılmıştır.
- II.Abdülhamid: Hükümdar yetkileri bir anayasa ile ilk kez sınırlandırılmıştır.

SAİT ZAMAN

Saray Teşkilatı

- Osmanlı Devletinde Saray hem padişahın özel yaşamının geçtiği yer hem de devlet işlerinin yürütüldüğü merkez olmuştur.
- Divan toplantıları,cülus töreni,yabancı elçilerin kabulü burada yapılmıştır.

a)Birun: Sarayın dış bölümüdür. Doğrudan padişaha bağlı yeniçeri ağası bu bölümde bulunurdu.

b)Enderun: Sarayın iç bölümüdür. Devletin ihtiyaç duyduğu devlet adamları bu bölümde yetiştirilirdi.

c)Harem: Hükümdar ve ailesinin bulunduğu bölümdür. Saray kadınları burada eğitim-öğretim görürlerdi.

ERKEN-KLASİK-GEÇ DÖNEM OSMANLI SARAYLARI

- **Bursa Bey Sarayı** Osmanlı'nın ilk sarayıdır. Orhan Gazi Dönemi'ne aittir.
- **Edirne Sarayı:** I.Murat döneminde yapıldı.
- **Topkapı Sarayı:** Fatih döneminde yapıldı. En uzun süre yönetim merkezi olan saraydır. Osmanlı'nın en büyük sarayıdır.
- **Dolmabahçe Sarayı:** Sultan Abdülmecid döneminde yapılmıştır.
- **Yıldız Sarayı:** Sultan III.Selim tarafından annesi Mihrişah Sultan için yaptırılmıştır.II.Abdülhamid döneminde merkez olarak kullanılmıştır.
- **Çırağan Sarayı:** Sultan Abdülaziz döneminde inşa edilmiştir.
- **Beylerbeyi Sarayı:** Sultan Abdülaziz döneminde yaptırılmıştır.
- **İshak Paşa Sarayı:** 1634-1680 Yılları arasında Doğu Bayezit sancak beyliği yapan Çolak Abdi Paşa zamanında inşasına başlanan saray,1784'de hizmete açılmıştır.

DİVAN

- Divan-ı Hümayun ilk olarak Orhan Bey döneminde kurulmuştur.
- Fatih Sultan Mehmet zamanında sadrazamların Divan'a başkanlık etmesi geleneği başlamıştır.
- II.Mahmut döneminde Nazırlıkların kurulması ile Divan'ın varlığına son verilmiştir.

DİVAN ÜYELERİ

VEZİR-İ AZAM(SADRAZAM)

- Padişahın mutlak vekilidir.
- Sadrazam,Padişah'ın mührünü taşırdı.
- Vezir-i Azam olmak için; Türkçe Bilmek,Müslüman olmak,Beylerbeyliği veya Sancak Beyliği yapmış olmak şarttı.
- Fatih döneminde Devşirme kökenli vezir-i azamlar ön plana çıktı.
- Padişahın katılmadığı seferlerde ordu komutanı olarak Serdar-ı Ekrem unvanı ile görev yapardı.
- Vezir-i azam emirlerine Buyruldu denirdi.
- İlk Vezir-i azam ''Çandarlı Halil Paşa''dır.(I.Murat dönemi)

VEZİR:

- Sadrazama yardımcı olurlardı.
- Padişah tarafından atanırlardı.
- İlk vezir Alaadin Paşa(Orhan Bey dönemi)

NİŞANCI:

- Ferman,beratname,kanunname gibi belgelere Padişah tuğrası çekerdi.Bu nedenle örfi kanunları iyi bilmek zorundadır.
- Fethedilen yerlerin kaydından ve denetlenmesinden sorumluydu.

DEFTERDAR:

- Osmanlı Devleti'nin mali işlerinden sorumlu olan görevlidir.
- Devletin gelir ve giderlerini tespit eder ve bütçeyi hazırlayıp padişaha sunardı.

KAZASKER:

- Divanda askeri sınıfa ait şeri ve hukuki işlere bakardı.
- İlk Kazaskerlik makamı,I.Murat zamanında kuruldu.
- Kazaskerin Türk ve Müslüman soyundan olması esastı.
- Görevi; Müderrislerin ve kadıların atanmasına;adalet,eğitim ve kültür işlerine bakmaktı.
- Rumeli ve Anadolu kazaskeri olmak üzere ikiye ayrılırdı.

SAİT ZAMAN

REİSÜL KÜTTAB

- XVI. yüzyıldan itibaren divanda işlerin zamanında ve düzenli bir şekilde yürümesini sağlamak için divan katiplerinden olma reisülküttap,nişancıya bağlı olarak görev yapmaya başladı.
- XVII.yüzyıldan sonra önemi arttı ve devletin dış işleri sorumluluğunu üstlendi.
- Padişaha gelen mektupları tercüme ederdi.

KAPTAN-I DERYA

- Donanma işlerinden sorumludur.
- İstanbul'da olduğu zamanlarda toplantılara katılırdı.

YENİÇERİ AĞASI

- Sarayın ve İstanbul'un güvenlik işlerinden sorumludur.
- Gerekli hallerde Divan'a katılırdı.
- Doğrudan Padişaha bağlıydı.

ŞEYHÜLİSLAM

- Divanın tabii üyesi olmakla beraber,gerektiğinde alınan kararların İslam'a uygun olup olmadığı konusunda görüşü alınmak üzere divan toplantılarına katılırdı.
- Verdiği karara fetva denirdi.
- Padişah tarafından atanırdı.
- İlk Şeyhülislam; Molla Fenari'dir.

DİVAN KALEMLERİ

Tahvil Kalemi: Yüksek derece memurlar ile ilgili beratları yazar.

Amedi Kalemi: Padişah ile veziriazam arasındaki yazışmaları yürütür. Elçi yazışmaları, ahidnameler bu kalem ile ilgilidir.

Rüus Kalemi: Hazineden,gümrükten maaş alan memurların beratlarını yazan kalemdir.

Beylikçi Kalemi: Divan kararlarını kaydeden kalemdir.

İstanbul İdaresi:

Vezir-i Azam: Merkezin tamamından sorumludur.

Yeniçeri Ağası: İstanbul'un güvenliğinden sorumludur.

Şehremini: Şehrin belediye işleriyle ilgilenirdi.

Taht Kadısı: İstanbul'un en yüksek mülki amiridir.

TAŞRA YAPISI	EYALET	SANCAK	KAZA	KÖY
İDARİ	Beylerbeyi	Sancakbeyi	Kadı	Köy Kethüdası
ASAYİŞ	Subaşı	Subaşı	Subaşı	Yiğitbaşı
ADALET	Kadı	Kadı	Kadı	Kadı Naibi

TAŞRA GÖREVLİLERİ

Beylerbeyi:

- Taşradaki en yetkili kişidir.
- Atamasını Padişah yapar.
- Hizmeti karşılığında kendisine tahsis edilen haslardan vergi alındı.

Sancakbeyi:

- Beylerbeyinden sonra en yetkili kişidir.
- Maaşları haslardan alınan vergi gelirleriyle karşılanırdı.

Kapan Emini:

- Pazarlara gelen ürünlerin tartılması, adaletli dağılımın yapılması işlerini yürütür.

Muhtesib:

- Esnafın denetimini yapan üretimin kaliteli yapılıp yapılmadığını, belirlenen fiyatlara uyulup uyulmadığını denetler.

TAŞRA YAPISI

- **Salyaneli(Yıllıklı) Eyaletler:** Tımar sistemi yerine İltizam sisteminin uygulandığı eyaletlerdir.Mısır,Habeş,Yemen,Tunus,Cezayir, Trablusgarp,Bağdat.
- **Salyanesiz(Yıllıksız) Eyaletler:** Tımar sisteminin uygulandığı eyaletlerdir. Toprakları has,zeamet ve tımarlara ayrılmıştır.Rumeli,Budin,Bosna,Anadolu,Karaman,Sivas,Musul
- **İmtiyazlı Hükümetler:** İç işlerinde serbest,dış işlerinde Osmanlı Devletine bağlı,yöneticilerinin padişah tarafından belirlendiği yerlerdi.
  - Yıllık vergilerini ödemelerinin yanında ihtiyaç duyulduğunda Osmanlı Devleti'nde savaşlarda asker de yollarlardı.
  - Hicaz bölgesi kutsal yerlerin olduğu özel yönetime sahip bir bölgeydi.Buradan vergi alınmaz,asker toplanmazdı.

SAT ZAMAN

YÖNETENLER

Seyfiye(Ehl-i Kılıç):

- Askeri bürokrasi ile ilgilenen sınıftır.
- Vezir-i Azam,Vezir,Kaptan-ı Derya,Yeniçeri ağası,Beylerbeyi,Sancakbeyi.

Kalemiye(Ehl-i Kalem):

- Sivil bürokrasi ile ilgilenen sınıftır.
- Yazışmalar,hazine kayıtları bu sınıfın sorumluluğundadır.
- Defterdar,Nişancı,Reisülküttap,Divan Katibi, Vakanüvis.

İlmiye(Ehl-i Şeri):

- Eğitim,din ve hukuk bürokrasisi ile ilgilenen sınıftır.
- Şeyhülislam,Kazasker,Kadı,İmam,Müezzin,Hatip.

ORDU YAPISI

- Osmanlı Devletinde ilk kez düzenli ordular Orhan Bey döneminde kurulan Yaya ve Müsellem birlikleri ile elde edilmiştir.
- Osmanlı Devletinde askere alımlarda veya asker kazanımlarında Pençik,Devşirme,Tımar gibi usuller kullanılmıştır.

1)KAPIKULU ORDUSU

- Merkez ordusu olan Kapıkulu ordusu başkentin ve sarayın koruyucu gücü olmuştur.
- İlk kez I.Murat döneminde kurulmuştur.
- Ordunun askerlerine yılda 4 kez Ulufe adı verilen maaş verilmiştir.
- Ayrıca sefere çıkılırken Sefer Bahşişi,Padişah tahta çıkınca da Cülus bahşişi dağıtılmıştır.
- Bektaşi öğretileri ile yetiştirilmişlerdir.

Kapıkulu Piyadeleri:

- Acemi Ocağı
- Yeniçeri Ocağı
- Topçu Ocağı
- Cebeci Ocağı
- Top arabacıları
- Lağımcı ocağı
- Humbaracı ocağı
- Bostancılar

Kapıkulu Süvarileri

- Sipahiler
- Silahtarlar
- Ulufeciler
- Garipler

2)EYALET ORDUSU VE DİĞER KUVVETLER

Tımarlı Sipahiler:

- Kendilerine dirlik verilen kişilerin beslemek zorunda oldukları askerlerden oluşmuşlardır.
- Tımarlı sipahilere Cebelü adı verilmiştir.
- Duraklama döneminde sistemin bozulması ile Sekban adı verilen ücretli askerler ortaya çıkmıştır.

Akıncılar:

- Sınır boylarında görev yapan hafif Türk ailelerinden oluşturulmuştur.
- Türklerden oluşturulan bu birlikler,düşmanı oyalamış,orduya rehberlik etmiş,düşman ülkelerine akınlar düzenlemiştir.

Azaplar:

- Merkez ordusunun en önünde savaşan bu askerler Anadolu'daki bekar erkeklerden oluşturulmuştur.
- Savaşta yeniçerinin önünü açmışlardır.

Deliler:

- Savaşlardaki cesaretlerinden dolayı bu ismi almışlardır.

Martoloslar:Geçitlerde güvenlikten sorumlu Hıristiyan askerlerdir.

Cerahorlar: Sınırlardaki,ordu ağırlıklarını nakletmek ve inşaatlarda çalışmak üzere bulundurulan kısımdır.

Voynuklar: Balkanlardaki bu birlikler Hıristiyan askerlerden oluşmuş ve atların bakımından sorumlu tutulmuşlardır.

Pandorlar: Bulgar,Yunan bölgelerinde güvenliği sağlamak için yerli ahaliden oluşturulmuş ücretli birliklerdir.

DENİZ KUVVETLERİ

- İlk Osmanlı donanmasına Orhan Gazi döneminde Karesioğulları'nın hakimiyet altına alınması ile sahip olunmuştur.
- İlk tersane de yine bu dönemde Karamürsel'de açılmıştır.Yıldırım Bayezid döneminde Gelibolu tersanesi kurulmuştur.
- Donanma komutanına Kaptan-ı Derya denirdi.
- Divan üyesi ilk kaptan-ı derya ise Barbaros Hayrettin Paşa'dır.

SAİT ZAMAN

HUKUK SİSTEMİ

- Gayr-i Müslimler kendi hukuk kurallarına göre yargılanmışlardır.
- Divan-ı Hümayun'da adalet işlerine kazasker temsil etmiştir.
- Mahkemede alınan kararlar Şer'iye Sicilleri adı verilen defterlere kaydedilmiştir.
- Adalet işlerinden sorumlu görevli kazaskerin atadığı kadılar olmuştur.

1)Örfi hukuk

- Örfi hukuk uygulamalarında Nişancı önemli yöne sahip olmuştur.
- Osmanlı devletinde kanunlar yayımlayan hükümdarın ömrü ile sınırlı olmuştur.
- Örfü hukukun konuları arasında; Vergi,Yönetim,Askerlik yer almıştır.

2)Şeri Hukuk

- Örfi hukuk Şeri hukukun kapsamında olmuştur.
- Şeri hukukun aşamaları arasında; Kuran,Hadis,İcma ve Kıyas olmuştur.
- Kanunların Şeri hukuka uygunluğunu Şeyhülislam denetlemiştir.
- Şeri hukukun konuları arasında; Aile,Borçlar,Ticaret, Miras, Şahıs yer almıştır.

MAHKEMELER

Şeri Mahkemeler: Müslümanların tüm davalarına, Gayrimüslümlerin ise sadece kamu davalarına bakmıştır.

Cemaat Mahkemeleri: Gayrimüslimlerin kendi dini kurallarına göre yargılama yapmıştır.

Konsolosluk Mahkemeleri: Kapitülasyonlardan yararlanmakta olan yabancı devletlerin kendi vatandaşları arasında çıkan sorunları çözmek için görevlendirilmiştir.

Nizamiye Mahkemeleri: Bu mahkemeler 1869 yılında Müslüman ve Gayrimüslimlerin davalarına bakması için kurulmuştur.

Ticaret Mahkemeleri: Osmanlı vatandaşları ile yabancı devletlerin vatandaşları arasındaki ticari anlaşmazlıkları çözmek için kurulmuştur.

TOPRAK SİSTEMİ

MİRİ

- Devletin fetihlerle aldığı ve mülkiyetinin kendine ait olduğu topraklardır.
- Bu toprakların mülkiyeti satılmaz ve devredilemezdi.
- Reaya bu toprakların sadece tasarruf hakkına sahip olmuştur.

MÜLK

- Mülkiyeti halka ait olan topraklardır.
- Bu topraklar satılabilir, miras bırakabilir, vakfedilebilir.
- Öşriyye ve Haraciye olmak üzere iki kısımdır.

VAKIF

- Geliri kamu yararı için kullanılan arazilerdir.

Buralardan vergi alınmazdı.

DİĞER TOPRAKLAR

Mukataa: Geliri doğrudan devlet hazinesine aktarılan topraklardır.

Arpalık: Üst düzey görevde bulunanlara emeklilik döneminde verilen topraklar.

Paşmaklık: Vergi gelirleri padişahın eşlerine ve kızlarına verilen topraklardır.

Malikane: Geliri devlet idaresinde üstün hizmet gösterenlere verilen topraklardır.

Yurtluk: Geliri sınır boylarındaki askerlere ve memurlarına ayrılmış topraklardır.

Ocaklık: Geliri kale muhafızlara ve tersane giderlerine ayrılmış topraklardır.

Mevat: Kimsenin tasarrufunda bulunmayan ve kamunun yararına terk ve tahsis edilmemiş verimsiz yerler olarak isimlendirilmiştir.

Metruk: Devlete ait olup, kamunun yahut belli bir veya birkaç köyün veyahut kasaba halkının yararlanmasına terk olunmuş arazi olarak tanımlanmıştır.

Vakıf: Geliri cami, medrese ,hastane, imarethane,kervansaray,han,hamam gibi hayır kurumlarının giderleri için ayrılmış topraklardır.

Dirlik: Mirilerin en önemli bölümüdür.

SAİT ZAMAN

DİRLİK

HAS	ZEAMET	TIMAR
-Geliri 100.000 akçeden fazla olan arazilerdir. -Bu toprağın geliri padişahtan başka hanedana mensup kişilere,vezirlere,beylerbeyine, sancaybeklerine,defterdarlara gibi yüksek rütbeli devlet adamlarına verilirdi.	-Geliri 20.000 akçe ile 100.000 akçe arası olan arazilerdir. -Bu toprağın gelirleri Kadı ve Subaşı gibi devlet görevlilerine verilirdi.	-Geliri 3000 akçe ile 20.000 akçe arası olan topraklardır. -Tımar sahipleri senelik gelirin bir kısmının ayrılmasından sonra geriye kalan geliriyle asker beslemek zorundadır.

MALİ SİSTEM(VERGİLER)

Öşür: Müslümanların ürünlerinden peşin olarak 1/10 oranında alınan vergi

Haraç: Gayrimüslimlerin yaptıkları üretim karşılığında alınan vergidir.

İspenç: Gayrimüslimlerin ödediği arazi vergisi

Cizye: Gayrimüslimin askere gitmemesi karşılığı ödediği vergi

Ağıl: Hayvan barınaklarından alınan vergi

Ağnam: Küçükbaş hayvan üzerinden alınan vergi

Çiftbozan: Mazeretsiz 2 yıl üst üste ekmeyenden alınır.Üç yıl ekmezse toprak elinden alınır.

Avarız: Olağanüstü durumlarda alınan vergidir.

Bac: Çarşı-Pazar esnafından alınır.

Arusane: Evlenen kızın ailesinden alınır.

Bennak: Evlilikte alınır.

İhtisap: Esnaftan alınır.

OSMANLI EKONOMİSİNİ ETKİLEYEN İLKELER

- **İaşecilik(Provizyonizm):** Reayanın refahını sürekli kılmak için öncelikle istenilen kalitede ve uygun fiyata yeterli malın bulunması ilkesidir.
- **Gelenekçilik:** Bu ilke mali ve sosyal ilişkilerde mevcut dengeleri korumayı ve var olan düzeni bozacak değişme eğilimlerini engellemeyi ifade eder.
- **Fiskalizm:** Hazineye ait gelirleri mümkün olduğu kadar yüksek düzeye çıkarmak ve ulaştığı düzeyin altına inmesini engellemeyi amaçlayan ilkedir.

BANKACILIK

Bank-ı Dersaadet: Osmanlı'daki ilk Bankadır.

Bank-ı Osmani: Yabancı sermayeli ilk Bankadır.İngilizler tarafından açılmıştır.

1863 Bank-ı Şahane-i Osmani: Bank-ı Osmani ile Fransız mali grubun bileşmesi ile adı Bank-ı Şahane-i Osmani oldu.

Ziraat Bankası: Milli sermayeli ilk bankadır.Temelini Tanzimat Döneminde açılan Memleket Sandıkları ve Emniyet Sandıkları oluşturdu.Ahmet Mithat Paşa tarafından kuruldu.

EĞİTİM SİSTEMİ

- Osmanlı Devletinde okuma yazmayı geliştirmek, düzenli bilgi edinmek ulemaya verilmişti.
- Osmanlı Devletinde eğitim işleri, düzenli eğitim kurumları olan örgün eğitim kurumları ve yaygın eğitim kurumları olan sosyal kurumlarda yapılmaktaydı.

Örgün Eğitim Kurumları

- Sıbyan Mektebi
- Medrese
- Enderun
- Şehzadegan Mektebi
- Harem
- Askeri Eğitim kurumları

Yaygın Eğitim Kurumları

- Esnaf kuruluşları
- Camiler
- Tekke ve Zaviyeler
- Dergahlar

SAİT ZAMAN

DİĞER ÖNEMLİ EĞİTİM KURUMLARI

Hendesehane: Humbaracı Ahmet Paşa tarafından I.Mahmut döneminde açılan ilk Batı tarzı okuldur.

Mekteb-i İptidai: İlkokul düzeyinde eğitim kurumudur.

Rüştiye: II.Mahmut döneminde açılan ve askeri okullara öğrenci yetiştiren ortaokul düzeyindeki eğitim kurumudur.

İdadi: Yüksekokullara öğrenci göndermek amacıyla açılmış Lise düzeyinde eğitim kurumudur.

Sultani: Fransız modeli örnek alınarak açılan ve idadilerin üzerinde eğitim veren okullardır.Sultan Abdülaziz döneminde açıldılar.

Darülmuallim: Abdülmecid döneminde açılan erkek öğretmen okuludur.

Darülmuallimat: Abdülaziz döneminde açılan bayan öğretmen okuludur.

Darüşafaka: Sultan Abdülaziz döneminde açılmıştır. Kimsesiz Müslüman çocukların eğitimi için kuruldu.

Darülbedayi: V.Mehmet döneminde açılmıştır. Tiyatro için eğitim verilen kurumlardır.

Darülelhan: Osmanlı Devleti'nin ilk resmi müzik okulu olarak İstanbul'da V.Mehmet döneminde açılan konservatuardır.

Darülfünun: Darülfunun ilk yüksek öğretim kurumudur.1933 yılında İstanbul Üniversitesine dönüştürüldü.

Mekteb-i Maarif-i Adliye: II.Mahmut döneminde memur yetiştirmek amacı ile açıldı.

Sanay-i Nefise Mektebi: II.Abdülhamit tarafından açılan Türkiye'nin ilk güzel sanatlar okuludur. Sanayi-i Nefise Mektebi'nin ismi 1928'de Güzel Sanatlar Akademisine dönüştü.

Darüleytam:Savaşlar,ölümler,göçler nedeni ile kimsesiz kalan çocuklar için V.Mehmet tarafından açılan kurumdur.

Medrese:

- Osmanlı Devleti'nde orta ve yükseköğretimin temeli olan medreselerdir.
- İlk medrese Orhan Bey döneminde İznik'te açılmış ve ilk müderrisliği Davud-i Kayseri yapmıştır.
- Fatih döneminde Sahn-ı Seman yaptırılmıştır.
- Kanuni döneminde Süleymaniye Medresesinde fen ve tıp dersleri de verilmeye başlandı.
- Medrese mezunlarına İcazetname denilen diploma verilmiş ve mezunlar İlmiye sınıfına katılmıştır.

Softa: Orta düzey medrese öğrencisi

Danişmend: Yüksek öğretim düzeyinde medrese öğrencisi

İ**cazetname:** Sahnı bitirenlere verilen diploma

Mülazım: Medrese mezunu olup da atama sırası beleyen kişi

Muid: Müderrisin derslerini tekrarlayan yardımcısı

Fakih: Medrese yöneticisi

ENDERUN

- Gayr-i Müslim çocuklar 13-15 yaşlarında aile rızası alınarak Türk ve Müslüman aile yanında devşirilir.2-3 yıl sonra da Acemi Ocağına alınırdı.
- Eğitim dili Türkçe olmuştur.

BASIN-YAYIN

- II.Mahmut döneminde Türkçe ve Fransızca olarak Takvim-i Vekayi adı ile ilk resmi gazete çıkarılmıştır.
- I.Abülmecid döneminde Ceride-i Havadis adlı resmi gazete çıkarılmıştır.
- Türkler tarafından çıkarılan ilk özel gazete Tercüman-ı Ahval olmuştur. Şinasi'nin başyazarı olduğu gazete siyasi eleştirilerle gündeme gelen fikir gazetesidir.
- 1850'de ilk Türk dergisi Vekay-ı Tıbbiye yayımlanmıştır.
- İlk mizah dergisi 1872'de Teodor Kasap'ın çıkardığı Diyojen olmuştur.
- İlk kadın dergisi 1869'da çıkan Terrak-i Muhedderat dergisi olmuştur.
- 1886'da sahibi ve yazar kadrosu tamamen kadınlardan oluşan Şükufezar(Çiçek Bahçesi) dergisi yayımlanmıştır.

SAİT ZAMAN

BİLİM VE DÜŞÜNCE HAYATI

Akşemsettin:
- Fatih'in hocasıdır.
- Maddetü'l hayat eseri ünlüdür.Eserde bulaşıcı hastalıklardan ve ilk kez mikroptan bahsetti.

Kadızade-i Rum:
- Fatih döneminde yaşadı.
- Ali Kuşçu ve Uluğ Bey'e hocalık yaptı

Sabuncuoğlu Şerafettin:
- Fatih döneminde yaşadı ve İlk Türkçe cerrahi eseri yazdı.
- Deneysel Farmokolojinin kurucusu sayılır ve panzehir üzerine çalıştı.

Ali Kuşçu:
- Fatih döneminde yaşayan Ali Kuşçu'nun ismi NASA tarafından Ay'ın bir bölgesine verildi.
- İstanbul'un enlem ve boylamını ölçtü.

Hızır Çelebi:
- Fatih döneminde yaşadı.
- İstanbul'un ilk kadı ve müderrisi oldu.

Takıyüddin Mehmet:
- Astronomi ve matematik alanlarında çalıştı.
- Osmanlı'da ilk rasathaneyi kurdu ve Osmanlı'da ilk otomatik makineler ile ilgili eseri yazdı.

Matrakçı Nasuh:
- Yavuz ve Kanuni Devrinde yaşadı.
- Silahşörlerin ustadı olarak bilinir.
- Eserini Yavuz'a sundu.

Seydi Ali Reis
- Miratü'l Memalik eseri önemlidir.

Piri Reis:
- Ünlü denizcidir.
- Yavuz'a Dünya haritasını sundu.
- Kanuni'ye sunduğu Kitabü'l Bahriye eseri ünlüdür.

Evliya Çelebi:
- Coğrafya,tarih ve hattattır.
- Seyahatnamesi ile ünlüdür.

Sinasi:
- Batıyı örnek alan ilk şair,ilk oyun yazarı ve ilk özel gazete yazarıdır.

Naima:
- İlk vakanüvistir.

Molla Fenari:
- İlk Osmanlı Şeyhülislamdır.

Hazerfen Ahmet Çelebi:
- İlk uçuş denemesini yaptı.

Lagari Hasan Çelebi:
- İlk Roket denemesini yaptı.

Ebusuud Efendi:
- Kanuni Devri Şeyülislamıdır.

SÜSLEME VE EL SANATLARI

HAT:
- Arap Harflerini güzel yazma sanatıdır.
- Ustasına Hatta denir.
- Şeyh Hamdullah ''Hattatların Kıblesi'' unvanını almıştır.

TEZHİP
- El yazması kitapların sayfa kenarlarının altın tozu ile süslenmesi sanatıdır.
- Ustasına Müzehhip denir.

MİNYATÜR
- Kitaplarda bulunan ışık ve gölge düzenlemesi olmayan,perspektif resimlerdir.
- Ustasına Nakkaş denir.
- Matrakçı Nasuh önemli temsilcilerindendir.

ÇİNİ
- Kilin pişirilmesi sanatıdır.

MÜZİK
- Darülelhan önemli müzik eğitim merkezleridir.
- III.Selim,Suzi Dilara makamını buldu.
- Beethoven'in Atina Harabeleri eserinde Türk marşı verdi.
- Itri,İsmail Dede Efendi önemli temsilcilerindendir.

TİYATRO
- İlk Osmanlı tiyatrosunu Abdülmecid Döneminde Güllü Agop Efendi kurdu. Ayrıca ilk Türkçe oyunlar ve ilk Müslüman oyuncular bu tiyatroda yer aldı.
- İlk yerli tiyatro ise; Şinasi(Şair Evlenmesi)
- İstanbul Şehir tiyatrolarının temeli ise Darül Bedayi'dir.

RESİM
- İlk resmini yaptıran padişah Fatih'tir.Padişahın resmini İtalyan ressam Bellini yaptı.
- Nakkaş Sinan Bey'in Gül Koklayan Fatih portesi vardır.
- Önemli ressamlardan biri de ilk resim sergisini de açan Şeker Ahmet Paşa'dır.
- Osman Hamdi Bey'in Kaplumbağa Terbiyecisi,Silah tacirleri eserleri önemlidir.

SAAT ZAMAN

SPOR

- Osmanlı'da ilk futbol kulübü Black Stocking(Siyah Çoraplılar)'dır.
- 1908'de Selim Sırrı Tarcan tarafından Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti kurulmuştur.
- Osmanlı Devleti ilk kez 1912 Stockholm Olimpiyatlarına katılmıştır.
- Türkiye'ye ilk Olimpiyat Şampiyonluğunu yaşatan Yaşar Erkan'dır.

MİMARİ

1)ERKEN DÖNEM

DİNİ	SİVİL	ASKERİ
İznik Hacı Özbek Cami Osman Bey Cami Yeşil Cami Hacı Özbek Cami Lala Şahin Paşa Medresesi Yeşil medrese Yıldırım Medresesi	Edirne Sarayı Bursa Çarşısı Edirne Bedesteni Bursa Emir Hanı	Anadolu Hisarı

2)**KLASİK DÖNEM**

DİNİ	SİVİL	ASKERİ
Fatih Camisi Beyazid Camisi Haseki Cami Şehzade Cami Süleymaniye Camisi Selimiye Camisi Sultan Ahmed Sultan Ahmed Camisi Eyüp Sultan Camisi	Topkapı Sarayı Kanuni Sultan Süleyman Çeşmesi Çinili Köşk Mostar Köprüsü Revan Köprüsü	Rumeli Hisarı Kilitbahir Kalesi

3)GEÇ DÖNEM

DİNİ	SİVİL	ASKERİ
Nur-u Osmaniye Camisi(Batı Etkisiyle yapılan ilk cami) Laleli Camii Dolmabahçe Camisi	İshak Paşa Sarayı Yıldız Sarayı Dolmabahçe Sarayı Beylerbeyi Sarayı Çırağan Sarayı	Selimiye Kışlası Levent Kışlası Seddülbahir Kalesi

Mimar Sinan'ın Bazı Eserleri:

- Çıraklık Eseri: Şehzade Cami
- Kalfalık Eseri: Süleymaniye Camisi
- Ustalık Eseri: Selimiye Camisi

Diğer Eserler:

- Bebek Cami,Bostancı Cami,Haydar Paşa İskelesi Neoklasik Dönem eserleridir.
- Ortaköy Cami,Yıldız Sarayı,Alay Köşkü Ampir Üslublu eserlerdir.
- Dünyada kalorifer sistemli ilk eser İshak Paşa Sarayı'dır.
- Bosna'daki Mostar Köprüsünü Mimar Hayreddin yapmıştır.

PADİŞAH LAKAPLARI VE MAHLASLARI

OSMAN BEY-Fahrüddin
ORHAN BEY-İhtiyarüddin ve Seyfüddin
I.MURAT-Hüdavendigar,Gazi,Hünkar
I.BAYEZİD-Yıldırım
II.MURAT-Muradi
II.MEHMET-Avni
II.BAYEZİD-Veli,Sofu,Adli
I.SELİM-Yavuz
I.SÜLEYMAN-Muhibbi
II.SELİM-Sarı
III.MURAT-Muradi
III.MEHMET-Adni
I.AHMET-Bahti
II.OSMAN-Farisi
IV.MURAT-Muradi
IV.MEHMET-Avcı
II.MUSTAFA-İkbali
III.AHMET-Necib
III.SELİM-İlhami
II.MAHMUT-Adli

SAAT ZAMAN

XX.YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

TRABLUSGARP SAVAŞI(1911)

- Trablusgarp,günümüzde Libya sınırları içerisinde bulunan bir yerdir.Kuzey Afrika'da Fas,Cezayir ve Tunus Fransa'nın; Mısır ise İngiltere'nin işgali altındaydı.İtalya ise Kuzey Afrika'daki son Osmanlı toprağı olan Trablusgarp'ı işgal etmiştir.

Nedenleri:

- 1871'de siyasi birliğini kuran İtalya'nın sömürge yarışına katılması
- Osmanlı'nın bu bölgede zayıf olması
- Trablusgarp'ın zengin hammadde yataklarına sahip olması

Gelişmeler:

- İtalya savaş öncesinde Rusya ile Roccinigi antlaşmasını imzalamıştır.
- İtalya,Trablusgarp'ı önce Osmanlı'dan istemiş fakat reddedilince Trablusgarp'a asker çıkarmıştır.
- Osmanlı donanması çürümeye terkedildiğinden dolayı denizden asker gönderememiş,Mısır'ı elinde tutan İngiltere de izin vermeyince karadan da asker gönderememiştir.Bunun üzerine bölgeye gönüllülerden oluşan subayları göndermiştir.

Gönüllü Subaylar

- Mustafa Kemal→ Gazeteci Şerif
- Enver Paşa →Tüccar Hamdi
- Fuat Bolcu
- Ali Çetinkaya
- Nuri Conker
- Fethi Okyar

- Bingazi'de Enver Paşa, Derne ve Tobrukta ise Mustafa Kemal'in başarılı direnişlerden dolayı İtalyanlar kıyı şeridinden içeri girememiştir.Bunun üzerine İtalya Osmanlı Devletini barışa zorlamak için; Rodos ile 12 adayı işgal etmiş ve Çanakkale boğazını ablukaya almıştır.
- Bu sırada balkan savaşlarının başlaması üzerine Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kalmıştır.
- İsviçre'nin Uşi kasabasında imzalanan **Uşi Antlaşmasına göre;**
  - Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakılmıştır.Böylece Osmanlı Devleti,Kuzey Afrika'daki son toprağını da kaybetmiştir.(İlk kaybettiği yer Cezayir'dir.)
  - Bölge halkı dini bakımdan Osmanlı'ya bağlı olacaktır.
  - İtalya 12 adaları elinde tutacak,Balkan savaşlarından sonra Osmanlı'ya geri verecektir.

Trablusgarp Savaşı ile ilgili önemli bilgiler:

- Mustafa Kemal bu savaşta Binbaşı olarak görev almıştır.
- Bu savaşta ilk kez Savaş uçağı kullanılmıştır.
- Mustafa Kemal'in emperyalizme karşı ilk savaşı burada olmuştur.
- Antlaşma sonrası özellikle Ömer Muhtar'ın direnişi burada önemlidir.

I.BALKAN SAVAŞI(1912)

Nedenleri:

- Balkan devletlerinin Osmanlı'yı Balkanlardan çıkarmak istemesi.
- Rusya'nın Balkan devletlerini kışkırtması
- Osmanlı'nın Trablusgarp'ta savaşıyor olması

Taraflar:

Bulgaristan
Yunanistan
Sırbistan
Karadağ

X

Osmanlı Devleti

SAİT ZAMAN

Gelişmeler:

- Savaş Karadağ'ın Yenipazar'a saldırısı ile başlamıştır.
- Bulgarlar Doğu Trakya'yı ele geçirmiştir.
- Bu esnada Arnavutluk Bağımsızlığını ilan etmiştir.(Arnavutluk Osmanlı Devletinden ayrılan son devlet olmuştur)
- I.Balkan savaşındaki mücadelelerinden dolayı Rauf Orbay'a ***''Hamidiye Kahramanı''*** unvanı verilmiştir.
- Zor durumda kalan Osmanlı barış istemek zorunda kalmıştır.
- Ordu'ya siyasetin karışması savaşı kaybetmemize neden olmuştur.
- Bu esnada Enver,Talat,Cemal paşalar hükümete el koymuştur.(Bab-ı Ali Baskını)

I.Balkan savaşında kaybedilen topraklar;

Batı Trakya
Arnavutluk
Doğu Trakya
Ege Adaları
Makedonya

Bab-ı Ali Baskını(23 Ocak 1913)

- Başta Edirne olmak üzere Trakya'nın elden çıkması,Hürriyet ve İtilaf Fırkasına karşı güçlü bir muhalefetin oluşmasına sebep olmuştur.Bu durumu değerlendiren İttihat ve Terraki Partisi(Enver,Cemal ve Talat Paşalar),Bab-ı Ali Baskını'nı düzenleyerek Hürriyet ve İtilaf fırkasını hükümetten indirmiştir.Bu olaydan sonra İttihat ve Terraki Partisi tek parti iktidarını korumuştur.
- Bu darbeyle Kamil Paşa hükümeti indirilmiş yerine Mahmut Şevket Paşa hükümeti getirilmiştir.
- Bab-ı Ali baskını rejimi değiştirmeye yönelik değil,bir hükümet darbesidir.

Londra Antlaşması(1913)

- Osmanlı'nın Batı sınırı Meriç nehrinden Midye-Enez hattına çekilmiştir.
- Doğu Trakya,Bulgaristan'a verildi.Kaybedilen topraklardan Anadolu'ya göçler başlamıştır.

NOT: Avrupalı devletler,Balkan Savaşını Osmanlı Devleti'nin kazanacağını düşünerek savaş sonucunda mevcut sınırların değişmeyeceğini ifade etmiştir.Kazanan taraf Osmanlı Devleti olmayınca Avrupalı Devletler tutum değiştirmiş,sınır değişikliğine onay vermişlerdir.Bu durum Avrupa'nın çifte standart politikasını ortaya koymaktadır.

II.BALKAN SAVAŞI(1913)

Nedeni:

- Bulgaristan'ın I.Balkan savaşında en büyük payı alması

Gelişmeler:

- Romanya'nın katılımı ile Yunanistan,Sırbistan ve Karadağ Bulgaristan'a savaş ilan etmiştir.
- Bu durumdan yararlanan Enver Paşa Edirne ve Kırklareli'yi geri almıştır.Bu yüzden kendisine "***Edirne Fatihi''*** unvanı verilmiştir.

Savaş sonucunda:

- Balkan devletleri kendi aralarında **Bükreş Antlaşma**sını imzalamıştır.
- Osmanlı ile Bulgaristan arasında 1913 **İstanbul antlaşması** imzalanmıştır.Bu antlaşma ile Doğu Trakya Osmanlı Devletinde kalmış ve Bulgaristan ile sınır Meriç nehri olmuştur.
- Osmanlı ile Yunanistan arasında **Atina antlaşması** imzalanmıştır.Bu antlaşma ile Girit Yunanistan'a verilmiştir.
- Osmanlı ile Sırbistan arasında **İstanbul antlaşması** imzalanmıştır.Osmanlı Devleti ile Sırbistan arasında bir sınır kalmadığı için antlaşmanın içeriğini Sırbistan'da kalan Türkler'in hak ve hürriyetleri oluşturmuştur.
- Balkan Savaşlarında ölümler nedeniyle kimsesiz kalan çocuklar için Padişah

SAİT ZAMAN

V.Mehmet tarafından ***Darüleytam*** kurulmuştur.

NOT:

→I.Balkan savaşında olmayıp da II.Balkan savaşında olan devlet: Romanya

→Sınırımız olmadığı halde antlaşma imzalanan devlet: Sırbistan(Orada yaşayan Türklerin haklarını korumak için)

→Balkan savaşlarında Osmanlı ile savaşmasına rağmen savaş sonrasında herhangi bir antlaşma imzalanmayan devlet: Karadağ

I.DÜNYA SAVAŞI(1914-1918)

Genel nedenler:

- Sanayi İnkılabından dolayı artan hammadde ve pazar arayışı
- Fransız İhtilali etkisiyle yayılan Milliyetçilik akımı
- Devletler arası bloklaşmalar

İTTİFAK GRUBU(Bağlaşma)	**İTİLAF GRUBU (Anlaşma)**
Almanya	İngiltere
İtalya	Fransa
Avusturya-Macaristan İmparatorluğu	Rusya

NOT: Bu bloklaşmalar Savaştan önce olmuştur.

Özel nedenler:

- Almanya ile Fransa arasındaki Alsas-Loren bölgesi sorunu
- Rusya ile Avusturya arasında Panislavizm'den dolayı oluşan gerginlik
- Almanya ve İtalya'nın siyasi bağımsızlığını geç kazanmaları
- İngiltere'nin Almanya sömürgelerine göz dikmesi
- İtalya'nın Akdeniz'e egemen olma düşüncesi

Savaş'ın başlaması

- Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahtının ***Gavrilo Princip*** adında bir sırplı tarafından öldürülmesi sonucu Avusturya,Sırbistana savaş ilan etmiş ve I.Dünya savaşı resmen başlamıştır.

Osmanlı Devleti'nin durumu:

- Osmanlı Devleti savaş başlamadan önce tarafsızlığını ilan etmiş,kapitülasyonları kaldırdığını ilan etmiştir.Daha sonrasında Savaşa katılmak istemesinden dolayı önce İngiltere sonra Fransa ile ittifak kurmak istemişse de bu teklifi reddedilmiştir.

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni kendi yanında savaşa sokmak isteme nedenleri:

- Yeni cepheler açarak savaşı geniş bir alana yaymak
- Osmanlı'nın halifelik gücünden yararlanmak
- Osmanlı'nın jeopolitik konumundan yararlanmak istemesi
- Osmanlı'nın asker sayısından yararlanmak istemesi

Osmanlı'nın Almanya yanında yer alma nedenleri

- Siyasi yanlızlıktan kurtulma isteği
- Savaşı Almanların kazanacağı düşüncesi
- İttihatçıların özellikle de Enver Paşa'nın Alman hayranlığı
- Kaybettiği toprakları geri almak istemesi

Osmanlı'nın savaşa girmesi:

- Alman-Osmanlı ittifak sözleşmesinden haberdar olan İngiltere'nin,Osmanlı Devleti'nin sipariş ettiği iki zırhlıyı(Genç Osman,Reşadiye) Osmanlı Devleti'ne teslim etmekten vazgeçmesi üzerine,Goben ve Breslav adlı iki Alman zırhlısı Çanakkale Boğazı'ndan geçerek İstanbul'a gelmiştir.İngiltere'nin bu durumu yansızlığını ihlali olarak değerlendiren bir nota vermesi üzerine Alman zırhlıları Osmanlı donanmasınca satın alınmış ve gemi mürettebatı fes giydirilerek Osmanlı hizmetine devredilmiştir.Bu gemiler Rusya'ya ait

SAİT ZAMAN

Sivastopol,Odessa ve Novorossiysk limanlarını topa tutarak Osmanlı Devleti'ni savaşa sokmuştur.

- Osmanlı savaşa girdiğinde tahtta V.Mehmet,iktidarda ise Sait Halim Paşa vardı.

OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

TAARUZ (SALDIRI)	SAVUNMA	YARDIM
Kafkas	Çanakkale	Romanya
Kanal	Irak	Galiçya
	Suriye-Filistin	Makedonya
	Hicaz-Yemen	

1-TAARUZ CEPHELERİ

A)KAFKAS CEPHESİ

Açılma nedenleri:

- Osmanlı Devleti'nin Bakü petrollerini ele geçirmek istemesi
- Berlin Antlaşması ile kaybedilen Kars,Ardahan ve Batum'un geri alınmak istenmesi
- Orta Asya Türkleri ile bağlantı kurulmak istenmesi

Gelişmeler:

- III.Ordu komutanı İzzet Paşa'nın sıcak bakmamasına rağmen Enver Paşa'nın emriyle Sarıkamış Kış Taaruzu başlamıştır.Ancak kış şartlarından,teknik ve askeri yetersizlik gibi nedenlerden dolayı taaruz başarısız olmuştur.
- Bunun üzerine Ruslar saldırıya geçip Erzincan,Erzurum,Trabzon,Muş ve Bitlis'i ele geçirmiştir.
- Anadolu'ya gelen Ruslar,Ermenileri kışkırtmışlardır.Bunun üzerine Osmanlı Devleti Tehcir kanunu çıkarmıştır.
- Çanakkale cephesinden buraya gelen Mustafa Kemal 16.Kolordu komutanı olarak Muş ve Bitlis'i geri almıştır.
- Rusya'da 1917'de Bolşevik ihtilalinin yaşanması üzerine Rusya, Osmanlı ile önce Erzincan Ateşkes antlaşması imzalamış daha sonrasında ise Brest-Litowsk antlaşması ile savaştan çekilmiştir.Rusya savaştan çekilince Kars,Ardahan ve Batum'u ve işgal ettiği yerleri Osmanlı Devletine geri vermiştir.

Sonuçlar:

- Elviye-i Selase(Kars,Ardahan,Batum) geri alınmıştır.
- Osmanlı'nın toprak kazandığı tek cephedir.
- Resmi olarak açılan ilk cephedir.
- Mustafa Kemal'in buradaki başarısından dolayı kendisine ***"Altın Kılıç Madalyası"*** verilmiştir.

B)KANAL CEPHESİ

Açılma nedenleri:

- Almanya'nın İngilizlerin sömürgeleri ile olan bağlantısını kesmeyi amaçlaması
- Osmanlı Devleti'nin İngiltere'ye kaptırdığı Mısır'ı geri almak istemesi

Gelişmeler:

- Cemal Paşa komutasındaki Osmanlı Ordusu,Arapların İngilizlere yardımından dolayı savaşı kaybetmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti 5. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay bu cephede İngilizlere esir düşmüştür.

2-SAVUNMA CEPHELERİ

A)ÇANAKKALE CEPHESİ

Açılma nedenleri:

- İngiltere ve Fransa'nın Boğazlar yoluyla Rusya'ya yardım göndermek istemesi
- İstanbul'un alınarak Osmanlı Devletini savaş dışı bırakmak
- Osmanlı Devleti'nin İngiliz sömürgeleri üzerindeki baskıyı azaltmak

Gelişmeler:

- Boğazlardan geçmeye çalışan İngiliz ve Fransızlar başarısız olmuştur.Özellikle de Nusret Mayın gemisinin buradaki başarısı önemlidir.

SAİT ZAMAN

- Seyid Onbaşı'nın ***Ocean*** adı verilen gemiyi batırması buradaki önemli başarılardandır.
- Boğazlardan geçemeyen itilaf devletleri Gelibolu yarımadasına asker çıkarmıştır.
- Anafartalar,Conkbayırı,Seddülbahir,Arı burnu,Kireçtepe,Aslantepe gibi mevkilerde yapılan mücadelelerde Osmanlı askerleri büyük başarılar elde etmiştir.
- Mustafa Kemal: ***''Ben size savaşmayı değil ölmeyi emrediyorum.Biz ölünceye kadar geçecek zaman içinde yerimizi başka kuvvetler ve başka kumandanlar alabilir.''*** sözünü Conkbayırı'ndaki muharebede söylemiştir.

Sonuçlar:

- Bu cephede yapılan mücadeleler sonucu yarım milyona yakın insan hayatını kaybetmiştir.
- Rusya,müttefiklerinden yardım alamamıştır.Bu durum Rusya'da çarlık rejiminin yıkılarak Bolşevik yönetiminin kurulmasına sebep olmuştur.
- Mustafa Kemal'e Albaylık rütbesi verilmiştir.
- I.Dünya savaşının süresi uzamıştır.
- Bulgaristan ittifak grubuna dahil olmuştur.
- Çanakkale savaşının diğer isimleri: ***''Aydınlar Savaşı'',''Centilmenler savaşı'',''Dardanel Savaşı'',''Kemalyeri''***
- Resmi olarak kapanan ilk cephedir.
- Osmanlı devletinin kazandığı tek cephedir.
- Buradaki mücadelelerde ***''18 Mart Kahramanı''*** unvanını alan Cevat Çobanlı'dır.

B)SURİYE-FİLİSTİN CEPHESİ

- Kanal cephesinin devamı olan cephedir.
- Osmanlı devleti burada yapılan mücadelelerde başarısız olmuştur.
- Mustafa Kemal bu cephede Yıldırım Orduları Komutanlığına atanmıştır.

C)IRAK CEPHESİ

Açılma nedeni:

- İtilaf devletleri tarafından Çanakkale'den Rusya'ya gidemeyen yardımı bu sefer karadan göndermek
- Musul,Kerkük ve Abadan petrollerini ele geçirmek

Gelişmeler:

- Bu cephede Selman-ı Pakt ve Kutu'l Amare'de önemli başarılar elde edilmiştir.İngiliz General Townsead esir düşmüştür.
- Buraya asker gönderen İngilizler Cepheyi elde etmişlerdir.
- Kutu'l Amare'deki mücadelelerinden dolayı Halil Kut Paşa'ya ***''Kutu'l Amare Fatihi''*** unvanı verilmiştir.
- Kutu'l Amare zaferi Türkiye'de 1952'ye kadar "Kut Bayramı" olarak kutlanmış sonrasında ise Adnan Menderes döneminde bu bayram kaldırılmıştır.

D)HİCAZ-YEMEN CEPHESİ

- İtilaf devletlerinin Mekke'ye saldıracağı haberi üzerine Osmanlı Devleti buraya askerlerini göndermiştir.Ama iddaların asılsız olduğunu öğrenen Osmanlı ordusu geri dönüşte Medine'de İngilizler tarafından kuşatılmıştır.
- Medine savunması yapan Fahreddin Paşa'ya ***''Medine Müdafi'',''Çöl Kaplanı'',''Türk Aslanı''*** gibi unvanlar verilmiştir.

CEPHELERİN ÖZELLİKLERİ

- Açılan ilk cephe→ Kafkasya Cephesi
- Resmi olarak kapanan ilk cephe→Çanakkale cephesi
- En çok toprak kaybedilen cephe→Suriye-Filistin cephesi
- En son kapanan cephe→Suriye-Filistin cephesi
- Savaşın süresini uzatan cephe→Çanakkale cephesi

SAİT ZAMAN

SAVAŞ SIRASINDA İMZALANAN GİZLİ ANTLAŞMALAR

- **Boğazlar(İstanbul) Antlaşması:** İngiltere-Fransa-Rusya tarafından imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre Boğazlar ve çevresi Rusya'ya bırakılmıştır.
- **Londra Antlaşması:** İngiltere-Fransa-İtalya tarafından imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre 12 ada ve Antalya İtalya'ya bırakılmıştır.
- **Sykes-Picot Antlaşması:** İngiltere-Fransa tarafından imzalanmıştır.Bu antlaşma ile Orta Doğu İngiltere ve Fransa tarafından paylaşılmıştır.
- **Petrograd Antlaşması:** İngiltere-Fransa ve Rusya tarafından imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre Doğu Anadolu Rusya'ya bırakılmıştır.
- **Mc Mahon Antlaşması:** İngiltere Valisi Mac mahon ile Hicaz Emiri Şerif Hüseyin arasında imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre Şerif Hüseyin'e bağımsız bir arap devleti Vaat edilmiştir.
- **Saint Jean De Murienne Antlaşması:** İngiltere-Fransa-İtalya tarafından imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre İzmir ve Çevresi İtalya'ya bırakılmıştır.

NOT: Rusya'nın savaştan çekilmesi üzerine Bolşevikler Gizli antlaşmaları ***Sarı Kitap*** adındaki bir kitapla tüm Dünya'ya duyurmuştur.

ABD ve I.DÜNYA SAVAŞI

- Savaş başlarında tarafsızlığını ilan eden ABD daha sonra itilaf devletlerine cephane ve ham madde satmaya başlamıştı.Bunun üzerine Almanya,ABD'ye ait sivil ticaret gemilerini batırınca,ABD İtilaf devletlerin yanında savaşa katılmıştır.ABD'nin savaşa girmesi savaşın süresini kısaltmıştır.

Wilson İlkeleri:

- Taraflar arasında gizli antlaşmalar imzalanmayacak.
- Ekonomik engeller kaldırılacak.
- Alsas-Loren bölgesi Fransızlara bırakılacak.
- Bağımsız bir Polonya devleti kurulacak.
- Belçika boşaltılacak.
- Yenen Devletler yenilen devletlerden savaş tazminatı ve toprak talep etmeyecek.
- Her ulus kendi devletini kuracak(Self-Determinasyon).
- Barışı hakim kılacak uluslararası bir kurul oluşturulacak.

I.DÜNYA SAVAŞI'NIN SONA ERMESİ VE GENEL SONUÇLARI

- Abd'nin savaşa girmesi,savaşta güçler dengesini iyiden iyiye sarsmıştır.ABD ve İtilaf devletleri,Almanya'yı Batı Cephesinde mağlup edince İttifak devletleri,kendilerine ve Almanya'ya olan güvenini de kaybetmiştir.Wilson ilkelerinin yenilen devletlerinin de çıkarını gözetmesi İttifak devletlerinin barış masasına oturma sürecini hızlandırmıştır.
- Savaşı İtilaf grubu kazandı.
- İmparatorluklar yıkıldı.(Osmanlı Devleti,Rusya,Avusturya-Macaristan İmparatorluğu,Almanya)
- Yeni Devletler kuruldu.(Türkiye,SSCB,Yugoslavya,Çekoslovakya,Letonya,Litvanya,Estonya,Finlandiya,Gürcistan,Ermenistan,Azerbaycan vb.)
- Yeni Rejimler ortaya çıkmıştır.Almanya'da Nazizm,İtalya'da Faşizm,Rusya'da ise Komünizm ortaya çıktı.
- ABD,Monreo Doktrini'ne geri dönmüştür.

SAİT ZAMAN

- Sivil ölümlerin fazlalığından dolayı "Sivil Savunma" anlayışı ortaya çıkmıştır.
- Avrupa'da sınırlar değişmiştir.
- Sömürgeciliğin yerini Manda ve Himaye almıştır.

- Savaştan en karlı çıkan devletler→İngiltere,Japonya,Fransa
- Savaştan en zararlı çıkan devlet→Almanya
- Savaşın süresini uzatan devlet→Osmanlı Devleti
- Savaşın süresini kısaltan devlet→Abd
- Savaş sırasında rejimi değişen devlet→Rusya
- Savaş sırasında taraf değiştiren devlet→İtalya
- Savaştan ilk çekilen devlet→Japonya
- Savaşa en son katılan devlet→Yunanistan
- Savaşa en son katılan İttifak devleti→Bulgaristan
- Savaştan ilk çekilen ittifak devleti→Bulgaristan
- Savaştan en son çekilen İttifak devleti→Almanya

Savaş Sonucunda imzalanan Ateşkes antlaşmaları:

- Almanya: Rethondes
- Avusturya-Macaristan: Willa Gusti
- Bulgaristan: Selanik
- Osmanlı Devleti: Mondros

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI(30 EKİM 1918)

Hükümet: Ahmet İzzet Paşa Hükümeti

Yer: Limni Limanı-Agememmnon Zırhlısı

İmzalayan taraflar: Osmanlı Devleti adına Rauf Orbay,İtilaf grubu adına İngiliz amiral Charltope

Maddeler

- Çanakkale ve İstanbul boğazları açılacak
- Osmanlı ordusu terhis edilecek
- Tüm haberleşme araçları itilaf devletlerinin denetimine girecek
- Osmanlı'nın elindeki savaş esirleri serbest bırakılack
- Toros tünelleri itilaf devletleri tarafından işgal edilecek
- İtilaf devletleri güvenliklerini tehdit edecek herhangi bir yeri işgal edebilecekler(Madde 7.)Bu madde ile Osmanlı devleti işgale açık hale gelmiştir.İtilaf devletleri Osmanlı'nın işgaline zemin hazırlamıştır.
- Vilayet-i Sitte(Bitlis,Erzurum,Sivas,Diyarbakır,Elazığ,Van)'de herhangi bir karışıklık çıkması durumunda itilaf devletleri buraları işgal edebilecek(Madde 24.)Bu işgal edilecek yerlerde de Ermeni devleti kurulacak.

NOT: Mondros Ateşkes antlaşması ile Osmanlı devleti fiilen sona ermiştir.

NOT: İşgallerden dolayı Ahmet İzzet Paşa hükümeti istifa etmiş yerine ise Damat Ferid paşa gelmiştir.

<u>Mondros'a bağlı işgal edilecek yerler</u>

İngiltere:
Musul,Samsun,Kars,Çanakkale,Urfa,Antep,Maraş(Urfa,Antep ve Maraş ilerleyen süreçte Suriye İtilafnamesi ile Fransızlara bırakılacak)

Fransa:
Hatay,Adana,Mersin,Bursa,Balıkesir,Urfa,Antep,Maraş,Zonguldak

İtalya: Antalya,Muğla,Bodrum,Milas,Marmaris,Afyon,Konya

Ortak İşgal yerleri: İstanbul

- Osmanlı Toprakları içerisinde ilk işgal edilen yer: Musul.
- Anadolu Toprakları içerisinde ik işgal edilen yer: Hatay(Dörtyol).

NOT:Düşman'a karşı ilk kurşunu atan Kara Mehmet Çavuş olmuştur

SAT ZAMAN

PARİS BARIŞ KONFERANSI(18 OCAK 1919)

Toplanma Nedeni: Yenen devletler ile yenilen devletler arasında barış antlaşmalarının şartlarını görüşmek

- İzmir ve çevresi Yunanistan'a verilmesine sonucu İtalya konferansı terketmiştir.Bu aynı zamanda İtilaf devletleri arasındaki ilk görüş ayrılığıdır.
- Konferansta Dünya barışını korumak ve sürdürmek için Cemiyet-i Akvam(Milletler Cemiyeti) kurulmuştur.

NOT: Milletler Cemiyetine üye olmayan devlet ABD'dir.

- Konferansta sunulan Hrisantos raporu;Karadeniz'de Rum nüfusu abartılı şekilde sunulmuştur.
- Suriye ve Filistin araplarının konu edildiği King-Crane raporu sunulmuştur.
- Konferans'a Osmanlı adına Damat Ferit Paşa katılmıştır.
- Bu konferansta İtalya,Abd,İngiltere ve Fransa tarafından Dörtler Konseyi oluşturulmuştur.Japonya'nın katılımı ile de Dörtler konseyi,Beşler Konseyi olarak değişmiştir.
- Manda ve Himaye fikri ilk defa ortaya çıkmıştır.

Barış Antlaşmaları:

Almanya →Versay Antlaşması
Avusturya→ Sen Germen Antlaşması
Macaristan→ Triyannon Antlaşması
Bulgaristan →Nöyyi Antlaşması

İZMİR'İN İŞGALİ(15 MAYIS 1919)

- İngiltere'nin bölgede güçlü bir İtalya yerine,zayıf bir Yunanistan'ı tercih ederek Paris Barış Konferansında İzmir ve Çevresini Yunanistan'a vermiştir.
- İşgalden önce Redd-i İlhak cemiyeti kurulmuştur.
- İzmir Valisi Nurettin Paşa Ulusal örgütlerin kurulması için girişimlerde bulunmuşsa da görevinden alınmış yerine İzzet paşa getirilmiştir.
- 15 Mayıs 1919'da İzmir işgal edilmiştir.
- Bölgede yaşanan İşgal karşısında daha fazla dayanamayan Hukuk-i Beşer gazetesi yazarı Hasan Tahsin(Osman Nevres) Yunanlara karşı ilk kurşunu atmış ve orada şehit düşmüştür.
- ***"Yaşasın Venezilos"*** demediği için Albay Süleyman Fethi burada şehit edilmiştir.
- İşgallere karşı ilk miting Maşatlık Mitingi'dir.
- İstanbul Sultanahmet'te yapılan mitinge; Halide Edip Adıvar,Selim Sırrı Tarcan ve Mehmet Emin Yurdakul katılmıştır.
- İzmir'in işgalini Yunanlar ***"Asya Felaketine giden yol"*** olarak nitelendirmişlerdir.

AMİRAL BRİSTOL RAPORU

- Bölgede yaşanan olayın sorumlusu Rumlardır.
- Bölgede Türkler çoğunluktadır.
- Yunanlar bölgeyi işgali ilhaka yöneliktir.

NOT: İşgalin gereksiz ve haksız olduğu belirtilmiştir.İlk defa uluslararası bir belge Türk Milli Mücadelesi'nin haklılığını göstermiştir.

CEMİYETLER

- Mondros ateşkesi ile beraber ülke bunalımlı ve gergin bir ortama sürüklenmiştir.Böylesi bir otamda can havliyle kurtuluş çarelerini arayan bir milli direniş oluşmuştur.

A)YARARLI CEMİYETLER

- İşgallere karşı Türk milletinin gösterdiği ilk tepki Cemiyetlerin kurulması olmuştur.
- Bu cemiyetlerin oluşmasında bağımsızlık düşüncesi etkili olmuştur.
- Ortak fikirleri Milliyetçiliktir.
- Bu cemiyetlerin en olumsuz tarafı ise bölgesel kurtuluşu amaçlamalarıdır.

SAİT ZAMAN

Kars İslam Şurası

- İlk yararlı cemiyettir.
- Kurucusu: Yakup Şevki Paşa'dır.
- Osmanlı dağılırsa Güney Kafkasya'da devlet kurmayı hedeflemiştir.
- İkinci toplantısında Garbi Kafkas Cumhuriyetini kurmuşlardır.

Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

- Kurucusu: Caffer Tayyar'dır.
- Trakya'nın Yunanistan'a verileceği endişesi ile kurulmuştur.
- Osmanlı Devleti parçalandığı takdirde burada Trakya Cumhuriyeti kurulacak.
- Lüleburgaz ve Edirne kongrelerini düzenlemiştir.
- Yeni Edirne ve Ahali gazetelerini çıkarmıştır.

İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

- İzmir'in Yunanistan'a verilmesini engellemek için kurulmuştur.
- İlerleyen süreçte ismini İzmir Redd-i İlhak cemiyeti olarak değiştirmiştir.
- Balıkesir ve Alaşehir kongrelerinin düzenlenmesini sağlamışlardır.

Kilikyalılar Cemiyeti

- Adana ve Çevresini Ermenilere verilmesini engellemek ve Fransızlar işgalinden korumak için kurulmuştur.
- Pozantı Kongresini düzenlemişlerdir.

Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti

- Trabzon ve çevresinde Pontus Rum Devleti'nin kurulmasını engellemek için kurulmuştur.
- Erzurum Kongresine delege göndermiştir.

Doğu Anadolu Müdafa-i Hukuk Cemiyeti

- Doğuda bir Ermeni Devleti'nin kurulmasını engellemek için kurulmuştur.
- Cemiyet Le Pays,Hadisat ve Albayrak gazetelerini çıkarmıştır.
- Erzurum Kongresini düzenleyen bu cemiyet en etkili olan cemiyettir.

Milli Kongre Cemiyeti

- Talim ve Terbiye kurulu üyeleri tarafndan kurulmuştur.
- Bu cemiyetin amacı Türkler hakkında dünyada yapılmış ve yapılmakta olan propagandaları yayın yoluyla karşı koymaktır.
- Dr.Esat Işık raporunda ***''Kuvay-ı Milliye''*** deyimi ilk defa kullanılmıştır.

Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti

- Mustafa Kemal'in desteği ile Sivas'ta kurulmuştur.
- Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda etkili olan Bacıyan-ı Rum teşkilatını örnek alarak kurulmuşlardır.

Gizli Karakol Cemiyeti

- Zabitan adı verilen silahlı güçleri oluşturmuşlardır.

Mim Mim grubu

- İstanbul'dan Anadolu'ya silah ve cephane sevkinde çalışmışlardır.
- Mustafa Kemal'e İstanbul'un işgalini ilk bildiren cemiyettir.

B)ZARARLI CEMİYETLER

- Milli mücadelenin sıkıntıya girmesine neden olmuşlardır.
- Azınlıkların kurduğu zararlı cemiyetler bağımsız devlet kurmayı amaçlamıştır.
- Türklerin kurduğu zararlı cemiyetler ise daha çok manda ve himaye fikrini savunmuşlardır.

1-TÜRKLERİN KURDUĞU ZARARLI CEMİYETLER

Wilson İlkeleri Prensibi

- Merkezi İstanbul'dur.
- Amerika'nın mandasına girerek kurtulmayı ve hızla uygarlaşmayı hedeflemektedirler
- Halide Edip Adıvar,Ahmet Emin gibi şahsiyetler de bu cemiyetin önemli isimleri arasında olmuştur.

SAİT ZAMAN

İngiliz Muhipleri Cemiyeti

- İngilizler tarafından Sait Molla isminde birine İstanbul'da kurdurulmuştur.
- İngiliz mandasını savunmuştur.
- Padişah Vahdettin,Damat Ferid gibi isimler bu cemiyete üyedir.
- Alemdar gazetesi bu cemiyetin amaçlarına hizmet etmiştir.

Sulh ve Selamet-i Osmaniye Cemiyeti

- Merkezi İstanbuldur.
- Padişaha Bağlılığı savunmuştur.

Kürt Teali Cemiyeti

- Seyit Abdülkadir tarafından İstanbul'da kurulmuştur.
- Amacı;Doğu Anadolu'da bağımsız bir Kürt devleti kurmaktır.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası

- İttihat ve Terakki Partisine karşı olanlar tarafından kurulmuştur.
- İngilizlerle beraber hareket etmiştir.
- Alemdar ve Peyam-ı Sabah gazetelerini çıkarmışlardır.
- Türklerin kurduğu zararlı cemiyetler arasında en tehlikeli olanıdır.

Teali İslam Cemiyeti

- Merkezi İstanbul'dur.Konya ve çevresinde de yoğun faaliyetlerde bulunmuşlardır.
- Ülkenin kurtuluşunu hilafet ve saltanatta görmüşlerdir

Osmanlı Nigehban Cemiyeti

- Saltanat yanlısı emekli bazı subaylar tarafından kurulmuştur.
- Cemiyetin adı, ***''Askerlerin Bekçileri''*** anlamına gelmektedir.

2-AZINLIKLARIN KURDUĞU ZARARLI CEMİYETLER

A-RUMLARIN KURDUĞU ZARARLI CEMİYETLER

Etnik-i Eterya Cemiyeti

- 1814 yılında Alexander İpsilandi tarafından kurulmuştur.
- Rumların kurduğu ilk cemiyettir.
- Rumların yaşadığı tüm toprakları Yunanistan'a katarak Megalo İdea'yı gerçekleştirmeyi amaçlamışlardır..

Mavri Mira Cemiyeti

- Kelime anlamı ***''Kara Gün''*** demektir.
- Bu cemiyetin amacı; Bizans imparatorluğunu yeniden kurmak ve Batı Anadolu ile Trakya'yı Yunanistan'a bağlamayı amaçlamıştır.
- Yunan Göçmenler Komisyonu,Rum okulları İzcilik kolları,Yunan kızılkaç örgütü gibi teşkilatlar da bu cemiyet için çalışmıştır.

Rum Pontus Cemiyeti

- 1904 yılında Merzifon Amerikan Kolejin'de gizli olarak kurulmuştur.
- İnebolu'dan Samsuna kadar geniş sahada Rum imparatorluğunu kurmak istemişlerdir.

Kordos Cemiyeti

- Bu cemiyetin resmi adı Rum Göçmen Komisyonu'dur
- Etnik-i Eterya'nın bir koludur

B-ERMENİLERİN KURDUĞU ZARARLI CEMİYETLER

Hınçak,Taşnak,Sütyun

- Bu cemiyetlerin ortak amacı Doğu Anadolu'da bağımsız bir Ermeni devleti kurmaktır.
- Hınçak cemiyeti Cenevre'de,Taşnak cemiyeti ise Tiflis'te kurulmuştur.

SAİT ZAMAN

C-MUSEVİLERİN KURDUĞU ZARARLI CEMİYETLER

Alyans İsrailit,Macabi

- Merkezleri İstanbul'dur.
- Büyük İsrail devletini kurmayı amaçlamıştır.Fakat bu devleti Anadolu topraklarında değil vadedilen toprakları sayılan Filistin coğrafyasında kurmak istediler.
- Amacına ulaşan tek cemiyettir.

KUVAY-I MİLLİYE

Kurulma Nedenleri

- İstanbul yönetiminin işgaller karşısında tepkisiz kalması
- Osmanlı ordusunun terhis olması
- Anadolu'nun işgal edilmesi
- Hür yaşama isteği

Özellikleri

- İlk silahlı mücadele örgütleridir
- Hareket noktaları milliyetçiliktir
- İhtiyaçlarını halktan karşılamışlardır
- Bölgesel hareket etmişlerdir
- Düzensiz birliklerdir
- Düşmanı oyalamışlardır
- Batı'da ilk Kuvay-ı Milliye cephesi Ayvalık cephesinde Ali Çetinkaya komutanlığında açılmıştır.
- Çerkez Ethem'in kuvvetlerine verilen isim Kuvay-ı Seyyare'dir.

Bazı Önemli Kuvay-ı Milliye Şefleri

- Topal Osman
- İpsiz Recep
- Parti Pehlivan
- Çerkez Ethem
- Yörük Ali
- Demirci Mehmet Efe
- Gaddar Pehlivan
- Yahya Kaptan: Mustafa Kemal'in Nutuk adlı eserinde en çok bahsedilen kişidir.

XX.Yüzyılda Osmanlı Devleti taraması

1-Trablusgarp günümüzde hangi devlettir?

2-Trablusgarp'ı işgal eden devlet hangisidir?

3-Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da ilk toprak kaybı neresidir?

4-Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da son toprak kaybı neresidir?

5-Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp'a karadan ve denizden asker gönderememe nedeni nedir?

6-Mustafa Kemal'in emperyalizme karşı ilk mücadelesi nerede olmuştur?

7-Dünya'da savaş uçağı ilk defa hangi savaşta kullanılmıştır?

8-Mustafa Kemal Trablusgarp'ta hangi takma ad ile bulunmuştur?

9-Halifeliğin siyasi yetkilini ilk ve son kez hangi antlaşmalarda kullandık?

10-Mustafa Kemal Trablusgarp'ta hangi bölgelerde önemli başarılar elde etmiştir?

11-İtalya,Osmanlı devletini barışa zorlamak için hangi hamleleri yapmıştır?

12-Osmanlı Devleti Trablusgarp'ta savaşırken aynı anda hangi savaş meydana gelmiştir?

13-Trablusgarp savaşından sonra burada mücadele eden önemli kahraman kimdir?

14-Trablusgarp Savaşında milliyetçilik akımı etkilidir? (D/Y)

15-Trablusgarp savaşında Mustafa Kemal Binbaşı rütbesi almıştır?(D / Y)

16-I.Balkan savaşında Osmanlı'ya savaş ilan eden devletler hangileridir?

17-I.Balkan savaşında Osmanlı'ya saldıran ilk devlet hangisidir?

SAİT ZAMAN

18-I.Balkan savaşında ‘‘*Hamidiye Kahramanı*’’ olarak nitelendirilen kişi kimdir?

19-I.Balkan savaşında Osmanlı Devleti’nin kaybettiği topraklar nelerdir?

20-I.Balkan savaşında en çok toprak kazanan devlet hangisidir?

21-I.Balkan savaşında bağımsız olan devlet hangisidir?

22-I.Balkan savaşından sonra meydana gelen hükümet darbesinin adı nedir?

23-Bu hükümet darbesiyle yönetimi ele geçiren 3 paşa hangileridir?

24-Bu hükümet darbesiyle yönetime kim getirilmiştir?

25-I.Balkan savaşından sonra Osmanlı Devleti’nin Balkan devletleriyle imzaladığı antlaşmanın adı nedir?

26-I.Balkan savaşında çok fazla toprak kazandığı için II.Balkan savaşına neden olan devlet hangisidir?

27-I.Balkan savaşında olmayıp II. Balkan savaşında olan devlet hangisidir?

28-II.Balkan savaşında ‘‘*Edirne Fatihi*’’ olarak bilinen kişi kimdir?

29-Osmanlı Devletinden ayrılan en son devlet hangisidir?

30-II.Balkan savaşından sonra Balkan ülkelerinin kendi aralarında imzaladığı antlaşma hangisidir?

31-II.Balkan savaşından sonra Osmanlı ile Bulgaristan arasında imzalanan antlaşma hangisidir?

32-Osmanlı Devleti’nin sınırı olmadığı halde antlaşma imzaladığı devlet hangisidir?

33-Balkan savaşlarından sonra öksüz ve yetim kalan çocuklar için açılan kurum hangisidir?

34-I.Dünya savaşını başlatan bahane nedir?

35-I.Dünya savaşında ittifak grubunda hangi devletler yer alır?

37-I.Dünya savaşında itilaf grubunda hangi devletler yer alır?

38-Osmanlı’nın savaşa girmesini sağlayan gemiler hangileridir?

39-Tehcir kanunu hangi millet için çıkarıldı?

40-Altın kılıç madalyasını Mustafa Kemal hangi cephede aldı?

41-Mustafa Kemal’in Kafkasya cephesinde geri aldığı şehirler hangileridir?

42-Osmanlı Devleti’nin kaybettiği halde toprak kazandığı cephe hangisidir?

43-İngiltere’nin sömürge yollarını kesmek için açılan cephe hangisidir?

44-Kanal cephesinin komutanı kimdir?

45-Kanal cephesinin devamı hangi cephedir?

46-18 Mart kahramanı kimdir?

47-‘‘Ben savaşmayı değil ölmeyi emrediyorum’’ sözünü Mustafa Kemal hangi cephede söylemiştir?

48-I.Dünya savaşının süresini uzatan cephe hangisidir?

49-Çanakkale cephesinin kazanılmasından sonra hangi devlet savaşa girmiştir?

50-Çanakkale’de Düşman gemilerinin durdurulmasını sağlayan mayın gemisi hangisidir?

51-Çanakkale cephesinin diğer isimleri nelerdir?

52-Osmanlı Devleti’nin kazandığı tek cephe hangisidir?

SAİT ZAMAN

53-‘‘Kut’ul Amare’’ fatihi kimdir?

54-‘‘Medine müdafisi,Türk Aslanı,Çöl Kaplanı’’ gibi unvanlar alan komutan kimdir?

55-Mustafa Kemal’in sırasıyla savaştığı cepheler hangileridir?

56-Açılan ilk cephe hangisidir?

57-Kapanan ilk cephe hangisidir?

58-Gizli antlaşmaları Dünyaya duyuran devlet hangisidir?

59-İtalya hangi bölgenin kendisine verilmesi karşılığında blok değiştirmiştir?

60-Sykes-Picot antlaşması ile Ortadoğu’yu bölüşen devletler hangileridir?

61-İngiliz valizi Mac Mahon ile antlaşma yapan Hicaz emiri kimdir?

62-Wilson ilkeleri ile kurulması öngörülen devlet hangisidir?

63-Savaştan en karşı çıkan devletler hangileridir?

64-Savaştan en zararlı çıkan devlet hangisidir?

65-Savaşta taraf değiştiren devlet hangisidir?

66-Savaşın seyrini değiştiren devlet hangisidir?

67-Savaşın uzamasına neden olan devlet hangisidir?

68-Savaşa katılan son devlet hangisidir?

69-Savaş sonucunda yenilen devletlerle yapılan ateşkes antlaşmaları hangileridir?

70- Mondros ateşkes antlaşmasını Osmanlı adına imzalayan devlet adamı kimdir?

71-24.Maddeye göre Vilayet-i Sitte hangi şehirlerdir?

72-İngiltere’nin işgal ettikten sonra Fransa’ya bıraktığı iller hangileridir?

73-Osmanlı toprakları içinde ilk işgal edilen yer hangisidir?

74-Anadolu toprakları içinde ilk işgal edilen yer neresidir?

75-Düşmana karşı ilk kurşunu atan kimdir?

76-Yenen ile yenilen devletler arasında barış görüşmelerinin imzalanması için toplanan konferans?

77-İtilaf devletleri arasında ilk görüş ayrılığı nerede yaşanmıştır?

78-İtalya’nın Paris konferansını terk etme nedeni nedir?

79-Paris barış konferansında kurulan teşkilat hangisidir?

80-Milletler Cemiyetini kurduğu halde bu teşkilata üye olmayan devlet hangisidir?

81-Paris barış konferansında ittifak devletleri ile hangi barış antlaşmaları imzalandı?

82-Suriye ve Filistin araplarının konu edildiği rapor hangisidir?

83-İzmir’in işgaline karşı burada Yunanlara ilk kurşunu atan kimdir?

84-‘‘Yaşasın Venezilos’’ demediği için şehit edilen subay kimdir?

SAİT ZAMAN

85-İzmir'in işgalinin haksız olduğunu dünyaya duyuran uluslararası rapor hangisidir?

86-Türk halkının işgallere karşı ilk tepkisi ne olmuştur?

87-Kurulan ilk yararlı cemiyet hangisidir?

88-Adana ve çevresinde kurulan yararlı cemiyet hangisidir?

89-Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk cemiyetinin çıkardığı gazeteler hangileridir?

90-Kuvay-ı Milliye deyimi ilk olarak hangi raporda kullanılmıştır?

91-Mustafa Kemal'in desteği ile Sivas'ta kurulan cemiyet aşağıdakilerden hangisidir?

92-İstanbul'un işgalini Mustafa Kemal'e bildiren ilk cemiyet hangisidir?

93-Türklerin kurduğu zararlı cemiyetler hangileridir?

94-Rumların kurduğu ilk cemiyet hangisidir?

95-Kelime anlamı ''Kara Gün'' olarak rumların kurduğu cemiyet hangisidir?

96-Ermenilerin kurduğu cemiyetler hangileridir?

97-Yahudilerin kurduğu cemiyetler hangileridir?

98-Türklerin kurduğu zararlı cemiyetlerin ortak özelliği nedir?

99-Azınlıkların kurduğu zararlı cemiyetlerin ortak özelliği nedir?

100-Amacına ulaşan cemiyetler hangileridir?

SAİT ZAMAN

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

- 30 Ekim 1918'de Mondros'un imzalanmasından sonra Suriye-Filistin cephesinde bulunan Mustafa Kemal,Ahmet İzzet Paşa ile temasa geçerek mücadeleye devam etmek istediğini söylemişse de bu teklifi kabul edilmemiştir.
- Ahmet İzzet Paşa 8 Kasım 1918'de istifa etmiş yerine Tevfik Paşa geçmiştir.Mustafa Kemal,aldığı emir ile 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelmiştir.
- İstanbul Limanında bulunan İtilaf gemilerini gören Mustafa Kemal,yanında yer alan yaveri Cevat Abbas'a ***''Geldikleri gibi giderler''*** demiştir.

Mustafa Kemal'in İstanbul Faaliyetleri

- İlk olarak Rauf Orbay ile daha sonra diğer arkadaşları ile görüşmeler yapmıştır.
- Padişah Vahdettin ile dört kez görüşmüştür.
- Daha önce yazdığı Zabit ve Kumandan ile Hasbihal eserini yayımlamıştır.
- Harbiye Nazırlığında görev almıştır.
- Tevfik Paşa hükümetinin güvenoyu almaması için uğraşmıştır.
- Fethi Okyar ile Minber gazetesini çıkarmıştır.

Mustafa Kemal'e 9.Ordu Müfettişliğinin verilmesi

- Mustafa Kemal'in Anadolu'ya geçme gayreti içerisinde olduğu bir dönemde önüne bir fırsat gelmiştir.İngiltere,Samsun ve çevresini Mondros Ateşkesinin 7.Maddesine bağlı olarak işgal edeceğini açıklamıştır.Bu sebeple Osmanlı Devleti'nden,derhal bölgedeki asayiş ve güvenliği sağlamasını istemiştir.Osmanlı Devleti,bu amaçla Mustafa Kemal 9.Ordu müfettişi olarak Samsun'a göndermiştir.

9.Ordu Müfettişliği

- Merkezi; Erzurum.
- 9.Ordu Müfettişliği'nin yetki alanında, Samsun,Trabzon,Kastamonu,Ankara,Sivas,Erzurum,Van ve D.bakır bulunmuştur.
- 9.Ordu Müfettişliği daha sonra adı 3.Ordu müfettişliği olarak değiştirilmiştir.

<u>Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a gönderilme gerekçeleri şunlardır;</u>

- Osmanlı ordularını terhis etmek,silah ve cephaneleri teslim etmek
- Samsun ve havalisindeki kargaşaya son vererek asayiş ve güvenliği sağlamak
- Yerel direnişleri bastırmak

SAMSUN'A ÇIKIŞ VE SAMSUN RAPORU(19 MAYIS 1919)

- Mustafa Kemal Bandırma Vapuru ile Samsun'a çıktıktan hemen sonra bölgedeki durumu inceledikten sonra Hükümet'e bir telgraf göndermiştir.Bu telgrafta İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalinin ordu ve milleti çok içten yaraladığını belirterek,bu haksız tecavüzü sindiremeyeceklerini ve kabul etmeyeceklerini açıklamıştır.Bu gelişme ile Mustafa Kemal görevi dışına ilk defa çıkmıştır.Aynı şekilde bu raporda; Samsun ve çevresinde yaşanan olaylardan Rum çetelecilerin sorumlu olduğunu ve halkın bağımsızlığına düşkün olduğunu belirtmiştir.
- Samsun raporunda İzmir'e dair bilginin yer alması Mustafa Kemal'in yetkisi dışında hareket ettiğinin ve mücadele ruhunun kanıtıdır.
- Samsun'a çıkış tarihi olan 19 Mayıs 1919 Milli Mücadele'nin başlangıç tarihidir.
- Samsun raporunu yayımladıktan sonra buranın kendisi için güvenli olmadığını düşünen Mustafa Kemal,Samsun'un bir ilçesi olan Havza'ya geçmiştir.

SAT ZAMAN

HAVZA GENELGESİ(28-29 MAYIS 1919)

- Mustafa Kemal Havza'ya geçtikten sonra Milli Mücadele için kurulan teşekküllerin yaygınlaştırılması için çalışmalara başlamıştır.Halkın içinde bulunduğu durumu,yöneticilerin tutumunu,işgal güçlerinin amacını anlatarak ihtilali halka bildirmeyi amaçlamıştır.
- Mustafa Kemal işgallerin protesto edilmesi konusunda tüm yurttaki sivil ve askeri yöneticilere yolladığı genelge,halk arasında büyük heyecan uyandırmıştır.
- Mustafa Kemal işgaller karşı kuvay-ı milliye birliklerinin kurulması,silah ve cephanenin teslim edilmemesini,birliklerin dağıtılmamasını ve hükümeti protesto eden telgraflar çekilmesini istemiştir.
- Gösterilerde düzen korunmalı ve Hıristiyan halka saldırı ve düşmanlık yapılmamalıdır. Amaç; Mondros'un 7.Maddesinin uygulanmasını engellemek yani haklı iken haksız duruma düşmemek.
- Havza Genelgesi Milli mücadelenin ilk genelgesidir.
- Bu genelge Mondros'a karşı ilk açık tepkidir.
- Mustafa Kemal genelgeyi tek başına imzaladığı için maceracı olarak nitelendirilmiştir.
- Mustafa Kemal bu olaydan sonra İstanbul'a geri çağrılmıştır.

AMASYA GENELGESİ(TAMİMİ)(22 HAZİRAN 1919)

- Amasya'da Mustafa Kemal,Rauf Orbay,Refet Bele,Ali Fuat Cebesoy tarafından imzalanan bu genelyeyi o esnada orda olmayan Kazım Karabekir ve Cemal Paşa telgraf ile onaylamıştır.
- Amasya genelgesini Mustafa Kemal tek başına imzalamama nedeni; Milli mücadeleyi kişisellikten çıkarmasıdır.
- Amasya Genelgesi Mustafa Kemal'in yaveri Cevat Abbas tarafından kaleme alınmıştır.

Maddeler:

- Vatanın bütünlüğü ve milletin istiklali tehlikededir.(Milli Mücadele'nin gerekçesi belirtilmiştir.İlk defa Ulusal bağımsızlıktan bahsedilmiştir.)
- İstanbul hükümeti sorumluluğunu yerine getirmemektedir.(Milli Mücadele'nin gerekçesi belirtilmiştir.)
- Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kararı kurtaracaktır.(Milli Mücadele'nin yöntemi belirtilmiştir.İlk kez Ulusal egemenlik fikri ortaya atılmıştır.)
- Ulusun durumunu saptamak ve halkın sesini dünyaya duyurmak için her türlü etki ve denetimde uzak bir ulusal kurulun varlığı şarttır.(Temsil Heyeti'nin alt yapısı oluşturulmuştur.)
- Bunun için Anadolu'nun en güvenli yeri olan Sivas'ta ulusal bir kongrenin acele olarak toplanması gereklidir.
- Doğu ileri adına 10 Temmuz'da Erzurum'da bir kongre toplanacaktır.(Erzurum'da toplanacak kongrenin bilgisi verilmiştir.)

- Genelge ulusal egemenliğe dayalı Yeni Türk Devleti'nin kurulması yolunda atılan ilk adımdır.
- Ulusal bağımsızlık ve Ulusal egemenlik vurgusu birlikte yapılmıştır.
- Genelge,millet iradesine dayalı yeni bir devletin ilk işaretlerini vermiştir.
- Bu genelge ile Osmanlı Hükümetinin görevini yerine getirmediği ilk kez gündeme getirilmiştir.
- Genelge'nin ardından Mustafa Kemal yeniden İstanbul'a çağrılmıştır.Dönmeyeceğini açıklayınca da baskı üzerine askerlik görevinden ayrılmıştır.Bu genelge ile Mustafa Kemal Millet-i Sine'ye dönmüştür.

SAİT ZAMAN

- Mustafa Kemal Genelgeden sonra ***"Artık İstanbul Anadolu'ya egemen değil,bağlı olmak zorundadır."*** demiştir.
- Ali Fuat Cebesoy,Amasya genelgesini imzalayan ve onaylayanlar için ***"Mukaddes İttifak"*** terimini kullanmıştır.

ERZURUM KONGRESİ(23 TEMMUZ-7 AĞUSTOS 1919)

Neden Erzurum?

- Erzurum topraklarında bir Ermeni Devleti'nin kurulmasının hedeflenmesi
- Erzurum'un galip devletlerin ellerinin en güç yetişeceği bir vatan bölgesi olması
- Dağıtılmamış olan XV.Kolordu'nun burada bulunması

Toplayanlar:

- Kars İslam Şurası
- Vilayet-i Şarkiyye Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti
- Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti
- Kazım Karabekir

Katılan İller

- Bitlis
- Erzurum
- Sivas
- Trabzon
- Van
- Kars

Katılmayan İller

- Diyarbakır
- Elazığ
- Mardin

Kongre Başkanı: Mustafa Kemal

- Mustafa Kemal,Erzurum'a gelişinden 5 gün sonra çok sevdiği askerlik mesleğinden ve görevinden istifa etmiştir.
- Kazım Yurdalan ve Cevat Dursunoğlu'nun Erzurum delegeliğinden istifa etmesi ile de Mustafa Kemal ve Rauf Orbay kongre üyesi olmuştur.

Maddeler:

- Milli Sınırlar içinde vatan bir bütündür,bölünemez.

(İlk defa milli sınırlardan bahsedilmiştir.)

- Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı millet birlik olarak kendisini müdafaa edecektir.
- Vatanın ve İstiklalin muhafazında İstanbul Hükümeti üstüne düşen görevi yapmadığı takdirde,geçici bir hükümet kurulacaktır.

(İlk kez geçici bir hükümetten bahsedilmiştir.)

- Kuvay-ı milliye'yi amil ve İradey-i Milliye'yi hakim kılmak esastır.
- Hrıstiyan azınlığa siyasi ve sosyal dengemizi bozacak haklar verilemez. (Islahat Fermanı yok sayılmıştır.)
- Manda ve Himaye kabul edilemez. (Manda ve Himaye ilk defa reddedilmiştir.)
- Saltanat ve hilafet makamı korunacaktır.
- Mebuslar meclisi derhal toplanmalıdır.
- Ülkemizi ele geçirme arzusu taşımayan devletlerin,ekonomik yardımları kabul edilecektir.

Erzurum Kongresi ile ilgili önemli gelişmeler:

- Erzurum Kongresi toplanma şekli ile bölgesel olmasına rağmen aldığı kararlar ile ulusal bir kongredir.
- Bu kongre Mustafa Kemal'in ilk sivil faaliyetidir.
- Kongre kararlarından sonra 9 Kişilik bir Temsi Heyeti oluşturulmuştur.Heyet başkanı ise Mustafa Kemal seçilmiştir.
- Erzurum kongresi kararları doğrultusunda Karadeniz ve Doğu Anadolu'da kurulan cemiyetler tek çatı altında toplanmıştır.
- Erzurum kongresinde ilk defa milli sınırlardan bahsedilmiştir.
- Erzurum kongresinde ilk defa mandacılık reddedilmiştir.

SAİT ZAMAN

- İlk kez hükümet kurulması fikri gündeme taşınmıştır.
- İlk kez azınlıklara ayrıcalık verilmeyeceği bildirildi.
- İlk kez Misak-ı Milli'nin temeli atıldı.

SİVAS KONGRESİ(4-11 EYLÜL 1919)

- Mustafa Kemal,29 Ağustos'a Erzurum'dan hareket ederek 2 Eylül 1919'da Sivas'a gelmiştir.
- Sivas Kongresi,bütün Anadolu'yu ve Trakya'yı temsilen toplanacaktı.
- Amasya Genelgesi'nde toplacağı belirtilen Sivas kongresi,bazı sebeplerden dolayı belirtilen şartlarda gerçekleşememiştir.

Kongreyi Dağıtma Girişimleri:

- İngiliz Binbaşı Noel
- Sadrazam Damat Ferid Paşa
- Ankara Valisi Muhittin Paşa
- Elazığ Valisi Ali Galip
- Fransız Binbaşı Bruno
- Kongre,Sivas Sultanisi binasında Mustafa Kemal'in açılış konuşmasıyla başlamıştır.
- Sivas Kongresinde,Erzurum Kongresinin kararları tamamen kabul edilmekle beraber bazı eklemeler de yapılmıştır.

Tartışılan konular:

- Kongre başkanlığı
- Manda ve himaye
- İttihatçilik

Maddeler:

- Milli Sınırlar içinde bulunan vatan parçaları bir bütündür.
- Her Türlü işgal ve müdaheleye karşı millet birlik olarak kendisini müdafaa ve mukavemet edecektir.
- Manda ve Himaye kabul edilemez. (Manda ve Himaye kesin ve son kez reddedilmiştir.)
- Aynı gaye ile Milli vicdanından doğan cemiyetler ***''Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti''*** adı altında birleştirilmiştir.
- Temsil heyeti kişi sayısı 9 kişiden 15'e çıkarılmıştır.
- İşgal emeli taşımayan devletlerle ilişki kurulabileceği kararı alınmıştır.

Sivas Kongresi ile ilgili önemli gelişmeler:

- Ali Fuat Cebesoy Temsil heyeti tarafından Batı Anadolu Milli Kuvvetler Genel Komutanlığına atanmıştır.Bu temsil heyeti'nin yürütme gücünü kullandığına ve bir hükümet gibi hareket ettiğinin kanıtıdır.
- Milli Mücadele'nin ilk yayın organı olan İradey-i Milliye gazetesi çıkarılmıştır.Bu gazetede ilk başyazıyı İsmail Hamdi Danişment yazmıştır.
- Kongre toplanma şekli ve kararları bakımından ulusal tek kongredir.
- Sivas Kongresi almış olduğu kararlar bakımından ihtilalci bir kararlar taşımaktadır.
- Kongre'de Mustafa Kemal'in başkanlığının istememesi,ABD mandasının kabul edilmemesi,İttihatçılık sorunları yaşanmıştır.
- Sivas Kongresinin toplanmasına bağlı olarak Damat Ferid istifa etmiş yerine Ali Rıza Paşa hükümeti gelmiştir.
- Mustafa Kemal ***Ya İstiklal Ya Ölüm*** sözünü Sivas'ta söylemiştir.

GENERAL HARBORD RAPORU

- ABD'li general Sivas,Erzurum,Batum bölgelerini gezerek İstanbul'a geçmiştir.General edindiği izlenimleri ABD Başkanı Wilson'a Yakın Doğu Hakikatleri adlı eseri ile rapor ile sunmuştur.

Raporda;

- Anadolu'da Ermenilerin katledilmediği, Anadolu'nun ABD için yeterli kaynağa yeterli olmadığı yazılmıştır.

SAT ZAMAN

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE TOPLANAN DİĞER KONGRELER

BALIKESİR KONGRESİ(26-30 Temmuz 1919)	▪ Ayvalık cephesinin oluşturulmasına katkı sağlamıştır. ▪ Padişah'a bağlılık bildirilmiştir.
ALAŞEHİR KONGRESİ(16-25 Ağustos 1919)	▪ Başkanlığını Hacim Muhittin Bey yapmıştır. ▪ Gerekli hallerde Yunan'a karşı İtilaflar'ın tercih edilebileceği fikri savunulmuştur.
NAZİLLİ KONGRESİ(6-9 Ağustos 1919)	▪ Kongre başkanlığını Celal Bayar yapmıştır.(Galip Hoca,Reşad-ı Sani) ▪ Kuvay-ı Milliye'ye destek kararı alınmıştır.
EDİRNE KONGRESİ	▪ Trakya Paşaeli Cemiyet'nin çalışmaları ile toplanmıştır. ▪ Paris Konferansında temsilci bulundurmuştur. ▪ Trakya'da Yunan emellerini yok etmeyi amaçlamıştır.
AFYON KONGRESİ	▪ Mustafa Kemal,Fevzi Çakmak ve İsmet İnönü gibi isimler katılmıştır. ▪ Batı Anadolu'da düzenlenen son kongredir.
POZANTI KONGRESİ	▪ Mustafa Kemal ve Fevzi Çakmak paşalar katılmıştır. ▪ Milli Mücadele'nin son kongresidir.

AMASYA GÖRÜŞMESİ VE PROTOKOLÜ(20-22 EKİM 1919)

- Damat Ferit Paşa'nın istifası üzerine yeni hükümet Ali Rıza Paşa tarafından kurulmuştur.
- Temsil heyeti ve Ali Rıza hükümeti arasında yazışmalar bir süre devam etmiş ve sonunda Temsil Heyeti ile yakın ilişkiyi gerekli gören Ali Rıza Paşa hükümeti,Anadolu'ya bir temsilci gönderme kararı almıştır.Bu göreve Salih Paşa getirilmiş ve görüşme yerinin de Amasya olması kararlaştırılmıştır.

Amasya Görüşmeleri'nde Alınan Kararlar

- Sivas kongresi kararları,İstanbul hükümeti tarafından kabul edilecektir.
- Türk toprakları düşmana bırakılmayacak,Türk Vatanının bağımsızlığı ve bütünlüğü korunacaktır.

SAİT ZAMAN

- Manda ve himaye kesinlikle kabul edilmeyecektir.
- Müslüman olmayan azınlıklara siyasi ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilmeyecektir.
- İtilaf devletleri ile Osmanlı arasında yapılacak barış görüşmelerine,Temsil heyeti tarafından uygun görülen kişiler de katılacaktır.
- Mebusan Meclisi derhal toplanmalıdır.
- Mebusan Meclisinin güvenli olmayan İstanbul'da toplanması uygun değildir.
- Görüşmeler sonrasında Salih Paşa İstanbul'a ulaştığında,bu esasları hükümete kabul ettireceğini eğer ettiremezse istifa edeceğini söylerek İstanbul'a dönmüş ve çalışmalara başlamıştır.Fakat hükümete Meclis-i Mebusan 'ın açılması hariç bu protokolleri kabul ettirememiş ve istifa da etmemiştir.

  NOT: Amasya görüşmeleri ile İstanbul hükümeti Temsil Heyeti'nin varlığını hukuken ilk kez tanımıştır.

NOT: Buluşmadan önce Şeyh Recep isyanı çıkarılmıştır.

TEMSİL HEYETİ'NİN ANKARA'YA GELİŞİ

- Mustafa Kemal,Sivas'taki toplantıda alınan kararlar doğrultusunda,seçilen milletvekillerinin İstanbul'a gitmeden önce kendisi ile görüşmek üzere Ankara'ya davet etmiştir.
- Mustafa Kemal Ankara'ya davet ettiği milletvekillerinden;Müdafa-i Hukuk grubunun oluşturulmasını Ve oluşturulan bu grupta kendisinin başkan seçilmesini istemiştir.

SON OSMANLI MEBUSAN MECLİSİ VE MİSAK-I MİLLİ(12 OCAK 1920)

- Son Osmanlı Mebusan Meclisi,12 Ocak 1920'de Padişahın beyannamesi okunarak açılmıştır.
- Mustafa Kemal son osmanlı mebusan meclisinde Erzurum'dan mebus seçilmiştir.
- Son Osmanlı Meclisinde Mustafa Kemal'in istediği gibi,Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk cemiyetinin bir grubunu kurmak ve bu adla adlandırmak mümkün olmamıştır.Müdafaa-i Hukukçular Felah-ı Vatan grubunu kurmuştur.Başkanı ise Rauf Orbay olmuştur.
- Son Osmanlı Mebusan Meclisinde Celaleddin Arif Bey başkanlık yapmıştır.

Misak-ı Milli Kararları:

- Siyasi,adli ve mali gelişmemize engel olan her türlü sınırlamalar kaldırılacaktır.Kapitülasyonlara ilk kez karşı çıkılmıştır.
- İstanbul'un ve Marmara Denizi'nin güvenliği sağlanmalıdır.Çanakkale ve İstanbul Boğazlarının dünya ticaretine ve ulaşıma açılması konusunda ilgili devletlerin oy birliği ile vereceği kararlar geçerli olacaktır.
- Sadece Milli Sınırlar içinde kalan bölgelerin borçları kabul edilmiştir.
- 3 Bölge için halk oylaması kararı alınmıştır.Elviye-i Selase,Arap Memleketleri,Batı Trakya.
- Mondros Ateşkes Antlaşmasının imzalandığı sırada işgal edilmemiş olan ve Türk-Müslüman çoğunluğun olduğu yerlerin tümü bir bütündür ve bölünemez.
- Azınlıkların hakları,komşu memleketlerdeki Müslüman halklara verilen haklar kadar olacaktır.

NOT: Misak-ı Milli kararları arasında Milli Egemenlik yoktur

SAİT ZAMAN

İSTANBUL'UN RESMEN İŞGALİ(16 MART 1920) ve MEBUSAN MECLİSİ'NİN DAĞITILMASI(11 NİSAN 1920)

- Son Osmanlı Mebusan Meclisinde Misakımilli kararlarının onaylanması üzerine,İtilaf Devletleri İstanbul Hükümetine baskı yapmaya başlamıştır.Bu baskılara daha fazla dayanamayan Ali Rıza Hükümeti yerine Salih Paşa Hükümeti kurulmuştur.
- 16 Mart 1920'de İstanbul resmen işgal edilmiştir.İtilaf devletleri ilk olarak Şehzadebaşı Karakolunu basmış ardından da Türk Ocaklarını basmıştır.
- İtilaf Devletleri,işgalden sonra mebusan meclisini dağıtmış ve bir çok mebusu tutuklayıp Malta'ya sürgün etmiştir.
- İstanbul'da sıkıyönetim ilan eden anlaşma devletleri,bir genelge yayınlamışlardır.Bu genelgede;

→İşgal geçidir

→Anlaşma devletlerinin niyeti saltanat ve hilafetin gücünü arttırmaktır.

→Anadolu'da isyan çıktığı ve katliam yaptığı an İstanbul Türklerden alınacaktır.

- İtilaf Devletleri,Salih Paşa'yı görevden almış ve yerine Damat Ferit Paşa'yı getirmiştir.

NOT: İstanbul'un işgalini Mustafa Kemal'e bildiren ilk kişi Manastırlı Hamdi Bey'dir.

Temsil Heyeti'nin İstanbul'un işgaline karşı aldığı önlemler

- İstanbul ile her Türlü haberleşmeler kesilmiştir.
- İstanbul'daki tutuklamalara karşı Anadolu'daki İtilaf Devletli mensubu subaylar tutuklanmıştır.
- Geyve ve Ulukışla civarındaki demir yolları tahrip edilmiştir.
- Anadolu'dan İstanbul'a resmi kuruluşlara ait her türlü kıymetli eşya ve vergilerin gönderilmesi engellenmiştir.

Mili Mücadele Hazırlık Dönemi taraması

1-Mustafa Kemal ‘‘Geldikleri gibi giderler’’ sözünü nerede söylemiştir?

2-Mustafa Kemal’in Fethi Okyar ile beraber İstanbul’da çıkardığı gazete hangisidir?

3-Mustafa Kemal Samsun’a hangi unvan ile gitti?

4-9.Ordu müfettişliğin merkezi neresidir?

5-İzmir’in işgalinin kabul edilemeyeceğini ve protesto ile miting yapılması gerektiği nerede söylenmiştir?

6-Amasya genelgesinde imzası ve onayı olanlar kimlerdir?

7-Amasya genelgesi için ‘‘Mukaddes İttifak’’ terimini kim kullanmıştır?

8-Milli mücadelenin yöntem ve gerekçesi nerede belirtildi?

9-Milli egemenlik ve milli bağımsızlıktan ilk defa nerede bahsedildi?

10-Erzurum ve Sivas kongrelerinin toplanması gerektiği ilk defa nerede belirtildi?

11-Temsil heyetinin kurulma fikri ilk defa nerede ortaya atıldı?

12-Mustafa Kemal hangi gelişme sonrası istifa etti?

13-Erzurum kongresine delege gönderemeyen iller hangileridir?

14-Erzurum kongresine Mustafa Kemal ve Rauf Orbay katılabilmesi için istifa eden delegeler kimlerdir?

SAİT ZAMAN

15-Toplanma bakımından bölgesel aldığı kararlar bakımından ulusal olan kongre hangisidir?

16-Manda ve himaye ilk defa nerede reddedildi?

17-Sivas kongresinde Mustafa Kemal ile başkanlık yarışına giren kimdir?

18-‘‘Ya istiklal ya ölüm’’ sözü nerede söylendi?

19-Sivas kongresinde batı cephesi komutanlığına atanan kişi kimdir?

20-Sivas kongresinde çıkarılan gazete hangisidir?

21-Doğu’da ermenilerin iddiaları üzerine bölgeye gönderilen kimdir?

22-Sivas kongresi sonrası istifa eden sadrazam kimdir?

23-Osmalı hükümeti Temsil heyetinin varlığını ilk defa nerede tanıdı?

24-Amasya görüşmelerinde İstanbul hükümeti ve Temsil heyeti adına kimler katıldı?

25-Mustafa Kemal’in katıldığı kongreler?

26-Toplanan son kongre hangisidir?

27-Temsil heyetinin yürütme gücünü kullandığı gelişme nedir?

28-Misak-ı Milli kararları nerede kabul edildi?

29-Son osmanlı mebusan meclisi başkanı kimdir?

30-Misak-ı Milli kararları nelerdir?

I.TBMM DÖNEMİ(23 NİSAN 1920-1 NİSAN 1920)

- Mustafa Kemal,19 Mart'ta vali ve komutanlara birer genelge göndererek Osmanlı Mebusan Meclisi'nin artık bağımsızlığını tamamen kaybettiğini,derhal yeni seçimlerin yapılması ve Ankara'da olağanüstü bir meclisin toplanması gerektiğini bildirmiştir.Ayrıca kapatılan son Osmanlı Mebusan Meclisi üyelerinin de katılmasının önü açılmıştır.Bundaki temel amaç,milli birliği sağlama isteğidir.
- 23 Nisan 1920 tarihinde Ankara Hacı Bayram Camii'nde kılınan Cuma namazının ardından I.TBMM açılmıştır.
- I.TBMM'de Mustafa Kemal Ankara'dan vekil seçilmiştir.
- Meclis seçimlerine gayrimüslimler alınmamıştır.
- Meclisin ilk gününde geçici başkan sıfası ile en yaşlı üye olan Sinop vekili Şerif Bey konuşma yapmış meclis'in 24 Nisan 1920'de toplantısında Meclis Başkanı seçilen Mustafa Kemal,hükümetin derhal kurulması için önerge vermiştir.

24 NİSAN ÖNERGESİ

- Hükümet Kurmak zorunludur.(İstanbul Hükümeti yok sayılmıştır.)
- Geçici kaydıyla olsa dahi Osmanlı yönetiminin etkisinde olan hükümet başkanı tanımak veya padişah vekili atamak doğru değildir.(Meclis'in sürekliliği belirtimiştir)
- TBMM'nin üzerinde bir güç yoktur.(Meclis'in üstünlüğü vurgulanmıştır.)
- Padişah ve Halife'nin durumu İtilaf baskısından kurulduğu zaman,Büyük Millet Meclisi'nin düzenleyeceği yasaya

SAİT ZAMAN

göre belirlenecektir.(İleri de rejimin değişeceğinin sinyalidir.)

NOT: Kurucu meclis olarak çalışması düşünülen bu meclisi,Mustafa Kemal halkın yadırganmaması için olağanüstü yetkilere sahip bir meclis olarak takdim etmiştir.

I.İCRA VEKİLLERİ

Mustafa Kemal	Meclis Başkanı
Fevzi Çakmak	Milli Savunma Bakanı
Dr.Rıza Nur	Milli Eğitim Bakanı
Bekir Sami	Dış İşleri Bakanı
Cami Bey	İç İşleri Bakanı
İsmet İnönü	Genel Kurmay Başkanı
Adnan Adıvar	Sağlık Bakanı

NOT: I.TBMM içinde ilk kurulan bakanlık Sağlık bakanlığı olup,I.TBMM'nin en çok bütçe ayırdığı bakanlık ise Milli Savunma Bakanlığıdır.

I.TBMM'NİN ÖZELLİKLERİ

- Kurucu bir meclistir.Yeni bir devlet kurmuştur.Anayasa ilan etmiştir.Hükümet kurmuştur.
- Ulusal bir meclistir.Azınlıklara temsil hakkı vermemiştir.
- İhtilalcidir.Saltanat ve İstanbul Hükümetini yok saymıştır.
- Demokratiktir.Üyeleri ve başkanı seçim usulü ile belirlenmiştir.
- Olağanüstü yetkilere sahiptir.Yasama,yürütme ve yargı yetkilerini bünyesinde toplamıştır.
- Siyasi partilere yer vermemiştir.Temel amaç,bölünmeyi ve milli birliğin bozulmasını önlemektir.
- Meclis hükümeti sistemi vardır.
- Kurtuluş mücadelesini yönettiği için,Savaş meclisi'dir.

MECLİS İÇİNDE KURULAN GRUPLAR

Yeşil Ordu Cemiyeti

- Sol Eğilimli bir grup olup Çerkez Ethem ve çevresi tarafından desteklenmiştir.Anadolu'daki bir devrimin Rusya'nın yardımını sağlayacağını ve Batı Emperyalizimine karşı bir direnç oluşturacağını düşünenlerin yer aldığı gruptur.

Müdafaa-i Hukuk

- Mustafa Kemal'in başkanı olduğu gruptur.

Tesanüd

- Eski İttihatçıların oluşturduğu bir gruptur.

İstiklal

- Mustafa Kemal hayranlarının oluşturduğu bir gruptur.

Halk Zümresi

- Sovyet Devrimi'nin örnek alınması gerektiğini düşünenlerin bir araya geldiği gruptur.

I.TBMM'NİN ÖNEMLİ FAALİYETLERİ

- Kurtuluş Savaşı yapılmıştır.
- Ağnam vergisi artırılmıştır.(İlk Kanun)
- Vatana ihanet yasası çıkarılmıştır.
- Asker kaçaklarını önlemek için Firariler kanunu çıkarılmıştır.
- Nisab-ı Müzakere Kanunu çıkarılmıştır.Meclis iç tüzüğü ile ilgili bir kanundur.
- Başkomutanlık kanunu çıkarılmıştır.
- Men-i İsrafat Kanunu çıkarılmıştır.
- Men-i Müskirat kanunu çıkarılmıştır.Bu kanun ile içki üretim ve tüketimi ile tütün ürünleri yasaklanmıştır.
- İstiklal Marşı'nın kabulü kanunu çıkarılmıştır.
- Saltanat kaldırılmıştır.
- 1921 Anayasası kabul edilmiştir.
- İzmir İktisat kongresi düzenlenmiştir.

SAİT ZAMAN

NOT: Tekalif-i Milliye Emirleri ve Takrir-i Sükun kanunu I.TBMM tarafından çıkarılmamıştır.

I.TBMM'YE KARŞI ÇIKAN İSYANLAR

İsyanların nedenleri:

- Osmanlı Hükümeti'nin ve İtilaf Devletlerinin Milli Mücadele'nin padişah ve halifeye karşı yapıldığı şeklindeki propagandaları,
- Azınlıkların ayrı birer devlet kurma hedefleri,
- İngilizlerin,Boğazların her iki yakasına yerleştirmek amacıyla ayaklanmaları desteklemesi,
- Bazı Kuvay-ı Milliyecilerin düzenli orduya katılmak istememeleri
- Şeyhülislam Dürrizade Abdullah'ın milli mücadele karşıtı fetva vermesi
- Bir takım çevrelerin manda ve himaye fikrini savunması

1)İstanbul Hükümeti Tarafından çıkarılan İsyanlar

- **Hilafet Ordusu(Kuvay-ı İnzibatiye):**Boğazlar ve çevresinde güç kazanmak isteyen İtilaf devletleri tarafından oluşturulan bir ordudur.Bu isyanın bastırılmasında Ali Fuat Cebesoy etkili olmuştur.
- **Ahmet Anzavur(Kuvay-ı Muhammediye):**İsyan,İngilizler tarafından Boğazları elinde tutabilmek amacı ile desteklenmiştir.Bu isyan Çerkez Ethem ve Ali Fuat Cebesoy tarafından bastırılmıştır.

2)İstanbul Hükümeti ve İtilaflar tarafından çıkarılan İsyanlar

- **Bolu,Düzce ve Hendek isyanları:** Refet Paşa ve Ali Fuat paşalar tarafından bastırılmıştır.
- **Yenihan,Yozgat ve Boğazlıyan isyanları:**Yozgat'ta Çapanoğlu ve Aynacıoğlu sülaleleri tarafından çıkarılmıştır.Çerkez Ethem tarafından bastırılmıştır.
- **Afyon***:* Çopur Musa isyanı
- **Konya isyanı:** Refet Bele tarafından bastırılmıştır.
- **Milli Aşireti isyanı:** Urfa/Siverek dolaylarında çıkarılan bir isyandır.
- **Koçgiri isyanı:** Erzincan civarında çıkarılan bir isyandır.
- **Şeyh Eşref isyanı:** Bayburt civarında çıkarılan bir isyandır.
- **Ali Bati İsyanı:** Mardin civarında çıkarılan bir isyandır.
- **Cemil Çeto isyanı:** Muş civarında çıkarılan bir isyandır.
- **Postacı Nazım isyanı**

3)Azınlıklar tarafından çıkarılan İsyanlar

- Pontus İsyanları: TBMM'ye karşı en uzun süren isyanlardır.
- Ermeni İsyanları

4)Kuvayımilliye Yanlısı Olup Sonradan İsyan Edenler

- Çerkez Ethem(Kuvay-ı Seyyare*)*
- Demirci Mehmet Efe İsyanı

I.TBMM'nin İsyanlara karşı aldığı önlemler

- Hıyanet-i Vataniye Kanunu çıkarılmıştır.
- Firariler kanunu kabul edilmiştir.
- İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.

→İstiklal mahkemeleri üyeleri TBMM üyeleri arasından seçilmiştir.Bu durum TBMM'nin yargı gücünü elinde tuttuğuna bir kanıttır.

→Seyyar ve sürekliliği olmayan mahkemelerdir.

→İstiklal mahkemelerin verdiği karar kesin olup derhal uygulanmıştır.

→ ***''Üç Ali'ler''*** denmiştir.Çünkü bir dönem bu mahkemenin başkanlığını Ali Çetinkaya,Kılıç Ali ve Ali Saip yapmıştır.

→Kararlara itiraz ve temyiz hakkı olmamıştır.

→İstiklal Mahkemeleri 1920-1927 yılları arasında fiilen çalışmıştır.1927'den sonra

SAİT ZAMAN

kurulmamasına rağmen 1949 yılına kadar yasada yerini korumuştur.

- Dürrizade Abdullah Efendi'nin fetvasına karşılık Rıfat Börekçi tarafından karşı fetva verilmiştir.
- Damat Ferit vatan haini ilan edilmiştir.Hıyanet-i Vataniye kanunu ile yargılanan ilk kişi Damat Ferit olmuştur.
- İstanbul hükümetleri ile resmi haberleşmeler kesilmiştir.
- Kamoyu oluşturmak amacıyla İrşad heyetleri oluşturulmuştur.

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI(10 AĞUSTOS 1920)

- Mondros Ateşkes antlaşmasından sonra Osmanlı Devleti ile herhangi bir barış antlaşması imzalanmamıştı.Bunun nedenleri arasında; Osmanlı Devleti'ni aralarında paylaşamamaları,İzmir'in Yunanistan'a verilmesi ve Türk milleti'nin işgal kuvvetlerine karşı mücadeleye girişmesiydi.
- Barış antlaşmasının koşulları İtalya'daki San Remo konferansında belirlenmiştir.
- Sevr barış antlaşmasını imzalayan Saltanat Şurasında; Rıza Tevfik,Hadi Paşa,Reşat Halis Bey bulunmaktaydı.
- Saltanat şurasında olmasına rağmen antlaşması imzalamayan tek kişi Topçu Feriki Ali Rıza Paşa'dır.
- Sevr antlaşması,Paris civarındaki Sevr kasabasında imzalanmıştır.

Antlaşma'nın Maddeleri

- İstanbul,Osmanlı'nın başkenti sayılacak ancak Osmanlı azınlık haklarını koruyamazsa elinden alınacak.
- Boğazlar içinde Türk üyenin olmadığı bir komisyon tarafından yönetilecek.
- Boğazlar savaş zamanında tüm devletlerin gemilerine açık olacak.
- Vilayet-i Sitte'de bir Ermeni devleti,Güneydoğu'da ise Kürt devleti kurulacak.
- Osmanlı Devleti'nin ordusu,donanması ve ağır silahları olmayacak.
- Kapitülasyonlar artırılarak devam ettirilecek.
- Doğu Trakya ve Batı Anadolu Yunanistan'a verilecek.
- Osmanlı Devleti tazminat ödeyecek.

Antlaşma'nın Değerlendirilmesi

- Mebusan meclisi tarafından onaylanmadığı için yürürlüğe girmemiştir.
- Sevr antlaşması,Osmanlı Devleti'nin imzaladığı son antlaşmadır.
- Bu antlaşmayı imzalayan Damat Ferit Paşa hükümeti istifa etmiş yerine Tevfik Paşa hükümeti gelmiştir.
- Türk milletinin direnişi ile karşılaştığı için ölü doğmuş bir antlaşmadır.
- Bu antlaşmayı imzalayanlar vatan haini ilan edilmiştir.

BİLECİK GÖRÜŞMELERİ(5 ARALIK 1920)

- Sadrazam Damat Ferit Paşa yerine gelen Tevfik Paşa İstanbul ve Anadolu arasında Bilecik'te bir görüşme yapılmasını istemiştir.
- Bu görüşmede TBMM'yi Mustafa Kemal ve İsmet İnönü,İstanbul hükümetini ise Ahmet İzzet Paşa ve Salih Paşa temsil etmiştir.
- Herhangi bir sonuç çıkmamıştır.Ama görüşmelere gelen kişiler zorla Ankara'ya götürülmüş olsalar bile daha sonra Mustafa Kemal'e bir daha İstanbul hükümetinde görev yapmayacakları sözünü verince serbest bırakılmışlardır.
- Bilecik görüşmeleri ile İstanbul Hükümeti,TBMM'nin siyasi gücünü tanımıştır.

SAİT ZAMAN

I.TBMM Dönemi Taraması

1-I.Tbmm'de Mustafa Kemal hangi ilden seçildi?

2-I.Tbmm'de açılış konuşmasını yapan en yaşlı üye kimdir?

3-I.TBMM'nin ilk meclis başkanı kimdir?

4-I.TBMM'nin ilk dış işleri bakanı kimdir?

5-I.TBMM'nin ilk sağlık bakanı kimdir?

6-I.TBMM'nin ilk milli eğitim bakanı kimdir?

7-I.TBMM'de en çok harcama yapılan bakanlık hangisidir?

8-I.TBMM'de açılan ilk bakanlık hangisidir?

9-I.TBMM'nin çıkardığı ilk kanun nedir?

10-I.TBMM'nin yaptığı tek inkılap hangisidir?

11-İstanbul hükümetinin doğrudan çıkardığı isyanlar hangileridir?

12-Önce kuvayı milliye olup sonradan isyan edenler kimlerdir?

13-Azınlıkların çıkardığı isyanlar nelerdir?

14-En uzun süren isyan hangisidir?

15-Koçgiri isyanı nerede çıkarılmıştır?

16-Çopur Musa isyanı nerede çıkarılmıştır?

17-İstiklal mahkemelerinin son görev yeri neresidir?

18-İstiklal mahkemelerinde 3 Aliler diye tabir edilen kişiler kimlerdir?

19-İstanbul hükümeti aleyhine fetva veren Ankara müftüsü kimdir?

20-Sevr barış antlaşmasının taslağı nerede hazırlandı?

21-Sevr barış antaması nerede imzalandı?

22-Sevr barış antlaşmasını imzalayanlar kimlerdir?

23-Sevr barış antlaşması neden yürürlüğe girmedi?

24-Bilecik görüşmelerinin önemi nedir?

25-Bilecik görüşmelerinde TBMM adına ve Osmanlı adına katılanlar kimlerdir?

SAİT ZAMAN

MİLLİ MÜCADELE MUHAREBELER DÖNEMİ

- Milli mücadele muharebeler döneminde;
  →Doğu cephesinde; Ermeniler ve Gürcülerle
  →Güney Cephesinde; Fransız ve Ermenilerle savaşılmıştır.Burada sadece kuvayı milliye mücadele etmiş,düzenli ordu savaşmamıştır.
  →Batı Cephesinde; Yunanlılar ve işbirlikçileri İngilizlerle savaşılmıştır.Burada kuvay-ı milliye ve TBMM'nin kurduğu düzenli ordu mücadele etmiştir.

1)DOĞU CEPHESİ

- Bu cephede Ermeni ve Gürcülerle savaşılmıştır.
- Cephede Osmanlıdan kalan son düzenli birlik olan ve Kazım Karabekir'in komutasındaki XV. Kolordu mücadele etmiştir.

A)Ermenilerle İlişkiler ve Gümrü Barış Antlaşması:

- XIX.Yüzyıla kadar Millet-i Sadıka(Sadık Millet) olarak kabul edilen Ermeniler,İngiltere,Fransa ve özellikle de Rusya'nın kışkırtmaları sonucu sorun olmaya başlamıştır.
- Sevr antlaşmasını dayanak gösteren Ermeniler Kars ve çevresini işgal etmiştir.XV.Kolordu komutanı Kazım Karabekir bunun üzerine başlattığı hareket üzerine Sarıkamış,Kars ve Gümrü'yü ele geçirmiştir.Türk kuvvetleri karşısında daha fazla dayanamayan Ermeniler barış istemek zorunda kalmıştır.

Gümrü Antlaşması:

- Ermenistan Sevr Barış antlaşmasını kabul etmeyecektir.
- Türklere karşı silah kullanmayan Ermeniler 6 ay içinde Türkiye'ye dönebilecek.
- Ermenistan,TBMM'yi ve Misak-ı Millli'yi tanıyacak.

Gümrü Antlaşması'nın önemi ve özellikleri:

- Gümrü antlaşması ile kapanan ilk cephe Doğu Cephesi olmuştur.
- TBMM ilk uluslararası zaferini kazanmıştır.
- Ermenistan,Sevr'in geçersizliğini tanıyan ilk devlet olmuştur.
- Ermenistan,TBMM'nin varlığını kabul eden ilk devlet olmuştur.
- TBMM'nin imzaladığı ilk antlaşmadır.
- İlk kez uluslararası bir sözleşmede ***Türkiye*** adı kullanılmıştır.
- Doğu sınırı ilk kez Gümrü antlaşması ile şekillenmiştir.
- Bu antlaşmayı TBMM adına Kazım Karabekir imzalamıştır.

2)Gürcistan ile ilişkiler ve Batum Antlaşması

- Brest-Litowsk anlaşması ile Rusların savaştan çekilmesini fırsat bilen Gürcistan;Ardahan,Artvin ve Batum'u ele geçirmiştir.
- Bunun üzerine düzenlenen Pasof Harekatı sonrasında Gürcistan geri çekilmiş ve Batum antlaşması imzalanmıştır.

Batum Antlaşması:

- Artvin,Ardahan,Batum Türkiye'ye bırakılmıştır.
- Bu antlaşmayı TBMM adına Kazım Karabekir imzalamıştır.
- Batum Bu antlaşmadan sonra SSCB tarafından işgal edilen Gürcistan'a bırakılmıştır.

SAT ZAMAN

- Milli mücadele döneminde Ankara'da büyülelçilik açan ilk devlet Gürcistan'dır.
- Türkiye'nin ilk kez elçilik açtığı ülke ise SSCB'dir.

2)GÜNEY CEPHESİ

- Mondros Ateşkes antlaşmasından sonra Urfa,Antep,Maraş Fransızlar tarafından işgal edilmeye başlandı.
- Fransızlar işgale başladıkları bu şehirlerde silahlandırdıkları Ermeni çeteciler ile baskıyı arttırmıştır.

Adana Savunması:

- Bu şehirde özellikle Karaisalı Müftüsü Hoca Mehmet Efendi,Yüzbaşı Osman,Topçu Kemal Bey,Yüzbaşı Ratip bey gibi isimler önemli savunmalarda bulunmuşlardır.

Maraş Savunması:

- Bu şehirde Sütçü İmam,Yörük Salim Bey ve Rıdvan Hoca önemli isimlerdendir.
- Rıdvan Hoca,kaleden Türk bayrağının indirilmesine tepki göstererek ***"Kalesinde bayrağı dalgalanmayan ülkede cuma namazı kılınmaz!"*** demiştir.

Urfa Savunması:

- Bu şehirde Yüzbaşı Ali Saip önemli isimlerdendir.
- Urfa Savunmasında etkili olan ve 12'ler olarak adlandırılan,Urfa'nın önde gelen 12 vatanseverlerinden oluşan Kuvay-ı Milliye hareketinin lider Hacı Mustafa Hacıkamiloğlu'dur.

Antep Savunması:

- Bu şehirde Şahin Bey,Kılıç Ali gibi isimler önemlidir.
- Semt Teşkilatları,Mağarabaşı savaşları şehrin savunmasında önemli olmuştur.
- Fransızlar,Antep şehrini Ankara antlaşması ile boşaltmıştır.

UNVAN ALMA SIRASI	İSTİKLAL MADALYASI ALMA SIRASI
1921-Antep(Gazi)	1924-İnebolu
1973-Maraş(Kahraman)	1925-Maraş
1984-Urfa(Şanlı)	2008-Gaziantep
	2016-Şanlıurfa

3)BATI CEPHESİ

- Mondros Ateşkesi ile Osmanlı Orduları terhis edilmiş silah ve cephanelere el konulmuş ve İtilaf devletleri Osmanlı topraklarını işgale başlamıştır.
- İstanbul hükümeti tarafından kendi kaderlerine terk edilen Türk halkı,direniş teşkilatları kurarak bölgesel mücadeleye başlamıştır.
- Kurtuluş Savaşı'nda bir ordu birliğinin ilk silahlı mukavemeti Ayvalık'ta Ali Çetinkaya'nın mücadelesi olarak gösterilmiştir.
- Özellikle Kuvayı milliye birliklerinin yaptığı bu başarılı mücadele İngilizleri Batı Anadolu'da yeni arayışlara yöneltmiştir.İngiliz General Milne,Kuvayımilliye ve Yunan güçleri arasında bir sınır çizgisi çizilmesini önermiştir.Milne Hattı denilen bu sınır çizgisiyle taraflar arasındaki çatışma sonlandırılmak istenmiştir.Kuvayı milliye, ***''Milne Hattı''*** denilen bu sınırı tanımamış,şavaş devam etmiştir.

Gediz Taaruzu ve Düzenli Ordunun Kuruluşu

- Kuvay-ı Milliye birlikleri disiplin ve kontrolden yoksun olması ve bazı şeflerin elindeki gücü bir baskı aracı olarak kullanmaya başlamasından dolayı,bu birliklerin derhal denetim altına alınması gerekliliği ortaya çıkmıştır.
- Temsil Heyeti,Kuvay-ı Milliye birliklerini denetim altına almak için

SAT ZAMAN

Sivas Kongresinde Batı cephesi Kuvay-ı Milliye Komutanlığına Ali Fuat Cebesoy'u atamıştır.

- Ali Fuat Cebesoy'un komutasındaki birlikler Çerkez Ethem ile birlikte Gediz'de yunan kuvvetleri üzerine taaruza geçiş fakat disiplinden yoksun olduklarından dolayı taaruz başarısız olmuştur.

- Bu başarısız taaruz sonucu Ali Fuat Cebesoy Moskova Büyükelçiliğine atanmıştır.
- Bu başarısız taaruz sonucu Batı Cephesi Güney ve Kuzey olarak ikiye ayrılmış,güney tarafına Refet Bele,kuzeyine ise İsmet İnönü atanmıştır..
- Kuvay-ı Milliye birlikleri düzenli orduya dönüştürülmüştür.Düzenli Ordu'ya katılmak istemeyen Çerkez Ethem ve birlikleri ise dağıtılmıştır.

A)I.İNÖNÜ MUHAREBESİ(10 OCAK 1921)

Yunan Taaruzu'nun Amaçları

- Türk Ordusunun güçlenmesini engelleyerek düzenli orduya darbe vurmak
- Ankara'yı ele geçirip Meclis'i dağıtmak
- Batı Anadolu'yu ele geçirmek
- Sevr antlaşmasını Türklere kabul ettirmek

Gelişmeler

- Eskişehir'e doğru saldırıya geçen Yunan kuvvetleri güçlü direniş karşısında geri çekilmek zorunda kalmıştır.
- Yenilgiyi kabul etmeyen Yunanlar bu savaşa ***"Taaruzi Keşif"*** adını vermiştir.

I.İnönü Muharebesi'nin sonuçları

- **TBMM'nin kurduğu düzenli ordunun ilk başarısıdır.**
- **İsmet Paşa'ya Generallik rütbesi verilmiştir.**
- **İstiklal Marşı kabul edilmiştir.**

→TBMM Hükümeti tarafından 1920'de bir karar alınarak Milli Eğitim Bakanlığı bir yarışma düzenlemiştir.Yarışmanın düzenlenmesinde dönemin MEB bakanı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in büyük çabası olmuştur.Yarışmaya 724 kişi katılmış ve bu katılanların arasında Kazım Karabekir de yer almıştır.Mehmet Akif Ersoy yarışmaya para ödülü olduğu için katılmamıştır.Daha sonra Hamdullah Suphi Tanrıöver kendisine bir mektup yazmış ve bu mektup sonrasında Mehmet Akif Ersoy milli marşı yazmıştır.

→İstiklal Marşı,Tacettin Dergahında yazılmıştır.

→Mehmet Akif Ersoy İstiklal Marşı'nı Türk ordusuna ithafen yazmıştır.

→Marş ilk olarak Açıksöz gazetesinde yayınlanmıştır.

→Marş ilk defa bir dergide yayımlanması ise Sabiülreşad Dergisi'nde olmuştur.

→Mehmet Akif Ersoy yarışma parasını Darü'mesai'ye bağışlamıştır.

→Marşı mecliste ilk okuyan kişi Hamdullah Suphi Tanrıöver'dir.

→İstiklal Marşı'nı 1924-1930 arasında Ali Rıfat Çağatay bestesi kullanmıştır.1930'dan sonra ise Osman Zeki Üngör'ün bestesi kullanılmıştır.

→İstiklal Marşı ilk kez 1982 Anayasasında yer almıştır.

- **Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması imzalanmıştır.**

→Başlangıç metninde Dostluk ve Kardeşlik ibaresi bulunan ilk antlaşma olarak sorulmuştur.

→TBMM adına Ali Fuat Paşa-Rıza Nur-Yusuf Kemal Tengirşek imzalamıştır.

→Bu antlaşma ile Kapitülasyon hakkından vazgeçen ilk devlet Rusya olmuştur.

→Bu antlaşma ile Batum Gürcistan'a bırakılmıştır.Misak-ı Milli'den ilk taviz verilmiştir.

→Her iki taraftan birinin tanımadığı devletler arası bir antlaşmayı diğeri de tanımayacak.Bu madde tarafların uluslar arası alanda birlikte hareket edeceğinin

SAİT ZAMAN

kanıtıdır.Bu antlaşma ile Rusya Sevr'in geçersizliğini kabul etmiştir.
→Bu antlaşma ile ilk kez Büyük bir Avrupa devleti TBMM'nin varlığını tanımıştır.
→Bu dostluğa bağlı olarak Türkiye ilk büyükelçiliğini Moskova'da açmıştır.İlk Moskova elçisi ise Ali Fuat Cebesoy'dur.

- **Teşkilat-ı Esasiye Kanunu(20 Ocak 1921)**

→Yeni Türk Devleti'nin ilk Anayasası'dır.
→Detaylı bir Anayasa değildir.
→Kanun-i esasi'yi yürürlükten kaldırmamıştır.
→"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" diyerek mili egemenlik ilkesi ilk kez kabul edilmiştir.
→Yumuşak nitelikli ilk ve tek anayasadır.
→Meclis hükümeti sistemi ve meclisin üstünlüğü benimsenmiştir.
→Kuvvetler birliği ilkesi kabul edilmiştir.
→Seçimlerin 2 yılda bir yapılması karara bağlanmıştır.
→Seçmen yaşı 18 olarak kabul edilmiştir.
→Çift dereceli seçim sistemi benimsenmiştir.
→Temel hak ve hürriyetlerden söz etmez.
1923 Değişikliği;
→"Türkiye Devleti'nin hükümet şekli Cumhuriyet'tir." maddesi anayasaya girmiştir.
→"Devletin dini İslam'dır" ibaresi anayasaya eklenmiştir.
→"Devletin dili Türkçe'dir." ibaresi anayasaya eklenmiştir

- **Londra Konferansı toplanmıştır.**

→TBMM'nin I.İnönü savaşını kazanmasından dolayı İtilaflar TBMM'yi İstanbul Hükümeti aracılığı ile konferansa çağırmıştır.
→Mustafa Kemal Türk milleti adına karar verecek tek meşru makamın TBMM olduğunu söylemiş ve TBMM hükümeti'nin bizzat çağrılmadıkça konferansa katılmayacağını bildirmiştir.
→Bu gelişmeler üzerine İtalya'nın aracılığıyla TBMM konferansa davet edilmiştir.

Konferansa Katılanlar

TBMM HÜKÜMETİ	OSMANLI DEVLETİ
Bekir Sami Bey	Tevfik Paşa

→Konferansta Tevfik Paşa,söz sırası kendine geldiğinde ***''Söz Türk Milletinin gerçek temsilcisine aittir.''*** diyerek gerçek devletin Ankara'da kurulan yeni devlet olduğunu belirtmiştir.

NOT:İtilaflar,TBMM'yi konferansa davet ederek resmen ve hukuken ilk kez tanımıştır.

- **Afganistan ile dostluk antlaşması imzalanmıştır.**

→TMMM adına bu antlaşmayı Yusuf Kemal Tengirşek imzalamıştır.
→TBMM'nin varlığını tanıyan ilk Müslüman devlet Afganistan'dır.

B)İKİNCİ İNÖNÜ MUHAREBESİ(23 MART 1921)

- Londra konferansında bir sonuç çıkmaması üzerine İtilafların isteği üzerine saldırıya geçen Yunanistan İsmet İnönü ve Fevzi Çakmak gibi komutanların sayesinde geri püskürtülmüştür.
- Mustafa Kemal bu savaş sonrasında İsmet İnönü'ye ***''Siz orada yanlız düşmanı değil,milletin maküs talihini de yendiniz''*** demiştir.

II.İnönü savaşının sonuçları

- Fransa,Zonguldak bölgesini boşaltma kararı almıştır.
- İtalya,Anadolu'dan çekilme kararı almıştır.
- İngiltere,TBMM ile ilişkilerini yumuşatmak için Malta'daki 40 Türk'ü serbest bırakmıştır.
- Fevzi Çakmak Orgenerallik rütbesine yükseltilmiştir.

Aslıhanlar-Dumlupınar Muharebeleri:

- II.İnönü savaşından sonra Türk Ordusu Refet Bele'nin emri ile saldırıya geçmiş ve başarısız olmuştur.Bu gelişme

SAİT ZAMAN

üzerine Refet Bele,Batı Cephesi Güney kısım Komutanlığından alınmış ve Batı Cephesi İsmet Paşa liderliğinde birleştirilmiştir.

C)ESKİŞEHİR-KÜTAHYA MUHAREBELERİ(10-24 TEMMUZ 1921)

- Yunanistan,II.İnönü savaşının yenilgisini unutturmak amacıyla Ankara'ya yürümüştür.İngiltere'nin desteği ile yenilenen Yunan ordusu karşısında Türk ordusu geri çekilmeye başlamışır.
- Mustafa Kemal,ordunun daha fazla kayıp vermemesi için ordunun Sakarya nehrinin doğusuna çekilme emrini vermiştir.

Eskişehir-Kütahya Muharebeleri'nin Sonuçları

- Afyon,Kütahya,Eskişehir gibi yerler kaybedilmiştir.
- Meclis içinde Mustafa Kemal'e muhalefet artmıştır.Meclis'in ve önemli kurumların Kayseri'ye taşınması gündeme gelmiştir.
- İtalya ve Fransa,Anadolu'dan çekilme işlemlerini durdurmuşlardır.
- Batı Cephesinde ilk ve tek mağlubiyet bu savaştır.
- Savaş devam ederken,Ankara'da I.Maarif Kongresi toplanmıştır.
- Bu savaştan sonra Mustafa Kemal'e Başkomutanlık Yetkisi verilmiştir.

Mustafa Kemal'e Başkomutanlık Yetkisinin Verilmesi

- 1921'de kabul edilen Başkomutanlık Yasası ile meclis tüm yetkilerini 3 aylık bir süreyle Mustafa Kemal'e devretmiştir.Kanunun 3 ay ile sınırlı kalması talebi Mustafa Kemal'den gelmiştir.Bu kanun; yasama,yürütme ve yargı yetkilerinin Mustafa Kemal'in bünyesinde toplanması sağlanmıştır.

Tekalif-i Milliye Emirleri

- Mustafa Kemal Başkomutanlık yasası ile yetki aldıktan sonra ordunun ihtiyaçlarını karşılamak ve Milli Mücadele'ye kaynak sağlamak için Tekalif-i Milliye emirlerini yayımlamıştır.

Emirler:

- Her ilçede Tekalif-i Milliye komisyonları kurulacak.
- Her aile orduya bir çift çarık,bir çift çorap bir takım çamaşır hazırlayarak derhal orduya verecek.
- Motorlu taşıma aracı olanlar ordu için her 100 km yol askeri sevkiyat yapacak.
- Sahipsiz mallar Tekalif-i Milliye komisyonlarına bırakılacak.
- Emirlerde TBMM onayı yoktur.
- Emirler gerçek faydasını Büyük Taaruz'da göstermiştir.
- Emirlerin uygulanması için; Samsun,Ankara,Konya,Kastamonu ve Yozgat'ta İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.

D)SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ

- Yunan kuvvetleri Türk ordusunun Eskişehir-Kütahya Muharebelerinde yenilgi alamasını değerlendirip güçlenmesine fırsat vermemek için harekete geçmiş ve Sivrihisar'ı ele geçirmiştir.
- Mustafa Kemal Türk ordusunu cesaretlendirmek amacıyla orduya verdiği emirde ***"Hattı Müdafaa yoktur,sathı müdafaa vardır.O satıh bütün vatandır.Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla sulanmadıkça düşmana terk edilmeyecektir."*** demiştir.
- 22 gün 22 gece süren mücadeleler sonucunda Türk ordusu zafer kazanmıştır.
- Mustafa Kemal bu savaşta Başkomutan sıfatı ile ilk muharebesidir.

SAİT ZAMAN

<u>Sakarya Savaşı'nın sonuçları</u>:

- Yunan ordusu bu savaştan sonra saldırı yerine savunmaya geçmiştir.
- Türklerin II.Viyana kuşatmasından sonra devam eden geri çekilişi son bulmuştur.
- Mustafa Kemal'e ***''Gazilik''*** unvanı ve ***''Mareşallik''*** rütbesi vermiştir.
- Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması imzalanmıştır.

→Sovyetler'e bağlı,Ermenistan,Gürcistan,Azerbaycan ve TBMM arasında yapılmıştır.

→Antlaşmayı,TBMM adına Kazım Karabekir imzalamıştır.

→Türkiye'nin doğu sınırı kesinleşmiştir.

- Fransa ile Ankara antlaşması imzalanmıştır.

→Hatay ve İskenderun sancağı Fransa mandasındaki Suriye'nin denetiminde olacak.
→Süleyman Şah'ın Caber kalesinde bulunan mezarı Türk toprağı sayılacak ve Caber Kalesi'nde Türk bayrağı dalgalanacak.
→Hatay'ın milli sınırlar dışında kalması ile Misak-ı Milli'den ikinci defa taviz verilmiştir.
→Ankara antlaşması ile ilk kez bir itilaf devleti TBMM'nin varlığını resmen tanımıştır.
→Antep,Fransız işgalinden kurtulmuştur.
→Bu antlaşma ile Güney cephesi kapanmıştır.

- Ukrayna arasında Dostluk Antlaşması imzalanmıştır.
- İngiltere ile Esir değişimi Sözleşmesi imzalanmıştır.
- İtalya Anadolu'dan çekilmiştir.
- Sakarya Meydan Muharebesi Topyekün Savaş taktiğine örnektir.
- Mustafa Kemal bu savaş için ***Melhame-i Kübra(Kan Gölü)*** demiştir.
- Bu savaşta 300 civarı subay şehit olduğu için bu savaşa ***Subaylar Savaşı*** adı verilmiştir.

NOT: Bu savaştan sonra TBMM tarafından Paris Mukarretı adı verilen Ateşkes önerisini sunulmuşsa da itilaflar tarafından kabul edilmemiştir.

E)BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ(DUMLUPINAR MEYDAN SAVAŞI)

- Sakarya yenilgisinden sonra savunma durumuna geçmek zorunda kalan Yunan ordusu Eskişehir-Afyonkarahisar hattına çekilerek gerekli korunma tedbirlerini alırken,Türk Genelkurmayı onlar toparlanmadan taaruza geçilmesini düşünüyordu.
- 26 Ağustos'ta Afyon'da taaruz başlamış ve Yunan kuvvetleri 30 Ağustos'ta Türk birlikleri tarafından tamamen sarılmıştır.Yapılan meydan muharebesinde Yunan Başkomutanı General Trikopis esir alınmıştır.
- Mustafa Kemal'in ***''Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir.İleri''*** emri ile birlikte Uşak,Eskişehir,Aydın,Manisa,Balıkesir, Nazilli,Simav kurtarılmıştır.Türk ordusu 9 Eylül sabahı İzmir'e girerek,İzmir'i düşmandan kurtarmıştır.
- Mustafa Kemal bu muharebeye ***''Rum Sındığı''*** adını vermiştir.Başkomutanlık Meydan savaşının diğer adı ***''Yurtkurtaran''*** savaşıdır.
- Bu zafere katkısından dolayı Fevzi Çakmak'a Mareşallik rütbesi verilmiştir.

NOT: İnönü savaşlarında Metristepe,Sakarya Savaşında Duatepe,Büyük Taaruzda da Kocatepe önemli mevkilerdendir.

NOT: İstiklal yolu olarak adlandırılan yerler; İnebolu-Kastamonu-Ilgaz-Çankırı-Ankara.

SAİT ZAMAN

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI(3-11 EKİM 1922)

- Bu konferansa TBMM adına İsmet İnönü katılmıştır.TBMM adına katılan diğer delegeler; Tevfik Bıyıklıoğlu,Asım Gündüz.

→***İngiltere adına;*** General Harrington
→***Fransa adına;*** General Charrpy
→***İtalya adına;*** General Monbelli
katılmıştır.Yunanistan konferansa doğrudan katılmamış,General Mazarakis Mudanya'ya gelmesine rağmen gemiden dışarıya çıkamamıştır.Bu yüzden Yunanistan'ı İngiltere temsil etmiştir.

Maddeler:

- Türk-Yunan silahlı mücadelesi duracak
- Yunanlar 15 gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak.
- Müteffik askerler bulundukları yerlerde barış yapılıncaya kadar kalacaklar.
- 15 Ekim'de yürürlüğe giren mütakerede kararlaştırılan Doğu Trakya'nın teslimi işini Türk tarafı adına Refet Bele atanmıştır.
- İmzalanan ateşkes antlaşması ile Türk İstilal Savaşı'nın silahlı mücadele yönünün Türk'ün zaferiyle sonuçlandığının yazılı belgesidir.
- Doğu Trakya,İstanbul ve Boğazlar savaşılmadan alınmıştır.
- İsmet Paşa'nın bu başarısı ona Lozan yolunu açmıştır.
- Loyd George'nun siyasi hayatı sona ermiştir.
- Mudanya ateşkes antlaşması ile Osmanlı hukuken yok sayılmıştır.

NOT: Osmanlı Fiilen Mondros ile,Hukuken Mudanya ateşkes antlaşması ile,Resmen de Saltanat'ın kaldırılması ile son bulmuştur.

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI(24 TEMMUZ 1923)

- TBMM Hükümeti İstanbul hükümeti'nin konferansa davet edilmesinin Mudanya Mütakeresine aykırı olduğunu,bu durumda konferansa katılmayabileceklerini bildirmiştir.Bunun üzerine bir komisyon kurarak,Saltanat ve Hilafetin birbirinden ayırarak saltanatın kaldırılmasına dair karar taslağını hazırladıktan sonra meclise gönderdi ve karar mecliste oy çokluğu ile kabul edilmiştir(1 Kaım 1922)
- Saltanatın kaldırılması ile beraber son hükümet Tevfik Paşa kabinesi istifa etmiş ve Son padişah Vahdettin de ingiliz savaş gemişi ile yurt dışına çıkarılmıştır.Vahdettin'in ülkeyi terketmesinden sonra Abdülmecid efendi halife ilan edilmiştir.
- Konferansa TBMM adına; İsmet İnönü,Hasan Saka,Dr. Rıza Nur katılmıştır.
- İsmet İnönü'nün konferansa katılması için istifa eden kişi: Yusuf Kemal Tengirşenk
- Konferansta gözlemci olarak katılan devlet; ABD
- Boğazlarla ilgili görüşmelere katılan devletler; Sscb,Bulgaristan
- Konferans yeri tartışması; Türk tarafı Yunanların tahribini göstermek için konferans yerini İzmir istemiştir. Ancak tarafsız olması nedeni ile İsviçre'nin Lozan kasabasında karar kılınmıştır.
- Mustafa Kemal'in taviz verilmesini istemediği konular; Ermeni Yurdu ve Kapitülasyonlar
- Konferansın dili: Fransızca
- Lozan'da İsmet Paşa'nın sözü; ***''Çok ızdırap çektik,çok kan akıttık.Bütün medeni uluslar gibi hürriyet ve bağımsızlık istiyoruz.''***

SAİT ZAMAN

Antlaşma'nın içeriği

a)Sınırlar:

- Bulgaristan ile Sınır Meriç Nehri,Yunanistan ile Meriç nehri kabul edilmiş,Karaağaç ise Tazminat olarak Türklere bırakılmıştır.Suriye sınırı; 1921'de Fransa ile imzalanan Ankara antlaşması ile belirlenen sınırlar olmuştur.Irak Sınırı; Lozan'da kabul edilmeyip sonraya bırakılan sorundur.

b)Boğazlar:

- Boğazlar her iki kıyısında 20 Km'lik bir alan askersiz bölge olacak.Boğazlar Milletler Cemiyeti'nin denetiminde bir komisyon tarafından idare edilecek,bu komisyon boğazlardan geçecek savaş gemileriyle ilgili olarak her yıl Milletler Cemiyetine bilgi verecek.Boğazları denetleyen milletlerarası kurulun başkanlığını Türk Temsilcisi yapacaktı.

c)Azınlıklar ve Mübadele:

- Türkiye sınırları içinde yaşayan tüm azınlıklar Türk vatandaşı olarak kabul edilmiştir.Yunanistan'daki Türklerle Türkiye'deki Rumlar mübadele edilecekler.İstanbul'daki Rumlarla,Batı Trakya'daki Türkler bunun dışında tutulacaktı.

d)Borçlar:

- Osmanlı Devleti'nin,Avrupalı devletlerinden 1854'ten itibaren almaya başladığı borçların ödenmesi,bu tarihlerde Osmanlı sınırları içindeyken daha sonra ayrılarak bağımsız devlet haline gelen ülkelerle Türkiye arasındaki taksim edildikten sonra Türkiye payına düşen kısmı ödeyecekti.Türkiye borçlarını Lira veya Frank olarak ödenmesini kabul etti.

e)Savaş Tazminatı:

- Anadolu'da büyük yıkıma sebep olan Yunanistan savaş tazminatı olarak Karaağaç ve çevresini Türkiye'ye vermiştir.

d)Yabancı okullar:

- Türkiye'de bulunan tüm yabancı okullar Türk kanunlara uyacak uymayanlar kapatılacak.

e)Patrikhane:

- Patrikhane İstanbul'da kalmış ancak ekümenik özellikleri elinden alınmıştır.

f)Adalar:

- İstanbul'un güvenliği açısından,Gökçeada,Bozcaada ve Tavşan adaları Türkiye'ye bırakılmıştır.
- Rodos ve 12 ada İtalya'ya bırakılmıştır.
- Diğer Ege adaları Yunanistan'a bırakılmıştır.
- Kıbrıs,İngiltere'ye bırakılmıştır.

NOT:Lozan görüşmeleri sırasında İzmir İktisat Kongresi toplanmıştır.

MİLLİ MÜCADELE'NİN KADIN KAHRAMANLARI

- Kılavuz Hatice
- Tayyar Rahmiye
- Kara Fatma
- Binbaşı Ayşe: Rütbeli olarak orduya katılan ilk kadındır.
- Gördesli Makbule
- Küçük Nezahat: ***''Türk Jan Dark''***ı olarak tanınmıştır.
- Halide Edip Adıvar: Mücadelede Onbaşı rütbesi almıştır.

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ EDEBİYAT VE SANAT ÇAIŞMALARI

- Nutuk,Söylev ve Demeçler: Mustafa Kemal
- İstiklal Harbimiz,Paşaların Kavgası: Kazım Karabekir
- Zeytindağı: Suriye Cephesi'nin anlatıldığı Falih Rıfkı Atay'ın eseridir.
- Çankaya: Cumhuriyet dönemi anılarının anlatıldığı Falih Rıfkı Atay'ın eseridir.
- Vurun Kahpeye: Halide Edip Adıvar'ın Kuvay-ı Milliye oluşumunu bahsettiği eseridir.

SAİT ZAMAN

- Ateşten Gömlek: Kurtuluş savaşı ile ilgili ilk eserdir.Halide Edip Adıvar tarafından kaleme alınmıştır.
- Türk'ün ateşle imtihanı: Halide Edip Adıvar tarafından kaleme alınan bu eserde savaştaki rütbelerini,mücadelesini anı şeklinde anlatmıştır.
- Yaban: Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- Sodom ve Gomore: Yakup Kadri Osmanoğlu
- Küçük Ağa: Tarık Buğra
- Yorgun Savaşçı: Kemal Tahir
- Esir Şehrin İnsanları: Kemal Tahir
- Cehennem Değrmeni: Rauf Orbay
- Kalpaklılar: Samim Kocagöz
- Atatürk'ten anılar: Kemal Arıburnu
- Düşman'ın yaktığı Köyler Ahalisi: Yakup Kadri Karaosmanoğlu tarafından Yunan'ın yıkımını bahsetmiştir.
- Milli Mücadele Ressamları:
- İbrahim Çallı: Zeybekler Tablosu
- Ali Çelebi: Yaralı Asker
- Hikmet Onat: Siperde Mektup Okuyan Asker
- Namık İsmail: Savaşın yankıları
- Halil Dikmen: Mermi Taşıyan Kadınlar

MİLLİ MÜCADELE BASIN VE YAYIN

- **Minber:** Mustafa Kemal ve Fethi Okyar'ın Mondros sonrasında İstanbulda yayınladığı gazetedir
- **İradey-i Milliye:** Sivas Kongresi sırasında çıkarılmıştır.
- **Hakimiyet-i Milliye:** TBMM Hükümetinin yarı resmi yayın organıdır.Cumhuriyet'in ilanından sonra ''Ulus'' ismini almıştır.
- **Anadolu Ajansı:** Halide Edip Adıvar ve Yunus Nadi tarafından kurulmuştur.
- **Ceridey-i Resmiye:** TBMM'nin resmi gazetesidir.
- **Açıksöz:** İstiklal Marşının yayınlandığı ilk gazetedir.
- **Albayrak:** Erzurum Kongresinde çıkarılmıştır.
- **Hadisat:** Erzurum Kongresinde çıkarılmıştır.
- **Le Pays(Vatan):** Erzurum Kongresinde çıkarılmıştır**.**
- **Sebilürreşad:** M.Akif Ersoy tarafından çıkarılmıştır.
- **Vakit:** Çok renkte basılan ilk gazetedir.
- **Küçük Mecmua:** Ziya Gökalp tarafından Diyarbakır'da çıkarılmıştır.
- **İleri:** Mustafa Kemal'in isimsiz yazılarına yer vermiştir.
- **İzmir'e doğru**
- **İkdam**
- **Tanin**
- **Öğüt**
- **İleri**

MİLLİ MÜCADELE KARŞITI YAYINLAR

- Alemdar
- Peyam-ı Sabah
- Yeni Dünya
- Selamet
- Zafer
- Ümit
- Aydede
- Türkçe İstanbul
- Şarkın Sesi
- İrşad
- Tan
- Köylü

SAİT ZAMAN

Milli Mücadele Muharebeler Dönemi taraması

1-Milli mücadelede hangi cephelerde savaşıldı?

2-Kuvay-ı Milliye hangi cephelerde savaştı?

3-Doğu cephesinde kimlerle savaşıldı?

4-‘‘Şark Fatihi’’ kimdir?

5-Misak-ı Milli’yi tanıyan ilk devlet hangisidir?

6-Misak-ı Milli’den ilk taviz neresidir?

7-Gümrü ve Batum antlaşmalarını TBMM adına imzalayan komutan kimdir?

8-Kapanan ilk cephe hangisi olmuştur?

9-Güney cephesinde şehirlerin unvan alma sıralaması nasıldır?

10-‘‘Kalesinde Türk bayrağı dalgalanmayan yerde Cuma namazı kıldırmam’’ diyen maraş savunmasındaki kişi kimdir?

11-İstiklal madalyası alma sıralaması nasıldır?

12-Güney cephesi hangi antlaşma ile kapanmıştır?

13-Batı cephesinde yunanların vakit kazanması için çizilen hat hangisidir?

14-Gediz Taaruzunu başlatıp başarısız olduğu için görevinden alınan kişi kimdir?

15-I.İnönü savaşının sonuçları nelerdir?

16-İstiklal marşının yayınlandığı ilk gazete hangisidir?

17-İstiklal marşının yayınlandığı dergi hangisidir?

18-İstiklal marşına katılan komutan kimdir?

19-İstiklal marşında elde edilen gelirler nereye bağışlanmıştır?

20-İstiklal marşı ilk defa hangi anayasada yer almıştır?

21-İstiklal marşı kime ithafen yazılmıştır?

22-TBMM’yi tanıyan ilk büyük Avrupa devleti hangisidir?

23-Türkiye Devletinin ilk Anayasası hangisidir?

24-Londra konferansına Tbmm adına katılan kişi kimdir?

25-TBMM’yi tanıyan ilk müslüman devlet hangisidir?

26-*‘‘Siz orada sadece düşmanı değil milletin makus talihini yendiniz’’* sözü hangi savaş sonrası söylendi?

27-Yaptığı aslıhan-dumlupınar taaruzu başarısız olunca görevinden alınan komutan kimdir?

28-Mustafa Kemal’e Eskişehir-Kütahya savaşlarından sonra hangi yetki verildi?

29-Ordunun ihtiyaçları karşılansın diye Mustafa Kemal tarafından çıkarılan kanun hangisidir?

29-Eskişehir-Kütahya savaşlarında Mustafa Kemal’in Maarif Kongresini toplaması hangi özelliğini gösterir?

30-*‘‘Hattı müdafa yoktur,Sathı müdafa vardır’’* sözü hangi savaşta söylenmiştir?

31-Sakarya savaşından sonra Kafkas ülkeleri ile imzalanan ve Doğu sınırının kesinlik kazandığı antlaşma?

SAİT ZAMAN

32-Misak-ı Milli'den ikinci taviz neresidir ve hangi antlaşma ile olmuştur?

33-Mustafa Kemal'e Mareşallik rütbesi hangi savaş sonrası verildi?

34-Mustafa Kemal'in *''Melhame-i Kübra''* dediği savaş hangisidir?

35-General Trikopis'i esir alan komutanımız kimdir?

36-Fevzi Çakmak'a Büyük Taaruz'dan sonra hangi rütbe verildi.

37-Metristepe, Duatepe, Kocatepe hangi savaşlarla özdeşmiştir?

38-Yurtaçan-Yurttutan-Yurtkurtaran savaşları hangileridir?

39-Mustafa Kemal ''*Ordular ilk hedefiniz akdenizdir,ileri!*'' sözünü hangi savaşta söylemiştir.

40- Misak-ı Milli'yi tanıyan ilk devlet-Tanıyan ilk Büyük Avrupa Devleti-Tanıyan İlk Müslüman devlet hangisidir?

41-Mudanya Ateşkes antlaşmasını Tbmm adına imzalayan devlet adamı kimdir?

42-Osmanlı Devleti'nin hukuken bitiren gelişme nedir?

43-Trakya'yı teslim almakla görevlendirilen komutan kimdir?

44-Savaşılmadan kazanılan yerler nerelerdir?

45-Lozan antlaşmasını Tbmm adına imzalayan kişiler kimlerdir?

46-Lozan antlaşmasına İsmet İnönü'nün katılması için istifa eden kişi kimdir?

47-Lozan antlaşması hangi ülkede imzalanmıştır?

48-Mustafa Kemal'in Barış antlaşması için önerdiği şehir hangisidir?

49-Mustafa Kemal'in Lozan'da taviz verilmesini istemediği konular nelerdir?

50-Lozan antlaşmasında Osmanlı Borçları hangi para cinsinden ödenecektir?

51-Yunanistan'ın Tazminat olarak verdiği yerler nerelerdir?

52-Lozan konferansına gözlemci olarak katılan devlet hangisidir?

53-Lozan konferansında Boğazlar konusunda dahil olan devletler hangileridir?

54-Lozan konferansına TBMM tek temsilci olarak katılmak için yaptığı inkılap hangisidir?

55-Lozan antlaşmasında Türkiye aleyhine çözülen konular nelerdir?

56-Lozan antlaşmasından sonra tekrar gündeme gelen konular nelerdir?

57-Lozan antlaşmasının imzalanmasından sonra hangi antlaşma geçersiz olmuştur?

58-Lozan antlaşması hangi dergide yayımlanmıştır?

59-Lozan antlaşmasını imzalayan ilk devlet hangisidir?

60-Lozan'da çözümlenemeyen tek konu hangisidir?

SAİT ZAMAN

CUMHURİYET DÖNEMİ İNKILAPLAR,İÇ POLİTİKA VE KÜLTÜR UYGARLIK

Türk İnkılabının Özellikleri:

- Birbirini tamamlar niteliktedir
- Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
- Evrelsel yönü ile diğer uluslara da örnek teşkil etmiştir.
- Belli bir ideolojinin ürünü değildir.
- Tavandan tabana doğru bir süreç yaşanmıştır.
- Laik,ulusal,demokratik özelliklere sahiptir.
- Toplumda kargaşa oluşturan ikili uygulamalara son vermiştir.
- Fikri ortaya koyanlar ile süreci yürütenler aynı kadrolardır.

1)SİYASİ İNKILAPLAR VE İÇ POLİTİKA GELİŞMELERİ

SALTANATIN KALDIRILMASI

Nedenleri:

- Osmanlı Devleti'nin Lozan görüşmelerini davet edilmesinden dolayı ortaya çıkabilecek bir kargaşayı önleme ve böylece Lozan Konferansına tek ve güçlü gitme isteği
- Cumhuriyet idaresine ortam hazırlama isteği
- Ulus egemenliğine ilkesine hayata geçirme isteği
- Yönetimde iki başlılığa son verme isteği

Gelişmeler:

- Son Osmanlı padişahı Vahdettin yurt dışına çıkarılmış ve son Osmanlı hükümeti olan Tevfik Paşa Hükümeti'ne son verilmiştir.

Sonuçlar:

- Devletin laikleşmesi yolunda ilk ciddi adım atılmıştır.
- Osmanlı Devleti'nin resmi olarak varlığı son bulmuştur.
- Türk milletinin tek temsilcisinin TBMM olduğu ortaya konmuştur.
- I.TBMM'nin gerçekleştirdiği tek inkılap saltanatın kaldırılmasıdır.

İKİNCİ TBMM(11 AĞUSTOS1923-1 EKİM 1927)

- İkinci TBMM inkılap yanlıların çok olması nedeniyle çok sayıda inkılap gerçekleştirilmiştir.Bu nedenle ***İnkılapçı Meclis*** olarak isimlendirilmiştir.
- II.TBMM 1 Ekim 1927 tarihine kadar faaliyet yürütmüştür.

HALK FIRKASI(9 EYLÜL 1923)

- Anadolu ve Müdafaa-i Hukuk Grubu'nun yayımladığı Dokuz Umde çerçevesinde parti kurulmuştur.
- Siyasi parti sayesinde demokrasinin bir gereğini yerine getirme düşüncesi amacıyla kurulmuştur.
- İlk Partidir.

Başkanı: Mustafa Kemal

- Ekonomide Devletçilik esasları belirlenmiştir.
- Atatürk ilkelerine tam bağlılık bildirilmiştir.
- 1924 tarihinde isminin başına Cumhuriyet kelimesi eklenmiştir.
- Atatürk'ün tüm ilkelerine programında yer vermiştir.Bu nedenle ambleminde Altı Ok işareti vardır.
- Halk Fırkası'nın temelini Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri oluşturmuştur.Bu cemiyetin Sivas kongresinde kurulduğu düşünülürse,Halk Fırkası'nın ilk kurultayı Sivas kongresi sayılabilir.

ANKARA'NIN BAŞKENT OLMASI(13 EKİM 1923)

- İsmet Paşa,Ankara'nın başkent oluşunu öngören önergeyi 9 Ekim 1923'te 14 arkadaşı ile birlikte TBMM'ye vermiştir.
- Ankara'nın başkent olması II.TBMM döneminde olmuştur.

SAİT ZAMAN

- 1928 yılında Ankara'nın imar planı için düzenlenen yarışmada **Hermann Jansen** yarışmayı kazanmıştır.

CUMHURİYET'İN İLANI(29 EKİM 1923)

Nedenleri ve Gelişmeler:

- Ulusu tek egemen güç haline getirmek
- Ekim bunalımı olarak da bilinen Hükümet bunalımını atlatmak.
- Devlet başkanlığı ve rejim tartışmalarına son vermek.
- Türkiye Devleti'nin ilk cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'dir.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk başbakanı İsmet İnönü'dür.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk meclis başkanı Ali Fethi Okyar'dır.

CUMHURİYET DÖNEMİ'NİN İLK HÜKÜMETİ

CUMHURBAŞKANI	Mustafa Kemal
TBMM BAŞKANI	Fethi Okyar
BAŞBAKAN	İsmet İnönü
GENELKURMAY BAŞKANI	Fevzi Çakmak
MİLLİ SAVUNMA BAKANI	Kazım Özalp
MİLLİ EĞİTİM BAKANI	İsmail Sefa Özler
İKTİSAT BAKANI	Hasan Saka

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI(3 MART 1924)

Nedenler:

- Halifelik makamının yapılacak inkılaplar önünde en büyük engel olması
- İngilizlerin kadrolarında görevli olan Seyyid Emir Ali ve Ağa Han'ın,Türkiye'nin içişlerine karışıldığını ortaya koyan mektunun muhalif gazetelerden Tanin'de yayımlanması.
- Devletin laikleşmesinin sağlanmak istenmesi
- Halifelik makamının Cumhuriyet Rejimi ve ulus devlet anlayışı ile bağdaşmaması.

Sonuçlar:

- İnkılaplar ve milli egemenliğinin önündeki en büyük engel ortadan kalkmıştır.
- İki başlı görüntü yok edilmiştir.
- Milli egemenlik anlayışı güçlendirilmiştir.
- Laikleşme yolunda en önemli adım atılmıştır.
- Şeyhülislamlık makamı sona erdirilmiştir.

3 Mart 1924 Tarihinde Yaşanan Diğer Gelişmeler:

- Tevhid-i Tedrisat Kanununun kabul edilmesi
- Şeriye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılması
- Erkan-ı Harbiye-i Umumiye vekaleti kapatılması
- Osmanlı Hanedan üyelerinin yurtdışına çıkarılması ile ilgili kanun.Kadınların yurda tekrar alınması Adnan Menderes döneminde olmuşken,Erkeklerin de yurda tekrar alınması Bülent Ecevit zamanında olmuştur.

1924 ANAYASASI(30 NİSAN 1924)

- Yürürlüğe girmesi ile Kanun-i Esasi ve 1921 Anayasaları yürürlükten kaldırılmıştır.
- İlk kazuistik(detaylı) ve ilk sert anayasadır.
- 1928 yılında ‘‘Devletin dini İslam'dır’’ ibaresi çıkarılmıştır.
- 1928 yılında,Cumhurbaşkanı yemin biçiminden "Vallahi" şeklinde başlayan dini tanımlar kaldırılmıştır.
- 1934 yılında seçme yaşı 18'den 22'ye çıkarılmış ve kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır.
- 1937 yılında Atatürk ilkeleri Anayasa'da yer almıştır.

SATIZAMAN

- 1945 yılında anayasanın dili Türkçeleştirilmiştir.
- 1946 yılında,tek dereceli seçim sistemine dair değişiklik yapılmıştır.
- 1950'de gizli oy,açık sayım ve doküm esasına geçilmiştir.
- 1952 yılında,anayasa dili yeniden eski haline dönüştürülmüştür.

TERAKKİPERVER CUMHURİYET HALK FIRKASI

Kurucuları:

→Kazım Karabekir(Kurucu)
→Rauf Orbay
→Adnan Adıvar
→Refet Bele
→Ali Fuat Cebeoy
→Cafer Tayyar

- İkinci partidir ve ilk muhalefet partisidir.
- Tek dereceli seçimlerin gereği savunulmuştur.
- Adem-i Merkeziyetçilik ilke edinmiştir.
- Liberalizm'i savunmuştur.
- Parti'nin ilk şubesi Urfa'da açılmıştır.
- Parti kısa sonra başlayacak olan Şeyh Said İsyanı nedeniyle kapatılmıştır.
- Mustafa Kemal bu partinin kurulmasını ***"Paşaların Komplosu"*** olarak değerlendirmiştir.
- Parti fikirleri açısından Cumhuriyetçiydi,ancak Laiklik ile ilgili görüşleri farklıydı.Programda da yer alan ***"Her Tür itikada saygılıyız."*** ifadesi eskiye eğilim ve hilafet taraflarlarınca partinin kötü emellere alet edilmesine yol açmıştır.

NESTURİ İSYANI(26 EYLÜL 1924)

- Güneydoğu Anadolu'da Arap Hıristiyan Nesturilerin bağımsızlık için başlattığı isyan hareketidir.
- İsyan'da İngiltere'nin kışkırtıcı rol oynamasında Musul konusunu lehine çözme isteği etkili olmuştur.

ŞEYH SAİD İSYANI(1925)

Nedenler:

- Cumhuriyet idaresini ve uygulamalarını yıkma isteği
- Halifeliğin kaldırılmasının Doğu'da tepki alması
- Kürt Teali Cemiyeti'nin de öncülük etmesiyle Doğu'da bir kürt Devleti kurma isteği
- Bazı Terrakiperver Cumhuriyet Halk fırkası idarecilerinin propagandalarının halkı etkilemesi

Gelişme:

- İsyan Diyarbakır meydana gelmiştir.
- Başbakan Ali Fethi Okyar isyanı bastıramayınca istifa etmiş yerine İsmet İnönü getirilmiştir.
- Takrir-i Sükun yasası çıkarılmıştır.

Sonuçlar:

- Diyarbakır ve Ankara'da istiklal mahkemeleri kurulmuştur.
- Musul konusu aleyhimize sonuçlanmıştır.
- İsyanda etkili olduğu düşünülen tekke ve zaviyeler çıkarılan bir kanun ile kapatılmıştır.
- Bölgede bir dönem sıkı yönetim uygulanmıştır.
- Terrakiperver Fırkası'nın birçok üyesi yargılanmış ve parti kapatılmıştır.
- Şeyh Said ve adamları yargılanarak idam edilmiştir.
- Cumhuriyet rejimini yıkmaya yönelik çıkarılan ilk isyandır.

NOT: Takrir-i Sükun Kanunu,1925-1927 yılları arasında geçerli olmak üzere çıkarılmıştır.Ancak İzmir Suikast girişiminden dolayı süre 1929'a kadar uzatılmıştır.

SAİT ZAMAN

İZMİR SUİKAST GİRİŞİMİ(1926)

- İzmir kentinde Mustafa Kemal'e karşı yapılması tasarlanmış bir suikast girişimidir.
- Suikastçiler,Mustafa Kemal'i yakın takibe alarak İzmir'de bu eylemi gerçekleştirmeye karar vermişlerdir
- Giritli Şevki'nin ihbarı üzerine suikast açığa çıkmıştır.
- Suikastçilar arasında;
  →Ziya Hürşit
  →Şükrü Bey
  →Çopur Hilmi
  →Gürcü Yusuf
  →Laz İsmail
- İstiklal Mahkemeleri'nin son kez kurulduğu olay İzmir Suikast girişimidir.
- Yargılananlar arasında; Kazım Karabekir,Ali Fuat Cebesoy,Refet Bele gibi kurtuluş savaşı'nın önde gelen isimleri de yer almıştır.
- Bu olay neticesinde İttihatçiler tamamen tasfiye edilmiştir.
- Mustafa Kemal bu girişim sonrasında ***''Benim Naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır,fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır."***
- Kemal Tahir'in ***''Kurt Kanunu''*** adlı romanı,İzmir Suikasti girişimi ile ilgilidir

TÜRK KADINI VE SİYASİ HAKLARI

- 1930 tarihinde kabul edilen yasa ile ilk defa kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.Kadınlara verilen ilk siyasi hak bu olmuştur.Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanı Sadiye Hanım olmuştur.
- 1933 tarihinde kabul edilen yasa ile kadınlara muhtar seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.İlk kadın muhtar Gül Esin olmuştur.
- 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilen yasa ile kadınlara vekil seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.1935 seçimlerinde 17,1936 ara seçiminde 1 olmak üzere Meclis'e 18 kadın vekil olarak girmiştir.

İlk Kadın Muhtar: Gül Esin
İlk Kadın Belediye Başkanı: Sadiye Hanım
İlk Savaş Pilotu: Sabiha Gökçen
İlk Kadın Öğretmen: Refet Angın
İlk Kadın Tiyatro sanatçısı: Afife Jale
İlk Kadın Tarihçi: Afet İnan
İlk Kadın Arkeolog: Jale İnan
İlk Kadın meclise katılan vekil: Satı Çırpan
İlk Kadın Bakan: Türkan Akyol
İlk Kadın Başbakan: Tansu Çiller
İlk Kadın Vali: Lale Aytaman

SERBEST CUMHURİYET FIRKASI(1930)

- Demokrasinin bir unsuru olan çoğulculuğu gerçekleştirme isteği ve Hükümeti muhalefet bir organ ile denetleyebilme isteği nedeniyle Ali Fethi Okyar tarafından kuruldu.
- Partinin kurulmasında Mustafa Kemal'in büyük payı olmuştur.
- Mustafa Kemal'in şartı partinin Laiklik ve Cumhuriyetçilik esaslarına sıkı sıkı bağlı kalması olmuştur.
- Mustafa Kemal kadınların da bu partide yer almasını istemiştir.
- Parti zamanla eski rejim ve hilafet taraftarlarının merkezi haline gelmiş ve bunun üzerine Ali Fethi Okyar parti'yi feshettiğini açıklamıştır.

Program içeriği:

- Tek dereceli seçimle geçilmeli
- Teşvik-i Sanayi kanunu uygulanmalı
- Kadınlara da siyasi hak tanınmalı
- Liberalizm modeli benimsenmeli

Atatürk Dönemi Diğer Partiler
→Ahali Cumhuriyet Fırkası
→Amele ve Çiftçi Fırkası
→Laik Cumhuriyetçi İşçi ve Çiftçi Fırkası

SAAT ZAMAN

MENEMEN OLAYI(1930)

- Derviş Mehmet önderliğinde ***''Din elden gidiyor.''*** gibi yalanlarla Laik Cumhuriyet'e karşı başlatılmış bir isyandır.
- Olaylara müdahele eden Asteğmen Kubilay'ı şehit eden grupların isyanı daha da yayması İsmet Paşa Hükümetinin de müdahelesi ile engellenmiştir.
- Suçlular Divan-ı Harp'te yargılanmıştır.
- Bu olay Serbest Cumhuriyet fırkası'nın kapatılmasının haklılığını ortaya koymuştur.

Cumhuriyet Dönemi Diğer İsyanlar ve Önemli Olaylar

Razgrad Olayı: 1933 tarihinde Bulgaristan'daki Türk mezarlarının yağmalanması olayıdır.

Bursa Olayı: 1933 tarihinde Ezanın Türkçe okunması üzerine Ulu Cami'de yaşanan olaydır.İlk Türkçe ezan İstanbul Fatih camide okunmuştur.Mustafa Kemal bu olay ile ilgili ***''Bu bir din meselesi değil,dil meselesidir''*** demiştir.

Vagon-Lits Olayı: 1933 tarihinde İstanbul'daki Fransız firmasında,Türkçe konuştuğu için bir işçinin cezalandırılması üzerine çıkan olaydır.

2)HUKUK ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER

- 1921-1924 Anayasaları hazırlanmıştır
- Şeriye mahkemeleri kapatılmıştır.
- Ankara hukuk mektebi açılmıştır.
- Borçlar Kanunu→İsviçre
- Ceza Kanunu→İtalya
- Ticaret Kanunu→Almanya
- Medeni Kanun→İsviçre

MEDENİ KANUN(1926)

Bu kanun ile;

- Tek eşlilik ve resmi nikah zorunluluğu kabul edildi.
- Mirasta ve şahitlikte kadın-erkek eşitliği getirildi.
- Kadına meslek seçme özgürlüğü verildi.
- Kadına da boşanma ve çocuklarının velayetini alma hakkı verildi.
- Mecelle yürürlükten kaldırılmıştır.
- Patrikhane ve konsoloslukların mahkeme kurma yetlileri kaldırılmıştır.

NOT: Medeni kanunda kadınlara Siyasi haklar verilmemiştir.

3)TOPLUMSAL İNKILAPLAR

ŞAPKA KANUNU(25 Kasım 1925)

- 25 Kasım 1925'te Şapka Giyilmesi Hakkındaki Kanun çıkarılmıştır.İlk defa Kastamonu-İnebolu'da giyilmiştir.
- Kurtuluş Savaşı'nın simge kıyafeti Kalpak'tır.
- İskilipli Atıf Hoca,Şapka İnkılabına muhalefet etmekten dolayı İstiklal Mahkemelerinde yargılanarak idam edilmiştir.

TEKKE,ZAVİYE VE TÜRBELERİN KAPATILMASI(30 KASIM 1925)

Nedenler:

- Din İstismarını engellemek
- Halk arasında eşitliği sağlamak
- Bu mekanları rejim karşıtı eylemlerin odağı olmaktan çıkartmak
- Refik Koraltan ve bazı vekillerin önergesi ile sunulan kanun kabul edilmiştir.
- Şeyh Said İsyanı'nda en önemli rolu bu merkezler üstlenmiştir.
- Dervişlik,mollalılık,şeyhlik gibi unvanlar ve faaliyetler yasaklanmıştır.

Saat Sistemi değişikliği: 1 Ocak 1926 tarihinden itibaren Alaturka saat sitemine geçilmiştir.

TAKVİM İNKILABI(1 OCAK 1926)

- Osmanlı Devleti,Rumi ve Hicri takvimi bir arada kullandığı için takvimde ikili uygulamalar vardı.Hicri takvim din ve devlet yaşantısında,Rumi Takvim ise mali hayatta kullanılmaktaydı.
- Takvim alanında yapılan yeni düzenlemeyle Miladi Takvim kabul

SAT ZAMAN

edilirken diğer takvimlerin kullanılmasına son verilmiştir.

SOYADI KANUNU(1934)

- Toplumsal eşitliği sağlamak ve Resmi ve sosyal ilişkilerde yaşanan kargaşaya son vermek amacıyla 21 Haziran 1934'te Soyadı kanunu çıkarılmıştır.
- Mustafa Kemal'e ***''Atatürk''*** soyadı verilmiştir.Mustafa Kemal'in ailesine ise ***''Atadan''*** soyadı verimesi kararlaştırılmıştır.

UNVAN VE LAKAPLARIN KULLANIMINI YASAKLAYAN KANUN(1934)

- Bu kanun ile ağa,hacı,efendi,hanım gibi ayrıcalık belirten unvanların kullanımı yasaklanmıştır.
- Osmanlı Devleti'ni verdiği harp madalyaları hariç;nişan,madalya ve rütbelerin kullanımı yasaklanmıştır.

KILIK-KIYAFET KANUNU(3 ARALIK 1934)

- 1934'te kabul edilen kanun ile din adamları dışında kimsenin dini kıyafet ile sokakta dolaşamayacağına karar verilmiştir.
- Bu uygulamalardan Diyanet İşleri Başkanı,Hahambaşı ve Patrik muaf tutulmuştur.

4)EĞİTİM VE KÜLTÜR İNKILAPLARI

I.MAARİF KONGRESİ(1921)

- Milli Mücadele'nin Eskişehir-Kütahya muharebeleri sırasında Ankara'da toplanmıştır.Mustafa Kemal'in eğitime verdiği önem burada anlaşılmıştır.

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU(3 MART 1924)

Nedenleri:

- Eğitim-öğretimde birlik ve beraberliği sağlamak
- Ulusal eğitim ile milli bilinci geliştirmek

Gelişmeler:

- Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki tüm eğitim-öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.
- Osmanlı Devleti zamanında dini eğitim veren kurumlar kapatılarak yerlerine İmam Hatip okulları ve İlahiyat Fakülteleri açılmıştır.
- Eğitim-öğretim alanında birlik sağlanmıştır.
- Eğitim-öğretim millileştirilmiştir.
- Medreselerin kapatılmasına ortam hazırlamıştır.

MEDRESELERİN KAPATILMASI(11 MART 1924)

- Tevhid-i Tedrisat çerçevesinde Milli Eğitim Bakanı Vasıf Çınar Beyin talimatı ile medreseler kapatılmaya başlanmıştır.
- Son medreseler Şeyh Sait isyanı sonrasında kapatılmıştır.
- Böylece eğitimde ikilik ortadan kaldırılmıştır.

MAARİF TEŞKİLATI KANUN(1926)

- Eğitim-öğretim dinin etkisinden kurtarılmış eğitimin laikleşmesi konusunda önemli bir adım atılmıştır.
- Bu kanun ile beraber Talim Terbiye Kurulu açılmıştır.
- İlköğretimin zorunlu ve ücretsiz olması sağlanmıştır.
- Karma eğitim modeline geçilmiştir.
- Türk Eğitim kurumlarında müfredatların şekillenmesinde John Dewey'den yararlanılmıştır.

SAİT ZAMAN

HARF DEVRİMİ(1 KASIM 1928)

Nedenler:

- Arap harflerinin öğreniminin zor olmasından kaynaklanan düşük olan okur-yazar oranını arttırmak
- Konuşma ve yazı dili arasındaki farkı gidermek
- Arap harflerinin Türkçe yapısına uymaamasından kaynaklanan sıkıntılarını gidermek

Gelişmeler:

- Maarif vekaleti tarafından Elif-Ba raporu hazırlanmıştır.
- Mustafa Kemal yeni harflerin tanıtımını Sarayburnu Parkı'nda yapmıştır.
- 1 Kasım 1928 tarihinde de kanun kabul edilmiştir.
- Okur yazar oranında ciddi artış gözlemlenmiştir.
- Basılan kitap sayısı artmıştır.
- Yeni harflerle ilk basılan gazete; Mardin Ekspress gazetesidir.
- Yeni harflerle basılan ilk tarih dergisi; Beletten dergisidir.

MİLLET MEKTEPLERİ(1928)

- Harf Devrimi ile beraber yeni harfleri halka öğretmek amacıyla açılmıştır.
- Mustafa Kemal bu talimatname ile Başöğretmen seçilmiştir.
- 24 Kasım'ın Öğretmenler günü olarak kutlanması 1981 yılından itibaren başlamıştır.

TÜRK TARİH KURUMU(1931)

- Türklerin kökenlerini araştırmak,Türklerin sıra ırktan olduğu iddialarını çürütmek,Türklerden önceki Anadolu Tarihini aydınlatmak amacıyla Mustafa Kemal'in isteği ile Afet İnan tarafından kurulmuştur.
- Türk Tarih Kurumu'nun ilk başkanı; Tevfik Bıyıklıoğlu.
- Türk Tarih Kurumu'nun dergisi; Beletten Dergisi.

HALKEVLERİ(1932)

- Cumhuriyet ilkeleri ve inkılaplarını halka aktarmak amacıyla ile kurulmuştur.
- Halkevlerinin temeli 1912'de kurulan Türk ocaklarıdır.
- Halkevlerinin yayın organı Ülkü Dergisidir.
- Tek yabancı şubesi; Londra'dır.
- 1951 yılında Adnan Menderes tarafından kapatılmıştır.

TÜRK DİL KURUMU(1932)

- Türk dilini yabancı kelimelerin boyundurluğundan kurtarmak,Türkçe'nin zenginliğini ortaya koymak,Türk dilinin kökenlerini araştırmak amacıyla 1932'de kurulmuştur.
- Mustafa Kemal'in Güneş Dil teorisi önemlidir.Bu teoriye göre Türkçe dünya tarihindeki ilk dillerden biridir.Ama dilbilimciler tarafından kabul görmemiş ve kısa sürede önemini yitirmiştir.
- Türk Dil Kurumu'nun ilk başkanı; Samih Rıfat Horozcu'dur.

ÜNİVERSİTE REFORMU(1933)

- Modernleşmenin bir parçası olarak görülen üniversitelerle ilgili çalışmalar yapılması amacıyla Mustafa Kemal'in talimatı ile İsviçreli Profesör Albert Malche Türkiye'ye davet edilmiş ve bir rapor hazırlamıştır.
- Bu rapor'da; Fen branşlarının öğretilme oranının arttırılması,ilmi düşünceni etkin kılınması gibi konulara değinilmiştir.
- Bu rapor ile birlikte Darülfunun kapatılmış yerine İstanbul üniversitesi açılmıştır.
- İstanbul üniversitesi her yönüyle Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk üniversitesidir.

SAİT ZAMAN

NOT: John Dewey,köy okullarının kurulması hakkında rapor hazırlamıştır.
Alexander Kühne,Meslek okullarının kurulması hakkında rapor hazırlamıştır.
Paul Hindemith,müzik kurumlarının durumu ile ilgili rapor hazırlamıştır.

Atatürk Dönemi Önemli Eğitim Kurumları

- Ankara Hukuk Mektebi
- Köy Öğretmen Okulu
- Gazi Eğitim Enstitüsü
- Ankara Dil,Tarih ve Coğrafya Fakültesi

5)MÜZİK-RESİM-HEYKEL-TİYATRO-MİMARİ-SPOR ALANINDAKİ GELİŞMELER

- 1926 Yılında Darülelhan yerine İstanbul Belediye Konservatuarı kurulmuştur.
- 1934'te Darülbedayi yerine Şehir Tiyatrosu kuruldu.
- 1934 yılında ilk opera Özsoy Operası sergilenmiştir.İran Şahı Pehlevi'nin Türkiye'yi ziyareti üzerine sergilenmiştir.Ahmet Adnan Sayguna aittir.

Türk Beşleri:

→Cemal Reşit Rey: İlk konservatuarı kurmuştur.10.Yıl marşını yapmıştır.
→Ahmet Adnan Saygun: İlk Türk operasının bestecisidir. ''Devlet Sanatçısı'' unvanını alan ilk Türk bestecisi ve sanatçısıdır.
→Ülvi Cemal Erkin
→Hasan Ferit Alnar
→Necil Kazım Akses

- İlk Atatürk heykeli Heinrich Krippel tarafından Gülhane Parkında açılmıştır.
- 1924 Olimpiyatlarına Türkiye ilk kez katıldı.
- 1924'te Topkapı Sarayı'nın bazı bölümleri müzeye dönüştürüldü.
- 1925'te Ankara Etnografya müzesi açıldı.
- 1927'de Konya mevlana müzesi açıldı.
- 1928'de Sanayi Nefise Mektebi,Güzel Sanatlar Akademisine dönüştürüldü.
- 1933'te Türk inkılap sergisi Atatürk tarafından açıldı.
- 1933'te bazı ressamlar D Grubu'nu kurdu.Bunlar; Abidin Dino,Elif Naci,Zühdü Müridoğlu,Cemal Tollu
- Paris'te eğitim gören ilk Türk heykeltıraş; Ratip Acudoğlu'dur.
- 1934'te Ayasofya,müzeye dönüştürüldü.
- 1937'de Resim ve Heykel Müzesi açıldı.
- Ankara'da Milli Musiki ve Temsil akademisi kuruldu.
- **Taksim Cumhuriyet anıtı:** Piedro Canonica
- **Gazi Öğretmen okulu**: Mimar Kemalettin
- **TBMM Binası:** Vedat Tek
- **Anıtkabir:** Emin Onat,Orhan Arda

6)EKONOMİ İNKILAPLARI

İzmir İktisat Kongresi(1923)

- Lozan görüşmelerinin kesildiği bir sırada İzmir'de çeşitli meslek gruplarından katılımcıların oluşturduğu Türkiye İktisat Kongresi toplanmıştır.
- Kongre başkanlığını Kazım Karabekir yapmıştır.

Kararlar:

- Vergi sisteminde reform yapılacaktır.
- Topraksız çiftçiye toprak verilmesi sağlanacaktır.
- Önemli kuruluşlar millileştirilecektir.
- Yerli malı kullanımı sağlanacaktır.
- Kongre'de ***''Okuma Bayramı''*** kabul edilmiştir.

7)TİCARET VE SANAYİ ALANINDA GELİŞMELER

- 1924'te İş Bankası kurulmuştur.Bu banka aynı zamanda Türkiye Cumhuriyetinin ilk özel bankasıdır.İlk Genel müdürü ise Celal Bayar'dır.
- 1925'te Sanayi ve Maadin bankası kurulmuştur.
- 1926'da Emlak ve Eytam bankası kurulmuştur.

SAİT ZAMAN

- 1926'da Kabotaj Kanunu kabul edilmiştir.Bu kanun ile tüm karasular millileştirilmiştir.
- 1927'te Teşvik-i Sanayi kanunu kabul edilmiştir.
- 1928'de Egebank kurulmuştur.
- 1930'da Merkez Bankası kurulmuştur.
- 1933'te Halkbank kurulmuştur.
- 1933'te I.Beş yılık Sanayi planı hazırlanmıştır.Bu plan'da SSCB'den yardım alınmıştır.
- 1933'te Sümerbank kurulmuştur.Ulusal sanayinin gelişmesi için gerekli önlemleri araştırmak.
- 1935'te Etibank açılmıştır.Maden ve Erneji üretiminin gerektirdiği malzemelerin alım-satımına aracı olmak.
- 1935'te MTA kurulmuştur.
- 1937'de Denizbank kurulmuştur.
- 1938 yılında II.Beş Yıllık Sanayi planı hazırlanmıştır.II.Dünya Savaşından dolayı uygulanamamıştır.

NOT: Özel Sektöre ait ilk fabrika Alpullu Şeker Fabrikasıdır. 1924'te Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü kuruldu.Bu kurum ilk kamu işletmesidir.

Atatürk Dönemi Bankalar

- İş bankası
- Sanayi ve Maadin Bankası
- Emlak ve Eytam Bankası
- Merkez Bankası
- Sümerbank
- Etibank
- Denizbank
- Halkbank

NOT: Ziraat Bankası,Atatürk dönemi bankalardan biri değildir.II.Abdülhamid döneminde açılmıştır.

8)SAĞLIK ALANINDAKİ İNKILAPLAR

- Hıfzısıkka Enstitüsü kuruldu.
- İstanbul Tıp Fakültesi kuruldu.
- Verem savaş dernekleri kuruldu.
- Verem ile savaş için Heybeliada Sanatoryumu kuruldu.
- Çocuk Esirgeme Kurumu(Himaye-i Eftal) kuruldu.
- Hilal-i Ahdar yerine Yeşilay kuruldu.
- Hilal-i Ahmer yerine Kızılay kuruldu.
- İstanbul,Ankara,Diyarbakır,Erzurum,Sivas'da numune hastaneleri kuruldu.
- Doktor ve ebe sayısı arttırıldı.
- Aşı kampanyası başlatıldı.

9)TARIM ALANINDAKİ İNKILAPLAR

- 1925'te Aşar vergisi kaldırılarak yerine arazi vergisi konuldu.
- 1925'te Atatürk Orman Çiftliği kuruldu.
- Tarım Kredi kooperatifleri kuruldu.
- 1929'da Toprak Reformu kanunu çıkarıldı fakat uygulanamadı.
- 1930'da Ankara'da Yüksek Ziraat Mektebi kuruldu.
- 1945'te İller Bankası kuruldu.

10)ULAŞIM VE HABERLEŞME ALANINDAKİ İNKILAPLAR

- 1924'te Gölcük'te tersane kuruldu.
- 1924'te Devlet Demiryolları kuruldu.Bu ilk kamu işletmesidir.
- 1925'te Türk Hava Kurumu kuruldu.
- 1929'da Deniz Ticaret kanunu çıkarıldı.
- 1933'te Deniz Yolları işletme Kanunu çıkarıldı.
- 1935'te Türk Kuşu kuruldu.
- 1938'de Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü kuruldu.

SAİT ZAMAN

İnkılaplar ve İç Politika taraması

1-Saltanat'ın kaldırılma teklini kim vermiştir?

2-Osmanlı devletinin resmen sona erdiği gelişme nedir?

3-Laiklik yolunda atılan ilk adım nedir?

4-Son Osmanlı sadrazamı kimdir?

5-Ankara'nın başkent edilmesi için teklif veren kişi kimdir?

6-Ankara'nın imarı için yapılan yarışmayı kim kazandı?

7-Chp'nin ilk kurultayı nedir?

8-Türkiye Cumhuriyetinde ne uzun süre iktidar olan parti hangisidir?

9-Halifeliğin kaldırılma teklifini kim vermiştir?

10-Halifeliğin kaldırıldığı gün yapılan inkılaplar hangileridir?

11-Türkiye Cumhuriyetinin ilk muhalefet partisi hangisidir?

12-Terrakiperver Cumhuriyet Fırkasının kurucusu kimdir?

13-Terrakiperver Cumhuriyet Fırkası hangi olaydan dolayı kapanmıştır?

14-Mustafa Kemal'in *''Paşaların Komplosu''* diye tanımladığı gelişme nedir?

15-Şeyh Sait İsyanından dolayı istifa eden başbakan kimdir?

16-Şeyh Sait isyanından dolayı kapatılan parti hangisidir?

17- Şeyh Sait isyanından dolayı çıkarılan kanun hangisidir?

18-Mustafa Kemal'in *''Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır''* dediği gelişme nedir?

19-Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurucusu kimdir?

20-Menemen olayında etkili olanlar nerede yargılandı?

21-İstiklal mahkemelerinin son görev yeri neresidir?

22-Bulgar mezarlarına yapılan saldırı olayı hangisidir?

23-Bursa olayı diye nitelendirilen gelişme nedir?

24-İstanbuldaki bir Fransız şirketinde Türkçe konuştuğu için görevinden çıkarılan işçi olayı nedir?

25-Medeni kanun hangi ülkeden alınmıştır?

26-Medeni kanunda kadınlara hangi haklar verilmemiştir?

27-Türkiye Cumhuriyetinde rejime karşı olan ilk isyan hangisidir?

28-Osmanlı'da rejime karşı ilk isyan hangisidir?

29-Şapka ilk defa hangi şehirde tanıtılmıştır?

30-Şeyh Sait isyanı ve Menemen isyanının ortak özelliği nedir?

31-Şapka ilk defa hangi şehirde halka tanıtıldı?

32-Tekke,zaviye ve türbelerin kapatılma teklifini kim verdi?

33-I.Maarif kongresi hangi gelişme sırasında toplandı?

SAİT ZAMAN

34-Tevhid-i Tedrisat kanunu kimin teklifi ile kabul edildi?

35-Tekke,Zaviye ve türbelerin kapatılmasında etkili olan olay nedir?

36-Medreselerin kapatılma teklifini kim verdi?

37-Harf devrimi ilk olarak nerede tanıtıldı?

38-Latin alfabesi ile basılan ilk gazete hangisidir?

39-Latin alfabesi ile basılan ilk dergi hangisidir?

40-Latin harflerini halka öğretmek amacıyla hangi kurum açıldı?

41-Türk Tarih kurumunun ilk başkanı kimdir?

42-Türk Dil kurumunun ilk başkanı kimdir?

43-İnkılapları halka öğretmek ve benimsetmek için hangi kurum açıldı?

44-Türk Ocakları 1932'de hangi kuruma dönüşmüştür?

45-Halkevlerinin ilk yabancı şubesi nerededir?

46-Halkevlerinin yayın organı nedir?

47-Türk Dil ve Türk Tarih kurumlarının açılması hangi Atatürk ilkesi ile ilgilidir?

48-Darulfunun için rapor hazırlayan kişi kimdir?

49-Türkiye Cumhuriyetinin ilk fakültesi ile ilk üniversitesi hangisidir?

50-Türk milli eğitim sisteminin oluşmasında etkili olan bilim adamı kimdir?

51-Hilal-i Ahmer günümüzdeki hangi kurumdur?

52-Hilal-i Ahdar günümüzdeki hangi kurumdur?

53-Sanay-i Nefise mektebi kapatıldıktan sonra hangi kurum açıldı?

54-İzmir iktisat kongresi başkanlığını kim yapmıştır?

55-Anıtkabir'in mimarları kimlerdir?

56-İkinci 5 yıllık sanayi planı neden uygulanamadı?

57-Birinci 5 yıllık sanayi planı uygulanırken hangi devletten yardım alındı?

58-İlk özel fabrika hangisidir?

59-Kamu işletmesi olan ilk kurum hangisidir?

60-İlk özel banka hangisidir ve ilk müdürü kimdir?

SAİT ZAMAN

ATATÜRK İLKELERİ

CUMHURİYETÇİLİK	LAİKLİK	HALKÇILIK	MİLLİYETÇİLİK	DEVLETÇİLİK	İNKILAPÇILIK
Anahtar Kelimeler: Millet İradesi,Seçme ve Seçilme hakkı,Ulusal Egemenlik, Oy Verme,Siyasi Parti,Milletvekili, Demokrasi,Halk İradesi.	**Anahtar Kelimeler:** Akıl,Bilim,Din ve Vicdan Özgürlüğü, Ruhban Olmama	**Anahtar Kelimeler:** Eşitlik,Sosyal Adalet,Kanun üstünlüğü, Sosyal Devlet,Toplum Refahı	**Anahtar Kelimeler:** Bağımsızlık,Türk, Türkiye,Biz,Dil Birliği,Ortak Tarih ve Kültür	**Anahtar Kelimeler:** Kalkınma, Ekonomi, Milli Bankacılık, Devlet yatırımları	**Anahtar Kelimeler:** Sürekli değişim,ilerleme, modernizm Çağdaşlaşma, Dinamik olma, Statükoya karşı olma, Muhasırlaşma
TBMM'nin açılması. Saltanat'ın Kaldırılması Cumhuriyet'in ilanı Halifeliğin kaldırılması Erkan-ı Harbiye Vekaletinin kaldırılması 1921 ve 1924 Anayasalarının kabul edilmesi Kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınması Çok Partili hayata geçiş denemeleri	Saltanat'ın Kaldırılması. Halifeliğin Kaldırırılması Tevhid-i Tedrisat Kanununun kabul edilmesi Şeriat Mahkemelerinin kapatılması Medreselerin kapatılması Tekke,Zaviye ve Türbelerin kapatılması Medeni Kanunun kabul edilmesi Anayasa'dan ''Devlet'in dini İslamdır.'' İbaresinin çıkarılması. Yemin metinlerinden ''Vallahi'' kelimesinin çıkarılması Laiklik anayasaya eklendi. Kılık-Kıyafet Kanunu	Aşar vergisinin kaldırılması Medeni Kanunun kabulü Kılık-Kıyafet kanunun kabulü Soyadı Kanunu Ayrıcalık içeren unvanların kaldırılması Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi Halk sağlığını ilgilendiren kurumların açılması İlköğretimin zorunlu olması Millet Mekteplerinin açılması Halkevlerinin açılması	Kurtuluş Savaşı TBMM'nin açılması Türk Tarih Kurumu'nun açılması Türk Dil Kurumu'nun açılması Türk Parasını Koruma kanunu çıkarıldı. Kabotaj Kanunu Kapitülasyonların kaldırılması Demiryollarının millileştirilmesi Yeni harflerin kabulü	I.Beş yıllık kalkınma planı II.Beş yıllık kalkınma planı Sümerbank'ın kurulması Etibank'ın kurulması Merkez Bankası'nın kurulması Çubuk Barajı inşa edildi. Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın temelleri atıldı.	Miladi Takvim Kılık-Kıyafet Kanunu Hafta Tatilinin pazara alınması Uluslararası saat sistemine geçilmesi Uluslararası rakamların kullanılmaya başlanması

SAİT ZAMAN

ATATÜRK'ÜN HAYATI

EĞİTİM ALDIĞI OKULLAR

- Selanik Mahalle Mektebi
- Şemsi Efendi ilkokulu
- Selanik Mülkiye Rüştiyesi
- Selanik Askeri Rüştiyesi: Burada ***''Kemal''*** adını almıştır.
- Manastır Askeri İdadisi:Tarih öğretmeni Mehmet Tevfik Bilge'den çok etkilenmiştir.Bu sırada çıkan 1897 Osmanlı-Yunan savaşına katılmayı çok istemiş ama katılamamıştır.
- İstanbul Harp Okulu
- İstanbul Harp Akademisi

ASKERLİK HAYATI

- 1905'te Şam'da Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu.
- Fransa'da düzenlenen Picadri Manevralarına katıldı.Bu onun Batı ile ilk temasıdır.
- 31 Mart İsyanını bastırmak için Harekat Ordusunda görev aldı.Bu onun tarih sahnesini ilk çıkışıdır.
- Trablusgarp savaşında Binbaşı rütbesini aldı.Emperyalizme karşı ilk mücadelesidir.
- I.Dünya savaşında Çanakkale cephesinde savaştı burada Albay rütbesi aldı.
- Kafkasya cephesindeki mücadelelerde Muş ve Bitlis'i geri aldı ve Tümgenerallik rütbesine yükseltildi.
- Suriye-Filistin cephesinde 7.ordu komutanı olarak görev aldı.

İLHAM ALDIĞI ŞEHİRLER

- Selanik
- Manastır
- Sofya
- İstanbul

DÜŞÜNCE SİSTEMİNİ ETKİLEYEN KİŞİLER

- Volter
- Montesquie
- Jean Jacques Rousseau
- Ziya Gökalp
- M.Emin Yurdakul
- Kant
- Descartes
- Tevfik Fikret için ***''Hangi Türk şairi böyle inkılapçı şiirler yazmıştır''*** demiştir.
- Namık Kemal için ***''Türk milletinin beklediği ses''*** demiştir.

KALEME ALDIĞI ESERLER

- Takımın Muharebe Talimi
- Bölüğün Muharebe Talimi
- Cumalı Ordugahı
- Zabit Kumandan ile Hasbihal
- Geometri
- Vatandaş için Medeni Bilgiler: Manevi kızı Afet inan ile birlikte hazırlamıştır.
- Nutuk: 1919-1927 Yıllarını kapsayan olaylar kaleme alınmıştır.
  →***''19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktım''*** ile başlar.Gençlige hitabe ile sona erer.
  →Nutuk,CHP'nin ikinci kurultayında okunmuştur.
  →Nutuk'un Telif hakkı Türk Teyyare Cemiyetine bırakılmıştır.
  →Nutuk'ta en çok bahsedilen kişi Yahya Kaptan'dır.

ATATÜRK BİYOGRAFİLERİ

- Bozkurt: C.Amstrong
- Çankaya: F.Rıfkı Atay
- Atatürk ne idi: F.Rıfkı Atay
- Babanız Atatürk: F.Rıfkı Atay
- Atatürk: Y.Kadri Karaosmanoğlu
- Tek Adam: Ş.Süreyya Aydemir
- Sınıf Arkadaşım Atatürk: Ali Fuat Cebesoy
- Modern Türkiye'nin Kurucusu: Mango
- Bir Milletin Yeniden Doğuşu: Kinross

SAİT ZAMAN

ATATÜRK İLE İLGİLİ DİĞER BİLGİLER

- Son Osmanlı mebusan meclisinde Erzurum,Birinci TBMM'de ise Ankara'dan mebus seçilmiştir.
- 4 Kez Cumhurbaşkanlığı yapmıştır.
- Bağlı olduğu Nüfus kütüğü: Gaziantep
- Yunan Başbakanı Venezilos tarafından Nobel Barış Ödülüne aday gösterilmiştir.Nobel'e aday gösterilen ilk Türk'tür.
- Aldığı madalyalar; İmtiyaz madalyası,Harp Madalyası,Liyakat Madalyası,İstiklal Madalyası
- TİMES dergisi,1938 yılında adına özel sayı yayımlamıştır.
- İlk röportajı Eşref Ünaydın yapmıştır.
- En son okuduğu eser Belleten'dir.
- Atatürk'ü muayene eden Dr.Nihat Reşat Belger Atatürk'ün siroz olduğunu söyledi.
- Hastalığının artması üzerine Fransa'dan doktor Fiessinger çağrıldı.
- Cenaze namazını Prof. Dr. Şerafettin Yaltkaya kıldırmıştır.
- Mustafa Kemal'in naaşı Yavuz zırhlısı ie Kocaeline ordan da Ankara'ya getirilmiştir.
- Ölmeden önce kullandığı son cümle ''Aleyküm Selam''
- Vefatının ardından İran'da 1 ay süreyle milli yas ilan edilmiştir.
- Atatürk'ün naaşı Anıtkabir yapılana kadar Etnoğrafya Müzesinde yer aldı.
- 1953'te Anıtkabir yapıldı.Emin Onat ve Orhan Arda mimarlığını yaptı.Anıtkabir'de Atatürk ile beraber İsmet İnönü'nün naaşı da bulunmaktadır.
- Mısır,Tunus,Pakistan,Arjantin,İran devletleri Atatürk pulları bastırmıştır.
- ***''Atatürk gibi düşünmek''*** sözü Norveç ülkesine aittir.
- Atatürk Dönemi Başbakanları: İsmet İnönü,Ali Fethi Okyar,Celal Bayar(Son Başbakan)
- Atatürk Dönemi Genelkurmay Başkanları: İsmet İnönü,Fevzi Çakmak
- Atatürk Dönemi Meclis Başkanları: Ali Fethi Okyar,Kazım Özalp,Abdülhalik Renda
- Atatürk Dönemi Dışişleri Bakanları; Bekir Sami,Ahmet Muhtar,Yusuf Kema Tengirşenk,İsmet İnönü,Şükrü Kaya,Tevfik Rüştü Aras(Atatürk dönemi son ve en uzun süre dışişleri bakanı)
- Mustafa Kemal Yalova için ***''Benim Şehrim''*** demiştir.
- Atatürk,Hatay meselesi için ***''Benim meselem''*** demiştir.
- Atatürk,Tevfik Fikret'in; Ferda,Sis,Rücu şiirlerinden çok etkilenmiştir.
- Mustafa Kemal,Manastır Askeri İdadisinde şair Mehmet Emin Yurdakul'un Cenge Giderken şiiri için ''Bu dizelerde ulusal benliğimin gururunu tattıran ilk anlatımı buldum'' demiştir.
- Atatürk yurt ziyaretlerini Beyaz Tren ile yapmıştır.
- Atatürk'ün köpeğinin adı Fox,Atının adı ise Sakarya'dır.
- Vahdettin'in yaverliğini yapmış ve Almanya gezisine katılmıştır.
- Atatürk'ün fotoğrafları ilk kez Dergah gazetesinde çıkmıştır.
- Atatürk'ün yatının adı; Savanora
- En büyük eserim dediği gelişme ise; Cumhuriyet'tir.

SAT ZAMAN

ATATÜRK DÖNEMİ-DIŞ POLİTİKA

Özellikleri:

- Gerçekçidir.
- Bağımsızlıkçıdır.
- Eşitlikçidir.
- Milliyetçidir.
- Yurtta ve Dünyada barışı benimser.
- Akılcı ve Bilimseldir.

➢ Atatürk dönemi dış politikasında 1923-1932 yılları arası; Lozan'dan kalan sorunları çözmek için uğraşılmıştır. Bu dönemde Fransa, Yunanistan ve İngiltere ile sorunlar yaşanmıştır.

➢ 1932-1938 yıllarında ise Dünya barışına katkı ve Uluslararası kuruluşlara üye olmak için uğraşılmıştır.

1923-1932 ARASI DIŞ POLİTİKA

A)FRANSA İLE MESELELER

a)Yabancı okullar:

➢ Lozan antlaşması sonrası kabul edilen Tevhid-i Tedrisat kanunu ile yurttaki tüm okullar Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.Bu alınan karardan rahatsız olan Fransa konuyu yeniden görüşmeyi teklif etmişse bile TBMM bu konunun bir iç sorun olduğunu söylemiş ve görüşme teklifini reddetmiştir.

➢ Türkiye'nin bu tavrı egemenlik haklarını korumaya yöneliktir,bağımsızlıkçı anlayışa uygundur.

➢ Yabancı okullar sorunu Milletler cemiyetine taşınmadan çözülmüştür.

➢ Yabancı okullar sorununun çözülmesi Yeni Türk devletinin Lozan'dan sonra dış politkadaki ilk siyasi başarısıdır.

b))Bozkurt-Lotus Sorunu

➢ 1926 tarihinde İstanbula gitmekte olan Fransız yolcu gemisi Lotus ile Midilli civarında dolaşan Bozkurt gemisinin çarpışması olayıdır.

➢ İkiye parçalanan Bozkurt gemisi batmış ve içerisinde yer alan Türk vatandaşları hayatını kaybetmiştir.

➢ Konu Milletler Cemiyeti Lahey Adalet Divanına taşınmış ve Adalet Divanı Türk tarafını haklı bulmuştur.

➢ Lahey Adalet Divanının Türk tarafını haklı bulmasında 1 Temmuz 1926'da çıkarılan Kabotaj kanunun etkisi olmuştur

NOT: Bozkurt-Lotus olayı,Kabotaj kanununa ortam hazırlamamıştır.Çünkü Kabotaj kanunu Bozkurt-Lotus olayından önce çıkarılmıştır.

➢ Adalet Bakanı Mahmut Esat Bey'e bu davadaki durumundan dolayı ***''Bozkurt''*** soyadı verilmiştir

c) Adana-Mersin Demiryolları Meselesi

➢ 1929 Yılında Fransa ile yapılan sözleşme ile Demiryolları işletim hakkı satın alınmıştır.

d)Osmanlı Borçları Meselesi

➢ Osmanlı imparatorluğunun en çok borç aldığı devlet Fransa.İlk borç aldığı ülke ise İngiltere'dir.

➢ Tüm borçlar Osmanlı'dan ayrılan devletlerin aldıkları arazi oranına göre borç çıkarılmıştır.

➢ Lozan sonrasında alınan karar ile ABD Başkanı Hoover tarafından Hoover Moratoryum'u ilan edilmiştir.Bu sisteme göre Türkiye,Osmanlı'dan kalan borçlarını taksitlerle ödemiştir.

➢ Borç Ödemelerine hesap çıkarılan devletler:
Türkiye,Yunanistan,Suriye,Lübnan,Irak, Yugoslavya,Filistin,Bulgaristan,Arnavutluk,Hicaz,Yemen,İtalya,Ürdün,Suudi Arabistan

SAİT ZAMAN

B)YUNANİSTAN İLE MESELELER

a)Nüfus Mübadelesi(Etabli)

- Bu sorun Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanan bir sorundur.
- Lozan antlaşmasına göre;Türkiye'de Rumlarla,Yunanistan'daki Türkler karşılıklı olarak yer değiştirecekti.(Batı Trakya'daki Türkler ile İstanbul'daki Rumlar Hariç).Fakat Yunanistan İstanbul'daki Rumları mübadele kapsamı dışında tutmak ve İstanbul'da daha fazla Rum bırakmak isteyince Etabli Antlaşmazlığı ortaya çıkmıştır.
- Konu Milletler Cemiyetine bağlı Lahey Adalet Divanına taşınmış ancak sorun bir çözüme kavuşturulamamıştır.
- Yunan başbakanı Venezilos olası bir savaşın Yunanistan'a getireceği sıkıntıları düşünerek tutumunu yumuşatmış ve 1930'da Ankara'da iki ülke arasında Ahali Mübadelesi Antlaşması imzalanmıştır.Bu antlaşma ile mübadele sorunu çözülmüş ve Venezilos'un Türkiye'ye yaptığı ziyaretle dostluk ilişkileri pekişmiştir.Başbakan İsmet İnönü'de Türkiye Cumhuriyeti adına Yunanistan'ı ziyaret etmiştir.
- Yunan Başbakanı Venezilos ilişkilerin bozulmasından endişe duyduğundan 1934 yılında Atatürk'ü Nobel Barış ödülüne aday göstermiştir.Ancak ödül İngiliz bakan Handersen'e verilmiştir.
- Bu gelişme Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olmasında etkili olmuştur.

b)Patrikhane Meselesi

- Türkiye,Lozan antlaşmasından sonra başpapazlığa Arapoğlu Konstantin'in tayin edilmesinden rahatsız olmuş ve bu rahatsızlığını da belirtmiştir.
- Bu rahatsızlık Konstantin'in yerine Vasil Georgiades'in seçilmesi ile ortadan kalkmıştır.

C)İNGİLTERE İLE İLGİLİ MESELELER

Musul Sorunu

- Türkiye ile İngiltere arasında yaşanmıştır ve Lozan'da çözülmeyen tek sorundur.
- Meclis Başkanı Ali Fethi Okyar'ın temsil ettiği Türkiye ile İngiltere arasında 1924'te Haliç Konferansı toplanmış ama herhangi bir sonuç elde edilememiştir.
- Haliç konferansının sonuçsuz kalması üzerine konu Milletler Cemieti Lahey Adalet divanına taşınmıştır.Görüşmeler devam ederken Milletler cemiyeti ***"Brüksel Hattı"*** raporu yayımlamıştır.Bu rapora göre Musul Irak sınırları içerisinde yer almıştır.
- İngiltere bu esnada haklı çıkmak için Nasturi ve Şeyh Sait İsyanlarını desteklemiştir.
- Çıkan bu isyanlar karşısısında Türkiye geri adım atmış ve Türkiye,Irak ve İngiltere arasında **1926 Ankara antlaşması** imzalanmıştır.Bu antlaşmaya göre;

→Musul ve Kerkük İngiltere yönetimindeki Irak'a bırakılmıştır.

→Hakkari sancağı Türkiye toprağı sayılmışır.

→Irak,Petrol gelirlerinin % 10'unu 25 yıl süre ile Türkiye'ye verecektir.Türkiye bu hakkından vazgeçmiş ve 500.000 sterlin ile bu maddeden vazgeçmiştir.

- Haliç Konferansında Türkiye'yi Ali Fethi Okyar temsil etmiştir.
- Bu antlaşma ile Misak-ı Milli'den üçüncü kez taviz verilmiştir.
- Dış politikada yanlız kalan Türkiye,Sovyet Rusya'ya yakınlaşmıştır.

SAİT ZAMAN

MİLLETLER CEMİYETİNE TAŞINAN KONULAR

- **Nüfus Mübadelesi**
- **Musul Sorunu**
- **Bozkurt-Lotus Sorunu**
- **Boğazlar Sorunu**
- **Hatay Sorunu**

1932-1938 ARASI DIŞ POLİTİKA

KÜÇÜK ANTANT(1921)

- Yugoslavya,Çekoslovakya ve Romanya arasında kurulmuştur.
- Türkiye bu uluslararası kuruluşa üye değildir.

RAPALLO ANTLAŞMASI(1922)

- I.Dünya savaşından sonra dünya siyasetinden soyutlanan Almanya ve Sovyet Rusya arasında tekrar dostluk ve ittifakın kurulduğu antlaşmadır.
- Bu antlaşma ile Brest-Litowsk antlaşmasının siyasi ve ekonomik sorunları halledilmiştir.

LOCARNO ANTLAŞMASI(1925)

- Dünya Savaşından sonra Fransa'nın,Milletler Cemiyetine rağmen,Almanya'ya karşı güvensizliği sürmekteydi.İngiltere,Fransa,Almanya,İtalya,Belçika,Polonya,Çekoslavakya arasında müzakere edilmiş ve Londra'da imzalanmıştır.
- Türkiye bu uluslararası kuruluşa üye değildir.

BRİAND-KELLOG PAKTI(1928)

- ABD Dışişleri bakanı Kellog ile Fransa dışişleri bakanı Briand öncülüğünde imzalanmıştır.
- Bu pakt ile ***" Savunmaya dayanmayan savaş,kanun dışı sayılmış ve devletler arası ilişkilerde barışçı yollara başvurulması esas alınmıştır"tır***.
- Bu pakta; ABD,İngiltere,Almanya,İtalya,Japonya, Polonya,Çekoslovakya,Belçika katılmıştır.Türkiye bu pakta üyedir

LİTVİNOV PROTOKOLÜ(1929)

- 1929'da Sovyet Rusya'nın hazırladığı ve ***"Uluslararası sorunların çözümünde barışçı politikaların esas alınması ve silahsızlanmanın sağlanması"*** gibi ilkelere dayanan özel bir protokoldür.
- Türkiye bu pakta 1929 yılında üye olmuştur.

MİLLETLER CEMİYETİ'NE ÜYELİK(1932)

- Milletler Cemiyeti sürekli büyük devletlerin çıkarların koruduğundan Türkiye,cemiyete girmeyi düşünmemiştir.Musul Meselesinde de Milletler Cemiyeti İngiltere'ye taraf olmuştur.Bu taraftan dolayı Türkiye bu cemiyete ilk başka katılmaya sıcak bakmamış olsa bile İspanya'nın teklifi ve Yunanistan'ın desteğiyle Türkiye Milletler Cemiyetine üye olmuştur.
- Türkiye'nin Cemiyet'teki ilk temsilcisi Cemal Hüsnü Taray olmuştur.

BALKAN ANTANTI(1934)

- Almanya'da Nazilerin iktidara gelmesi ile Balkanlarda Almanların tehdidi artması ve İtalya'nın bölge barışını tehdit eden yayılmacı bir siyaset izlemesi nedeniyle bu pakt kurulmuştur.
- Türkiye Balkan devletleri ile iyi ilişki kurmak ve Batı sınırını korumak amacı ile bu paktı ;Yunanistan,Romanya,Yugoslavya ile 1934'te antlaşma imzalamıştır.
- Balkan antantına göre devletler birbirinin bütünlüğünü tanıyacak ve birbirlerinin içişlerine karışmayacaktır.
- Balkan antantına imza atan devlet adamı; Dış işleri bakanı Tevfik Rüştü Aras

NOT: Bulgaristan,Ege Denizi ve Dobruca üzerindeki isteklerinden dolayı;Arnavutluk ise Makedonya üzerindeki isteklerinden dolayı üye olmamıştır.

SAİT ZAMAN

MONTRÖ SÖZLEŞMESİ(1936)

- Avrupa'da ortaya çıkan II.Dünya savaşı tehlikesine karşı ve İtalya'nın Habeşistan'a saldırması gibi nedenlerden dolayı Türkiye Boğazların hakları için bir konferans toplanmasını istemiştir.
- Türkiye'nin Boğazlar konusundaki isteklerinin başlıca sebepleri şunlardır:

→Boğazların silahsız olması
→Milletler cemiyetinin güvenlik konusunda verdiği garantinin yetersiz olması
→İtalya ve Almanya'nın yayılmacı politikaları

- İsviçre'nin Montrö şehrinde bir konferans toplanmıştır.
- Konferans sonunda Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalanmıştır.
- İtalya daha sonra bu sözleşmeyi tanımıştır.
- Yapılan bu sözleşmeye göre;

→Boğazlar Komisyonu kaldırılarak Boğazların yönetimi tamamen Türkiye'ye verilecektir.
→Boğazlar kesin olarak Türk egemenliği altında olacaktır.
→Montrö boğazlar sözleşmesi ile milli hakimiyeti sınırlandıran engellerden biri daha ortadan kaldırılmış,bir anlamda bağımsızlık düşüncesi gelişmiştir.

AKDENİZ PAKTI(1936)

- İtalya'nın Akdeniz'de oluşturduğu tehdit karşısında İngiltere ve Fransa arasında imzalanan sözleşmedir.Daha sonra pakta Türkiye,Yunanistan ve Yugoslavya da katılmıştır.

SADABAD PAKTI(1937)

- İtalya'nın 1935'te Habeşistan'a saldırması ve yayılmacı politika izlemesi Doğu Akdeniz'de güvenliği tehlikeye düşürmüştür.
- Bu gelişme üzerine 1937'de Sadabad Sarayı'nda Türkiye,İran,Irak ve Afganistan arasında Sadabad Paktı imzalanmıştır.Suriye üye değildir.

NYON KONFERANSI(1937)

- Türkiye'nin de yer aldığı 9 Devletin(İngiltere,Mısır,Bulgaristan,Fransa,Yunanistan,Romanya,SSCB,Yugoslovaya) İtalya'nın Akdeniz'deki saldırgan politikalarına karşı İngiltere ile birlikte hareket etme kararı almıştır.
- Atatürk bu konuda ***"Topraklarımızda gözü olan İtalya'ya karşı kuvvetli devletlerin yanında olmak menfaatimiz icabıdır."*** demiştir.
- Mustafa Kemal ile İsmet İnönü arasında ilk görüş ayrılığı burada çıkmıştır.

NOT: Balkan Antantı,Sadabat Paktı ve Akdeniz Paktları ile Nyon Konferansına Türkiye adına Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras katılmıştır.

HATAY SORUNU(1939)

- Sakarya savaşı sonrası Fransa ile yapılan 1921 Ankara antlaşması ile Hatay Fransa yönetimindeki Suriye'ye bağlı özerk bir yönetime kavuşmuştur.Ancak Atatürk bu durumu hiç bir şekilde kabul etmemiştir.
- Atatürk Hatay için ***"Kırk asırlık Türk yurdu düşman elinde esir kalamaz"*** sözüyle,Misak-ı Milli doğrultusunda Hatay ve İskenderun'un Türkiye'ye ait olduğunu ifade etmiştir.
- Fransa Almanya tehdidi nedeniyle Avrupa politikasına ağırlık vermek zorunda kalınca 1936'da Suriye ve Lübnan'dan mandasını kaldırmıştır.
- Mustafa Kemal,Milletler Cemiyeti ve Fransa'ya bir nota vererek Hatay'ın durumunun yeniden ele alınmasını ve Hatay'a bağımsızlık verilmesi istemiştir.
- Bunun üzerine Milletler Cemiyet İsveç Temsilcisi Sandler'i bölgede inceleme yapması için bölgeye göndermiştir.Sandler'in hazırladığı raporda; Hatay ve çevresinde Türk nüfusunun çoğunlukta olduğu belirtilmiş

SAİT ZAMAN

ve Sancak sorunu ile ilgili bir komisyon kurulması önerilmiştir.

- 1938'de Yapılan halkoylamasında bağımsız Hatay Cumhuriyeti kurulmuştur.
- 1939'da ise Hatay Meclisi aldığı bir kararla Türkiye'ye bağlanmıştır.
- İlk Cumhurbaşkanı :Tayfur Sökmen
- İlk Başbakan: Abdurrahman Melek
- İlk Meclis Başkanı: Abdülgani Türkmen
- Mustafa Kemal Hatay sorunu için ***"Şahsi meselem"*** demiştir.
- Mustafa Kemal Kurun gazetesinde Asım Us takma adı ile köşe yazısında Hatay konusunda sessiz kalan İsmet İnönü'yü eleştirmiştir.
- Hatay'ın Anavatana katılması ile en son belirlenen sınır Suriye sınırı olmuştur.

NOT: Hatay Devleti'nin kurulması(1938) Mustafa Kemal dönemi gelişmesi iken Hatay'ın Anavatana katılması(1939) Mustafa Kemal dönemi gelişmeleri arasında yer almaz.

Dış Politika taraması

1-Atatürk dönemi dış politikasında hangi devletlerle sorun yaşanmıştır?

2-Atatürk dönemi dış politikasında Fransa ile ilgili hangi sorunlar vardır?

3- Atatürk dönemi dış politikasında Yunanistan ile ilgili hangi sorunlar vardır?

4- Atatürk dönemi dış politikasında İngiltere ile hangi sorun vardır?

5-Lozan'dan sonra Türk dış politikasının ilk başarısı nedir?

6-Hoover moratoryumu ne ile alakalıdır?

7-Bozkurt-Lotus olayında Türkiye'yi savunan kimdir?

8-Nüfüs mübadelesinde Milletler cemiyetinin tavrı ne olmuştur?

9-Mustafa Kemal'i Nobel barış ödülüne aday gösteren devlet adamı kimdir?

10-Musul sorunu için toplanan konferans hangisidir?

11-Haliç konferansında Türkiye'yi temsil eden kimdir?

12-Musul meselesi için çizilen hat hangisidir?

13-Türkiye cumhuriyeti hangi isyanlarla uğraşırken musul'u kaybetti?

14-Misak-ı milliden 3.taviz neresidir?

15-Musul hangi antlaşma ile kaybedildi?

16-Milletler cemiyetine taşınan konular nelerdir?

SAİT ZAMAN

17-Türkiye'nin katıldığı kuruluşlar hangileridir?

18-Milletler Cemiyetinde ilk türk temsilci kimdir?

19-Balkan antantına üye olan devletler kimlerdir?

20-Sadabat paktına üye olan devletler hangileridir?

21-Montrö boğazlar sözleşmesi hangi ülkede imzalandı?

22-Hatay cumhuriyetinin ilk cumhurbaşkanı kimdir?

23-Hatay cumhuriyetinin ilk başbakanı kimdir?

24-Hatay cumhuriyetinin ilk meclis başkanı kimdir?

25-Hatay sorunu için bölgeye gönderilen temsilci kimdir?

26-Mustafa Kemal kurun gazetesinde hangi takma isim ile ismet inönüyü eleştirmiştir?

27-Balkan antantı,sadabat paktı,montrö boğazlar sözleşmesi,nyon konferanslarını imzalayan katılan dönemin dış işleri bakanı kimdir?

28-Briand-Kellog paktı hangi devletler arasındadır?

29-Montörüyü imzalayan son devlet?

30-Sadabat paktına katılmayan devlet hangisidir?

XX.YÜZYILDA DÜNYA VE İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI

SSCB'NİN KURULMASI

- Çarlık Rusya'da 1917 yılında Petersburg'da kadın işçilerin başlattığı isyan hareketine askerlerin katılmasıyla isyan bir devrime dönmüştür.
- Zor durumda kalan Çar II.Nikola yönetimden çekilmiş,Duma meclisi tarafından kurulan Devrimci Sosyalist Hükümet, Cumhuriyeti ilan etmiştir.
- Lenin Başkanlığındaki Bolşevik Partisi'nin 1917'de iktidarı ele geçirmesinden sonra Bolşevikler Brest-Litowsk antlaşması ile savaştan çekilmiştir.

Vladimir İlyiç Lenin Dönemi:

- Bitme noktasına gelen ekonomiyi canlandırmak için **NEP** adı verilen yeni bir ekonomik politika ilan etmiştir.Bu politikaya göre;

→Küçük sanayi işletmelerin devletleştirilmesinden vazgeçilmiştir.
→Köylülere ürünleri pazarlama özgürlüğü tanınmıştır.
→Küçük esnaf ve tüccara kolaylıklar sağlanmıştır
→1 Ocak 1923'te SSCB kurulmuştur.
→1924'te Lenin'in ölümünden sonra iktidara Josep Stalin başa geçmiştir.

Stalin Dönemi:

- Beş yıllık Kalkınma planı hazırlanmıştır.
- Tarımda küçük toprakların makineleşmiş büyük çiftliklere dönüşmesi için **Kolektifleştirme Politikası** izlenmiştir.
- Toplum üstünde baskı kurulmuştur.
- Sibirya'daki petrol,gaz ve maden rezervleri işletilmeye başlanmıştır.

SAİT ZAMAN

BASMACI HAREKETİ

- Rusya'da Türkistan'ın bağımsızlığı için ortaya çıkan ayaklanma ve ulusal direnişe Basmacı Hareketi adı verilmiştir.
- ***"Baskın eden,Hücum eden"*** anlamına gelmektedir.
- Basmacı hareketi Hokand şehrinde Korbaşı Ergaş liderliğinde başlamıştır.
- Basmacılar ile Kızıl ordu arasında çok kanlı savaşlar olmuş.
- Basmacı harekatı Enver Paşa'nın 1921 Türkistan'a gelip başa geçmesiyle daha da şiddetlenmiştir.
- Harekatın manevi esin kaynağı Köroğlu'dur.
- Enver Paşa'nın ölümüyle Basmacı Hareketi devam etmişse de Ruslar 1935 tarihinde Basmacı Hareketine kesin olarak son vermiştir.

Zeki Velidi Togan

- Türk ve Tatar Tarihi adlı eserini yayımladı.
- Kutadgu Bilig'in yeni bir nüshasını buldu.
- Türkistan Milli Birliği'ni kurdu ve ilk başkanı oldu.
- Avrupa'da geçirdiği günlerden sonra tekrar Türkiye'ye döndü.Türk Tarihi Kürsüsü'nü kurdu.

Yusuf Akçura

- Türkçülük akımının önde gelen düşünür ve tarihçisidir.
- Üç Tarzı Siyaset başlıklı dizi makale önem taşır.

Gaspıralı İsmail

- Tercüman adlı gazetesiyle düşüncelerini yaymıştır.
- ***Dilde,Fikirde,işte birlik!*** sözüyle Türk halklarındaki birlikteliğin temel ilkelerini oluşturdu.

Enver Paşa

- İttihat ve Terraki Cemiyeti'nin kurucu ve önderleri arasında bulunmuştur.
- ***Hürriyet Kahramanı*** ve ***Edirne Fetihi*** olarak tanındı.
- Basmacı Hareketine liderlik yapmış ve şehit olmuştur.
- 1996 yılında Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in girişimi ile naaşı Türkiye'ye getirildi.

ORTADOĞU'DA MANDA YÖNETİMLERİNİN KURULMASI

- I.Dünya savaşı sürecinde İngiltere,Fransa ve Rusya yaptıkları gizli antlaşmalarla Orta Doğu'yu paylaşmışlardı.Ancak Rusya'nın savaştan çekilip bu antlaşmaları açıklamaları ve I.Dünya Savaşı sırasında yayımlanan Wilson ilkeleri,İngiltere ve Fransa'nın planlarını bozmuştur.
- Öte yandan ABD'nin Monreo Doktirini ile yalnızlık politikasına dönmesi,İngiltere ve Fransa'nın Orta Doğu'da rahat olmalarına ve manda yönetimleri kurmalarına ortam hazırlamıştır.Nitekim İngiltere ve Fransa 1920 San Remo Konferansı 'nda mandater yönetimler kurulması konusunda fikir birliğine varılmıştır.
- Bu paylaşıma göre;

→Fransa; Suriye,Cezayir,Tunus ve Lübnan'ı
→İngiltere; Arabistan Yardımadası,Mısır,Ürdün,Irak,Kuveyt'i manda sistemiyle himayelerine almışlardır.
→Arabistan Yarımdası:İngiltere'nin bağımsızlık vaadi üzerine Hicaz Emiri Şerif Hüseyin kendini Arap ülkeleri Kralı ilan etmiştir.Şerif Hüseyin de oğullarını Irak ve Ürdün'e kral tayin etmiştir.

SAT ZAMAN

UZAK DOĞU'DA YAŞANAN GELİŞMELER:JAPONYA

- Japonya'da "Meiji Dönemi",1867'de imparator olan Mutsihito'nun 45 yıllık saltanat dönemine verilen özel bir isimdir.Bu döneme ***Aydın Hükümet*** adı da verilir.
- Bu restorasyon kapsamında;

→Daymiyo denen derebeylik sistemine son verilerek ülke çağdaş bir şekilde idari bakımdan organize edilmiştir.
→İlk gazete çıkarılmıştır.
→Çıkarılan bir kanunla ilköğretim zorunlu olmuştur.
→Mecburi askerlik sistemi kabul edilmiştir.
→Takvim değiştirildi.
→İngiltere örnek alınarak donanma kuruldu.
→Silah sanayi kuruldu.
→Kast sistemi kaldırıldı
→Şintoculuk dini yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

NOT: Meiji restorasyonunda alfabe ile ilgili herhangi bir değişiklik olmamıştır.

1929 DÜNYA EKONOMİK KRİZİ: "KARA PERŞEMBE"

Nedenleri:

- Amerikan ekonomisinin büyük bölümünün holdinglere dayanması ve iflas eden holdinglerin ekonomiyi sarsması
- Şirket ve bankalarda yeterli denetiminin yapılmaması
- Başkan Hoover yönetiminin tecrübesiz olmasından dolayı krize zamanında ve etkili şekilde müdahele edememesi
- Almanya'da borç ödenmesi adına karşılığı olmayan paranın basılması ve hiperenflasyon yaşaması
- Bu durum karşısında ABD,1924 yılında Almanya'ya Dawes Planı'nı önermiştir.Buna göre;ABD Almanya'ya yeniden yapılanması için kredi verecek; yapılanmasını tamamlayan Almanya da daha sonra tazminatını ödeyecekti.

Krizin Gelişmesi:

- New York borsası 1929 yılı Ekim ayının başına kadar olan süreçte gittikçe yükselmiş ve yüksek fiyat yüksek kazanç oranı getirmiştir.
- 3 Ekim 1929 tarihine gelindiğinde borsa çöküşe geçmiştir.
- Bu çöküş tarihe ***Kara Perşembe*** olarak geçmiştir.

Krizin Sonuçları:

- Bunalım Dünyada milyonlarca insanın işsiz kalmasına,yeryüzündeki toplam üretiminin % 42 oranında ve dünya ticaretinin de % 65 oranında azalmasına neden olmuştur.
- Alışverişte takas usulune dönülmüştür.
- Krizden en çok madencilik sektörü zarar görmüştür.
- Krizden en az etkilenen devlet SSCB olmuştur.
- ABD başkanı Roosvelt New Deal adı ile kalkınma planı hazırlamıştır.
- 1929 Dünya Ekonomi Krizini anlatan roman: Gazap Üzümleri(John Stanbeick)

Kriz'in Türkiye'ye Etkileri ve alınan önlemler

- Hükümet Devletçi-Korumacı politikasına ağırlık vermek zorunda kalmıştır.
- 1929 tarihine İstanbul Üniversitesinde yapılan toplantıda Yerli Malı Haftası kutlanması kararı alınmıştır.
- Kazım Özalp tarafından Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti kurulmuştur.
- Devletçilik modeli uygulanmaya başlanmıştır.
- Koruyucu Gümrük Yasası ile gümrük vergileri yükseltilmiştir.
- Merkez Bankası kurma kararı alınmıştır.
- Türkiye dış ödemelerde kliring ve takas sistemi uygulanması başlanmıştır.

SAİT ZAMAN

İKİ SAVAŞ ARASINDA DÜNYA

- Mimaride Bauhaus akımı başlamıştır.
- Radyonun önem kazanması ile Konuşan Basın dönemi başlamıştır.
- Tenten,Temel Reis,Süperman gibi çizgi film kahramanları bu dönemde doğmuştur.
- 1919'da İlk nükleer proton keşfedilmiştir.
- 1921'de Teberküloza karşı ilk etkili silah olan BCG aşısı Calmette ve Guerin tarafından bulunmuştur.
- Albert Einstein,1922'de Nobel Fizik ödülünü kazanmıştır.
- 1923'te İlk buzdolabı üretilmiştir.
- 1927'de İlk sesli sinema filmi yapılmıştır.
- 1929'da Alexander Fleming tarafından Penisilin bulunmuştur.
- 1932'te Nötron bulunmuştur.
- 1939'da Rus mühendis İgor Sikorsky ilk helikopteri yapmıştır.
- Sürrealizm ve Ekspresyonizm akımları ortaya çıkmıştır.
- John Steinback'in kaleme aldığı Gazam Üzümleri adlı eser 1929 Krizinden sonra ABD'nin sosyoekonomik durumunu anlatmaktadır.

II.DÜNYA SAVAŞI(1939-1945)

SAVAŞ ÖNCESİ GELİŞMELER

Almanya:

- Birinci Dünya savaşından yenik çıkan Almanya imzaladığı Versay antlaşması'nın getirdiği ağır yükümlülükler ülkenin iç düzenin bunalmasına neden olmuştur.
- İlan edilen Weimar Anayasası ile demokratik düzene geçilmiştir.Bununla beraber Nasyonal-Sosyalist Parti(Nazi) seçimlere girmiş ve 1932'de kazanmıştır.
- Cumhurbaşkanı Hindenburg, 1933'te Başbakanlığa Hitler'i(Führer) atamıştır.Böylece Nazi partisi iktidara gelmiştir.
  - **Gestapo:** Nazi Almanya'sının gizli servisidir.
  - **Halk Toplumu:** Nazilerin kurduğu rejime verdiği isimdir
  - **Nazizim:** Almanya'da Germenlerin üstün ırk olduğunu ileri süren,aşırı milliyetçi ve saldırgan ideolojidir.
  - **Hayat Alanı:** Naziler Almanya dışındaki Almanların birleştirilmesi ve tek bir devlet altında toplanması politikasıdır.
    - **SS:** Hitler'in muhafız birliğidir.
    - **SA(Kahverengi Gömlekliler):** Almanya'da Nazizm destekçisi gruptur.
- Adolf Hitler kısa süre içinde Yaşam Alanı-Hayat Sahası düşüncesini uygulamaya koymuştur.
- 1933'te Silahsızlanma Konferansı ve Milletler Cemiyeti'nden çekilmiştir.
- Fransa'ya bırakılan Saar bölgesi halk oylaması neticesinde 1935'te Almanya yönetimine geçmiştir.
- 1936'da Ren bölgesine asker göndermiştir.
- 1938'de Avusturya ilhak edilmiştir.
- Çekoslavakya toprakları içindeki Sudet bölgesi işgal edilmiştir.
- Çok fazla yahudinin bir gecede öldürülmesi sonucu ***''Kristal gece''*** adı verilen olay yaşandı.

İtalya:

- I.Dünya savaşından istediğini elde edemeyen İtalya'da ortaya çıkan olumsuz hava ***''Duçe''*** lakaplı Benito Mussollini'nin liderliğinde Faşist Partinin başa geçmesini kolaylaştırmıştır..
- Mussolini Roma İmparatorluğunu tekrar kurmak için gündeme gelen ***''Mare Nostrum(Bizim Deniz)''*** politikasını hayata geçirmeye çalışmıştır.
- Mussollini'nin dış politika anlayışı ***''Sürekli barış ne mümkün ne de yararlıdır.Sadece savaş insanın enerjisini en yüksek gerilimde tutar.''***

SAİT ZAMAN

- Scala Nutku Musollini'ye aittir.
- **Kara Gömlekliler:** Roma yürüyüşü ile Mussolini'yi iktidara taşıyan gruptur.
- Yugoslavya'ya baskı yapılarak serbest şehir olan Fiume alınmıştır.
- Yunanistan'ın Korfu adası işgal edilmiştir.
- Habeşistan'a saldırmıştır.
- Mussolini,Akdeniz politikasının adını ***Bizim deniz*** koymuştur.
- İtalya 1937'de Roma'da imzalanan bir antlaşmayla Anti-Komintern Pakt'a katılmıştır.

Japonya:

- 1931'de Mançurya'yı işgal etmişti.
- Daha rahat etmek için 1933'te Milletler Cemiyetinden,1934'te de Washington Antlaşmasından çekilmiştir.
- ***"Asya Asyalılarındır"*** politikasını uygulamıştır.
- 1938'de Çin topraklarını ele geçirmeye başlayan Japonya,Batılıların Doğu Asya'dan atılmasını savunan ***Yeni Düzen***'i ilan etmiştir.

İspanya:

- İspanya'da Ordu'nun yönetime müdahale etmesi ile patlak veren sosyoekonomik sıkıntılar iç savaşın başlamasına neden olmuştur.
- İç savaş Cumhuriyetçiler ile General Franco önderliğindeki Milliyetçiler arasında yaşanmıştır.
- İç savaş Milliyetçilerin Madrid'i ele geçirmesiyle son bulmuştur.
- Savaş sonucunda İspanya'da Franco'nun ölümüne kadar sürecek olan diktatörlüğü dönemi başlamıştır.
- Picasso'nun ***''Guernica''*** isimli tablosu İspanya iç savaşını anlatmaktadır.

İngiltere:

- İngiltere bu süreçte Yatıştırma Politikası gütmüştür.
- Yatıştırma Politikası,İkinci Dünya Savaşına giden dönemde İngiltere Başbakanı Neville Chamberlain'in olası bir savaşın başlamasına engel olmak için yürüttüğü diplomasidir.
- Almanya'nın Çekoslovakya'yı işgale başlaması ile Yatıştırma politikası sona ermiştir.
- Zaman içinde Almanya ve İtalya'nın yayılmacılığının önüne geçemeyince bu politikadan vazgeçmiştir.

DEVLETLER ARASI BLOKLAŞMA

Anti Komintern Pakt: 1936'da Almanya ile Japonya arasında yapılmıştır.

Çelik Pakt: 1939'da İtalya ve Almanya arasında yapılmıştır.

Üçlü Pakt: 1940 yılında Almanya,İtalya ve Japonya arasında yapılmıştır.

SAVAŞIN TARAFLARI

MİHVER DEVLETLER	MÜTTEFİK DEVLETLER
Almanya(Hitler)	İngiltere(Chamberlain-Churchill-Attlee)
İtalya(Mussolini)	Fransa(Charles De Gaulle)
Japonya(Hirohito)	SSCB(Stalin)
	ABD(Roosvelt-Truman)

SAVAŞ'IN BAŞLAMASI VE GELİŞİMİ

- II.Dünya savaşı öncesi Almanya Avusturya'yı,Çekoslovakya'yı işgal etmiştir.
- 1 Eylül 1939 tarihinde Polonya'yı işgale başlamıştır.İngiltere ve Fransa ise bu işgalin durdurulmasını istemişlerse de Almanya böyle bir talebi kabul etmemiştir.
- Yaşananlar karşısında İngiltere ve Fransa 3 Eylül 1939 tarihinde Almanya'ya savaş

SAİT ZAMAN

ilan etmiş ve böylece yeni bir Dünya savaşı başlamıştır.

- İkinci Dünya savaşındaki mücadeleler Avrupa,Kuzey Afrika ve Pasifik olmak üzere 3 cephede ceyran etmiştir.

A)AVRUPA CEPHESİ

- Almanya Nisan 1940'da Norveç'i işgal etmiştir.Ardından Danimarka'ya saldırmış ve teslim almıştır.
- Almanya Mayıs 1940'ta Belçika,Hollanda,Lüksemburg'u işgal etmiştir.
- Fransa yaklaşan Alman tehdidine karşı Maginot Hattı adı ile bir savunma hattı oluşturmuştur.

  Maginot Hattı: Fransa'nın tüm kuzey ve doğu sınırlarını kapsayan hatta son kısmı da Korsika'da inşa edilmesi planlanmış savunma hattıdır.
- Almanya Haziran ortalarında Paris'e girmiş ve Fransa 22 Haziran tarihinde ateşkes imzalamıştır.Almanya'nın Fransa'yı işgali sırasında Almanya'ya bağlı uydu bir devlet olan Vichy hükümeti kurulmuştur.Bu hükümetin başına Mareşal Petain getirilmiştir.
- Hitler bir sonraki hedef olarak İngiltere'yi seçmiş ve İngiltere'ye karşı ***Kartal Hücumu***'nu başlatmıştır.Bu saldırıda Almanlar 1733 uçağını kaybetmiştir.
- **Barbarossa Harekatı:** Hitler SSCB ile imzaladığı Saldırmazlık antlaşmasını yok saymış ve 22 Haziran 1941'de harekata başlamıştır.Bu harekat aynı zamanda Doğu Cephesi'ni açan harekattır.Almanya iyi başladığı bu harekatta zaman içinde yorulmuş orduları,mevsim şartları gibi durumlardan dolayı çekilmek zorunda kalmıştır.Bu harekat aynı zamanda tarihin en geniş çaplı askeri harekatı olarak bilinmektedir.

B)KUZEY AFRİKA CEPHESİ

- Kuzey Afrika cephesinde İtalya ve Almanya İngilizlerle mücadele etmiştir.Bu cephede özellikle Savaş Baltası,Crauseder Harekatı,El-Aalameyn zaferleri ile kesin neticeye ulaşan İngiltere,bu cephenin kapanmasında etkili olmuştur.

C)PASİFİK CEPHESİ VE ABD'NİN SAVAŞA GİRMESİ

<u>Savaş öncesi ABD:</u>

- I.Dünya savaşından sonra tekrar Monreo Doktrini'ne dönüş yapan ABD,uzun bir süre bu siyasetini devam ettirmiş ve II.Dünya savaşında tarafsızlık siyasetini sürdürmüştür.ABD,güçlenen nazizim ve faşizme karşı İngiltere'ye para ve silah yardımı yapmıştır.
- Savaşın seyri üzerinde önemli bir gelişme Ocak 1941'de İngiltere ve ABD arasında yapılan Atlantik görüşmeleridir.Bu görüşmelere göre;

  →Savaştan sonra toprak kazanılmayacak.

  →Uluslar kendi geleceklerine kendileri karar verecek.

  →Temel ham maddeler eşit bir şekilde dağıtılacak.

  →Uluslararası işbirliği gerçekleştirilecek.

  NOT: Atlantik Bildirisi Birleşmiş Milletler Teşkilatının ilk adımını oluşturmuştur.

<u>Pasifik cephesinde durum,Pearl Harbour Baskını ve ABD'nin savaşa girmesi:</u>

- Uzakdoğu cephelerinde Japonya; Filipinleri,Hong-Kong'u, Malaya'yı,Singapur'u işgal etmiştir.
- 7 Aralık 1941'de,Japon Uçak gemilerinden havalanan savaş uçakları Japon Amiral Suroku Yamamoto'un planlamasıyla ABD'ye ait ***Pearl Harbour*** üssüne saldırmıştır.
- Bu olay üzerine ABD kongresi Japonya'ya savaş ilan etmiştir.

SAİT ZAMAN

BARIŞA DOĞRU

Avrupa'da Savaşın Sona Ermesi:

- İngiltere ve ABD,Kazablanka konferansında Mihver devletlern kayıtsız,şartsız teslim olmaları kararı almışlardır.
- Müteffikler bunun için ilk olarak Sicilya harekatını düzenleyerek İtalya'ya girmiş ve Mussolini'yi iktidardan indirmişlerdir.
- Fransa'nın kurtarılması için ABD,İngiliz birliklerinden oluşan birlikler 1944 Mayıs ayında Normandiya çıkarmasını yapmışlardır.***Normandiya Çıkarması*** ile Fransa kurtarılmıştır.
- Normandiya çıkarmasında Müteffik güçlerinin başkomutanı General Eisenhower'dir.
- 1945 Nisanında Müteffik kuvvetler Po Nehri'ni geçmiş ve Alplere ulaşmıştır.Berlin'e vardıklarında Hitler intihar etmiştir.

Pasifik'te Savaşın Sona Ermesi:

- Uzakdoğu'da ABD ve Japonya harp halindeydi.Yapılan Leyte,Mercan ve Midway deniz savaşlarını ABD kazanmıştır fakat Pasifik cephesi komutanı ABD'li Mc Arthur,ABD'nin yürüttüğü savaşın askeri ve mali kaybının çok yüksek olacağını düşünerek başka askeri bir yolun benimsenmesi gerektiğini ifade etmiştir.Bunun üzerine Başkan Truman'ın emri ile önce Hiroşima'ya Little Boy(Küçük Çocuk) 3 gün sonra da Nagazaki'ye Fat Man(Şişman Adam) atom bombaları atılmış ve Japonya kayıtsız şartsız teslim olmuştur.

SAVAŞ SIRASINDAKİ BAZI HAREKAT İSİMLERİ

Yıldırım Savaşı: II.Dünya savaşı içinde ki Alman saldırılarının genel adıdır.

Kartal Hücumu: 1940'da Almanya tarafından İngiltere'ye karşı başlatılan hava harekatıdır.

Çöl Fareleri: İngiliz Birlikleri

Merkür Harekatı: Almanya'nın Girit adasını işgal harekatıdır.

Hisar Harekatı: Alman kuvvetlerinin Kursk çıkıntısına karşı giriştikleri harekattır.

Barbarossa Harekatı: Almanya'nın Rusya'yı işgal harekatıdır.

Deniz aslanı Harekatı: Almanya'nın Britinya adasını işgal planının kod adıdır.

Bagriton Harekatı: Stalin tarafından Alman hatlarına karşı başlatılan Kızıl ordu taaruzudur.

Marita Harekatı: Alman kuvvetlerin Yunanistan işgali

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞININ SONUÇLARI

- Nazizm ve Faşizm rejimleri önem kaybetmiştir.
- Müttefik devlet savaştan galip çıkmıştır.
- Komünizm hızla yayılmaya başlamıştır.
- Almanya Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmıştır.
- ABD ve SSCB dünyanın iki süper gücü olmuştur.
- SSCB toplamda 20 milyona yakın vatandaşını kaybetmiştir.
- Avusturya,Almanya gibi dört devlet arasında işgal bölgelerine ayrılmıştır.
- Mısır,Hindistan,Pakistan,Tunus,Fas,Cezayir gibi ülkeler bağımsız olmuştur.
- 1945'te BM kurulmuş ve Türkiye kurucu 50 ülke arasında yer almıştır.
- Sovyet yayılmacılığına karşı NATO kurulmuştur
- Uluslararası Para Fonu(IMF) kurulmuştur.

SAİT ZAMAN

➢ **KONFERANSLAR**

KAZABLANCA KONFERANSI(14-24 OCAK 1943)	İngiltere Başbakanı Churcill ile ABD Başkanı Roosvelt arasında yapılan konferansta alınan kararlar şunlardır; -Mihver devletler kayıtsız şartsız teslim alınacaktır. Almanya'nın direnişini kırmak için yeni bir cephe açılacaktır. -Bu konferans aldığı karar ile savaşın uzamasına neden olduğu düşüncesi ile eleştiri almıştır.
WASHİNGTON KONFERANSI(12-16 MAYIS 1943)	-İngiltere ve ABD arasında düzenlenmiştir. -İtalya savaş yöntemi ile saf dışı bırakılmalıdır. -Savaş sonrası düzen için barşı koruma sorumluluğu Birleşik Amerika,İngiltere,SSCB ve Çin'e verilmeli. -Almanlar Balkanlarda zayıflatılmalı.
I.MOSKOVA KONFERANSI(EKİM 1943)	-SSCB,Almanya'ya karşı nihai zafere kadar savaşacak. -Almanya'da Nazizm,İtalya'da Faşizm tasviye edilecek(Kurtarılmış Avrupa Deklarasyonu) -Türkiye'den önce hava alanlarının kullanımı talep edilecek. -Savaş suçluları etkin şekilde cezalandırılacak. -Savaş sonrası düzeni konu eden ilk resmi toplantıdır.
KAHİRE KONFERANSI(22-26 KASIM 1943)	-Konferansta uzak doğu politikaları üzerinde durulmuştur. -Türkiye'nin savaşa girmesi durumu görüşülmüş ama bir sonuca varılamamıştır.
TAHRAN KONFERANSI(28 KASIM-1 ARALIK 1943)	-ABD-SSCB ve İngiltere arasıda yapılmıştır. -İkinci cephenin açılması için Türkiye'nin savaşa sokulması konuşulmuş ama bu konuda görüş birliğine varılamamıştır.
II.MOSKOVA KONFERANSI(9-20 EKİM 1944)	-İngiltere ve SSCB arasında imzalanmıştır. -Doğu Avrupa iki ülke arasında paylaşıldığı için Yüzdeler Antlaşması olarak da bilinir.

SAİT ZAMAN

YALTA KONFERANSI(4-11 ŞUBAT 1945)	-ABD-SSCB-İngiltere arasında yapılmıştır. -Almanya'nın kayıtsız şartsız teslimini sağlamak için askeri harekatın devam ettirilmesi kararı alınmıştır. Birleşmiş Milletler'in kurulması ve Birleşmiş Milletler sözleşmesinin temel ilkeleri belirlenmiştir. -1 Mart 1945'e kadar ortak düşmana savaş ilan etmiş olanların üyeliğe alınması kararı alınmıştır.(Türkiye BM'ye üye olmak için 23 Şubat 1945'te Almanya ve Japonya'ya simgesel olarak savaş ilan etmiştir.) -ABD ve İngiltere Avrupa Üzerine Bildiri'yi yayımlamıştır.
SAN FRANSİSCO(25-26 HAZİRAN 1945)	-Birleşmiş Milletler kurulmuştur. - ''Soykırım'' kelimesini ilk kullanan teşkilat BM'dir. **Merkezi:** New York Daimi Veto Yetkisi olanlar: ABD-SSCB-İngiltere-Çin-Fransa **Vesayet Konseyi:** Henüz kendi kendini idare edecek güce sahip olamayan milletlerin ilerlemesini sağlar. **Adalet Divanı:** BM'nin en yüksek yargı organıdır.Hollanda'nın Lahey şehrinde bulunur.
	Türkiye'nin durumu: -Konferansa Türkiye de katılmış ve BM'de kurucu üye olmuştur.
POSTDAM KONFERANSI(17 TEMMUZ-2 AĞUSTOS 1945)	-Bu konferansta barışın nasıl sağlanacağı konusu görüşülmüştür. -Bu konferans ABD,SSCB ve İngiltere arasında yapılan son toplantıdır. -Almanya ve Avusturya işgal bölgelerine ayrılmıştır.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE TÜRKİYE

- Türkiye,İkinci Dünya Savaşına fiilen katılmamıştır.Ancak savaş boyunca izlediği yansızlık siyasetinde zaman zaman büyük baskılara maruz kalmıştır.

ADANA GÖRÜŞMELERİ(30 OCAK 1943)

- İsmet İnönü ile Churchill arasında Yenice İstasyonunda yapılan görüşmelerdir.
- Temel konu; Türkiye'nin savaşa dahil olmasıdır.
- Türkiye,karşılanması imkansız şartlar ile İngiltere'yi oyalamış ve Türkiye'nin tarafsız kalmasının daha yararlı olacağı politikası,1945 yılı Şubat ayına kadar korunmuştur.
- Bu görüşmelere ***Sağırlar Diyaloğu*** da denmiştir.Çünkü Churchill ve İnönü taban tabana zıt fikirlerde görüşmelere katılmışlar,görüşme sonunda her iki taraf amacına ulaştığı izlenimi ile ayrılmıştır.

SAİT ZAMAN

I.KAHİRE KONFERANSI(6 KASIM 1943)

- İngiltere Dışişleri Bakanı Antony Eden,Moskova konferansından dönerken Kahire'de Türk Dışişleri bakanı Numan Menemencioğlu ile görüşmüştür.
- Eden,Türkiye'den hava üslerini açmasını ve yıl sonuna kadar savaşa katılmasını istemiştir.
- Bu istekler Menemencioğlu tarafından rededilmiştir.

II.KAHİRE KONFERANSI(5 ARALIK 1943)

- Mısır'da gerçekleşen konferansa; Churchill,Roosevelt ve İnönü katılmıştır.
- Türkiye,II.Kahire Konferansında prensip olarak savaşa katılma kararı almıştır.

Türkiye'nin Savaş İlanı :

- 1944 yılına gelindiğinde Türkiye'nin Müteffik Devletler ile ilişkileri iyice askıya alınmış ve bunu kendisi için tehlikeli gören Türkiye ilişkileri düzeltmek amacı ile Almanya ile diploması ilişkilerini kestiğini açıklamıştır.
- Savaşın son günlerinde ise Türkiye Birleşmiş Milletler'de yer alabilmek amacıyla Japonya ve Almanya'ya simgesel olarak savaş ilan etmiştir.

TÜRKİYE'DE ÖNEMLİ GELİŞMELER

- Atatürk'ün ölümü üzerine Abdülhalik Renda'nın bir günlük vekilliğinden sonra 11 Kasım 1938'de İsmet İnönü oybirliğiyle Cumhurbaşkanlığına seçilmiştir.
- İkinci Dünya Savaşı sürecinde Türkiye'de;

→Refik Saydam

→Şükrü Saraçoğlu başbakanlık yapmıştır.

- Bu dönemde Türkiye'nin öncelikli amacı tarafsızlığını korumak ve yıkıcı bir savaşa girmemekti.Türkiye bunu başarmış olmasına rağmen savaştan çok etkilenmiştir.
- 1945 yılında Nuri Demirağ tarafından Milli Kalkınma Partisi kurulmuştur.Milli Kalkınma Partisi çok partili rejimdeki ilk muhalefet partisidir.
- Nuri Demirağ aynı zamanda; ilk Türk sigara kağıdını üretti,Ankara'nın doğusuna ilk demiryolunu yaptı,Seri üretim olarak ilk Türk uçağını yaptı,İlk yerli paraşütü yaptı.
- Bu dönemde Turancılık akımı güçlenmiş ve bunun sonucunda bir çok kişi ***Turancılık Davası*** ile yargılanmıştır.
- İsmet Paşa döneminde açık oy,gizli sayımı değiştirimiştir.
- İsmet Paşa döneminde paralara Cumhurbaşkanlarının fotoğrafları konulabilir kararı alınmıştır.
- 1946 yılında Tek dereceli Seçim sistemine geçilmiştir.
- Bütün illerde hava saldırılarına karşı "karartma" uygulaması başlamıştır.
- Alman işgaline karşı ***Çakmak hattı*** yapımına başlanmıştır.
- Ekmek karnesi uygulaması başlatılmıştır.
- Gece sokağa çıkma yasağı getirilmiştir.
- II.Beş yılık kalkınma planı yürürlüğe konmuş fakat savaş şartları nedeniyle başarı sağlanamamıştır.
- Hükümete ekonomiye müdahahele etme hakkı tanıyan Milli Koruma Kanunu ilan edilmiştir.
- Petrol ofisi,Et ve Balık kurumu oluşturuldu.
- Olağanüstü savaş koşullarının yarattığı yüksek kazancı vergilendirmek amacıyla Varlık Vergisi kanunu çıkarılmıştır.
- 1944'te Toprak Mahsulleri vergisi kanunu çıkarılmıştır.
- ***Refah Şilebi Olayı:*** II.Dünya savaşı başlamadan önce sipariş edilen deniz araçlarını teslim almak için yola çıkan Refah Şilebi'nin batırılması olayıdır.Batırılma Mısır'dan İskenderiye

SAAT ZAMAN

limanına giderken gece vakti olmuş ve 150 kadar mürettebat şehit olmuştur.

- 1940 tarihinde Köy Enstitüleri kurulması kanunlaşarak yürürlüğe girmiştir.Okulların açılmasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in önemli katkısı olmuştur.
- 1944 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi(temeli Mühendishane-i Bahr-i Humayun),1946 yılında da Ankara Üniversitesi açılmıştır.
- 1940'larda ilk edebi hareket şiir alanında Garip Akımı ile başlamıştır.Bu akımda Orhan Veli Kanın,Oktay Rıfat,Melih Cevdet Anday yer almıştır.

XX.Yüzyılda Dünya ve II.Dünya savaşı taraması

1-Lenin'in uyguladığı ekonomi politikasının adı nedir?

2-Stalin'in uyguladığı ekonomi politikasının adı nedir?

3-''Türkistan Türkistanlılarındır'' sloganı kime aittir?

4-Kara Perşembe olayı hangi ülkede çıkmıştır?

5-Kara Perşembe olayını konu edinen roman hangisidir?

6-1929 krizinden en az etkilenen ülke hangisidir?

7-''Asya Asyalılarındır'' sloganı hangi ülkeye aittir?

8-Hitler'i başa getiren grup hangisidir?

9-Mussolini'yi başa getiren grup hangisidir?

10-İspanya iç savaşını anlatan tablo hangisidir?

11-Yatıştırma politikasını uygulayan devlet hangisidir?

12-2.Dünya savaşındaki mihver devletler hangileridir?

13-2.Dünya savaşındaki müteffik devletler hangileridir?

14-Almanya hangi ülkeye saldırınca 2.Dünya savaşı resmen çıkmıştır?

15-Fransa'nın Alman saldırılarına karşı kurduğu hatın adı nedir?

16-Almanya'nın İngiltere'ye yaptığı hava saldırısına ne isim verilir?

SAİT ZAMAN

17-Almanya'nın SSCB'ye yaptığı saldırıya ne isim verilir?

18-Pearl Harbourd saldırısını gerçekleştiren devlet hangisidir?

19-Fransa'yı Alman işgalinden kurtarma operasyonuna ne isim verilir?

20-BM'nin kurulma kararı nerde alındı ve nerede kuruldu?

21-BM'nin daimi veto yetkisine sahip 5 ülkesi hangisidir?

22-2.Dünya savaşında Cumhurbaşkanı ve Başbakanlar kimlerdir?

23-2.Dünya savaşında mihverlerin çekilme sıralaması nasıl olmuştur?

24-Alman saldırısına karşı Türkiye'nin kurduğu hatın adı nedir?

25-Köy enstitülerinin kurulmasında etkili olan dönemin MEB bakanı kimdir?

26-Türkiye'nin savaşa girmesi konusunda görüşmeler yapan dış işleri bakanı kimdir?

27-Çok partili hayatta ilk muhalefet partisi hangisidir?

28-Toplanan son konferans hangisidir?

29-Soykırım kelimesini kullanan örgüt ?

30-2.Dünya savaşında en zararlı çıkan devlet?

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ(1945-1990)

- SSCB ile ABD'nin II.Dünya savaşından birer süper güç olarak ortaya çıkması Soğuk Savş sürecini başlatmıştır.
- II.Dünya savaşından sonra ABD ile SSCB arasında SSCB'nin dağılmasına kadar ara ara görülen gerginlik ve sınırlı çatışmalara Soğuk Savaş denir.
- Soğuk Savaş deyimini ilk kez 1947'de ABD'li ekonomist ve devlet adamı Bernard Baruch kullanmıştır.
- Soğuk Savaş Dönemi'nin mantığı ***"Müteffik olmayan sadece düşman olabilir."*** şeklindedir.
- ABD ve SSCB dışında Asya ve Afrika'daki sömürge halindeki ülkeler,bağımsızlığını kazanmaya başlamış ve böylece Üçüncü Dünya veya Bağlantısızlıklar bloku adı verilen yeni bir blok ortaya çıkmıştır.

BATI BLOĞU

- Truman Doktrini
- Marshall Planı
- Eisenhower Doktrini
- Schuman Bildirgesi
- NATO

DOĞU BLOĞU

- COMİNFORM
- COMECON
- Molotof Planı
- Varşova Paktı

DOĞU VE BATI BLOKU'NUN KURULMASI

- SSCB bu dönemde Türkiye,İran ve Yunanistan üzerindeki baskısını artırmış,Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'da yayılmaya çalışmış,ayrıca Avrupa'da işgal altındaki bölgelerde komünizm rejimini yerleştirerek kendisine bağlı uydu devletler bloku oluşturmaya çalışmıştır.Nitekim bunda başarılı olarak; Bulgaristan,Romanya,Polonya,Macarista

SAT ZAMAN

n,Doğu Almanya,Yugoslavya ve Arnavutluk'ta komünistlerin yönetimi ele geçirmesini sağlamıştır.

- İngiltere Başbakanı Churchill,Sovyet Rusya'ya bağlı uydu devletler niteliğindeki bu devletlere 1947 yılında ***''Demir Perde Ülkeleri''*** deyimini kullanmaya başladı.Bu devletler üzerindeki baskısını artırmak isteyen SSCB,yaptığı bir toplantı sonucunda 1947'de Kominform'un kurulduğunu ve dünyanın artık iki bölgeye ayrıldığını belirtmiştir.

Truman Doktrini: Sovyet Rusya'nın yayılmasını engellemek için jeopolitik anlamda önemli olan Yunanistan ve Türkiye gibi devletlere ekonomik yardım yapılmasını da öngörmüştür.Bununla birlikte Türkiye'ye 100 milyon,Yunanistan'a ise 300 milyon dolarlık yardım yapılmıştır.Truman Doktrini ABD'nin Batı Dünyasının liderliğini üstlendiğini gösteren ilk somut adımdır.

Marshall Planı: Truman Doktrinine paralel olarak ABD Dışişleri Bakanı Marshall da daha sonra Marshall Planı adını alan önerilerde ''ABD'nin Avrupa'nın ekonomik kalınması için yapacağı yardımdan önce Avrupalı ülkelerin kendi aralarında bir ekonomik işbirliği yapması gerektiğini'' belirmiş ve bu öneri Avrupa'da memnuniyetle karşılanmıştır.Marshall Planı ile İngiltere,Fransa,Belçika,Hollanda,Yunanistan,İsveç,Norveç,Danimarka,Türkiye vb. gibi 16 ülkeye mali yardım yapılmıştır.

COMECON: Sovyet Rusya ise ABD'nin bu planlarına karşı Ocak 1949'da Bulgaristan,Çekoslovakya,Macaristan,Polonya,Romanya ile COMECON(Ekonomik Yardımlaşma Konseyi)'u kurduğunu açıkladı.

NATO(Kuzey Atlantik Paktı): 1949'da Washington'da; Fransa,İngiltere,Norveç,Danimarka,İzlanda,Portekiz,ABD,İtalya,Kanada,Belçika,Hollanda arasında NATO kuruldu.Böylece Sovyet tehdidine karşı bir set kurularak Batı Bloğu oluşturulmuş oldu.
Bu birliğe 1952'de Türkiye ile Yunanistan beraber üye oldu.En son üye olan devlet ise 1982'de İspanya olmuştur.

Varşova Paktı: Sovyet Rusya,NATO'ya karşı Bulgaristan,Çekoslovakya,Polonya,Macaristan,Arnavutluk,Romanya ile birlikte 1955'te Varşova Paktını kurdu.

Schuman Planı: Fransa dışişleri bakanı Schuman'ın Fransa ve Batı Almanya'da bir demir ve çelik üretimini denetleyecek tek bir organ oluşturulması için verilen bir öneridir.Öneri Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun kurulmasıyla yaşama geçirilmiştir.1957'de Roma antlaşması ile Avrupa Kömür ve Çelik topluluğu,Avrupa Ekonomik Topluluğuna dönüşmüştür.1992'de Maaschrit antlaşması ile de Avrupa Birliği adını almıştır.

DOĞU BLOKUNDAN AYRILIKLAR

A)Yugoslovya'nın Cominform'dan Çıkarılması

- SSCB,Yugoslavya'da tam manasıyla kontrolleri altına almak istemiş fakat Yugoslav lider Tito buna müsade etmemiştir.Bunun üzerine Yugoslavya SSCB tarafından Cominform'dan çıkarılmıştır.
- Cominform'dan çıkarılan ilk ülke Yugoslavya olmuştur.

B)Macaristan'dan tepkiler

- Macarlar İmre Nagi önderliğinde Varşova Paktından ayrılmak istemiş bunun üzerine SSCB,Macaristan'ı işgal etmiştir.

C)Çekoslavakya'da tepkiler

- 1967 yıllında Çekoslovakya Komünist Partisi Genel Sekreterliği'ne Alaxander Dubçek'in getirilmesiyle ***Prag Baharı*** denilen olaylar başlamıştır.
- Dubçek'le başlayan ***İnsancıl Komünizm*** SSCB'nin bu ülkeyi işgal etmesiyle sona ermiştir.

SAİT ZAHRAN

BATI BLOKUNDAN AYRILIKLAR

- Batı Bloğunda ilk farklı tutum sergileyen devlet Fransa oldu.Fransa'da General De Gauile Cumhurbaşkanı olmasından sonra Avrupa'daki Anglo-Sakson üstünlüğüne son vererek bir Avrupa devletler topluluğu kurmak istemiştir.Da Gauile'nin asıl amacı ABD ve Sovyetlerin etkisinin olmadığı bir düzen ve yeni bir denge sağlamak böylece Fransa'yı dünyanın üçüncü gücü haline getirmekti.Bundan dolayı Fransa Nato'nun askeri kanadından çekilmiş politik kanadıyla ilgilenmiştir.Bu yüzden NATO'nun merkezi Paris'ten Brüksel'e taşınmıştır.

ORTADOĞU'DAKİ GELİŞMELER

İSRAİL'İN KURULMASI VE ARAP-İSRAİL SAVAŞLARI

- Yahudilerin Filistin'de ana vatana sahip olma faaliyetleri 1880'lerde Rusya'daki Yahudi Aleyhtarlığı karşısında Rusya yahudilerinin Filistin'e göç etmek zorunda kalmaları ile başlamış ve Theodor Herzl'in 1896'da yayımladığı "Yahudi Devleti" adlı eseriyle hızlanmıştır.
- Theodor Herzl 1897'de Dünya Siyonist Teşkilatını kurmuştur.
- Lord Arthur Balfour 2 Kasım 1917'de Filistin topraklarında bir Musevi devleti kurulması konsuunda İngiliz hükümetinin destek vereceğini bildirmiştir.
- Filistin'e yapılan göçleri Haganah adlı gizli bir teşkilat organize etmiştir.
- 1948 yılında İsrail Devleti kurulmuştur.
- İsrail'i tanıyan ilk devlet ABD olurken,tanıyan ilk müslüman devlet Türkiye,tanıyan ilk arap devleti ise Mısır olmuştur.
- ABD ve SSCB'nin İsrail'i tanıması üzerine Filistin halkı bu olaya ***El Nakba*** anlamına gelen ***Felaket günü*** demiştir.

1957 EİSENHOWER DOKTRİNİ

- ABD Başkanı Eisenhower 1957'de Kongreye gönderdiği ve bağımsızlığını korumak için ekonomik kalkınma çabası içine giren Orta Doğu ülkelerine ekonomik,askeri yardımı öngören doktrinidir.
- ABD ve SSCB'nin Ortadoğu'da ilk defa karşı karşıya gelmesi Eisenhower Doktrini ile olmuştur.
- Türkiye bu doktrinden yardım almıştır.
- Eisenhower Doktrinine tepki gösterenler; Mısır,Suriye ve Ürdün.
- Lübnan,Eisenhower Doktrini'ni kabul eden ilk ülke olmuştr.

UZAKDOĞU'DAKİ GELİŞMELER

Kore Savaşı(1950-1953

- İkinci Dünya savaşı devam ederken yapılan Yalta ve Postdam konferanslarında Kore 38.Enlem dikkate alınarak Kuzey ve Güney olmak üzere ikiye ayrılmıştı.Kore'nin kuzeyi Sovyet,güneyi ise ABD işgali altındaydı.
- Sovyetler,Kuzey Kore'deki birliklerine 1950 Haziranında Güney Kore'ye saldırı emrini verdi.Bu saldırı ABD'yi harekete geçirdi.
- Bunun üzerine ABD,Birleşmiş Milletler Antlaşması gereğince Güney Kore'nin yardımına gönderilmek üzere bir çok miletten meydana gelen bir kuvvet oluşturulmasını sağladı ve bu birliğin komutanlığına ABD'li general Mc Arthur getirildi.
- Türkiye,Kore savaşında 6 bin askerle Güney Korelilerin yanında yer alarak Kore'ye bir tugaylık asker göndermiştir.Türkiye ABD'den sonra en fazla asker gönderen ikinci ülke olmuştur.Bu durum Türkiye'nin 1952'de NATO'ya alınmasına neden olmuştur.Türkiye özellikle Kunuri muharebelerinde büyük başarılar elde etmiştir.

SAİT ZAMAN

- Stalin'in ölmesine üzerine Sovyetler mütakereye razı oldu.1953'te ***''Panmunjom Mütarekesi''*** imzalanmıştır.
- Kore savaşı sırasında Kore'de görevli Türk askerlerinin memleketlerinden haber alabilmesini sağlamak amacıyla Türkçe olarak ***''Kutup Yıldızı''*** adlı bir gazete çıkarılmıştır.
- Kore'ye gönderilen Türk Tugayı'nın komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'dır.
- Türk Tugayı'nın kod adı Şimal Yıldızıdır.
- Kuzey Kore ile Güney Kore liderleri ilk defa 2018'de bir araya gelmiştir.

SEATO(Manilla) Paktı(1954)

- ABD'nin Güneydoğu Asya'yı korumak için attığı ilk adım bağımsızlıklarını kazanmış bulunan Tayland,Laos,Kamboçya ve Güney Vietnam'a askeri ve ekoomi yardımlarını arttırmak oldu.İkinci adım ise SEATO adı verilen Güneydoğu Asya Antlaşması Teşkilatının kurulmasıdır.Bu teşkilata;Abd,İngiltere,Fransa,Yeni Zelanda,Avustralya,Filipinler,Tayland,Pakistan katılmıştır.
- SEATO'nun imzası ile ABD,Sovyetler Birliği ve müteffiki Çin etrafında,Avrupa'nın Atlantik kıyılarından Pasifiğe kadar uzanan bir ittifaklar çemberi meydana getirmiş oluyordu.

ASEAN(Güney Doğu Asya Milletleri Birliği) (1967)

- Filipinler,Malezya,Tayland,Endonezya ve Singapur tarafından kuruldu.
- Üye ülkelerin kendi aralarındaki sorunların çözümünde büyük güçlerin müdahelesini dengelemek,ticari,siyasi ve ekonomik alanlarda işbirliği sağlamak amacıyla kurulan bir teşkilattır.

Hindistan:

- Hindistan Bağımsızlık Hareketi'nin lideri olan Gandhi halkı protesto etmek için örgütlenmiştir.
- Gandi,İngilizlerin Hindistan'dan aldığı tuz vergisine karşı yaptığı 400 km'lik Tuz yürüyüşü ile İngiltere'ye karşı başkaldırılmasında etkili olmuştur.
- Gandi,resmi olarak ***Ulus'un Babası*** ilan edilmiştir ve Doğum günü olan 2 Ekim milli tatil olarak kutlanmaktadır.
- Birleşmiş Milletler de 2007'de 2 Ekim Gününü ***Dünya Şiddete Hayır Günü*** ilan etmiştir.
- Hindistan 1947'de bağımsızlığını kazanmıştır.
- Hindistan'ın ilk Başbakanı ise; Nehru'dur.

Pakistan:

- Muhammed Ali Cinnah'ın başkanlığındaki oturumda Müslümanlar ve Gayrimüslimler arasında bölünmesi kararı alınmıştır.
- 1947'de Pakistan bağımsızlığını kazanmıştır.

AFRİKA'DAKİ GELİŞMELER

- Afrika'da bağımsızlığını kazanan ülkeler doğu-batı mücadelesinin dışında kalarak öncelikle ekonomik kalkınmayı hedefledi.Bu amaçla 1963'te Afrika Birliği Teşkilatı(OAU) kuruldu.

Tunus:

- Tunus'ta Fransızlara karşı bağımsızlık mücadelesi Habib Burgiba önderliğinde başlamış ve 1956'da başarılı olmuştur.

Cezayir:

- 1830 tarihinde Fransa tarafından işgal edilen Cezayir 1871'de Muhammed El Mukrani önderliğinde isyan etmiş ama bu isyan kanlı bir şekilde bastırılmıştır.
- Abdulhamid Bin Badis tarafından Müslüman Alimler Cemiyeti kuruldu bu cemiyetin sloganı ***''Dinimiz***

SAİT ZAMAN

İslam,Dilimiz Arapça,vatanımız Cezayir.'' Oldu.

- 1945'te Cezayir halkı gösteri yapınca Fransa burada ***Setif Katliamını*** gerçekleştirdi ve bu katliamda 40.000 kişi hayatını kaybetti.Setif katliamı sonrası Cemile Buhayra önemli isimlerden biri oldu.
- Cezayir'de uzun süren ayaklanmalar,Fransa'da iktidara gelen De Gaulle'ün 1962'de Evian sözleşmesini imzalaması ile son buldu ve Cezayir bağımsızlığını elde etti.

Güney Afrika Cumhuriyeti

- ***Madiba*** lakabıyla anılan Nelson Mandela Güney Afrika'da seçimle iktidara gelen ilk siyahi devlet başkanı olmuştur.

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE DÜNYADA MEYDANA GELEN ÖNEMLİ GELİŞMELER

- 1945'te ilk Atom bombası yapılmış ve kullanılmıştır.
- 1948 Londra Olimpiyatlarına Almanya ve Japonya savaş suçluları sayılmaları nedeniyle davet edilmedi.
- 1951'de Akdeniz oyunları ilk kez Mısır'da düzenlenmiştir.
- Eniac adı verilen bilgisayar piyasaya sürülmüştür.
- Rock and Roll müzik akımı ortaya çıktı(Elvis Presley)
- James Watson DNA molekülünün yapısını çözmüştür.
- 1953'te ilk renkli televizyon yayını başlamıştır.
- 1955-1956 yılında ilk kez UEFA Şampiyonlar Kulüpler Kupası düzenlenmiş ve Real Madrid şampiyon olmuştur.
- 1957'de SSCB,Sputnik I uydusunun yörüngeye oturtulduğunu açıklamıştır.
- 1959'da SSCB Luna 2 adlı ilk insansız uyduyu Ay'a göndermiştir.

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ'NDE TÜRK DIŞ POLİTİKASI

- Türkiye,II.Dünya Savaşından sonra SSCB'nin baskısı üzerine Batı Bloku'na yakın bir politika izlemeye önem vermiştir.

Avrupa Konseyi'ne üyelik:

- Türkiye 1949'da Avrupa Konseyi'nin davetiyle beraber,Yunanistan ve İzlanda ile birlikte konseye katılmıştır.

NATO'ya üyelik(1952):

- Demokrat Parti yönemini 6000 kişilik bir askeri gücü ABD'nin önderliğinde NATO kuvvetlerine yardımcı olması için Kore'ye göndermiştir.
- Kore Savaşından sonra NATO Eylül 1951'de Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya üye olarak alınmasına oybirliği ile karar vermiştir.
- TBMM 1952'de NATO'yu Tasdik etmiş ve üye olmuştur.
- Türkiye'nin Misak-ı Milli sınırları dışında ilk kez asker gönderdiği ülke Kore'dir.

  NOT:Türkiye Kore'ye BM gücü ile asker göndererek NATO'ya üye olmuştur.NATO ile asker göndermemiştir.

Balkan Paktı(1954)

- SSCB'nin Akdeniz ve Balkanlarda yayılmasını engellemek için 1951 yılında bir araya gelen Türkiye,Yugoslavya,Yunanistan arasında yakınlaşma 1952'de de devam etmiştir.
- Fakat Kıbrıs sorunu ve daha sonrasında Yugoslavya'nın Sovyetler Birliği ile ilişkilerini düzeltmesi ile beraber bu pakt işlevini kaybetmiştir.

SAİT ZAMAN

Bağdat Paktı(1955)

- Sovyet Rusya'nın Orta Doğu'ya sızmasını önlemek amacıyla Orta Doğu ülkeleri arasında bir ittifak kurma fikri ortaya atılmıştır.
- 1955 Şubatında Türkiye ile Irak arasında Bağdat'ta bir ittifak antlaşması imzalanmıştır.
- Bu pakta İngiltere,Pakistan ve İran da dahil olmuştur.

Cento(1959)

- Irak,1958'de monarşinin devrilmesi sonucu 1959'da Bağdat Paktından çekildiğini resmen açıklamıştır.
- Irak'ın ayrılmasından sonra Bağdat Paktının adı CENTO olarak değiştirilmiş merkezi de Ankara'ya taşınmıştır.
- Irak'ın çekilmesiyle paktın; Üye sayısı,Merkezi ve İsmi değişmiştir.

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE TÜRKİYE'DE YAŞANAN SİYASİ GELİŞMELER

- 1946'da ilk muhalefet partisi olan Milli Kalkınma Partisi Nuri Demirağ tarafından kurulmuştur.
- CHP'nin içinde Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu kabulü sırasında parti içi muhalefet oluşmuş bu muhalefetin başını Celal Bayar,Adnan Menderes,Fuat Köprülü ve Refik Koraltan çekmiştir.Bu kişilerin verdiği Dörtlü Takrir'in reddi üzerine bu kişilerin parti kurma çalışmaları başlamış ve 1946'da Demokrat Parti kurulmuştur.Parti'nin kurucu başkanı Celal Bayar olmuştur.
- 1946 Seçimlerinde Cumhuriyet tarihinde ilk defa tek dereceli seçim esasına geçilmiştir.
- 1950 Seçimleri Türk tarihinin ilk demokratik seçimleridir.Çünkü bu seçimlerde ilk kez gizli oy,açık tasnif sistemi uygulanmıştır.1950 seçimlerini Demokrat Parti kazanmıştır.
- Cumhurbaşkanlığına Celal Bayar,Başbakanlığına Adnan Menderes,Meclis Başkanlığına Refik Koraltan seçilmiştir.
- 1950 Seçimleri tarihimizde ***Beyaz Devrim*** olarak adlandırılmıştır.
- Demokrat Partiden de ayrılan Fevzi Çakmak,Hikmet Bayur gibi isimler Millet Partsini kurmuştur.

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ GELİŞMELERİ

- 1947'de ***"7 Eylül Kararları"*** ile TL'nin değeri düşürülmüş,böylece ithalat kolaylaşmıştır.Bu kararlar devletçilikten liberal ekonomiye geçişin ilk adımı olarak kabul edilmektedir.
- 1952'de NATO'ye üye olundu.
- **6-7 Eylül Olayları:** İstanbul Express gazetesinin Atatürk'ün Selanik'teki Evi Bombalandı yalanı haberi üzerine İstanbul'da yaşayan başta Rumlara olmak üzere azınlıklarla yaşanan olaylardır.6-7 Eylül olayları için ***Mozaik Çatladı*** açıklaması yapılmıştır.
- Atatürk aleyhine işlenen suçlara ilişkin özel bir yasa çıkarıldı.
- 1953'te Anıtkabir tamamlanarak Atatürk'ün naaşı buraya taşındı.
- Devlet dairelerinde yalnızca Atatürk'ün resminin asılmasını sağlayacak bir genelge yayımlandı.
- 1957'de Erzurum'da Atatürk Üniversitesi kuruldu.
- 1958'de imzalanan belge ile İMF'den borç alınmasının yolu açılmıştır.
- 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı kuruldu.
- Kırşehir ili İlçeye dönüştürüldü.
- Adıyaman ili kuruldu.
- Zeki Müren,Neşet Ertaş,Müzeyyen Senar gibi isimler bu dönemde yaşamıştır.
- Ömer Lütfi Akad'ın Vurun Kahpeye filmi sinemada izleri görülmüştür.

SAİT ZAMAN

- Garipçilere karşı İkinci Yeniciler oluşmuştur.
- Halkevleri kapatılmıştır.
- Köy Enstitüleri kapatıldı.
- Avrupa Ekonomik Topluluğu(günümüz AB)'na ilk başvuru yapıldı.
- ABD askerlerine incirlik üssünü kullanma izni verilmiştir.
- Ezan yeniden Arapça okunmaya başlamıştır.
- Adnan Mendres'in de içinde bulduğu bir uçak İngiltere'ye giderken düşmüştür.
- Ege Üniversitesi,Karadeniz Teknik Üniversitesi,Orta Doğu Üniversitesi,Atatürk Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi açılmıştır.
- 1956'da genç mühendis ***Necmettin Erbakan'***ın girişimiyle Türkiye'nin ilk yerli motorunu üretmek için atılan ***Gümüş Motor***,1960'ta dönemin Maliye Bakanı Hasan Polatkan tarafından açıldı.
- İlk renkli Türk filmi olan ***"Halıcı Kız"*** gösterime girmiştir.
- Türkiye'de ilk televizyon yayını İstanbul Teknik üniversitesinde başlamıştır.

27 Mayıs Askeri Darbesi:

- Demokrat Parti ve Cumhuriyet Halk Partisi arasındaki çekişme sokağa da yansımış ve özellikle İstanbul ve Ankara'da çıkan olaylar bu şehirlerde sıkıyönetimin ilan edilmesine yol açmıştır.Bütün bu gelişmeler üzerine Milli Birlik Komitesi,Türk Silahlı Kuvvetleri adına ülke yönetimine el koymuştur.
- Orgeneral Cemal Gürsel başkanlığında bir hükümet kurulmuş ve tüm sivil siyasi faaliyetler askıya alınmıştır.
- Hasan Polatkan,Fatin Rüştü Zorlu ve Adnan Menderes Yassıada'da da idam edilmiştir.(Yassıada'nın ismi daha sonra Özgürlük ve Demokrasi adası olarak değişmiştir.)Celal Bayar ve Refik Koraltan ise haklarında idam kararı verilmesine rağmen yaş nedeni ile ömür boyu hapis cezası verilmiştir.

Soğuk savaş dönemi Taraması

1-Soğuk savaş kelimesini kullanan ilk kişi kimdir?

2-ABD tarafından Yunanistan ve Türkiye'ye yapılan para yardımının adı nedir?

3-ABD tarafından Avrupalılara yapılan para yardımının adı nedir?

4-ABD tarafından Ortadoğu ülkelerine yapılan para yardımının adı nedir?

5-Cominform'dan çıkarılan ilk ülke hangisidir?

6-ABD tarafından oluşturulan askeri paktın adı nedir?

7-İnsancıl komünizm olayı kimle özdeşleşti?

8-İsrail'i tanıyan ilk devlet-tanıyan ilk müslüman devlet-tanıyan ilk arap devleti?

9-TC. Kore'ye asker gönderdiği için hangi teşkilata üye olmuştur?

10-Hindistan'ın ruhani lideri kimdir?

11-Pakistan'ın bağımsızlığını kazanmasında etkili olan kişi kimdir?

12-ABD tarafından SSCB'nin bir yarım daire içine alınması hangi gelişme ile oldu?

13-Setif katliamı hangi ülkede olmuştur

14-Güney Afrika Cumhuriyetinin ilk siyahi lideri kimdir?

15-Akdeniz oyunları ilk defa hangi ülkede olmuştur?

16-Türkiye Soğuk savaş döneminde hangi paktlara katıldı?

SAAT ZAMAN

17-Türkiye'nin NATO'daki daimi elçisi kimdir?

18-Türkiye'nin SSCB'ye karşı Batı sınırını güvence altına aldığı pakt hangisidir?

19-Türkiye'nin SSCB'ye karşı Doğu sınırını güvence altına aldığı pakt hangisidir?

20-Balkan paktında hangi ülkeler vardır?

21-Bağdat Paktında hangi ülkeler vardır?

22-Irak'ın çekilmesi ile Bağdat Paktının adı ne olarak değişti?

23-Balkan paktındaki ülkeler hangileridir?

24-Bağdat Paktındaki ülkeler hangileridir?

25-Dörtlü takrir'deki kişiler kimdir?

26-Atatürk'ün Selanikteki evinin yakılması olayına ne isim verilir?

27-Adnan Menderes döneminde hangi üniversiteler kuruldu?

28-Hangi şehir bu dönemde kuruldu?

29-İlk motor hangisidir?

30-27 Mayıs darbesi ile idam edilenler kimlerdir?

SAİT ZAMAN

YUMUŞAMA(DETANT) DÖNEMİ(1962-1980)

- Yumuşama,Soğuk Savaş döneminde Doğu-Batı ilişkilerinde çatışma ve gerginliğin azaldığı tarihsel bir dönemi tanımlamak için kullanılmaktadır.
- ABD başkanı John Kennedy ve SSCB başkanı Kruşçev,1961 yılında bir araya gelerek yumuşama sürecini başlatmışlardır.

A) YUMUŞAMAYI BAŞLATAN GELİŞMELER

1-PİNG-PONG DİPLOMASİSİ

- Çin bu dönemde ABD ve SSCB emperyalizmlerine karşı çıkmak ve Üçüncü Dünya ülkeleri ile işbirliği yapmak istemiştir.Çin'in bu politikası ile gerilen ilişkiler Henry Kissinger'in Çin'e yaptığı tarihi ziyaret iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesinin ilk adımı olmuştur.
- Japonya'daki Dünya Masa Tenisi Şampiyonası sonrasında Çinlilerin,ABD masa tenisi takımını Pekin'e davet etmesi gelişmesi ile de Ping-Pong Diplomasisi gelişmiştir.

2-SALT ANTLAŞMALARI

- Küba Bunalımında ortaya çıkan nükleer problemin tehlikesinin anlaşılması üzerine ABD,İngiltere ve SSCB 1963'te Nükleer Denemelerin Kısmen Durdurulması Sözleşmesini imzalamıştır.
- ABD ve Rusya arasında SALT-1 antlaşması imzalanmıştır.Bu imzalar ABD Başkanı Nixon-SSCB Başkanı Brejnev arasında imzalanmıştır.
- 1979 yılında ABD başkanı Carter ile SSCB Komünist Parti genel sekreteri Brejnev arasında Viyana'da SALT-II antlaşması imzalanmıştır.Bu antlaşma ile de uzun menzilli nükleer silahlar sınırlandırılmıştır.
- SSCB'nin 1979 yılında Afganistan'ı işgal etmesi üzerine ABD kongresi,SALT II antlaşmasını onaylamamıştır.

3-HELSİNKİ NİHAİ SENEDİ(AGİK)

- SALT-I Antlaşmasından sonra Arnavutluk dışında tüm Avrupa ülkeleri ile ABD ve Kanada'nın katıldığı ''Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'' toplandı.
- Yapılan uzun görüşmeler sonucunda uluslararası barış ve işbirliğini kapsayan ''Helsinki Nihai Senedi'' imzalandı.
- Helsinki Nihai Senedi Avrupa'daki uluslarası ilişkilere bir yumuşama getirmiştir.Avrupa'da gerginlikleri önleyici bir hava yaratmıştır

4-BAĞLANTISIZLAR HAREKETİ

- 1960'lardan itibaren uluslararası alanda yeni bir faktör olarak ortaya çıkan önemli olaylardan biri de Doğu ve Batı Bloklarının dışında Bağlantısızlık adı ile yeni bir devletler gruplaşmasının ortaya çıkmasıdır.
- Bu hareketin ortaya çıkmasında etkili olan devlet Kore Savaşı sürecinde bağımsızlıklarını kazanan Hindistan,Yugoslavya ve Mısır'dır.
- Bağlantısızlar Hareketi'nin başlangıç noktası ise 1955 yılında Endonezya'nın Bandung şehrinde toplanan Asya-Afrika(Bandung) konferansıdır.
- Konferansta alınan kararlar içinde en etkili olanı barış içinde bir arada yaşamanın beş ilkesi olarak 1954 yılında Çin ve Hindistan başbakanlarının dünyada tanıttığı kararlar olmuştur.

Bunlar;

→Siyasi bağımsızlık
→Askeri ittifaklara katılmama
→Kendi topraklarında başka ülkelere askeri üsse izin vermeme
→İkili ittifaklara girmeme
→Milli kurtuluş savaşlarını destekleme

SAİT ZAMAN

- Bağlantısızlar hareketinin Afrika temsilcisi Mısır(Nasr), Avrupa temsilcisi Yugoslavya(Tito),Asya temsilcisi ise Hindistan(Nehru)'dur.
- Bağlantısızlar hareketinin ilk teşkilatlı toplantısı Belgrat konferansı ile gerçeklemiştir.Daha sonra Mısır'da,Lusaka'da ve Küba'da toplantılar yapıldı.

B) YUMUŞAMA DÖNEMİ ÇATIŞMALARI

U-2 OLAYI(1960)

- ABD,Sovyetlerin askeri faaliyetlerini yakından takip etmek ve gözlemlemek için U-2 uçaklarını kullanmaya başladı.Bu uçaklar kendilerini radarlardan ve avcı uçaklardan koruyabiliyordu.
- U-2 uçaklarından biri 1960 Mayısında yine istihbarat elde etmek için Türkiye üzerinden Sovyet topraklarına doğru ilerlerken motorlarındaki arıza yüzünden Sovyet sınırında radara yakalandı ve düşürüldü.Sovyetler ise bu uçakların casus uçağı olduğunu dünya kamoyuna bildirdi.ABD bu olayı yalanlamaya çalışsa da kimseyi inandıramadı.

KÜBA BUNALIMI(1962)

- Fidel Castro'nun 1959 yılında Batista diktatörlüğüne son vererek iktidarı ele geçirmesinden sonra,1960 ve 1961 yıllarında,komünistler Küba siyasetine hakim olmuştur.
- Fidel Castro Küba'daki ABD şirketlerinin faaliyetlerini yasaklaması üzerine 1961 Nisan ayında Başkan Kennedy'nin talimatıyla ABD,Küba havaalanlarını bombaladığı gibi Domuzlar Koyu'na da asker çıkardı.Ancak ABD bu girişiminde başarılı olmadı.Küba'da ise Fidel Castro ilerleyen süreçte Sovyet Rusya yanlısı bir politika izlemeye başladı.
- SSCB,ABD'ye karşı üstünlük kurmak amacıyla Küba'ya tüm dünyadan habersiz ABD'yi vurabilecek güdümlü füzeler yerleştirmiştir.
- ABD başkanı Kennedy,Krusçev'den füzelerin hemen sökülmesini istemiştir.
- Nükleer savaş ihtimali üzerine ABD ve SSCB geri adım atmak zorunda kalmıştır.
- SSCB,Türkiye'deki ABD'ye ait Jupiter füzelerinin sökülmesi karşılığında Küba'daki füzeleri sökebileceğini bildirmişir.
- ABD'nin öneriyi kabul etmesi sonucunda karşılıklı füze sökümü ile Küba Buhranı çözülmüştür.
- Sovyet Rusya ile ABD arasında,özellikle buhran dönemlerinde yanlış anlaşılmalarını önlemek için ***"Kırmızı Telefon Hattı"*** kurulmuştur

VİETNAM SAVAŞI(1964)

- Vietnam Savaşı bir süper güç olan ABD'nin 17 milyon nüfusa sahip küçük bir ülkede nasıl bir bataklığa saplandığının göstergesidir.
- Amerika,Kuzey Vietnam'ı Asya'daki büyük komünist blokun ileri bir ucu ve karakolu olarak görüyor ve bu durumu bölgedeki diğer devletler için de sakıncalı buluyordu.Böylece ABD,1954'ten itibaren Vietnam ve çevresinde hakim güç oldu.
- Güney Vietnam'ı sınırlarına katmak isteyen Kuzey Vieatnam birlikleri Güney Vietnam'a karşı saldırıya geçti.ABD,Güney Vietnam'a askeri ve ekonomik destek verdi.Öyleki 1969 yılında ABD'de Başkanlığa gelen Nixon Dönemi'nde ABD'nin Vietnam'daki asker sayısı 540.000'e ulaşmıştı.Buna karşılık Kuzey Vietnam birlikleri Sovyetlerden destek alarak Amerikan birliklerine karşı gerilla savaşı taktiğini uyguladı ve bunda da bayağı başarılı oldu.

SAİT ZAMAN

- ABD'nin 55.000'e yakın askerini bu savaşta kaybetmesi ABD kamuoyunun yönetime yoğun tepki göstermesine neden oldu.Bunun üzerine yeni seçilen Başkan Nixon, Vietnam'daki ABD askerlerini geri çekti.Askerleri geri çektikten sonra ise Nixon Doktrinini yayınladı bu doktrinle Amerika,bundan sonra dünyanın neresinde olursa olsun savaşlara girmeyip müttefiklere sadece ekonomik ve askeri açıdan destek olacağını duyurdu.
- Vietnam savaşı sırasında ABD'de askere çağrılanlar arasında dünya şampiyonu Muhammed Ali de vardı.Ancak Muhammed Ali ***''Kuzey vietnamlıların bana bir şey yapmadı ki onlarla savaşayım''*** diyerek savaşa katılmayı reddetmiştir.Bundan dolayı tüm unvanları elinden alınmıştır.
- Vietnam savaşı,II.Dünya savaşı sonrası insan eliyle gerçekleştirilmiş en büyük felaket olmuştur.Bu savaşta ilk defa ***Napalm*** adı verilen kimyasal silahlar kullanıldı.

KEŞMİR SORUNU

- Keşmir,Pakistan'ın kuzeyinde bulunan bereketli topraklara sahip olan bir bölgedir.Keşmir halkının çoğu Müslüman olmasına rağmen İngilizler 1846'da Keşmir'in idaresini Hint kökenli mihrace ailesine vemişti.
- Pakistan ise halkının çoğu Müslüman olan bu bölgeyi ele geçirmek istiyordu.1947'de ise Hintli Mihrace Keşmir'in Hindistan'a ilhak ettiğini açıklamasıyla Keşmir yüzünden Hindistan-Pakistan savaşı çıkmıştır.Birleşmiş Milletler 1948 yılında iki devlet arasında arabuluculuk yaparak Keşmir'de halkoylaması ve ateşkes yapılmasına karar vermiştir.
- 1966'da Sovyetlerin araya girmesiyle Taşkent Deklerasyonu imzalanmıştır.Buna göre,iki taraf da eski sınırlarına çekilecek ve birbirlerinin iç işlerine karışmayacaktır.

SSCB'NİN AFGANİSTAN'I İŞGALİ(1979)

- Afganistan'da Kral Davud'un devrilmesinden sonra iktidara gelen Halk Partisi'nin Marksist ve Leninist politikalarına karşı halkın ayaklanması üzerine hükümet SSCB'den yardım istemiştir.
- Bu talep üzerine Afganistan'da iktidar mücadelesinin sürdüğü sırada SSCB,1979'da ülkeyi fiilen işgal etmiştir.
- SSCB'nin işgaline karşı mücadele veren Afgan gruplarına ***''Mücahit''*** adı verilmiştir.
- SSCB'nin bu işgali üzerine ABD,SALT-II Antlaşmasını onaylamaktan vazgeçmiş ve işgale tepki olarak ABD ve 70 ülke Moskova'da düzenlenen 1980 Yaz Olimpiyatlarına katılmamıştır.

ORTADOĞU'DAKİ GELİŞMELER

a)1949 ARAP-İSRAİL SAVAŞI

İSRAİL	MISIR ÜRDÜN SURİYE IRAK LÜBNAN

Nedeni: Filistin'de İsrail devletinin kurulması

Sonucu: Savaşı İsrail kazandı ve Filistinli Mülterciler sorunu çıktı.

b)1956-MISIR-İSRAİL SAVAŞI(SÜVEYŞ KRİZİ)

Nedeni: Mısır devlet başkanı Cemal Abdülnasır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirmesi,Filistinlilerin ülkelerinden çıkarılması

Sonucu: Mısır yenildi ve 1949 yılında belirlenen sınırlara dönüldü.

→Savaş sırasında İngiltere ve Fransa Süveyş Kanalı'nı işgal ettiler.Ancak ABD

SAİT ZAMAN

ve SSCB'nin baskısından dolayı geri çekilmek zorunda kaldılar.

c)1967-1968 ARAP-İSRAİL SAVAŞI(ALTI GÜN SAVAŞI)

İSRAİL	MISIR ÜRDÜN SURİYE

Nedeni: Mısır'ın Akabe Körfezi'ni İsrail'e kapatması,Filistin Kurtuluş Örgütü'nün kurularak Ürdün'e yerleşmesi.

Sonucu: Savaşı kazanan İsrail topraklarını dört katına çıkarmış ve Golan Tepeleri,Sina Yarımadası ve Gazze'yi ele geçirdi..

İslam Konferansı Teşkilatı:

- İsrail işgalindeki Kudüs'te Mescid-i Aksa'nın 21 Ağustos 1969 'da yakılmak istenmesinden sonra İslam Konferansı teşkilatı kurulmuştur.
- Bu teşkilata Türkiye de üyedir.

Merkezi: Cidde

- Teşkilatın genel sekreterliğini 2004-2014 yılları arasında Ekmeleddin İhsanoğlu yapmıştır.
- Şu an ki genel sekreteri ise Suudi Arabistanlı **Yusuf Bin El Useymim'**dir.

d)1973-ARAP-İSRAİL SAVAŞI(YOM KİPPUR SAVAŞI)

İSRAİL	MISIR SURİYE

- Yahudilerin oruç tuttuğu kutsal ay olan Yom Kippur'da meydana geldiği için savaş bu adla anılmıştır.

Nedeni: Mısır ve Suriye'nin 1967 savaşında kaybettiği yerleri geri almak istemesi

Sonuçları: İsrail başarılı oldu ancak Mısır'ın Süveyş Kanalı'nı tamamına hakim olduğu kabul edildi.

→1974'te 101.Kilometre anlaşması imzalandı bu antlaşmanın önemi; ilk arap-israil antlaşmasıdır.

→Camp David antlaşmasına giden yolu açıldı.

→1973 Petrol Krizi'nin çıkmasına neden oldu.

CAMP DAVİD ANTLAŞMASI

- 1973 Arap-İsrail savaşından sonra ABD dışişleri bakanı Herry Kissenger'in Orta Doğu'da barışın sağlanmasına yönelik İsrail ve Arap başkentleri rasında diplomatik trafik kurmasına ***Mekik Diplomasisi*** denir.
- 1978'de ABD,İsrail ve Mısır'ı,Camp David'de bir araya getirdi.Burada Mısır devlet başkanı Enver Sedat ile İsrail Başbakanı Menahem Begin arasında Filistin sorunu ve iki ülke arasında barış esaslarını içeren antlaşmalar hazırlandı.Böylece Mısır,İsrail'i resmen tanıyan ilk Arap devleti oldu.
- Bu antlaşma İsrail'e işgal ettiği Filistin toprakları üzerinde meşruiyet kazandırma anlamına geliyordu.
- İsrail böylece Mısır'ı devre dışı bırakarak Filistinliler üzerine daha fazla yüklenmeye başladı.
- Bu antlaşmanın imzalandığı açıklandıktan sonra diğer Arap ülkeleri Enver Sedat'a büyük tepki göstermiş ve Mısır Arap birliğinden atılmıştır.Enver Sedat Nobel barış ödülünü de kazanmıştır.
- Bu gelişmelerden sonra Enver Sedat,ülkesindeki radikal islamcıların suikasi sonucunda öldürülmüş ve 1981'de yerine Hüsnü Mübarek geçmiştir.

OPEC VE 1973 PETROL KRİZİ

- 1960 Tarihinde Bağdat'ta toplanan bir konferans sonucunda petrol ihraç eden ülkeler teşkilatı anlamında OPEC kurulmuştur.
- **Kurucu üyeleri;** Venezuella,İran,Suudi Arabistan,Kuveyt,Irak'tır**.**
- Kuruluşa sonradan; Katar,Libya,Endonezya,Ekvador,BAE katılmıştır.
- 1967 Arap İsrail savaşından sonra sorunun çözümünde istediğine

SAİT ZAMAN

ulaşamayan Arap Ülkeleri oldukça önemli bir enerji kaynağı durumunda olan petrolü Batı Dünyasına karşı bir baskı aracı olarak kullanmak istemiştir.Bunun için OAPEC'i(Petrol İhraç Eden Arap Ülkeleri) kurmuşlardur.

IRAK

- 1958 yılında yapılan askeri bir darbeyle monarşinin yıkılarak cumhuriyet rejimine geçilen Irak'ta 17 Temmuz 1968'de gerçekleşen kansız bir darbenin ardından iktidar tamamen Baas Partisi'ne geçmiştir.

Baas Partisi;

- ***"Yeniden doğuş"*** anlamına gelmektedir.
- Arap sosyalizmi savunmuştur.
- Irak ve Suriye'de iktidar şansı bulmuştur.

İRAN

- Muhammed Rıza Pehlevi'nin 1962 yılında hayata geçirmek istediği ***Ak Devrim'***e karşı başta ulema olmak üzere bir çok kesim Şah'a karşı muhalefetini artırmıştır.
- Bunun üzerine Ayetullah Humeyni,büyük bir halk desteğiyle İran'a geri dönmüştür.1 Nisan 1979'da İran İslam Cumhuriyeti kurulmuştur.

İRAN-IRAK SAVAŞI(1980-1988)

- Savaşın asıl nedeni İran Şahı'nın daha önceki antlaşmalarla Irak'a bırakılan Şattülarap su yolu ve Basra Körfezini geri almak istemesidir.İran Şah'ı bu amacına ulaşabilmek için 1969'dan itibaren Abd'nin de desteğini almıştır.Bu dönemde küçük çapta başlayan saldırılar sonucunda İran,Basra Körfenizde bulunan birçok adayı ele geçirmiş,Irak ise adalardan çekilmesi için İran'a baskı uygulamış fakat bir sonuç elde edememiştir.
- 1979 yılında İran'daki İslam Devriminin sonucunda Hümeyni'nin iktidara gelmesi ve Irak'ta büyük bir Şii çoğunluğunun bulunması Şiilerin Humeyni tarafından kışkırtılacağını düşünen Irak Devlet başkanı Saddam Hüseyin'i endişelendirmiştir.
- Bu belirtilen nedenlerden dolayı Irak ordusu 1980'de İran sınırından içlere doğru ilerlemeye başladı.Savaş sırasında Irak,İran petrol tankerlerine,İran ise Irak petrol tesislerine saldırılar düzenledi.8 Yıl süren savaş 1988 Ağustos ayında yapılan ateşkes ile sonlanmıştır.
- Savaş boyunca Irak,kendsini destekleyen devletlerden borç alarak silah satın almıştır.Bu borçları ödeyemeyince 1990'da Kuveyt'e saldırarak oradaki petrol kuyularını ele geçirmeye çalışmasına yol açmıştır.
- İran-Irak Savaşı sırasında İran'ın İsrail aracılığı ile ABD'den gizlice silah aldığının ortaya çıkması üzerine yaşanan olaya ***İrangate Skandalı*** denir.
- İran-Irak savaşı sırasında İran havalanında masur kalan 215 Japon,Başbakan Turgut Özal'ın talimatıyla düzenlenen ***Büyük Operasyon*** ile kurtulmuştur.

YUMUŞAMA DÖNEMİNDE DÜNYADAKİ ÖNEMLİ GELİŞMELER

- Bu dönemde II.Dünya savaşından sonra devletlerin ekonomik kalkınma politikalarına hız vermeleriyle beraber ekonomik kalkınmada önemli bir ivme yakalamış bundan dolayı bu döneme Muhteşem Otuzlar(1945-1975) denmiştir.
- İlk kez Tokyo Olimpiyatları canlı televizyon yayını ile tüm dünyaya ulaştırılmıştır
- Fransa'da 68 kuşağı öğrenci hareketleri başlamıştır.
- SSCB'nin 1957'de ilk uzay aracı olan Sputnik'i uzaya fırlattı.İlk canlı olan Layka(Köpek) uzaya uçtu.Bir yıl sonra ABD,NASA'yı kurarak ilk uydusunu uzaya göndermiştir.

SAİT ZAMAN

- 1961'de Rus kozmonot Yuri Gagarin,Vostok-1 uzay aracı ile ilk kez uzaya giden insan oldu.
- 1963'te Valentina Terehkova adlı Rus astronot uzaya giden ilk kadın oldu.
- 1965'te ilk uzay yürüyüşünü Alexander Leonov gerçekleştirdi.
- 1969'da ise Amerikalı astronot Neil Amstrong'un aya inmesi ile ABD uzay yarışında öne geçti.Amstrong Ay'a ilk ayak bastığında ***''Bir insan için küçük ama insanlık için büyük bir adım''*** dedi.
- Müzik alanında Rock and Roll tarzı bu dönemde etkisini sürdürmüştür.

YUMUŞAMA DÖNEMİ'NDE TÜRK DIŞ POLİTİKASI

TÜRK-YUNAN İLİŞKİLERİ

a)Kıbrıs Meselesi

- Kıbrıs üzerinde İngiltere,Yunanistan ve Türkiye'nin garantörlük hakları bulunuyordu.
- Yunanistan,1951'de Kıbrıs'ın kendisine verilmesi için İngiltere'ye resmen başvurmuş ve bu girişimi olumsuz karşılanınca meseleyi BM'ye taşımıştır.
- Yunanistan ve Kıbrıs rumları,diplomatik girişimlerden bir sonuç alamayınca terör faaliyetleri ile ***Enosis***(Kıbrıs'ı Yunanistan'a katma düşüncesi)'i gerçekleştirmeye çalışmışlardır.Bu doğrultuda 1955 yılında Yorgo Grivas önderliğinde ***EOKA*** adlı terör örgütünü kurmuşlardır.
- EOKA'nın eylemlerine karşılık Türkler Türk Muhavemet Teşkilatı ve Volkan teşkilatlarını kurmuşlardır.
- 1959'da Türkiye ve Yunanistan başbakanları öncülüğünde,Kıbrıs anlaşmazlığını çözmek için Zürih'te görüşmeler başlamış,11 Şubat 1959'da Kıbrıs'ta bağımsız bir cumhuriyet kurulması kararı alınarak Zürih Antlaşması yapılmıştır.
- Daha sonra Türkiye,Yunanistan ve İngiltere arasında Londra'da bu sorun tekrar ele alınmış ve 1959'da imzalanan Londra antlaşması ile Zürih antlaşması esas alınarak bağımsız bir Kıbrıs devletinin kurulmasına karar verilmiştir.
- 1960'ta bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edilmiş,Cumhurbaşkanlığına Rum lider Makarios yardımcılığına da Türk lider Dr.Fazıl Küçük getirilmiştir.Ancak Kıbrıs'ta sağlanan bu barış ortamı uzun sürmemiştir.
- Türkiye'de İsmet İnönü'nün istifasıyla yaşanan bunalımdan yararlanan Makarios,Türklerin imhasını öngören ***Akritas Planı'***nı uygulamaya koymuştur.
- Bu plan çerçevesinde Rum çeteleri Türk köylerini yakıp yıkmıştır.
- 1963'te ***''Kanlı Noel''*** olarak bilinen ve 24 Türk'ün şehit edilmesi olayı yaşanmıştır.
- Rum çetelerin bölgedeki faaliyetlerini arttırması sonucu Türkiye,Kıbrıs'a müdahele kararı aldı.Bu kararın uygulanmasını istemeyen ABD,1964'te ***Johnson Mektubu*** ile bunu önlemeye çalıştı.Bu durum Türkiye-ABD ilişkilerinin gerginleşmesine ve Türkiye'nin SSCB'ye yakınlaşmasına neden olmuştur.
- Enosis'in hemen gerçekleşmesini isteyen EOKA üyeleri 1974'te Makarios'a karşı bir darbe gerçekleştirmiştir.Nikos Sampson cumhurbaşkanlığına getirilirken "Kıbrıs Elen Cumhuriyeti" ilan edilmiştir.
- Türk silahlı kuvvetleri Enosis'e engel olmak,barışı yeniden kurmak ve bölgedeki Türklerin güvenliğini sağlamak amacıyla 20 Temmuz 1974 sabahı Kıbrıs Barış Harekatı'nı başlatmıştır.Harekatın başlama parolası Dışişleri Bakanı Turan Güneş'in kızı

SAT ZAMAN

''Ayşe''den esinlerek: ***''Ayşe tatile çıksın.''*** Şeklinde belirlenmiştir.Dönemin Cumhurbaşkanı: Fahri Korutürk Dönemin Başbakanı ise; Bülent Ecevit.

- Kıbrıs Barış Harekatında ilk şehidimiz: Cengiz Topel
- Kıbrıs Barış Harekatının kod adı: ***Atilla Harekatı***
- ABD,1974'te Kıbrıs Barış Harekatı'na tepki olarak Türkiye'ye olan ekonomik yardımı kesmiş ve silah ambargosu uygulamıştır.Bu ambargoyu tanımayan tek devlet Libya olmuştur.
- BM Genel kurulu,13 Mayıs 1983'te Kıbrıs Rumlarını Kıbrıs Hükümeti olarak tanıma kararı almıştır.Bunun üzerine Türk tarafı da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini kurmuştur.
- ***Yeşil Hat:*** BM tarafından Kıbrıs'ı ikiye bölmek için çizilen hattır.
- ***Annan Planı:*** Türk ve Rum kesimleri halinde bölünmüş Kıbrıs Adası'nın bağımsız bir devlet olarak birleşmesini öneren Birleşmiş Milletler planıdır.Adını,planı ortaya atan BM eski genel sekreteri Kofi Annan'dan alır.

b)Ege adalarının silahlanması

- Yunanistan, 1963 Kıbrıs bunalımından itibaren Lozan Antlaşmasına aykırı olarak Meis,12 Ada ve Türkiye kıyılarına yakın olan adaları silahlandırmıştır.Bunun üzerine Türkiye farklı zamanlarda Yunanistan'a nota vermiştir.
- Yunanistan 1974'ten itibaren Ege adalarını açık olarak silahlandırmaya devam etmiştir.

c)Kıta sahanlığı sorunu

- Yunanistan,1970 başlarında petrol arama ruhsat alanını Doğu Ege'yi kapsayacak şekilde genişletmiş,bunun üzerine Türkiye de 1973'te Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığını Ege'nin açık deniz sularında ve kendi kıta sahanlığında petrol arama ruhsatı vermiştir.Yunanistan'ın bu duruma itirazı iki ülke arasında Kıta Sahanlığı Sorununu ortaya çıkartmış,1974 Kıbrıs Barış Harekatının gerçekleştirilmesi iki ülke ilişkilerini daha da gerginleştirmiştir.
- İki ülke temsilcilerinin Bern'de yaptıkları görüşmeler sonunda Bern Deklerasyonu imzalanmış,böylece taraflar Ege Denizinde kıta sahanlığı ile ilgili hiç bir faaliyette bulunmayacaklarını kabul etmiştir.

d)Kara Sularının 12 Mile Çıkarılması sorunu

- Lozan antlaşmasında Ege Denizinde kara suları genişliği 3 mil olarak belirlenmişti.Bu genişlik ilerleyen süreçte 6 Mile çıkarılmıştır.
- Fakat Yunanistan 1947'de sınırı 12 mile çıkarmak isteyince,bu durum iki ülke arasında gerginliğe neden olmuştur.
- Ancak Türkiye,1976'da Yunanistan'ın kara sularını 6 milin üzerine çıkarmasını hiçbir zaman kabul etmeyeceğini ve böyle bir girişimin savaş nedeni olacağını açıklamıştır.

d)Ege Havası Sahası(FIR HATTI)

- Yunanistan,1931'e kadar 3 mil olan hava kontrol sahasını 10 mile çıkarmış,fakat Türkiye iki ülke arasındaki iyi ilişkilerden dolayı tepki göstermemiştir.
- Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü,Türkiye'nin Ege kara suları sınırı ***"Fır HATTI"*** olarak kabul edince,Ege Denizi üzerindeki hava sahasının kontrolü büyük ölçüde Yunanistan'a geçmiştir.
- Yunanistan ise Kıbrıs Barış harekatndan sonra Fır hızmetlerini durdurarak Ege semalarını uluslarası hava trafiğine kapatmıştır.Türkiye'nin Ege'deki haklarını zedeleyen bu durum iki ülke arasında yeni bir sorunun ortaya çıkmasına neden olmuştur.

SAT ZAMAN

TÜRKİYE-ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ

- Ermeniler,iddialarını dünyaya duyurmak ve Türkiye'ye kabul ettirmek,Türkiye'den tazminat ve toprak almak ve büyük Ermenistan'ın hayalini gerçekleştirmek amacıyla propaganda faaliyetlerine başlamışlardır.
- Bunun üzerine 1975'te Lübnan'ın Beyrut Şehrinde Agop Agopyan tarafından ASALA örgütünü kurmuşlardır.
- ASALA'nın amaçları;
- 4T Planı olarak bilinmektedir; Tanıtmak,Tanınmak,Tazminat almak ve Toprak almak
- Örgüt ilk eylemini Dünya Kiliseler Birliğine yaptığı saldırı ile gerçekleştirmiştir.
- Los Angeles'te Başkonsolos Mehmet Baydar ve yardımcısı Bahadır Demir ile 1975'te Viyana büyükelçisi Daniş Tunaligil ve Paris Büyükelçisi İsmail Erez katledilen Türk diplomatlardır.
- 1983'te Paris ***Orly*** Havaalanı saldırısından sonra örgüt bir çok ufak gruba bölünmüştür.

TÜRKİYE'DE MEYDANA GELEN GELİŞMELER

A)SİYASİ GELİŞMELER

- İktidar-Muhalefet arasında yaşanan çekişme,hükümetin muhalif düşüncede olanları tutuklamasına kadar geniş yetkilere sahip bir Tahkikat Komisyonu kurmasına yol açmıştır.
- Bütün bu gelişmeler sonucunda Milli Birlik komitesi,TSK adına ülke yönetimine el koymuş ve Kara Kuvvetleri komutanı Org.Cemal Gürsel başkanlığında bir hükümet kurulmuştur.
- Milli Birlik komitesi idam cezalarını onaylamış Hasan Polatkan,Fatin Rüştü Zorlu ve Adnan Menderes idam edilmiştir.
- 11 Şubat'ta Ragıp Gümüşpala başkanlığında Adalet Partisi,Ekrem Alican başkanlığında Yeni Türkiye Partisi kurulmuştur.
- 27 Mayıs 1961'de yeni anayasa referandumla % 60.4 oy alarak kabul edilmiştir.
- 26 Ekim 1961'de yapılan seçimle tek aday Cemal Gürsel cumhurbaşkanlığına getirilmiştir.
- 1965 seçimlerine kadar koalisyon hükümetleriyle yönetilen Türkiye'de,1965'te yapılan genel seçimleri Adalet Partisi kazanmıştır.
- 27 Ekim 1965'te Süleyman Demirel'in başbakanlığı ile başlayan Adalet Partisi iktidarı,12 Mart 1971 Askeri muhtarısına kadar devam etmiştir.
- 12 Mart muhtırasından sonra Başbakan Süleymen Demirel istifa etmiş,daha sonra ise partisinden istifa ederek bağımsız olan Nihat Erim Başbakanlığında meclis dışından ve farklı partilerin milletvekillerinden oluşan geniş tabanlı ve hiçbir siyasi partiyle doğrudan ilişkili olmayan bir hükümet kurmuştur.
- 1973'te Fahri Korutürk cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- 25 Aralık 1973'te İsmet İnönü vefat etmiş ve Anıtkabir'e defnedilmiştir.

12 Eylül 1980 Askeri müdahalesi ve Sonrası

<u>Nedenleri:</u>

→1979-1980 Yıllarında çok sayıda siyasi amaçlı faaili meçhul cinayetlerin gerçekleşmesi.

→Konya'da şeriat içerikli Kudüs Mitingi'nin yapılması

→Dış ticaret açığı

→Sağ-Sol gerginliğine dayanan olayların yaşanması

- Türkiye'de yaşanan bu gelişmeler Genelkurmay Başkanı Kenan Evren liderliğinde ordu mensuplarının 12 Eylül 1980 günü devlet yönetimine el koyması sonucunu doğurmuştur.

SAT ZAMAN

- Müdahale sonrası Süleyman Demirel'in Başbakan olduğu hükümet görevinden alınmıştır.
- 24 Kasım 1983'e kadar devam eden bu dönem,Türk siyasi tarihine ***''12 Eylül Dönemi''*** olarak geçmiştir.Bu dönemde siyasi partiler kapatımış ve parti liderleri yargılanmıştır.Böylece demokratikleşme süreci bir kez daha kesintiye uğramıştır.
- Askeri müdahele sonucu Milli Güvenlik Konseyi oluşturulmuş,Kenan Evren Devlet başkanlığı görevini üstlenmiştir.Bülent Ulusu Başbakanlığında oluşturulan Bakanlar Kurulu da çalışmalarına başlamıştır.
- Bu dönemde Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı başkanlığında kurulan komisyonun hazırladığı 1982 Anayasası halkoyuna sunularak kabul edilmiştir.
- 6 Kasım 1983'te yapılan seçimlerde ANAP tek başına iktidar olmuştur.

B)EKONOMİK GELİŞMELER

- 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuştur.
- 1963-1967 yıllarını kapsayan I.Beş Yıllık Kalkınma Planı ile 1968-1972 yıllarını kapsayan II.Beş Yıllık Kalkınma Planı istikrarlı bir büyüme hızı ve kalkınma sağlanması amacıyla uygulamaya konmuştur.
- 1970'li yıllarda uygulanan ***''İleri İthal İkameci Ekonomi Modeli''*** ile dayanıklı tüketim malları ve otomobil üretilmiştir.
- Bu ekonomik dengesizlikler sonucunda karma ekonomi modelinden serbest piyasa ekonomisine geçişi sağlayan 24 Ocak 1980 Ekonomik İstikrar Kararları alınmıştır.

C)SOSYAL VE KÜLTÜREL GELİŞMELER

- 1960'ta ilk Bilgisayar Karayolları Genel Müdürlüğünde kullanılmıştır.
- 1962'de TÜBİTAK kurulmuştur.
- 1968'de TRT ilk televizyon yayınına başlamıştır.
- Edebiyatta Toplumculuk akımı ortaya çıkmıştır.
- Türk sinemasında Metin Akpınar,Zeki Alasya,Münir Özkul,Adile Naşit,Şener Şen ve Kemal Sunal sosyal içerikli konuları güldürü yoluyla işlemiştir.
- 1964'te ilk kez Antalya Film Festivali düzenlenmeye başlamıştır.
- Türkiye'de seri üretim yapılan ilk otomobil Fuldamobil lisansı ile 1958 yapımı Nobel 200'dür.
- İlk yerli otomobil 1961'de üretilen Devrim'dir.Devrim arabası Eskişehir'de üretilmiştir.
- Seri üretimi yapılan ilk yerli otomobil ise 1966 Anadol'dur.
- 1973'te Boğaziçi köprüsü,1988'de ise Fatih Sultan Mehmet Köprüsü hizmete açılmıştır.

SAT-ZAMAN

Yumuşama Dönemi taraması

1-Yumuşama dönemini başlatan liderler kimlerdir?

2-Ping-Pong diplomasisi hangi 2 ülke arasındadır?

3-Salt II'nin onaylanmama nedeni nedir?

4-Bağlantısızlar hareketi hangi konferansta kurulmuş olup liderleri hangi devletlerdir?

5-ABD'ye ait casus uçağın düşürülmesine verilen isim nedir?

6-ABD'nin Küba'ya yaptığı operasyonun adı nedir?

7-Vietnam savaşına katılmayı reddeden boksör kimdir?

8-Keşmir sorunu hangi 2 ülke arasındadır?

9-SSCB'nin afganistan işgaline ABD'nin tepkisi ne olmuştur?

10-Arap-İsrail savaşlarında İsrail ile savaşan arap devletleri hangileridir?

11-İlk Arap-İsrail antlaşması hangisidir?

12-Camp David antlaşması ile İsrail'i tanıyan ilk arap devleti hangisidir?

13-OPEC'in kurucu üyeleri hangileridir?

14-OPEC'ten ayrılan son devlet hangisidir?

15-Irak ve Suriye'de iktidar olma şansını yakalayan parti hangisidir?

16-İran-Irak savaşlarında İran'ın ABD'den silah yardımı almasına ne isim verilir?

17-Dünya'da canlı yayın olarak yayınlanan ilk olimpiyat hangisidir?

18-Uzay'a gönderilen ilk canlı hangisidir?

19-Uzay'a çıkan ilk kozmonot kimdir?

20-Ay'a ayak basan ilk kişi kimdir?

21-Kıbrıs'ı Yunanistan'a dahil etme olayına ne isim verilir?

22-Kıbrıs'ta yaşatan Türkleri imha etme planının adı nedir?

23-Kıbrıs rumlarının kurduğu örgütün adı nedir?

24-Kıbrıs Türklerinin kurduğu teşkilatlar hangileridir?

25-Kıbrıs'taki 24 Türk'ün şehit edilmesine ne isim verilir?

26-Kıbrıs olayından dolayı bize ambargo uygulayan ülke hangisidir?

27-Ambargoyu tanımayan tek devlet hangisidir?

28-Kıbrıs'taki ilk hava şehidimiz kimdir?

29-Kıbrıs barış harekatı sırasında başbakan kimdir?

30-Ermenilerin kurduğu terör örgütü hangisidir?

31-Orly hava saldırısı hangi ülkede gerçekleşmiştir?

32-Türkiye'nin ilk yerli arabası hangisidir?

33-12 Mart askeri muhtarısından sonra istifa eden başbakan kimdir?

34-Kıbrıs harekatının parolası nedir?

35-Kıbrıs harekatının kod adı nedir?

SAİT ZAMAN

KÜRESELLEŞEN DÜNYA

SSCB'NİN DAĞILMASI

- SSCB uzay teknolojisine sahip bir devlet olmasına rağmen ekonomisi aynı oranda güçlü değidi.SSCB'nin ABD ile içinde bulunduğu askeri ve siyasi rekabet,ülke ekonomisine büyük zararlar yaşatmıştır.ABD ise bu rekabetten olumsuz etkilenmekle beraber ekonimisi daha güçlüydü.Bu sebepledir ki askeri teknoloji için ayırdığı pay daha fazlaydı.
- Sovyet Rusya,füze erken uyarı sistemindeki hata sebebiyle ABD'nin kendisine bir saldırı halinde olduğu hissine kapılmıştır.Rus general Stanislav Petrov,SSCB ve ABD arasında olası nükleer çatışmayı askeri öngörüsüyle önlediği için kendisine ***''Dünya Vatandaşı Ödülü''***verilmiştir.
- ABD son olarak geliştirdiği ''Yıldız savaşları'' projesiyle Sovyet Rusya füzelerini lazer ışınlarıyla havada vurabilecek noktaya gelmiştir.
- ABD karşısında daha fazla direnç gösteremeyen SSCB,Gorbaçov öncülüğünde yeniden yapılanma sürecine girmiş, Glasnost(açıklık) ve Perestroyka(yeniden yapılanma) politikalarını benimsemiştir.
- Gorbaçov'un uygulamak istediği bu politikalar ulusçuluk akımının ön plana çıkmasına neden oldu.Bu akım doğrultusunda Estonya,Litvanya,Letonya gibi devletler bağımsızlıklarını ilan ettiler.
- 1991'de Rusya Federasyonu,Beyaz Rusya,Ukrayna öncülüğünde ''Bağımsız Devletler Topluluğu''nın kurulduğunu ilan etti.SSCB bunu kabul etmeyince Kazakistan'ın eski başkenti Alma-Ata'da bir zirve toplantıs yapıldı.Bu toplantıda SSCB'ye son verilmiş ve BDT kurulmuştur.
- Gorbaçov SSCB'nin son lideri,Boris Yeltsin ise Rusya Federasyonu'nun ilk lideri olmuştur.

NOT: SSCB'den ayrılan ilk devlet Gürcistan,SSCB'den ayrılan ilk Türk-Müslüman devlet ise Azerbaycan olmuştur.

BAĞIMSIZ OLAN TÜRK CUMHURİYETLERİ

A)AZERBAYCAN

- Azerbaycan,1918'de Mehmet Emin Resulzade önderliğinde bağımsız oldu fakat bir süre sonra SSCB,Azerbaycan'ı tekrar yönetime bağlamıştır.
- Eylül 1991'de Cumhurbaşkanlığı seçimini Halk Cephesi Lideri Ebulfeyz Elçibey kazandı.
- 1991'de bağımsız olan Azerbaycan'ı tanıyan ilk ülke Türkiye'dir.
- ***''Biz bir millet,iki devletiz''*** sözü Haydar Aliyev'e aittir.
- SSCB'den ilk ayrılan Orta Asya Türk topluluğu Azerbaycan'dır.

Dağlık Karabağ Sorunu:

- 1988'de Azerbaycan'a bağlı Dağlık Karabağ yönetimi,bölgenin Ermenistan'a bağlanmasını öngören bir karar aldı.Moskova bu kararı reddedince Ermeniler ayaklanma başlattı.
- Olayların büyümesi üzerine SSCB ordusu Azerbaycan'a girip büyük katliamlar yapmıştır.
- Ağustos 1993'te Azerbaycan topraklarının % 25'i Ermeniler tarafından işgal edildi.
- ***Hocalı Katliamı:*** Ermeni Güçlerinin 1992 yılında Azerbaycan'ın Hocalı Kasabası'nda yaptığı katliamdır.

SAİT ZAMAN

B)KAZAKİSTAN

- 1991'de bağımsızlığını ilan etmiştir.
- İlk devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'dir.
- 1993 yılında Türkiye ve Kazakistan'ın ortak katkılarıyla,Kazakistan'ın Türkistan şehrinde Ahmet Yesevi üniversitesi kurulmuştur.
- 1991'de bağımsız olan Kazakistan'ı tanıyan ilk ülke Türkiye'dir.
- Gönüllü olarak kendi nükleer silah deposunu kapatan ilk devlettir.(Semey Nükleer tesisleri)
- Kiril alfabesinden Latin alfabesine geçen son devlettir.
- 2019 tarihinde başkenti Nursultan olarak değişti.

C)KIRGIZİSTAN

- Asker Akayev öncülüğünde 1991'de bağımsızlığını kazanmıştır.
- Dünyaca ünlü roman"Selvi Boylum Al Yazmalım" romanının yazarı Kırgız Cengiz Aytmatov'dur.
- Kırgizistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke Türkiye'dir.

D)ÖZBEKİSTAN

- 1990'da bağımsızlığını kazanan Özbekistan'ın ilk Cumhurbaşkanı İslam Kerimov olmuştur.
- 1991'de bağımsızlık olan Özbekistan'ı tanıyan ilk ülke Türkiye'dir.

E)TÜRKMENİSTAN

- Saparmurad Niyazov önderliğinde 1991'de bağımsızlığını ilan etmiştir.
- Orta Asya Cumhuriyetleri arasında en büyük doğal gaz rezervine ve yıllık üretim kapasitesine sahip olan ülke Türkmenistan'dır.
- 1991'de bağımsızlık olan Türkmenistan'ı tanıyan ik ülke Türkiye'dir.

ŞANGAY BEŞLİSİ(1996)

- 1996'da Çin,Rusya,Kazakistan,Kırgızistan ve Tacikistan'ın katılımıyla ''Şangay Beşlisi'' kurulmuştur.Örgüt,2001'de Özbekistan'ın katılımı ile de ''Şangay İş Birliği Örgütü'' adını almıştır.
- Pakistan ve Hindistan üye olan son devlettir

TİKA(TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA İDARESİ)(1992)

- Başta Türk dilinin konuşulduğu ülkeler ve Türkiye'ye komşu ülkeler olmak üzere,gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak,bu ülkelerle ekonomik,ticari,teknik,sosyal,kültürel ve eğitim alanlarında iş birliği sağlamak amacıyla 1992'de kurulmuştur.

Türk Kültürü ve Sanatları Ortak Yönetimi(TÜRKSOY)

- 1993'te;Azerbaycan,Kazakistan,Kırgizstan, ,Özbekistan,Türkmenistan ve Türkiye kültür bakanları tarafından Almatı'da kurulmuştur.
- Örgütün genel merkezi Ankara'dır.
- Temel Amacı; Türk dili konuşan ülkeler arasında bilim,kültür ve sanat alanlarında iş birliği sağlamak ve bu alanlarda çalışmalar yapmaktır.

KÜRESELLEŞME DÖNEMİ

DEVRİMLER

Lale Devrimi: Kırgızistan
Kadife Devrimi: Çekoslovakya
Turuncu Devrim: Ukrayna
Yasemin Devrimi: Tunus
Gül Devrimi: Gürcistan
Karanfil Devrimi: Portekiz

AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞUNDAN AVRUPA BİRLİĞİNE

- Avrupa Birliği'nin temelleri,1951'de altı ülkenin katılımıyla oluşturulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğuna ve 1957 Roma Antlaşmasına dayanmaktadır.
- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu 1957 Roma Antlaşmasıyla Avrupa Atom Enerjisi topluluğuna dönüşmüştür.

SAİT ZAMAN

- Avrupa Ekonomik Topluluğu,7 Şubat 1992'de imzalanan ve 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Antlaşmasının imzalanmasıyla Avrupa Birliği adını almıştır.
- 1985 Schengen Antlaşması ile AB'ye üye ülkeler arasında pasaport kontrolünün kaldırılması kararlaştırılmıştır.
- Avrupa Birliği 2002'de ortak para birimi olarak Avro kullanılmasını kararlaştırılmıştır.
- AB Üyesi Olup Avro'yu Kullanmayan Devletler→Danimarka,İsveç,İngiltere
- AB Üyesi Olmayıp Avro'yu Kullanan Devletler→Monaco,San Marina,Vatikan
- AB ile bir antlaşma yapmaksızın Avro'yu kullanan Devletler→Andorra,Karadağ,Kosova

a)Maastricht Kriterleri

- Hollanda'nın maastricht kentinde imzalanan Avrupa Birliği Antlaşmasında,ekonomik ve parasal birliğin aşamaları konusunda "Maastricht Kriterleri" olarak adlandırılan yakınlaşma kriterleri belirlenmiştir.

b)Kopenhag Kriterleri

- 1993 tarihinde yapılan Kopenhag Zirvesinde Avrupa Konseyi,Avrupa Birliği'nin genişlemesinin Merkezi Doğu Avrupa Devletleri'ni kapsayacağı kabul etmiş ve aynı zamanda adaylık için başvuruda bulunan ülkelerin tam üyeleğine kabul edilmeden önce karşılaması gereken kriterleri de belirtmiştir.
- Bu kriterler;

→Demokrasi
→Hukuk'un üstünlüğü
→İnsan hakları
→Azınlık hakları
→İşleyen bir piyasa ekonomisi

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ

- Türkiye-AB ilişkilerinin başlangıcı Türkiye'nin 1959'da Avrupa Ekonomik Topluluğuna üyelik için başvuruda bulunmasıyla başlamıştır.
- Avrupa Devletleri Türkiye'ye tam üyelik şartlarını gerçekleşinceye kadar geçerli olacak bir antlaşma önermişlerdir.Bu teklife sıcak bakan Türkiye ile 1963'te Ankara Antlaşması imzalanmıştır.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu ile imzaladığı ilk antlaşma ***1963 Ankara*** antlaşmasıdır.
- Avrupa Birliği ile bütünleşmenin ilk aşaması olarak,1 Ocak 1996'da Gümrük Birliği Antlaşması imzalanmıştır.
- 1999'da Helsinki'de yapılan AB Zirvesi'nde Türkiye oy birliği ile Avrupa Birliğine aday ülke olarak kabul edilmiştir.
- 17 Aralık 2004'te Brüksel'de toplanan AB Zirvesi'nde,Türkiye'nin siyasi kriterleri yeterli ölçüde yerine getirdiği belirtilmiş ve katılım müzakerelerine 3 Ekim 2005'te başlanması kararlaştırılmıştır.
- 2005 Yılında AB ile Türkiye arasında tam üyelik müzakereleri başlamışsa da Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği hala kabul edilememiştir.

YENİ OLUŞUM SÜRECİNDE BALKANLAR

A)Yugoslavya'nın Dağılması

- Yugoslavya'nın kurtuluşunda önemli rol oynayan Tito,ulusları bir arada tutmaya çalışan federal bir yönetim kurdu.
- Yugoslavya; Slovenya,Hırvatistan,Bosna-Hersek,Karadağ,Sırbistan ve Makedonya'dan oluşuyordu.
- Tito'nun SSCB'den uzaklaşma düşüncesine bağlı olarak Yugoslavya,COMİNFORM'dan ihraç edilmiştir.

SAİT ZAMAN

- 1987'de bir darbeyle başa geçen Miloseviç,Kosova ve Voyvodina'ya verilen özerklik hakkını reddetmiştir.
- Bu gelişmeler karşısında önce Slovenya daha sonrasında ise Hırvatistan bağımsızlığını ilan etmiştir.
- 1990'da bağımsızlığını ilan ederek Yugoslavya'dan kopan ilk devlet Slovenya'dır.
- ***''Küçük Yugoslavya''*** olarak anılan Bosna-Herkes bağımsızlık kararı almıştır.
- Boşnak ve Hırvatların anlaşmazlığa düşüp kendi aralarında savaşmaya başlaması Sırpların işini kolaylaştırmıştır.Bunun üzerine Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından bu bölgelere Barış Gücü askeri gönderilmiştir.
- Serebrenika ***''Güvenli Bölge''*** olarak ilan edilmiş olmasına rağmen 11 Temmuz 1995 tarihinde General Mladiç komutasındaki sırp güçlerinin eline geçmiştir.Bunun sonucunda 8 bin civarında sivil boşnak öldürülmüştür.(***Serebrenika Katliamı)***
- ***Mavi Kelebekler:*** Bosna ve Kosova katliamlarında ölen binlerce insanın toplu mezarlarının tespitinde görülen canlıdır.
- Bosna savaşı sırasında Hırvatların kurduğu USTAŞA ve Sırpların kurduğu ÇETNİK denilen örgütler bulundukları yererde etnik temizliğe girişmişlerdir.
- Sırpların bu bölgelerden çekilmek istememesi sonucu NATO hava kuvvetleri Sırbistan'a müdahelede bulunmuştur***.(Kararlı Güç Harekatı)***
- Bunun üzerine 1995'te Yugoslavya Cumhurbaşkanı Miloseviç,Hırvatistan Cumhurbaşkanı Tucman ve Bosna-Hersek Cumhurbaşkanı Aliya İzzetbegoviç tarafından ***Dayton antlaşması*** imzalanmıştır.
- Aliya İzzetbegoviç,***''Bilge Kral''*** olarak bilinmektedir.
- Sırp katliamların baş sorumluları arasında bulunan Radovan Karadziç,Slobodan Miloseviç ve Radko Mladiç(Bosna Kasabı) Lahey Adalet Divanı tarafından soykırım suçundan yargılanmıştır.

B)Arnavutluk'ta Demokratikleşme Çabaları

- İkinci Dünya savaşından sonra Enver Hoca liderliğinde Arnavutluk,İtalyan ve Almanlara karşı mücadele vermiş ve sonunda Komünist Parti'nin idaresine girmiştir.
- Ramiz Aliya döneminde SSCB'de başlayan değişim rüzgarından en son etkilenen devlet olmuştur.

C)Kosova'nın Bağımsızlığı

- Yugoslavya'nın dağılmasından sonra BM idaresinde bir bölge olan Kosova'da Sırplar,Arnavutlara karşı şiddet politikası uygulamaya başlamışlardır.
- Sırp şiddetine karşı örgütlenen Kosova halkıyla Sırplar arasında çatışmalar yaşanmıştır.
- 1999'da başlayan Kosova bağımsızllık mücadelesi sırplar tarafından kanlı bir şekilde engellenmeye çalışılmıştır.Bu olaylardan sonra içinde Türk askerlerinin de bulunduğu Nato gücü bölgeye konuşlandırılmıştır.
- Kosova 17 Şubat 2008'de tek taraflı olarak bağımsızlığını ilan etmiştir.Kosova Cumhuriyeti Avrupa'da bağımsız olan son devlettir.Kosova'nın bağımsızlığını tanıyan ilk devlet Kosta Rika'dır.

SAİT ZAMAN

ORTADOĞU VE AFGANİSTAN'DA GELİŞMELER

A)Körfez Savaşları:

I.Körfez Savaşı

- Irak'ta iktidarda olan Saddam Hüseyin,1990 yılında Kuveyt'in Irak'a ait petrolünü çaldığını,üretimi yüksek tutarak petrol fiyatlarının düşmesine neden olduğunu ve bu durumdan Irak ekonomisinin etkilendiğini belirtmiş ve bu olanlara karşılık Irak'ın Kuveyt'e olan borcunun silinmesini önermiştir.
- Yapılan görüşmelerden bir sonuç alınamayınca Saddam Hüseyin 1990'da Kuveyt'i işgal etmiştir.
- Saddam Hüseyin yapılan tüm uluslararası uyarılara kulak asmayınca ABD,İngiltere,Fransa,Suudi Arabistan,Mısır olmak üzere 28 devlet Kuveyt'in yanında yer alarak Irak'a savaş açmıştır.
- Savaş 1991'de ABD öncülüğünde gerçekleşen ***Çöl Fırtınası Operasyonu*** adı verilen hava saldırısıyla başlamıştır.
- Irak müttefik güçleri karşısında yenileceğini anlayınca yapılan tüm ateşkes şartlarını kabul etmek zorunda kalmıştır.
- Mayıs 1991'de 36.Paralelin kuzeyini kontrol altında tutmak ve Irak'ın ateşkes koşullarına uyup uymadığını kontrol etmek için uluslararası ***Çekiç Güç*** kurulmuştur.Merkezi Türkiye'deki İncirlik Üssü'dür.
- ABD,1998'de ***Çöl Tilkisi Operasyonu*** ile Irak'ta rejimi değiştirme siyasetini takip etmeye başladı.

NOT: Körfez krizinde en karlı çıkan ülke Rusya Federasyonu olmuştur. Artan petrol fiyatları sayesinde kısa dönemde 30 milyar dolar kazanmıştır.

II.Körfez Savaşı(2003)

- Irak yönetiminin,nükleer silah üretiminin BM tarafından denetlenmesine izin vermemesi üzerine başlamıştır.
- ABD ve İngiltere tarafından 2003 yılında Irak'a saldırı başlamıştır.
- Mevcut Irak kuvvetleri bir başarı elde edememiş ve Irak Devlet başkanı Saddam Hüseyin,2006'da idam edilmiştir.
- Yapılan seçimlerden sonra Celal Talabani Cumhurbaşkanı olmuştur.
- Fransa ve Almanya 2003 Körfez Krizinde ABD'ye destek vermemiştir.Bu yüzden dönemin ABD savunma bakanı Rumsfeld tarafından ***''Eski Avrupa''*** olarak nitelendirilmişlerdir.

B)Filistin Sorunu

- 1948'de İsrail Devleti'nin kurulmasıyla başlayan Arap-İsrail savaşları sonrasında,İsrail sınırlarını oldukça genişletmiştir.
- 1964 yılında Yaser Arafat öncülüğünde Filistin Kurtuluş Örgütü kurulmuştur.
- 1982'de İsrail'in bölgeyi terketmesi için ***Fez planı*** uygulanmaya çalışıldıysa da başarılı olamamıştır.
- 1987 yılı sonlarında işgal altındaki Filistin topraklarında FKÖ'nün yönlendirmesiyle İntifada(Harekete geçme) adı verilen ayaklanmalar başlamıştır.
- ***İntifada:*** İsrail'in işgal ettiği topraklarda,sivil halkın ve Yaser Arafat'ın ***''Küçük Generallerim''*** dediği çocukların başlattıkları ayaklanmalardır.
- 1988'de Bağımsız Filistin devleti kurulmuş ve Yaser Arafat Devlet Başkanlığına seçilmiştir.
- İsrail ile Filistin ilk defa 1991'de düzenlenen Madrid Konferansında bir araya gelmiştir.

SAİT ZAMAN

- 1993'teki Oslo Konferansıyla da İsrail ve Filistin ilk kez birbirini tanımışlardır.
- 2004'te İsrail'in Gazze'ye yönelik başlattığı ***''Refah Operasyonu''*** adı verilen saldırılar,Yaser Arafat'ın ölümü sonrasında Filistin Devlet başkanı olan Mahmut Abbas ile İsrail arasında imzalanan ateşkes antlaşması ile son bulmuştur.
- İsrail ile Filistin arasında 2007'de Annapolis toplantısı yapılmış ancak herhangi bir sonuç alınamamıştır.
- İsrail 2008'de Gazze üzerine başlattığı ***''Dökme Kurşun Operasyonu''*** ile bir çok sivil hayatını kaybetmiştir.

C)Afganistan'daki Gelişmeler

- 1989'da SSCB Birliklerinin Afganistan'dan çekilmesinden sonra Molla Muhammet Ömer önderliğindeki Taliban grubu,ülkenin yarısını kontrol altına almıştır.
- Taliban yönetimine karşı olanlar da ***Kuzey İttifakı*** adı altında örgütlenmişlerdir.
- ABD,11 Eylül 2001'deki New York şehrindeki İkiz Kulelere yapılan saldırılardan Afganistan'da bulunan El-Kaide örgütünü sorumlu tutmuştur.
- ABD,bu saldırılardan sorumlu tuttuğu terör örgütü liderinin Afganistan'da bulunduğunu iddia ederek kendisine teslim edilmesini istemiş ve Taliban yönetiminin olumsuz cevap vermesi üzerine 2001 tarihinde Afganistan'a hava harekatını başlatmıştır.
- Özbek general Raşid Dostum ve Kuzey İttifakı da harekata karadan destek vermiştir.Hava operasyonlarında çaresiz kalan Taliban yönetimi 2001'de yönetimden uzaklaştırılmıştır.
- Taliban yönetimi yerine Hamid Karzai liderliğine hükümet kurulmuştur.Bu hükümete destek vermek amacıyla ISAF kurulmuştur.
- **ISAF:** BM tarafından Afganistan'da güvenliğin sağlanması amacı ile oluşturulan Uluslararası Güvenlik Destek Gücü'dür.

D)Ortadoğu'da Su sorunu

- Ortadoğu'nun başıca su kaynakları;Dicle,Fırat,Asi,Şeria ve Nil nehirleridir.
- Nil nehri için sorun yaşayanlar; Mısır,Sudan,Etiyopya
- Şeria için sorun yaşayanlar; Ürdün,İsrail,Suriye
- Fırat; Irak,Suriye,Türkiye
- Dicle; Irak,Suriye,Türkiye
- Asi; Türkiye,Suriye
- 1987'de imzalanan Ekonomik İş Birliği Protokolü Fırat ve Dicle'nin suyunu Arap Yardımadasına kadar akıtacak Barış Suyu Projesi'ni ortaya atmıştır.
- Türkiye'nin yaşanan su sorunlarında savunduğu doktrin ***Harmon Doktrini***'dir. Buna göre Türkiye iyi niyet çerçevesinde suları istediği gibi kullanabilir.

E)Arap Baharı

- Tunus'ta pazarcılık yapan üniversite mezunu ***Muhammed Buazizi*** adlı gencin kendisine yapılan haksızlık ve baskı sonrasında 17 Aralık 2010'da kendini yakmasıyla başlayan olaylar kısa sürede ülke genelinde yayıldı.
- 2010'dan itibaren Arap dünyasında başlayan ve halen devam etmekte olan halk hareketidir.Arap halklarının demokrasi,insan hakları ve özgürük kavramlarından da etkilenerek ülkelerinde diktatörlük rejimlerini yıkmayalarına ***''Arap Baharı''*** adı verilmiştir.Arap Baharına ''Twitter Devrimi'' veya ''Facebook Devrimi'' diyenler dahi çıkmıştır.Halkın organize olmasında,gelişmelerden haberdar olmasında ve başka bölgelerle iletişime geçmesinde bu sosyal ağlar etkili

SAİT ZAMAN

olmuştur.Tunus,Mısır,Libya ve Yemen'de iktidarlar değişmiştir.Suriye ateş çemberinin içerisindedir.Ürdün,Bahreyn,Sudan,Cezayir gibi ülkelerde protestolar olmasına rağmen iktidar değişmemiştir.

- **Tunus:** 23 yıllık lider Zeynel Abidin BiN Ali görevini bırakmıştır.Tunus'taki bu olaya ***Yasemin Devrimi*** adı da verilir.
- **Mısır:** Mısır'da meydana gelen halk hareketleri sonrasında Hüsnü Mübarek istifa etmek zorunda kalmıştır.Yapılan seçimleri Muhammed Mursi kazanmıştır.2013'te yapılan darbeyle Mursi yönetimi devrild ve Genelkurmay başkanı Sisi devlet başkanı oldu.Mısır'da darbe karşıtı kişilerin yaptığı gösterilerde ***''Rabia(dört)''*** işareti sembol olarak kullanılmıştır.
- **Libya:** Libya'da yaşanan halk hareketi sorasında iş savaş yaşanmış ve Muammer Kaddafi öldürülmüştür.Kaddafi halkı tarafından linç edilerek öldürülen ilk liderdir.
- **Suriye:** Suriye'de Esad rejimi,gösteriler sonrası yıkılmayıp direnince olay uluslararası boyut kazandı.Rusya,İran, ve Çin'in açık desteğini alan Esad'ın iktidarı devam etti.
- **Yemen:** Abdullah Salik 33 yıllık iktidarını bırakmak zorunda kaldı.
- **Fas:** Fas kralı ve hükümeti,Arap Baharı'nın etkisiyle başlayan gösterilere karşı tedbir alarak reformlar gerçekleştirdi. Devamına halkın geniş katılımıyla yapılan seçimlerde iktidara gelen hükümet,Fas'ı'Arap Baharı'nın yıkıcı etkilerinden korudu.

KÜRESEL SORUNLAR

A)Kyoto Protokolü

- Küresel ısınma ve iklim değişikliği konusunda mücadeleyi sağlamaya yönelik olarak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne bir ek niteliğindeki uluslarası tek çevre antlaşmasıdır.
- 11 Aralık 1997'de Japonya'nın Kyoto şehrinde imzalanan Kyoto Protokolü,2005 yılında yürürlüğe girmiştir.Türkiye ise bu protokolü 2009'da imzalamıştır.

B)Çernobil Nükleer Kazası

- 1986'da Ukrayna'daki Çernobil Nükleer Güç Reaktöründe meydana gelen bu kazayla büyük miktarda ortaya çıkan radyoaktif serpinti tüm Avrupa ve Türkiye'ye yayılmıştır.

C)Yoksulluk ve Açlıkla Mücadele

- Yoksulluk ve açlıkla mücadele etmek için;

→Gıda ve Tarım Örgütü(FAO)
→Dünya Gıda Programı(WFP)
→Dünya Sağlık Örgütü(WHO)
→BM Eğitim,Bilim ve Kültür örgütü(UNESCO)
çalışmalar yapmaktadır.

D)Salgın Hastalıklar

- AIDS
- Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi Hastalığı: İlk kez Kırım'da ortaya çıkmıştır.
- Kuş Gribi(H5N1)
- SARS(Akut Solunum Yolu Yetmezliği Sendromu)
- Hepatit
- Sıtma
- Domuz Gribi(H1N1)
- Ebola
- Zika
- Covid-19

SAİT ZAKAN

DÜNYADAKİ GELİŞMELER

- 1954'te ilk başarılı böbrek nakli gerçekleşmiştir.
- 1996'da "Dolly" adlı koyun kopyalanmıştır.
- Ülkemizde ise 2007'de "Oyalı" adı verilen ilk koyun kopyalanmıştır.
- 1990 yılında Venüz yüzeyine inilerek araştırmalar yapılmıştır.
- 1994'te uzayda Kara Deliklerin varlığına ait kanıtlar bulunmuştur.
- 1998'de Uluslararası Uzay İstasyonunun inşasına başlamıştır.
- 1986'da Çernobil kazası sonrası çevre sorunlarına duyarlılık artmıştır.
- ABD'li pop müzik sanatçısı Madonna 120 Milyonluk albüm satışı ile rekorlar kitabına girmiştir.
- Joan Rowling'in yazdığı Harry Potter dünyada en fazla satılan kitap olma özelliğini taşımaktadır.

TÜRK DIŞ POLİTİKASI

1)KAFKASYA İLE İLİŞKİLER

- Rus doğalgazı'nın Karadeniz'in altından döşenecek bir boru hattı ile Samsun'a ulaşmasını sağlayan Mavi Akım Projesi,Türkiye-Rusya ilişkilerini geliştirmiştir.
- Azerbaycan petrollerinin taşınması amacıyla 2002'de yapımına başlanan "Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı" boru hatları içinde ilk kez gündeme gelmiş ve 2005'te tamamlanmıştır.
- Güney Kafkasya Boru Hattı ile de Azerbaycan doğal gazının Şah Deniz Projesiyle Gürcistan ve Türkiye üzerinden dünyaya pazarlanması hedeflenmektedir.
- Trans-Hazar-Boru hattı projesi ile Türkmenistan doğal gazının Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınması amaçlanmakta olup,bu konuda Aşkabat ile yapılan müzakerelerin sonuna gelinmiştir.

2)BALKANLAR İLE İLİŞKİLER

- Türkiye-Yunanistan ilişkileri ise ;1996'da Kardak Kayaklıkları yüzünden iki ülke savaşın eşiğine kadar gelmiştir."O Şimdi Asker" adlı sinema filmi Türkiye-Yunanistan arasında yaşanan bu krizi konu edinmiştir.
- Türkiye ile Yunanistan arasında yıllardır süren Batı Trakya sorunu bu dönemde de devam etmiştir.1990'da Batı Trakya Türkleri liderlerinden Dr.Sadık Ahmet'in ***''Türk''*** kelimesini kullandığı için cezalandırılması ve Türklere yönelik saldırılar Türkiye'nin Yunanistan ile diplomatik ilişkilerini kesmesine yol açmıştır.
- Türkiye ile Yunanistan arasında yıllardır devam eden sorunlardan biri de "Kıbrıs Sorunu"dur.1992 sonlarına kadar yapılan görüşmelerde bir çözüm sağlanamayan Kıbrıs Sorunu'na,Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin AB'ye yaptığı tam üyelik başvurusunun kabul edilmesiyle AB müdahil olmuştur.
- Kıbrıs sorununun çözümüne yönelik en önemli gelişme ise,Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın hazırladığı rapordur.Bu rapora göre,Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti kurulacak ve bakanlıkların en az 1/3'ü Türk olacak.
- 2004'te referanduma sunulan Annan Planı'na Türkler "Evet" derken Rumlar "Hayır" demiştir.

Türk Ordusu ve Dünya Barışına Katkılar

- Türk ordusunun ilk yurt dışı görevi Kore olmuştur.
- Somali,Kore Savaşından sonra yurt dışındaki ilk görev yeridir.
- Bosna-Hersek
- Arnavutluk
- Kosova
- Makedonya
- Afganistan
- Sudan

SAİT ZAMAN

- Lübnan
- Kongo
- Libya

1980 SONRASI TÜRKİYE

A)Siyasi Gelişmeler

- 1983 Yılında yapılan seçimler sonucunda Turgut Özal önderliğindeki Anavatan partisi iktidara gelmiştir.
- Türkiye bu dönemde dünyaya açılma konusunda önemli adımlara atarak AB'ye tam üyelik başvurusunda bulunmuştur.Ayrıca 12 Eylül Askeri darbesi ile siyaset yasağı getirilen Bülent Ecevit,Alparslan Türkeş,Süleyman Demirel ve Necmettin Erbakan'ın yasakları kaldırılmıştır.
- ANAP 1987 genel seçimlerinde tekrar birinci parti olmuştur.
- 1989'da Turgut Özal Cumhurbaşkanı seçilmiş ve Yıldırım Akbulut Başbakan olmuştur.
- 1991 seçimlerini kazanan Doğru Yol partisi lideri Süleyman Demirel,Sosyal Demokrat Halkçı Parti ile birlikte koalisyon hükümetini kurmuştur.
- Turgut Özal'ın 1993'te ölmesi üzerine Süleyman Demirel Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- Turgut Özal,Mustafa Kemal'den sonra görevi başında hayatını kaybeden tek cumhurbaşkanımızdır.
- Süleyman Demirel'in yerine DYP genel başkanlığına Tansu Çiller getirilmiştir.Tansu Çiller Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın başbakanıdır.
- Çiller zamanında AB ile "Gümrük Birliği Antlaşması" imzalanmıştır.
- 28 Şubat 1997'de Postmodern darbe ile Başbakan Necmettin Erbakan istifa etmek zorunda kalmıştır.
- Mayıs 2000'de Anayasa Mahkemesi başkanı Ahmet Necdet Sezer Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- 2002,2007 ve 2011'de yapılan seçimleri tek başına iktidara gelen Akp'nin kurduğu hükümet günümüzde de ülkeyi yönetmektedir.
- 2007'de görev süresi dolan Ahmet Necdet Sezer yerine Abdullah Gül Cumhurbaşkanı seçildi. 2009 yılında BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nu taşıyan helikopter düşürüldü.
- 2013 yılında Gezi olayları yaşandı.
- 2014 yılında ilk kez halkoylaması ile Recep Tayyip Erdoğan cumhurbaşkanı seçildi.
- 15 Temmuz 2016 tarihinde Fetö/Pdy demokrasiyi hiçe sayarak darbe girişiminde bulundu.Darbe gecesi Astsubay Ömer Halisdemir darbeci generallerden Semih Terzi'yi alnından vurmuştur.Semih Terzi'nin yanında bulunan cuntacı askerler tarafından Ömer Halisdemir şehir edilmiştir.Niğde üniversitesinin ismi ***''Niğde Ömer Halisdemir''*** olarak değişmiştir.
- Fetö'nün kullandığı bazı kavramlar; Tedbir, Işık Evi.
  -Tedbir: Örgüt mensuplarının örgüte zarar gelmemesi için yalan söylemek,iftira etmek,kumar oynamak vb. günahları işlemek mübahtır.
  -Işık Evi: Örgütün hücre evleridir. İlk kez 1966 yılında İzmir Tepecik'te nur evleri adıyla faaliyete geçmiştir.
- 24 Ağustos 2016 tarihinde Fırat Kalkanı operasyonu düzenlendi.
- 16 Nisan 2017 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Sistemine geçişi de içeren 18 maddelik Anayasa değişikliği için halk oylamasına gidildi ve maddeler kabul edildi.

SAT ZAMAN

Cumhurbaşkanları Listesi

- ✓ Mustafa Kemal Atatürk
- ✓ İsmet İnönü
- ✓ Celal Bayar
- ✓ Cemal Gürsel
- ✓ Cevdet Sunay
- ✓ Fahri Korutürk
- ✓ Kenan Evren
- ✓ Turgut Özal
- ✓ Süleyman Demirel
- ✓ Ahmet Necdet Sezer
- ✓ Abdullah Gül
- ✓ Recep Tayyip Erdoğan

B)Sosyokültürel,Spor ve Sanatsal Gelişmeler

- ➢ Sertap Erener 2003'te Eurovision Şarkı Yarışmasını kazanmıştır.
- ➢ 1984'te ilk renkli televizyon yayını başlamıştır.
- ➢ 1990'da ilk özel televizyon kanalı açılmıştır.
- ➢ 1990'lı yıllarla birlikte Türk sineması tekrar canlanma sürecine girmiştir.2008 yılında 61.Düzenlenen Cannes Film Festivali'nde ***''Üç Maymun''*** adlı filmiyle en iyi yönetmen ödülünü Nuri Bilge Ceylan kazanmıştır.
- ➢ Orhan Pamuk ilk kez Nobel Edebiyat Ödülü'nü almıştır.
- ➢ 1988 Seul Olimpiyatlarında ***''Cep Herkülü''***lakaplı Naim Süleymanoğlu altın madalya kazanmıştır.
- ➢ 2002'de Türk Milli Futbol Takımı Dünya Şampiyonasında üçüncü oldu.
- ➢ 2008 Avrupa Futbol Şampiyonasında Türk Milli Futbol Takımı üçüncü oldu.
- ➢ ***''Türkiye'nin Enstein'i''*** olarak bilinen Oktay Sinanoğlu hayatını kaybetti. Oktay Sinanoğlu 26 yaşında Dünyanın en genç Profesörü olmuştur.
- ➢ Kasım 2014 tarihinde Gazi Yaşargil'e ***''Yüzyılın Beyin Cerrahı''*** ve Dünya tıp tarihine geçen 50 hekimden biri unvanı verilmiştir.
- ➢ 2015 Nobel Kimya ödülü Aziz Sancar'a verildi.
- ➢ 30 Haziran 2018'de İslam Bilim Tarihçisi Fuat Sezgin Hayatını kaybetti.2019 yılı Fuat Sezgin yılı olarak ilan edilmiştir.

C)Ekonomik Gelişmeler

- ➢ 1980'den sonra ekonomi önceki dönemlere göre büyük bir değişim göstermiş ve 24 Ocak 1980'de alınan kararlar Türk Ekonomi anlayışında bir dönüm noktası olmuştur.24 Ocak kararları ile serbest piyasa ekonomisiyle bütünleşme süreci hızlanmıştır.
- ➢ 1997,1998,2001,2008 yıllarında yaşanan ekonomik krizler Türkiye'yi olumsuz etkilemiştir.
- ➢ 2005'te Türk Lirası'ndan altı sıfır atılmıştır.

D)Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler

- ➢ Altay: Ülkemizde geliştirilmekte olan yeni nesil bir ana muharebe tankıdır.Adını Kurtuluş Savaşı sırasında İzmir'e giren ilk süvari birliklerinin komutanı olan Fahrettin Altay'dan almıştır.
- ➢ Hürkuş: Gece ve gündüz görev yapabilme kabiliyetine sahip Avrupa Sivil Havacılık Otoritesinden Tip sertifikası alan ilk Türk uçağı olmuştur.
- ➢ Göktürk: Türkiye'nin ilk yüksek çözünürlüklü yer gözlem uydusudur.
- ➢ Türksat: Türkiye'nin ilk yerli tasarım ve üretim alçak yörünge haberleşme uydusudur.
- ➢ Siha: Silahlı İnsansız Hava Araçları
- ➢ Atak: Taaruz ve taktik keşifli amaçlı helikopter Türk Silahlı Kuvvetlerini ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yerli imkanlarla yapılmıştır.

SAT ZAMAN

Küreselleşen Dünya Taraması

1-BDT hangi konferansta kuruldu?

2-Dünya vatandaşı ödülünü alan kişi kimdir?

3-SSCB'den ayrılan ilk devlet hangisidir?

4-Kendi nükleer tesislerini kendi isteği ile kapatan ilk devlet hangisidir?

5-Şangay beşlisi devletleri hangileridir?

6-Dağlık Karabağ sorunu hangi 2 devlet arasındadır?

7-AB'ye üye olan son devlet hangisidir?

8-Serebnika katliamı hangi ülkede gerçekleşmiştir?

9-Bilge Kral olarak bilinen kişi kimdir?

10-Irak hangi ülkeyi işgal edince ABD tarafından işgale uğramıştır?

11-Yaser Arafat'ın kurduğu örgüt hangisidir?

12-Afganistanın işgalinden sonra yakalanan El kaide lideri kimdir?

13-Arap Baharı ilk olarak hangi ülkede başlamıştır?

14-Halkı tarafından linç edilerek öldürülen devlet başkanı kimdir?

15-Arap Baharının diğer adı nelerdir?

16-Ukrayna'da meydana gelen nükleer patlamasının adı nedir?

17-Klonlanan ilk memeli hayvan hangisidir?

18-En fazla albüm satan sanatçı kimdir?

19-Kardak kayalıkları krizi hangi ülke ile aramızda sorun olmuştur?

20-''Türk'' kelimesini kullandığı için cezalandırılan kişi kimdir?

21-Türk ordusunun Türkiye dışında görev aldığı ilk yer neresi olmuştur?

22-Halkın seçtiği ilk cumhurbaşkanı kimdir?

23-Eurovision şarkı yarışmasını kazanan sanatçımız kimdir?

24-''Cep herkülü'' olarak bilinen kişi kimdir?

25-''Türkiye'nin Enstain'i'' olarak bilinen kişi kimdir?

26-''Yüzyılın beyin cerrahı'' olarak bilinen kişi kimdir?

27-Nobel kimya ödülünü alan bilim adamımız kimdir?

28-Nobel edebiyat ödülünü alan sanatçımız kimdir?

29-2018 yılında hayatını kaybeden İslam Bilim tarihçimiz kimdir?

30-Türk lirasından 6 sıfır ne zaman atıldı?

SAİT ZAMAN